

Begroting

→ Financieel jaar 2026

Samen bouwen aan Noordenveld

GEMEENTE

NOORDENVELD

Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave.....	2
2		
3	Inhoudsopgave.....	2
4	Algemeen.....	4
5	Aanbiedingsbrief.....	5
6	Resumé.....	8
7	Vaststellingsbesluit.....	11
8	Leeswijzer.....	13
9	Programma's.....	15
10	Inleiding.....	16
11	1. Samen doen.....	17
12	2. Samen ontwikkelen.....	35
13	3. Bestuur en samenleving.....	41
14	4. Groen beleven.....	46
15	5. Werken, ondernemen en ontspannen.....	56
16	6. Duurzaam voor nu en later.....	68
17	7. Helder zicht.....	70
18	Paragrafen.....	80
19	1. Lokale heffingen.....	81
20	2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	92
21	3. Onderhoud kapitaalgoederen.....	107
22	4. Financiering.....	114
23	5. Bedrijfsvoering.....	119
24	6. Verbonden partijen.....	124
25	7. Grondbeleid.....	130
26	8. Openbaarheid.....	138
27	9. Overhead.....	140
28	10. Personele lasten.....	144
29	Financiële begroting.....	148
30	1. Financiële beschouwingen.....	149
31	2. Incidentele baten en lasten.....	163
32	3. Subsidies.....	166
33	4. Functie van de begroting en kaders.....	167
34	5. Meerjarenraming.....	170
35	Bijlagen.....	178
36	A. Opbouw meerjarenbegroting.....	179

37	B. Geprognoseerde balans.....	182
38	C. Reserves en voorzieningen	183
39	D. EMU-saldo	184
40		
41		

42 **Algemeen**

43

44

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 aan. Een begroting waarin we, ondanks financiële tekorten op de korte termijn, blijven investeren in voorzieningen die van belang zijn voor de leefbaarheid en voor het welzijn van onze inwoners op de lange termijn.

Het blijven voor gemeenten onzekere tijden. Opnieuw is er sprake van een demissionair kabinet en zijn er op 29 oktober a.s. alweer verkiezingen voor de Tweede Kamer. Gemeenten hebben stabiliteit in het landsbestuur nodig om een bijdrage te kunnen leveren aan de grote maatschappelijke opgaven.

Ook internationaal is sprake van onzekerheid en dreigende instabiliteit. Dat vraagt van de samenleving weerbaarheid en voorbereiding op dreigingen van buitenaf. Wetend dat we in een wereld leven waar onze weerbaarheid in globaal perspectief steeds meer onder druk komt te staan. Het nationaal programma leefbaarheid en veiligheid is voor ons van maatschappelijk belang. Hieraan nemen wij deel binnen de Veiligheidsregio Drenthe onder de naam "Weerbaar Drenthe".

Met alle onzekerheden wisten we dat er in 2026 een financieel ravijnjaar aan de orde kon zijn. Door extra te sparen hebben we ruimte in de algemene reserve voor de opvang van de tekorten in 2026 en 2027. Het ravijn is door correcties vanuit het Rijk wat minder diep geworden, maar we moeten u een begroting aanbieden met tekorten in 2026 en 2027. Door inzet van onze reserve kunnen we echter voorzieningen in stand houden en zelfs nieuwe investeringen doen.

Financiële situatie

Het ravijnjaar heeft uiteraard invloed op deze begroting. Ten opzichte van de perspectiefnota zien we een stijging in de kosten, met name in de kosten voor jeugdzorg. Een financiële uitdaging waarbij nu nog niet duidelijk is wat de impact van de septembercirculaire is. Ook is nog niet duidelijk wat de incidentele compensatie voor gestegen kosten in de jeugdzorg in 2023 en 2024 voor onze gemeente betekent.

We kiezen ervoor om te investeren in nieuwbouw en renovatie van scholen voor een toekomstbestendige leeromgeving. Daarnaast investeren wij in het speelgoedmuseum, vervanging van zwembad De Hullen, onderzoek naar de huisvesting van ons gemeentehuis, het centrumplan Peize en kleinere maatschappelijke investeringen. Wij sluiten de begroting 2026 met een nadeel van €1.684.000. Dit vangen we op door de inzet van de algemene reserve. In onze meerjarenbegroting zien we in 2027 een nadeel van € 782.000. Waarna we in 2028 en 2029 herstel verwachten tot een positief saldo van € 2.097.000 in 2029. Deze cijfers geven ons een inschatting van de toekomstige jaren waarin de koers van een nieuw te vormen regering nog niet duidelijk is en voor de periode die nodig is om een nieuwe regering te formeren.

Ontwikkeling woonlasten

In 2026 kiezen we voor een beperkte stijging van woonlasten. De OZB stijgt niet meer dan trendmatig. Voor de riool- en afvalstoffenheffing kiezen we voor een kostendekkend tarief. De rioolheffing stijgt door kostenstijgingen in de grond-, weg- en waterbouw en door de noodzaak om te investeren in klimaatadaptatie. De kosten van afvalverwerking stijgen landelijk, wat effect heeft op de afvalstoffenheffing. De woonlasten bij een gemiddelde woningwaarde stijgen in 2026 met € 43,58 per jaar, procentueel betekent dit 4,4%.

Woningbouwopgave

Ook in 2026 blijven we stevig inzetten op het terugdringen van het woningtekort in onze gemeente. Het doel is om in een periode van tien jaar 800 tot 1.000 nieuwe woningen te realiseren, met daarbij nadrukkelijk aandacht voor sociale en betaalbare woningen. Daarmee willen we voorzien in de groeiende behoefte van zowel starters en jongeren als ouderen en doorstromers. We zoeken daarbij steeds naar mogelijkheden binnen de dorpen zelf en waar nodig naar passende uitbreidingen. In 2026 verwachten we volop in de bouwfase te zitten met grotere projecten als Zuidpoort Terheijl, Thedemaborg Nietap en de Kanaalstraat in Roden. Voor Peize-Zuid hopen we dat gestart kan worden met het bouwrijp maken van het gebied. Daarnaast werken we verder aan onder andere de planvorming van Roden-Zuid, Maatlanden/Zulthe en de Vlinderhof in Veenhuizen.

Organisatieontwikkelingen en inzet knelpuntenbudget

Gemeenten in Nederland hebben een groot en nog altijd groeiend takenpakket. Tegelijkertijd zijn de eisen die het Rijk stelt aan gemeenten met betrekking tot bijvoorbeeld informatievoorziening, informatiebeveiliging, privacybescherming en interne controle aangescherpt. Deze ontwikkelingen vereisen een verdere professionalisering van de gemeentelijke bedrijfsvoering. Vanaf 2025 zetten we structureel extra in op investeren in de bedrijfsvoering, de dienstverlening en het verbeteren van onze aantrekkelijkheid als werkgever. In 2026 krijgt de doorontwikkeling van onze informatievoorziening en -beveiliging extra aandacht.

Nij begun en Regiodeal

Nij Begun en de Regiodeal bieden goede kansen voor Noordenveld om te investeren in leefbaarheid en welzijn voor de inwoners op de lange termijn. In totaal komt binnen Nij Begun € 22 miljard beschikbaar tot 2050 voor Groningen en Noord-Drenthe. Nij Begun kent onder andere maatregelen in het kader van een Sociale Agenda, een Economische Agenda en een Isolatieaanpak, waarvan onze inwoners voor de lange termijn gaan profiteren. Omdat de formele toekenning van bedragen nog niet is afgerond maken deze bijdragen (nog) geen deel uit van de begroting. Een uitzondering hierop is de tijdelijke dekking voor apparaatskosten.

De Sociale Agenda draagt bij aan verbetering van de leefbaarheid, kansen voor kinderen, gezondheid, armoede en participatie.

De Economische Agenda richt zich op brede investeringen die de regio als geheel versterken. De focus ligt hierbij op de thema's onderwijs, kennis en arbeidsmarkt, ruimte voor bedrijvigheid, digitalisering en profilering. Voor onze gemeente gaat het om: versterking van de ruimtelijke kwaliteit, concentratie van detailhandel in een compacter centrum, aanpak van leegstand en vervallen panden en transformatie naar toekomstbestendige functies.

De subsidieregeling voor isolatie en ventilatie van woningen in de provincie Groningen en de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo maakt deel uit van de duurzaamheidsregeling onder Nij Begun. Zo bereiken deze woningen de standaard voor woningisolatie. Veel inwoners van Noordenveld kunnen profiteren van deze regeling.

Regiodeal Noord-Drenthe Vitaal Verbonden

Met de toegekende Regiodeal beschikt Noord-Drenthe over extra financiële ruimte om de komende vier jaar, samen met regiopartners, te investeren in het behouden en versterken van de brede welvaart op de lange termijn. Vanuit het Rijk is hiervoor 15 miljoen euro beschikbaar gesteld aan de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo. Hier staat een minimale cofinanciering van 15 miljoen euro vanuit de regio tegenover.

Projecten binnen de Regiodeal zijn ondergebracht in drie ontwikkelprogramma's: meer welzijn, minder zorg; dorpscentra van iedereen; duurzame economische ontwikkeling. Het doel van de Regiodeal is om (dreigende) achterstanden in brede welvaart weg te nemen en inwoners en ondernemers perspectief te bieden. Daarbij wordt waar mogelijk de verbinding gelegd met de Economische Agenda en de Sociale Agenda Nij Begun, zodat maatregelen elkaar versterken.

Ten slotte

We kijken terug op een constructieve samenwerking met de gemeenteraad in onze bestuursperiode. Met deze laatste begroting hopen we een goede basis te hebben gelegd voor de nieuwe bestuursperiode na de raadsverkiezingen van maart 2026.

Wij gaan graag met u het gesprek aan op maandag 27 oktober en maandag 3 november 2025 over de uiteindelijke keuzes, voorstellen en verwachtingen. Op maandag 10 november a.s. stelt u de begroting vast.

Roden, 30 september 2025

Klaas Smid, burgemeester

Sebastiaan Ruddijs, secretaris/directeur

Kirsten Ipema, wethouder

Alex Wekema, wethouder

Jos Darwinkel, wethouder

Robert Meijer, wethouder

Resumé

Wij stellen u voor:

1. De budgetten uit de primitieve begroting 2026, zoals vermeld in de programma's 1 tot en met 7, te autoriseren.
2. Ter dekking van de inkomsten en uitgaven van de bovenvermelde programma's de dekkingsmiddelen uit de financiële begroting aan te wijzen.
3. De volgende investeringsbudgetten uit de meerjarenbegroting 2024 en 2025 vrij te geven voor 2026:

	bedragen x € 1.000	
De hieruit voortvloeiende kapitaallasten zijn al verwerkt in het startsaldo	investering	kapitaallast
Toegankelijkheid gebouwen en openbare ruimte	138	9
De Parel en De Hoeksteen Roden fuseren (aanvullende investering 2026)	4.680	187
De Hekakker Norg (aanvullende investering 2026)	3.228	129
Speelgoedmuseum	900	59
Nieuwbouw zwembad De Hullen	9.425	377
Totaal	18.371	761

4. De volgende budgetten ten laste van de begrotingsruimte beschikbaar te stellen:

	bedragen x € 1.000
Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Drenthe	125
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	14
Anti Discriminatie Voorziening	8
Verhogen subsidie lokale omroep RTV Zultse	9
Uitbreiding formatie griffie 2026 e.v.	58
Erfgoedvisie	3
Totaal	217

6. De volgende investeringsbudgetten ten laste van de begrotingsruimte en het budget vrijval kapitaallasten beschikbaar te stellen:

	bedragen x € 1.000	
a. ten laste van de begrotingsruimte:	investering	kapitaallast
Geert de Wilde-brug (investering van € 172)	172	11
Vervanging bruggen 2026 (investering van € 287)	287	19
Vervanging Generaal van de Boschweg-brug (investering van € 230)	230	15
Vervanging ANWB bewegwijzering (investering van € 90)	90	10
Kindcentrum De Hekakker (aanvullende investering 2026 van € 2.852)	2.852	42
Huisvesting gemeentehuis (voorbereidingsbudget 2026 € 600)	600	129

Speelgoedmuseum scenario 3 renovatie/nieuwbouw	3.153	131
Stichting Manege Norg (investering 2026 € 55)	55	4
Scouting Mensinge Roden (investering 2026 € 122)	122	5
Centrumplan Peize (investering 2026 € 342 , 2027 € 366 en 2028 € 182)	342	22
Renovatie Hulligtenweg Peest (investering 2026 € 50)	50	3
Totaal	7.953	391

b1. ten laste van het budget vrijval kapitaallasten, investeringen bedrijfsvoering:	investering	kapitaallast
Renovatieonderhoud gebouwen	bedragen x € 1.000	
Gebouwenbeheer	78	4
Automatisering		
Vervanging hardware	930	154
Tractie		
Aanhangers	90	9
Traktoren	160	19
Werktuigen	160	15
Inventaris		
Gemeentehuis	76	10
Totaal	1.494	211

b2. ten laste van het budget vrijval kapitaallasten, overige investeringen:	investering	kapitaallast
Meeliftinvesteringen riolering en wegen	515	28
Openbare verlichting	318	16
Duurzaam veilig	122	7
Totaal	955	51

c. ten laste van tarieven:	investering	kapitaallast
Inzamervoertuig (2x)	700	98
Minicontainers	55	8
Reguliere vervangingen riolering	4.824	193
Klimaatadaptie water	454	18
Totaal	6.033	317

7. De volgende budgetten ten laste van de eenmalige begrotingsruimte beschikbaar te stellen:

	bedragen x € 1.000
Erfgoedvisie	3
Totaal	3

186 8. De volgende budgetten ten laste van de algemene reserve beschikbaar te stellen:

	bedragen x € 1.000
Inzet reserve begrotingstekort 2026	1.684
Totaal	1.684

187

188

Vaststellingsbesluit

Nr.

De raad van de gemeente Noordenveld

Gezien de ontwerp-programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027 - 2029 van baten en lasten van de gemeente Noordenveld;

Gelezen de aanbiedingsbrief behorende bij de ontwerp-programmabegroting 2026;

Gelet op artikel 191 van de Gemeentewet;

B e s l u i t :

De programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027 - 2029 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Noordenveld op 10 november 2025.

H. Huttinga, griffier

K. Smid, voorzitter

Begroting 2026 in één oogopslag

In dit overzicht ziet u in één oogopslag waar het geld op de gemeentelijke rekening vandaan komt en aan wordt uitgegeven. De woonlasten stijgen dit jaar. Dat is noodzakelijk om de financiële huishouding op orde te houden, maatschappelijke voorzieningen te behouden en bezuinigingen te voorkomen. Daarnaast blijft de gemeente zich inzetten voor haar ambities op het gebied van het sociaal domein, woningbouw en duurzaamheid.

Het college van burgemeester en wethouders

Inkomsten

Waar komt het geld vandaan?

LOKALE HEFFINGEN

	Onroerendzaak-belasting (OZB)	€ 7.595.000
	Rioolheffing	€ 5.450.000
	Afvalstoffenheffing	€ 4.521.000
	Bouwleges	€ 814.000
	Overige leges (paspoort/rijbewijs/huwelijk)	€ 934.000
	Lijkbezorgingsrechten	€ 225.000
	Toeristenbelasting	€ 289.000
	Forensenbelasting	€ 261.000
	Markt gelden	€ 33.000
	BIZ-heffing	€ 170.000

ANDERE INKOMSTENBRONNEN

	Opbrengsten uit grondverkoop	€ 6.860.000
	Verhuur en pacht	€ 1.083.000
	Handel en Industrie	€ 1.279.000
	Overige	* € 7.560.000

* Bestaat uit interne verrekeningen om bijvoorbeeld rentelasten en uren te verdelen over de verschillende taakvelden.

Hoeveel betaal ik in 2026 aan:

	Afvalstoffenheffing	€ 311,95
	Meerpersoons	€ 265,00
	Eenpersoons	
	Rioolheffing*	€ 348,32
	OZB*	€ 373,71

* Meerpersoonshuishouden met eigen woning die gewaardeerd is op de gemiddelde woningwaarde

Uitgaven

Waar gaat het geld naartoe?

	Onderwijs	€ 4.107.000
	Samenkracht en burgerparticipatie	€ 5.703.000
	Inkomensondersteuning	€ 12.476.000
	Volksgezondheid	€ 1.552.000
	Participatie	€ 5.246.000
	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	€ 8.993.000
	Jeugdbeleid	€ 12.115.000
	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	€ 9.471.000
	Integrale veiligheid	€ 2.794.000
	Bestuuren dienstverlening	€ 3.651.000
	Verkeer en vervoer	€ 6.193.000
	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	€ 5.751.000
	Economische ontwikkeling	€ 2.795.000
	Sport en vrije tijd	€ 6.736.000
	Milieubeheer	€ 11.350.000
	Gemeentelijke organisatie	€ 15.175.000
	Overige	€ 5.906.000

Begrotingstekort 2026 * € 1.684.000

* De begroting wordt sluitend gemaakt door een bijdrage uit de algemene reserve.

Leeswijzer

De programmabegroting kan opgedeeld worden in vier hoofddelen en de bijlagen. Het eerste onderdeel, waarvan deze leeswijzer deel uitmaakt, is 'Algemeen'. Hierin vindt u de aanbiedingsbrief, waarin de gemaakte keuzes en verwachtingen worden toegelicht. Ook zijn in dit onderdeel het resumé, het vaststellingsbesluit en dus deze leeswijzer opgenomen.

Een uitwerking van ons programmaplan vindt u in het onderdeel 'Programma's'. Hierin worden de reguliere programmaonderdelen beschreven van onze zeven programma's. De inhoudelijke keuzes die we maken om onze ambities te realiseren worden in dit onderdeel toegelicht.

Daarnaast behandelen we in de begroting de volgende acht wettelijk verplichte paragrafen:

1. Lokale heffingen;
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. Onderhoud kapitaalgoederen;
4. Financiering;
5. Bedrijfsvoering;
6. Verbonden partijen;
7. Grondbeleid;
8. Openbaarheid.

Deze vindt u samen met de toegevoegde paragrafen Overhead en Personele lasten terug in het onderdeel 'Paragrafen'.

De belangrijkste financiële informatie met betrekking tot de opbouw van de begroting vindt u in de 'Financiële begroting'. In dit onderdeel zijn de financiële beschouwingen, de incidentele baten en lasten, de subsidies, de functie en kaders van de begroting en de meerjarenraming opgenomen.

Voor de opbouw van de meerjarenbegroting, de geprognosticeerde balans, de reserves en voorzieningen, het EMU-saldo en de begrippenlijst verwijzen we u, tot slot, naar het onderdeel 'Bijlagen'.

Technische toelichting op de opbouw van de begroting

Bij de opbouw van de nieuwe begroting gaan we uit van de op dat moment bekende basiscijfers voor het nieuwe jaar, inclusief het financiële effect van de tussentijdse begrotingswijzigingen. We wijzigen de basiscijfers voor het nieuwe begrotingsjaar aan de hand van de nieuwe grondslagen vanuit de kadernota. Het zo berekende nieuwe beschikbare begrotingssaldo vergelijken we met de, door uw raad geamendeerde, begroting 2025. De verschillen tussen die beide saldi lichten we toe in de 'Financiële begroting', en wel in de verschillenanalyse die is opgenomen in de financiële beschouwingen.

Structurele ruimte

Bij de vaststelling van de begroting neemt u als raad een besluit voor het komende begrotingsjaar. Afwijkingen op een eerder vastgestelde begroting worden het jaar daarna, bij het vaststellen van een nieuwe begroting, toegelicht en aan u voorgelegd. Dit kunnen nieuwe voorstellen zijn, maar ook voorstellen van eerdere jaren waarbij een eerder toegekend bedrag wordt aangepast. Deze voorstellen treft u aan in de paragraaf *Beleidsvoorstellen ten laste van de vrije budgetruimte*. Deze paragraaf is opgenomen onder de financiële beschouwingen, onder 'Financiële begroting'.

267 **Eenmalige ruimte**

268 Naast structurele begrotingsruimte, kennen we ook eenmalige of incidentele begrotingsruimte. Dit
269 onderdeel wordt in de financiële beschouwingen toegelicht in de paragraaf *Overige*
270 *beleidsvoorstellen en investeringen*. De eenmalige ruimte ontstaat voornamelijk doordat we er van
271 uitgaan dat een nieuwe investering gemiddeld genomen halverwege een jaar start. Daarmee
272 bedragen ook de bijbehorende kapitaallasten in een eerste jaar de helft van waar we normaliter
273 mee moeten rekenen. De helft van die kapitaallasten rekenen we toe aan de eenmalige ruimte. Met
274 de beschikbare eenmalige ruimte dekken we eenmalige uitgaven. Ook kunnen er eenmalige
275 uitgaven worden gedekt door een reserve. Mocht dat het geval zijn, dan treft u deze ook aan bij dit
276 onderdeel van de begroting.

277

278 **Meerjarenperspectief**

279 In deze begroting is een sluitend meerjarenperspectief opgenomen. Hiervoor verwijzen wij u naar
280 het onderdeel *Meerjarenraming* onder de 'Financiële begroting'.

281

282 **Programma's**

283

284

Inleiding

Onze Omgevingsvisie 2030 is het vertrekpunt bij alles wat we doen. Daarin zijn vijf kernwaarden geformuleerd: transparant, leefbaar, ondernemend, groen en duurzaam. Hieruit zijn zeven programma's voor de begroting voortgekomen:

1. Samen doen
2. Samen ontwikkelen
3. Bestuur en samenleving
4. Groen beleven
5. Werken, ondernemen en ontspannen
6. Duurzaam voor nu en later
7. Helder zicht

De kernwaarden duurzaam en transparant zijn het fundament van het beleid en komen in meerdere programma's tot uiting. Elk programma begint met een overzicht van de onderwerpen en programmadoelstellingen. Vervolgens worden beleidsindicatoren vermeld. Deze zijn bedoeld om de effecten van beleid op de programma's aan te geven. Gemeenten zijn verplicht om over een groot aantal indicatoren te rapporteren. De verplichte indicatoren komen van de website waarstaatjegemeente.nl en zijn gerealiseerde cijfers. Ter vergelijking geven wij ook de gemiddeldes over alle gemeentes in Nederland weer, en het gemiddelde over alle gemeentes in Drenthe. Uitzondering hierop zijn de indicatoren onder programma 7. Helder zicht. Dit betreft interne cijfers op begrotingsbasis.

Vervolgens staat er een financieel overzicht van het totale programma voor meerdere jaren vermeld. Daar staan tevens de nog lopende projecten uit het Meerjaren UitvoeringsProgramma (MUP) 2022-2026 vermeld en nieuwe voorstellen vanuit het coalitieakkoord 2022-2026. Er volgt een toelichting per taakveld. Verder zijn de teksten kort en concreet geformuleerd zodat helder is wat het doel is en wat de gemeente precies gaat doen. We hopen daarmee een helder zicht te geven op de inkomsten en uitgaven in 2026.

1. Samen doen

Tot programma 1. Samen doen horen lasten en baten voor de taakvelden:

(bedragen x € 1.000)

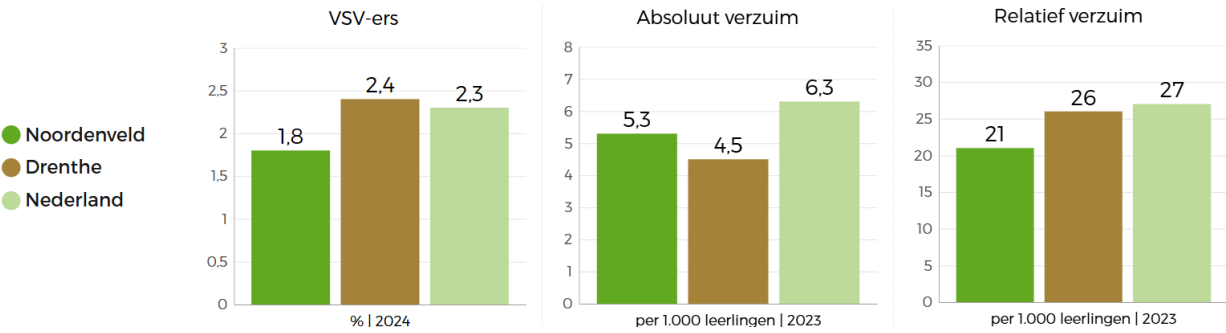
Taakvelden	Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
4.2 Onderwijshuisvesting	3.984	208	3.777	2.812	216	2.596
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.441	290	1.151	1.252	99	1.154
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.939	491	5.448	5.695	844	4.850
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	161	0	161	9	0	9
6.3 Inkomensregelingen	12.710	9.800	2.910	12.476	9.189	3.286
6.4 WSW en beschut werk	3.757	325	3.432	3.756	326	3.430
6.5 Arbeidsparticipatie	1.489	5	1.484	1.490	5	1.485
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.400	0	1.400	1.708	0	1.708
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	3.400	0	3.400	3.716	0	3.716
6.712 Begeleiding (WMO)	1.803	0	1.803	2.073	0	2.073
6.713 Dagbesteding (WMO)	950	0	950	1.124	0	1.124
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	9.875	0	9.875	10.520	0	10.520
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	6	0	6	6	0	6
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	0	0	0	0	0
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	1.014	0	1.014	1.674	0	1.674
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	370	0	370	380	0	380
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	151	0	151	155	0	155
6.791 PGB WMO	125	0	125	125	0	125
6.792 PGB Jeugd	180	0	180	185	0	185
6.811 Beschermd wonen (WMO)	-1.000	0	-1.000	-1.300	0	-1.300
6.821 Jeugdbescherming	309	0	309	383	0	383
6.822 Jeugdreclassering	99	0	99	101	0	101
6.91 Coördinatie en beleid WMO	171	0	171	175	0	175
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	518	0	518	12	0	12
7.1 Volksgezondheid	1.557	0	1.557	1.427	0	1.427
Totaal	50.411	11.119	39.293	49.954	10.680	39.274

Programmadoelstelling

- Jeugdigen en volwassenen kunnen veilig opgroeien, meedoen in de samenleving en zo zelfredzaam mogelijk zijn.
- Mocht dit (tijdelijk) niet mogelijk zijn dan zetten wij zorg en ondersteuning in. Deze zorg sluit aan bij de eigen kracht en sociale netwerken van onze inwoners.

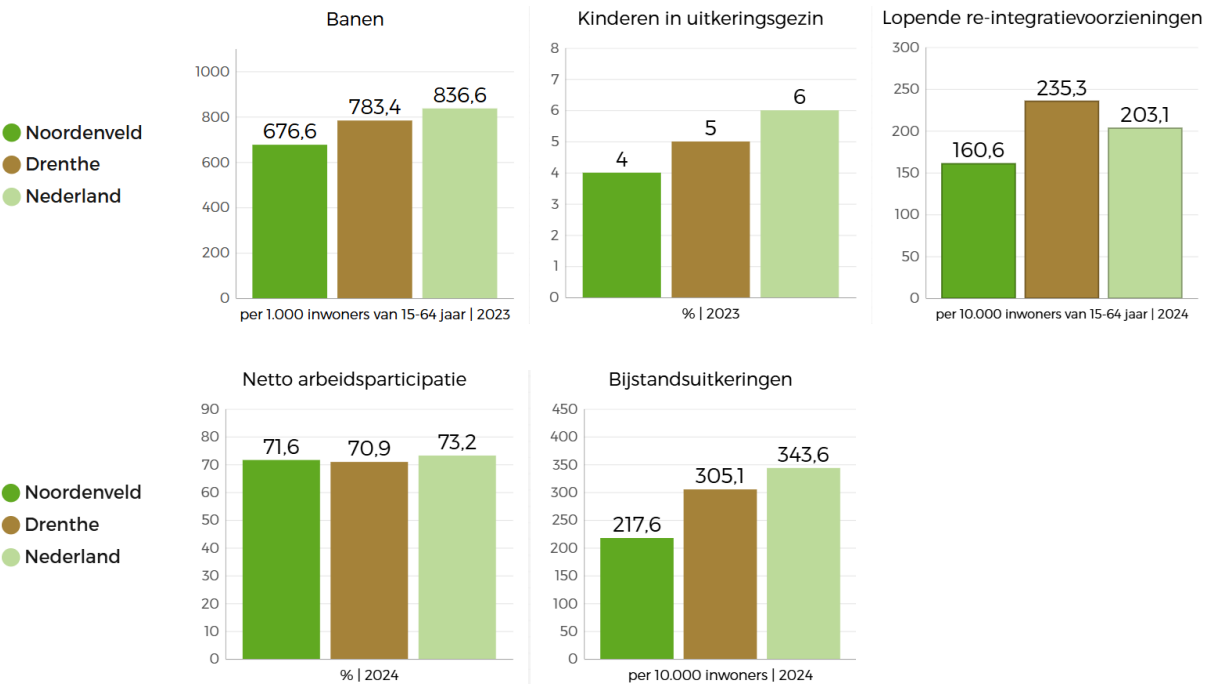
Beleidsindicatoren

Onderwijs

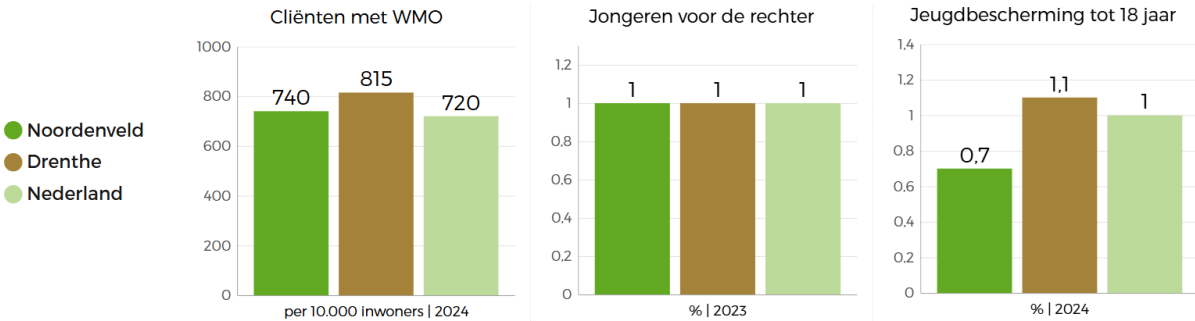

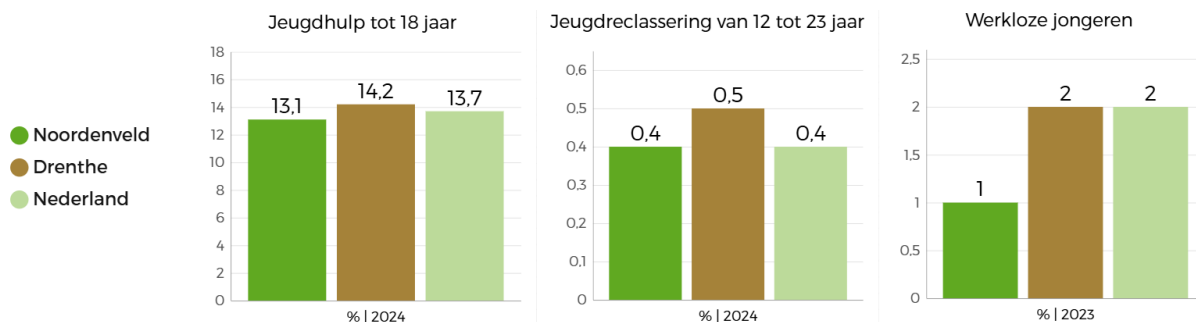
VSV'ers betreft Vroegtijdig Schoolverlaters zonder startkwalificatie

Werk en inkomen

Zorg en welzijn

% is hier % van de doelgroep die gebruikmaakt van / valt onder

Financieel overzicht

Bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief		
		2027	2028	2029
Startsaldo begroting 2026-2029	39.274	40.421	39.185	39.641
+				
Wettelijk verplicht				
Anti Discriminatie Voorziening	8	8	8	8
Gemeentelijke Gezondheidsdienst	125	125	125	125
Totaal wettelijk verplicht	133	133	133	133
Voortzetting ingezet beleid / MUP				
Kindcentrum De Hekakker (aanvullende investering 2026 van € 2.852)	42	42	42	42
Totaal Voortzetting Ingezet beleid	42	42	42	42
=				
Totaal programma 1. Samen doen	39.449	40.596	39.360	39.816

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen	Bedrag (x € 1.000)
4.1 Openbaar basisonderwijs, 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	
Gebouwenbeheer algemeen	78
Totaal	78

Taakveld 4.2

Onderwijshuisvesting

Afdeling: Sociaal Domein
Portefeuillehouder: Kirsten Ipema

Inleidend

De uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2021-2041 met oplegnotitie uit 2025 wordt gecontinueerd en geüpdatet naar een DIHP (Duurzaam Integraal Huisvesting Plan). In 2026 is de oplevering van het startdocument beoogd voor het DIHP.

BBS De Verwondering is sinds het schooljaar 2025 - 2026 een bekostigde school en komt daarmee in aanmerking voor tijdelijke huisvesting voor maximaal 8 jaar. Er is echter nog geen

overeenstemming over de huisvesting. In overleg met het schoolbestuur wordt verder gekeken naar oplossingen voor de huisvesting.

CBS De Parel en CBS De Hoeksteen gaan fuseren tot fusieschool De Parel/Hoeksteen (werktitel CIKC Roden). Hiermee vervallen de separate nieuwbouw opgaven voor CBS De Parel en CBS De Hoeksteen en wordt gewerkt aan één gezamenlijke huisvesting.

We onderzoeken of een wissellocatie in Roden wenselijk en haalbaar is, om opeenvolgend verschillende scholen tijdelijk te huisvesten. Hiervoor kan mogelijk het modulaire gebouw gebruikt worden dat in Norg voor OBS De Hekakker is geplaatst. Het gebouw is eigendom van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

Onderwijshuisvesting algemeen

- Wij streven naar een energieneutrale onderwijshuisvesting.
- Alle scholen hebben goede huisvesting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijshuisvesting algemeen

- We leveren MFA De Flint in Nietap op.
- We faciliteren de bouw van KC De Rank, en leveren deze op in 2027.
- We starten met de nieuwbouw van OBS De Hekakker en leveren deze naar verwachting op in 2027.
- We starten met de voorbereidingen van de uitbreiding van de Ronerborg
- We starten met de uitwerking van de (ver)nieuwbouw plannen van de fusieschool de Parel en De Hoeksteen om in 2027 te kunnen starten met de realisatie van de plannen.
- We gaan verder onderzoeken hoe we de tijdelijke huisvesting voor BBS De Verwondering kunnen vormgeven.
- We voegen de paragraaf duurzaamheid toe aan het IHP (DIHP)
- We onderzoeken of een wissellocatie in Roden haalbaar en wenselijk is voor de verdere uitvoering van de nieuwbouw, renovatie en verduurzamingsopgaven zoals in het IHP is vastgelegd.
- We gaan een locatie zoeken voor OBS De Tandem.
- We onderzoeken de haalbaarheid van een beperkte uitbreiding van OBS De Eskampen ten behoeve van de IKC vorming.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Integraal huisvestingsplan (IHP)

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Onderwijshuisvesting	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	2.176	3.984	2.812	3.852	3.467	3.693
Baten	218	208	216	255	273	275
Saldo	1.958	3.777	2.596	3.596	3.194	3.418

Taakveld 4.3

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Kirsten Ipema

390

391 **Wat willen we bereiken?**

Onderwijsbeleid en leerlingzaken algemeen

- 392 • Wij gaan samen met de gemeenten uit de provincie Groningen en Noord Midden Drenthe
393 inzetten op collectieve voorzieningen en geclusterde inzet van jeugdhulp
394 (onderwijszorgarrangementen) in het S(B)O en VSO onderwijs.
- 395 • Wij gaan verder uitvoering geven aan de Regionale ontwikkelagenda 'passend onderwijs
396 zorg voor jeugd in Noord en Midden Drenthe 2024-2026.
- 397 • Wij gaan voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan.
- 398 • Wij gaan inwoners tussen 23-27 jaar zonder startkwalificatie in beeld hebben.
- 399 • Wij gaan uitvoering geven aan de nieuwe wet van school naar duurzaam werk.
- 400 • Wij gaan de samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en het samenwerkingsverband
401 verder versterken.
- 402 • Wij gaan mogelijke ontwikkelingsachterstand bij peuters vroegtijdig signaleren.
403

404 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Onderwijsbeleid en leerlingzaken algemeen

- 405 • Wij werken uit hoe jongeren die zonder startkwalificatie van school aan het werk zijn gegaan
406 alsnog naar de route BeroepsBegeleidende Leerweg (BBL) begeleid worden. Daarmee kan een
407 startkwalificatie alsnog behaald worden.
- 408 • We gaan de nadruk leggen op de begeleiding en ondersteuning van de jeugd én ouders
409 (systeemgerichte aanpak).
- 410 • In samenwerking met scholen richten we zorgroutes in en creëren we een sluitende aanpak
411 van jongeren gericht op het halen van een startkwalificatie.
- 412 • In samenwerking met de gemeenten uit de provincie Groningen, de Noord-Midden Drentse
413 gemeenten en het samenwerkingsverband passend onderwijs gaan we de jeugdhulp in het
414 S(B)O efficiënter organiseren.
- 415 • We gaan onze jongeren tot 27 jaar monitoren en zo nodig begeleiden zolang zij geen
416 startkwalificatie hebben.
- 417 • We voldoen aan de wettelijke verplichting van de LEA (Lokale Educatie Agenda) door
418 deelname aan de stuurgroep jeugd. We werken met een uitvoeringsagenda Jeugd en
419 Onderwijs, waarin de LEA een plek heeft.
- 420 • Om de samenwerking te versterken organiseren we onderwijsmiddagen voor het PO en VO.
- 421 • We geven uitvoering aan het regionaal plan onderwijszorgarrangementen in Noord en
422 Midden Drenthe.
- 423 • We stellen voldoende (VVE) peuterplaatsen beschikbaar voor de peuters.
- 424 • We zijn (financieel) toegankelijk voor alle doelgroeppeuters van de gemeente Noordenveld.
- 425 • We zetten in op indicering en toeleiding van peuters om bereik te verhogen.
- 426 • We zijn in september 2023 gestart met de pilot 'VVE plus groep' voor 'doelgroeppeuters' en
427 monitoren de voortgang.
- 428 • We borgen de kwaliteit van taalstimuleringsprogramma VVE op de peuterspeelgroep.
429

430 **Bijbehorende belangrijke documenten**

- Regionale ontwikkelagenda 'passend onderwijs zorg voor jeugd in Noord Midden Drenthe

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	1.574	1.441	1.252	1.276	1.298	1.320
Baten	501	290	99	99	100	100
Saldo	1.073	1.151	1.154	1.177	1.198	1.220

Taakveld 6.1

Samenkracht en burgerparticipatie

Afdeling: Sociaal Domein
Portefeuillehouder: Kirsten Ipema

Programma vluchtelingen

Gemeentelijke opvang Oekraïners

De Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) voor Oekraïense ontheemden is verlengd tot maart 2027. Dit betekent dat ook in 2026 een blijvende inzet van gemeenten wordt gevraagd op het gebied van opvang.

Particuliere opvang Oekraïense ontheemden

Naast gemeentelijke opvanglocaties bieden inwoners van Noordenveld ook particuliere opvang aan Oekraïense vluchtelingen. Sinds 2024 neemt het aantal opvanggezinnen af, de verwachting is dan ook dat het aantal particuliere opvangplekken in 2026 verder zal afnemen. De gemeente biedt ondersteuning aan deze particuliere gastgezinnen.

Financiële compensatie opvang Oekraïense ontheemden

De financiële vergoeding voor gemeentelijke opvang is per 1 januari 2025 verlaagd naar €44 per gerealiseerd bed per dag. De hoogte van de financiering voor 2026 is op dit moment nog onzeker. Wel blijft de bekostigingsregeling die gekoppeld is aan de RTB van kracht; deze voorziet in de mogelijkheid om daadwerkelijk gemaakte kosten vergoed te krijgen.

Spreidingswet

Onder de Spreidingswet heeft de gemeente Noordenveld zich verbonden aan het realiseren van opvang voor 43 alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's) zonder status. Deze opvang vindt plaats in Veenhuizen en wordt uitgevoerd in opdracht van het COA. De dagelijkse begeleiding wordt verzorgd door Yadeborg.

Taakstelling huisvesting statushouders

De wettelijke taakstelling voor de huisvesting van statushouders blijft ook in 2026 van kracht. De uitvoering hiervan vormt een toenemende uitdaging, enerzijds door de beperkte beschikbare woningvoorraad – met name voor jongeren en alleenstaanden – en anderzijds vanwege recente en voorgenomen wetwijzigingen op landelijk niveau, die zorgen voor onduidelijkheid over de exacte invulling van de taakstelling.

Wat willen we bereiken?

Dorps- en buurthuizen

- 468 • Wij willen samen met de besturen van dorps- en buurthuizen zorgdragen voor goed
469 onderhoud en duurzame dorps- en buurthuizen.

Inclusieve samenleving

- 470 • Wij willen dat iedereen in Noordenveld zich welkom voelt en kan meedoen. Inclusie
471 betekent voor ons dat wij iedereen willen betrekken bij het vormgeven van onze samenleving
472 en dat iedereen gelijke kansen heeft ongeacht een beperking of verschillen.
- 473 • Wij continueren onze inzet t.a.v. toekomstbestendig vormgeven van het welzijnswerk. Wij
474 maken heldere en professionele subsidieafspraken.

Jeugd

- 475 • Wij willen dat onze jeugd veilig en gezond kan opgroeien. Wij bieden daar waar nodig
476 passende ondersteuning.
- 477 • Wij willen dat jongeren betrokken zijn en invloed hebben op hun woon- en leefomgeving.

Nieuwkomers

- 478 • Het realiseren van de door het rijk gestelde taakstelling huisvesting statushouders.
- 479 • We willen dat de statushouders die aan de gemeente Noordenveld zijn gekoppeld, zo goed
480 mogelijk inburgeren.

Vrijwillige inzet en mantelzorg

- 481 • Wij stellen mensen in staat om zelfredzaam te zijn, zodat zij regie op het eigen leven kunnen
482 houden en zelfstandig kunnen meedoen in de samenleving.
- 483 • Samen met Welzijn in Noordenveld (WiN) zorgen wij ervoor dat vrijwilligers goed
484 geïnformeerd zijn, de juiste kennis en vaardigheden bezitten en zo optimaal inzetbaar zijn.
- 485 • Wij zorgen ervoor dat mantelzorgers optimaal gezien, gehoord en ondersteund worden en
486 willen overbelasting van mantelzorgers voorkomen.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

- 487 • Het bevorderen van preventieve maatregelen en vroegsignalering zal een centrale rol spelen
488 binnen de WMO. Daardoor kunnen wij problemen voorkomen of tijdig ingrijpen, waardoor de
489 druk op formele zorg wordt verminderd.
- 490 • Met de gelden van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord
491 (IZA) willen we de omslag van zorg naar gezondheid een extra impuls geven.
- 492 • Met onder andere de activiteiten van WiN willen we bereiken dat inwoners van Noordenveld
493 in een kwetsbare positie zich verbonden voelen met hun buurt, dorp en gemeenschap en dat ze
494 actief deelnemen in de samenleving.
- 495 • Met onder andere de activiteiten van WiN willen we bereiken dat inwoners van Noordenveld
496 een goede fysieke en psychosociale gezondheid ervaren. En daarmee bijdragen aan de omslag
497 van zorg naar gezondheid.
- 498

Wat gaan we daarvoor doen?

Dorps- en buurthuizen

- 500 • Wij voeren onderhoud uit aan de dorps- en buurthuizen. Hiervoor hebben wij een meerjarig
501 onderhoudsplan opgesteld. Hierbij kijken wij ook hoe we de gebouwen kunnen verduurzamen.
502 Verder helpen we de besturen van dorps- en buurthuizen bij nieuwbouw.

Inclusieve samenleving

- 503 • Samen met inwoners, vrijwilligers, ondernemers, professionals en ervaringsdeskundigen van
504 de stichting Toegankelijk Noordenveld blijven wij uitvoering geven aan de Lokale Inclusie
505 Agenda (LIA), zodat mensen op alle levensterreinen kunnen meedoen.

Jeugd

- Wij verstevigen lokale samenwerkingsverbanden ten behoeve van vroegtijdige signalering.
- Wij gaan door met de Drentse samenwerking van gemeenten, ketenpartners en aanbieders.
- Wij geven in samenwerking met jeugdigen en lokale partijen uitvoering aan de Uitvoeringsagenda Jeugd, de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Nieuwkomers

- In samenwerking met de woningcorporaties woningen beschikbaar stellen voor statushouders.
- We gaan onderzoeken of we nog andere (tijdelijke) maatregelen kunnen treffen om statushouders conform de taakstelling te huisvesten.
- Samen met een aantal Groninger gemeenten het aanbieden van drie leerroutes binnen de Wet inburgering 2021.
- Het aanbieden van maatschappelijke begeleiding, het participatieverklaringstraject in combinatie met het programma Welkom in Noordenveld en de Module arbeidsmarkt en participatie.

Vrijwillige inzet en mantelzorg

- We geven samen met WiN en Contactpunt Mantelzorg (CPM) uitvoering aan het Jaarplan Mantelzorg. We zorgen voor een aanbod van trainingen, activiteiten en respijtmomenten, waarmee we aansluiten op de wensen en ondersteuningsbehoeften van mantelzorgers.
- We zorgen samen met WiN voor goede begeleiding, ondersteuning en waardering voor onze vrijwilligers. Dit doen we met een specifiek aanbod aan trainingen voor vrijwilligers en door vrijwilligers uit te nodigen bij activiteiten.
- Mantelzorgers geven in een vragenlijst aan het mantelzorgcompliment in de huidige vorm te willen behouden. Samen met WiN en CPM organiseren we verder een passend aanbod aan informatie, activiteiten, contacten en trainingen.
- Samen met WiN hebben we specifiek aandacht voor jonge mantelzorgers. We zorgen voor een aanbod van activiteiten, hulp en ondersteuning. We stimuleren contact tussen mantelzorgers en waarderen hen met het mantelzorgcompliment voor jonge mantelzorgers.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

- Wij willen domeinoverstijgend werken. Professionals binnen het sociaal domein werken samen. Hierdoor worden hulpvragen van onze inwoners vanuit meerdere kanten bekeken. Het doel is om de zorg effectief en passend in te zetten.
- In het kader van GALA werken we aan lokale coalities om de gestelde doelen van het akkoord te halen. Daarbij is Welzijn in Noordenveld één van de belangrijkste lokale partners die uitvoering geeft aan de doelen van het GALA.
- Het IZA heeft in Drenthe geleid tot de oprichting van Gezonde Marke. De IZA wordt aangevuld met het AZWA.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Bedrijfsplan Samen tegen Discriminatie
- Lokale Inclusie Agenda

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Samenkracht en burgerparticipatie	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	10.867	5.939	5.695	5.777	5.899	6.024
Baten	6.621	491	844	845	1.261	1.276
Saldo	4.246	5.448	4.850	4.932	4.638	4.748

544

Taakveld 6.3

Inkomensregelingen

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Alex Wekema

545

Wat willen we bereiken?

Inkomensregelingen algemeen

- 547 • Inwoners beschikken ten minste over een minimum inkomen om zelfstandig in hun
- 548 levensonderhoud te voorzien.
- 549 • We willen dat inwoners en vooral ook hun kinderen geen belemmeringen ondervinden in
- 550 het meedoen, wanneer er thuis sprake is van een laag inkomen.
- 551 • Inwoners kunnen als dat nodig is op een duidelijke manier, snel en eenvoudig een uitkering
- 552 aanvragen.
- 553 • We willen, binnen onze mogelijkheden, de armoedeval terugdringen en ervoor zorgen dat
- 554 werken loont.
- 555 • Voorkomen dat inwoners in de schulden raken.
- 556 • Als inwoners toch in de schulden raken, voorkomen dat de schulden groter worden en
- 557 ondersteunen in het oplossen van de schulden.
- 558

Wat gaan we daarvoor doen?

Inkomensregelingen algemeen

- 560 • In het kader van de aanpak van energiearmoede willen we inwoners voorlichten en
- 561 energiebesparende maatregelen aanbrengen.
- 562 • We gaan de inwoners met een laag inkomen die geen gebruikmaken van minimaregelingen
- 563 actief benaderen om het gebruik van de regelingen te bevorderen.
- 564 • We gaan in de bestrijding van (kinder)armoede en schulden de samenwerking met het Pact
- 565 tegen Armoede en andere netwerkpartners versterken.
- 566 • We gaan onze minimaregelingen (meedoen, bijzondere bijstand, et cetera) toegankelijker
- 567 maken door aanvragen zowel digitaal als fysiek aan te bieden.
- 568 • We gaan de Participatiewet in Balans, die in 2026 in gaat, implementeren. Deze wet zorgt
- 569 voor een vereenvoudiging en verbetering van de Participatiewet, en biedt meer mogelijkheden
- 570 tot maatwerk.
- 571 • Proactief reageren op signalen uit vroegsignalering.
- 572 • Meer inzetten op preventie en hierbij aansluiten bij de zogenaamde "life events".
- 573 • Passende hulpverlening bij (problematische) schulden.
- 574

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Inkomensregelingen	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	11.798	12.710	12.476	12.688	12.956	13.268
Baten	9.274	9.800	9.189	9.362	9.589	9.862
Saldo	2.524	2.910	3.286	3.326	3.367	3.406

576

577

578

579

580

Taakveld 6.4

WSW en beschut werk

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Alex Wekema

Wat willen we bereiken?

WSW en beschut werk algemeen

- Wij bieden optimale dienstverlening en begeleiding aan inwoners met een arbeidsbeperking die, ongeacht de wettelijke regeling, aangewezen zijn op aangepast werk. Werkgevers worden hierbij ook door ons ondersteund.
- Wij willen dat inwoners met een arbeidsbeperking voor wie wij aangepast werk hebben georganiseerd onder de Wsw zich geen zorgen maken over hun arbeidstoekomst. Wij borgen werkzekerheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

WSW en beschut werk algemeen

- Wij blijven met Novatec samenwerken, waarmee werkzekerheid voor inwoners onder de Wsw geborgd is. Inwoners met aangepast werk onder de Participatiewet worden bij verlies van werk begeleid naar nieuw passend werk of dagbesteding/zorg.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Dienstverleningsovereenkomsten met de gemeente Westerkwartier

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

WSW en beschut werk	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	3.584	3.757	3.756	3.549	3.529	3.415
Baten	264	325	326	330	362	365
Saldo	3.320	3.432	3.430	3.219	3.167	3.049

Taakveld 6.5

Arbeidsparticipatie

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Alex Wekema

Wat willen we bereiken?

Arbeidsparticipatie algemeen

- Wij willen inwoners met een relatief kleine afstand tot de arbeidsmarkt zo snel mogelijk weer helpen richting een werksituatie, waarmee de uitkeringssituatie zo kort mogelijk blijft.
- Wij gaan inwoners die kunnen werken, maar buiten het arbeidsproces zijn gevallen, in een vertrouwde omgeving en met persoonlijke begeleiding, (opnieuw) werk of dagbesteding laten vinden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Arbeidsparticipatie algemeen

- Wij laten de taakstelling van het Rijk voor het realiseren van Nieuw Beschut Werk plaatsen los, zodat er geen wachtlijsten ontstaan voor onze inwoners.

- Wij nemen deel aan een aantal nieuwe re-integratie en participatietrajecten die in Werk in Zicht verband zijn ontwikkeld voor langdurig werkzoekenden en sluiten aan bij de ontwikkelingen in Nij Begun.
- Wij maken afspraken met de gemeente Westerkwartier over het gebruik van de re-integratietrajecten en opleidingen binnen de infrastructuur van Novatec voor onze inwoners, zoals het ontwikkelplein en het talentperron.
- Wij continueren de re-integratietrajecten die wij zelf ontwikkelen, gericht op behoeften van specifieke groepen. Bijvoorbeeld het maatschappelijk verzamelgebouw CBN, en De Eerste Wijk.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Arbeidsparticipatie	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	1.383	1.489	1.490	1.502	1.515	1.528
Baten	34	5	5	5	5	5
Saldo	1.348	1.484	1.485	1.497	1.510	1.523

Taakveld 6.60 en 6.91 Hulpmiddelen en diensten (Wmo), coördinatie en beleid Wmo

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Kirsten Ipema

Wat willen we bereiken?

Hulpmiddelen en diensten algemeen

- We willen inwoners waar nodig passende ondersteuning bieden (licht waar kan, zwaar waar nodig).
- We willen dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en actief deel kunnen nemen aan onze samenleving, ook als een persoon een beperking heeft of een belemmering ervaart.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hulpmiddelen en diensten algemeen

- We bieden zoveel mogelijk passende ondersteuning aan onze inwoners. We doen dit onder andere door inkoop via de NMD samenwerking en door regie te houden op ingezette ondersteuning.

Wat mag het kosten?

6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)

(bedragen x € 1.000)

Hulpmiddelen en diensten (WMO)	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	1.572	1.400	1.708	1.708	1.695	1.737
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	1.572	1.400	1.708	1.708	1.695	1.737

642 **6.90 Coördinatie en beleid Wmo**

(bedragen x € 1.000)

Coördinatie en beleid WMO	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	144	171	175	180	184	189
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	144	171	175	180	184	189

643 **Taakveld 6.712, 6.713, 6.791 Begeleiding,**

644 **dagbesteding, PGB (Wmo)**

Afdeling: Sociaal Domein
Portefeuillehouder: Kirsten Ipema,
Alex Wekema

645 **Wat willen we bereiken?**

646

Begeleiding en dagbesteding algemeen

- 647 • Het bieden van passende ondersteuning aan inwoners die ondersteuning nodig hebben bij
- 648 het zelfstandig functioneren. Hierbij wordt gestreefd naar het vergroten van de zelfredzaamheid
- 649 en participatie.
- 650

651 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Begeleiding en dagbesteding algemeen

- 652 • We richten ons op het indiceren van passende ondersteuning. De ondersteuning is licht
- 653 waar mogelijk en zwaar waar nodig. De NMD-samenwerking verzorgt namens de gemeente de
- 654 inkoop van de ondersteuning. De nieuwe contracten gaan in per 1 januari 2026.
- 655

656 **Bijbehorende belangrijke documenten**

- Handreiking Werken met resultaten, Dienstverleningsovereenkomst NMD-samenwerking

657 **Wat mag het kosten?**

658 **6.712 Begeleiding (Wmo)**

659

(bedragen x € 1.000)

Begeleiding (WMO)	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	1.853	1.803	2.073	2.125	2.178	2.232
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	1.853	1.803	2.073	2.125	2.178	2.232

660 **6.713 Dagbesteding (Wmo)**

661

(bedragen x € 1.000)

Dagbesteding (WMO)	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	984	950	1.124	1.152	1.181	1.210
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	984	950	1.124	1.152	1.181	1.210

666 **6.791 PGB Wmo**

(bedragen x € 1.000)

PGB WMO	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	3.295	125	125	124	121	124
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	3.295	125	125	124	121	124

667
668

Taakveld 6.23, 6.751, 6.752, 6.792, 6.9 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen integraal, jeugdhulp ambulant (lokaal en regionaal), PGB jeugd, coördinatie en beleid Jeugd

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Alex Wekema

669

670 **Inleidend**

671 Op basis van de Jeugdwet is de gemeente verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp en de
672 toegang tot deze hulp. Taken van de gemeente zijn het versterken van het opvoedkundig klimaat,
673 het bieden van ondersteuning bij opgroei- en opvoedproblemen en het bevorderen van de
674 opvoedvaardigheden van ouders. Inzet van de toegang, eerstelijnsvoorzieningen, ambulante
675 jeugdhulp (lokaal en regionaal) en de mogelijkheid van een Persoonsgebonden Budget (PGB) zijn
676 hieraan ondersteunend.

677

678 **Wat willen we bereiken?**

Algemeen

- 679 • We willen dat jeugdigen en/of ouders die ondersteuning nodig hebben tijdig de juiste
680 ondersteuning krijgen.

681

682 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Algemeen

- 683 • Wij voeren regie op de ingezette passende ondersteuning en blijven betrokken tot de juiste
684 zorg wordt ingezet.
- 685 • De NMD-samenwerking koopt deze ondersteuning in en voert contract- en
686 kwaliteitsmanagement uit.

687

688 **Bijbehorende belangrijke documenten**

- Handreiking Werken met resultaten, Dienstverleningsovereenkomst NMD-samenwerking

689

690 **Wat mag het kosten?**

691 **6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen integraal**

(bedragen x € 1.000)

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	29	161	9	49	89	130
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	29	161	9	49	89	130

6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal

(bedragen x € 1.000)

Jeugdhulp ambulant lokaal	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	3.097	9.875	10.520	10.528	9.788	9.572
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	3.097	9.875	10.520	10.528	9.788	9.572

6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal

(bedragen x € 1.000)

Jeugdhulp ambulant regionaal	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	711	6	6	7	7	7
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	711	6	6	7	7	7

6.792 PGB jeugd

(bedragen x € 1.000)

PGB Jeugd	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	1.553	180	185	189	194	199
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	1.553	180	185	189	194	199

6.9 Coördinatie en beleid Jeugd

(bedragen x € 1.000)

Coördinatie en beleid Jeugd	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	0	518	12	20	58	97
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	518	12	20	58	97

Taakveld 6.761 t/m 6.763 Jeugdhulp met verblijf (lokaal, regionaal en landelijk)

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Alex Wekema

Inleidend

Op basis van de Jeugdwet is de gemeente verantwoordelijk voor het aanbod jeugdhulp met verblijf. Er is sprake van jeugdhulp met verblijf wanneer er sprake is van een overnachting. Vormen van jeugdhulp van verblijf zijn pleegzorg, gezinsgerichte opvang, logeerhuizen en gesloten jeugdhulp.

🎯 Wat willen we bereiken?

Jeugdhulp met verblijf algemeen

- We willen dat kinderen zo thuis mogelijk opgroeien en wanneer dit niet mogelijk is dat ze verblijven in een kleinschalige huiselijke setting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Jeugdhulp met verblijf algemeen

- Wij voeren regie op de ingezette passende ondersteuning.
- De NMD-samenwerking koopt in samenwerking met Jeugdhulpregio Drenthe deze ondersteuning in en voert contract- en kwaliteitsmanagement uit.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Richtinggevend kader 'Iedereen een thuis!', Handreiking Werken met resultaten, Dienstverleningsovereenkomst NMD-samenwerking

Wat mag het kosten?

6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal

(bedragen x € 1.000)

Jeugdhulp met verblijf lokaal	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	268	1.014	1.674	1.716	1.758	1.802
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	268	1.014	1.674	1.716	1.758	1.802

6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal

(bedragen x € 1.000)

Jeugdhulp met verblijf regionaal	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	156	370	380	389	399	409
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	156	370	380	389	399	409

6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk

(bedragen x € 1.000)

Jeugdhulp met verblijf landelijk	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	945	151	155	158	162	166
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	945	151	155	158	162	166

Taakveld 6.811

Beschermd wonen (WMO)

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Kirsten Ipema

Inleidend

Op dit moment zijn centrumgemeenten verantwoordelijk voor beschermd wonen. De 'doordecentralisatie' gaat inhouden dat alle gemeenten zelf verantwoordelijk worden voor het beschermd wonen van hun eigen inwoners (het woonplaatsbeginsel). Ook betekent dit dat de financiële middelen daarvoor anders verdeeld worden (een verdeelmodel). Op dit moment is het nog onduidelijk wanneer het wetsvoorstel behandeld wordt.

Een taak die nauw verweven is met Beschermd Wonen is Maatschappelijke Opvang. Maatschappelijke opvang (MO) is een taak van centrumgemeenten. Vanuit de middelen voor MO bekostigt centrumgemeente Assen de opvang van dak- en thuisloze mensen (dag- en nachtopvang), openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg voor alle negen gemeenten binnen de regio. Samenwerking als regiogemeenten is essentieel voor een preventieve aanpak van dakloosheid. Alleen door gezamenlijke inspanningen kunnen we de oorzaken van dakloosheid aanpakken en dakloosheid voorkomen en terugdringen.

Wat willen we bereiken?

Beschermd wonen

- We willen financieel en inhoudelijk voorbereid zijn op de (door)decentralisatie van Beschermd Wonen.
- We dragen bij aan de beweging om kwalitatief goede, beschikbare en betaalbare hulp dichtbij mensen te organiseren: van beschermd wonen naar een beschermd thuis. Dit doen we in samenwerking met corporaties, zorginstellingen en andere gemeenten.

Maatschappelijke opvang

- In de regio Assen streven we ernaar dat alle inwoners beschikken over een stabiele woonplek of actief worden begeleid naar een zo thuis mogelijke oplossing.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beschermd wonen

- We geven uitvoering aan het vastgestelde regioplan door (lokale) uitvoeringsafspraken en samenwerkingsafspraken met andere gemeenten te concretiseren en uit te voeren.
- We geven uitvoering aan het Uitstroomconvenant zelfstandig wonen dat deel uitmaakt van het actieprogramma Weer Thuis. Daarbij wordt voor iedere cliënt gezorgd voor een passende en betaalbare woning met begeleiding en ondersteuning (maatwerk).

Maatschappelijke opvang

- We geven uitvoering aan het "Startdocument van Opvang naar Wonen, regio Assen" en de acties genoemd in het nog vast te stellen 'Actieplan Dakloosheid regio Assen'.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Regioplan Beschermd Wonen & Maatschappelijke Opvang, Convenant Beschermd Wonen/Begeleiding Maatschappelijke Opvang
- Uitstroomconvenant zelfstandig wonen, Startdocument van Opvang naar Wonen, regio Assen

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Beschermd wonen (WMO)	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	-1.328	-1.000	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-1.328	-1.000	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300

Taakveld 6.821, 6.822 Jeugdbescherming, jeugdreclassering

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Alex Wekema

Inleidend

Op basis van de Jeugdwet is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering en daarmee voor de beschikbaarheid van jeugdbescherming- en jeugdreclasseringsmaatregelen.

Wat willen we bereiken?

Jeugdbescherming en jeugdreclassering algemeen

- We willen dat jeugdigen die worden bedreigd in hun ontwikkeling de juiste ondersteuning krijgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Jeugdbescherming en jeugdreclassering algemeen

- De NMD-samenwerking koopt in samenwerking met de Jeugdhulpregio Drenthe deze ondersteuning in en voert contract- en kwaliteitsmanagement uit.
- We gaan de samenwerking met de gecertificeerde instellingen, die de jeugdbescherming- en jeugdreclasseringsmaatregelen uitvoeren, versterken.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Handreiking Werken met resultaten, Dienstverleningsovereenkomst NMD-samenwerking

Wat mag het kosten?

6.821 Jeugdbescherming

(bedragen x € 1.000)

Jeugdbescherming	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	351	309	383	392	402	412
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	351	309	383	392	402	412

6.822 Jeugdreclassering

(bedragen x € 1.000)

Jeugdreclassering	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	147	99	101	104	106	109
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	147	99	101	104	106	109

Taakveld 7.1

Volksgezondheid

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Alex Wekema

Inleidend

De uitvoering van de basistaken gezondheid liggen bij de GGD Drenthe.

Wat willen we bereiken?

Volksgezondheid algemeen

- In 2030 heeft Noordenveld een levendige, vitale samenleving. Iedereen telt mee, doet mee en draagt bij.

Wat gaan we daarvoor doen?

Volksgezondheid algemeen

- In 2026 voeren we de in 2025 vast te stellen uitvoeringsagenda van ons integraal preventief gezondheidsbeleid uit.
- Met de uitvoeringsagenda bevorderen we een gezonde leefstijl, zetten ons in voor het tegengaan of verminderen van middelengebruik en versterken de mentale gezondheid. Daarbij hebben we aandacht voor een gezonde leefomgeving.
- GGD Drenthe zorgt voor de uitvoering van de basistaken gezondheid.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Nota integraal preventief gezondheidsbeleid, Gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe, Plan van aanpak brede SPUK / GALA

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Volksgezondheid	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	1.418	1.557	1.427	1.428	1.428	1.428
Baten	24	0	0	0	0	0
Saldo	1.395	1.557	1.427	1.428	1.428	1.428

2. Samen ontwikkelen

Tot programma 2. Samen ontwikkelen horen lasten en baten voor de taakvelden:
(bedragen x € 1.000)

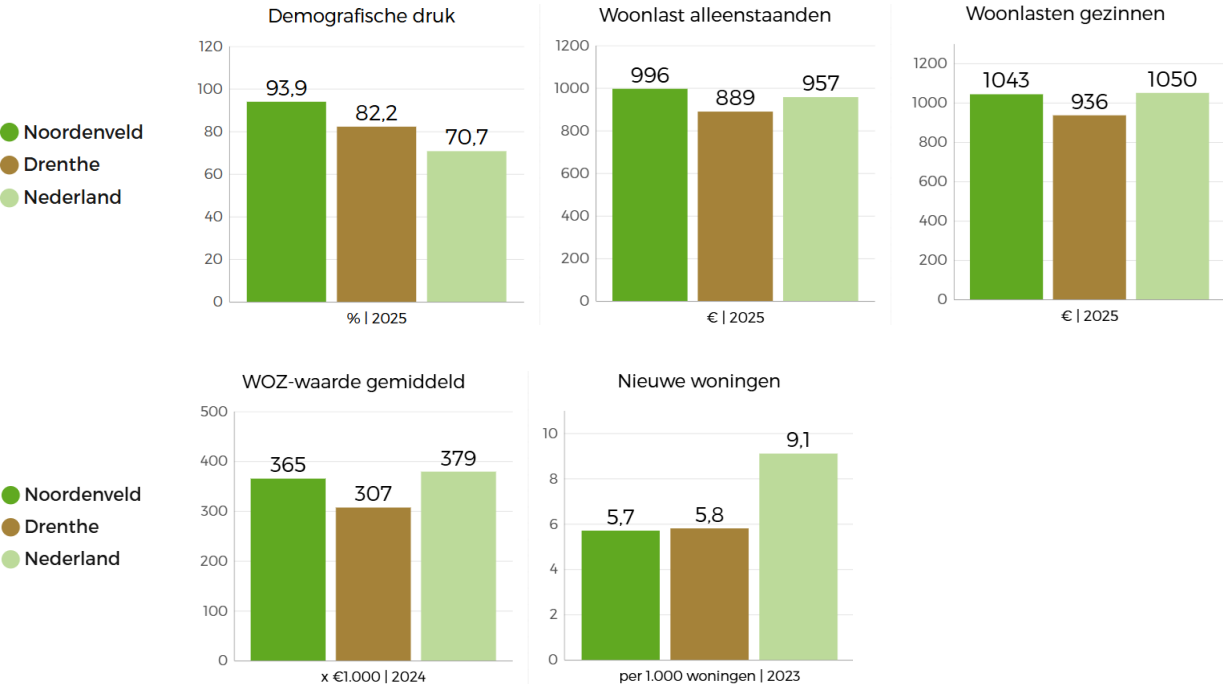
Taakvelden	Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	232	426	-194	530	54	476
8.1 Ruimte en leefomgeving	4.077	31	4.046	1.764	31	1.733
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	7.761	7.064	697	6.187	5.870	317
8.3 Wonen en bouwen	1.200	550	649	1.519	814	705
Totaal	13.269	8.072	5.198	10.001	6.769	3.232

Programmadoelstelling

- Wij blijven werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de (on)bebouwde omgeving.
- De unieke centrale ligging van Noordenveld in Noord-Nederland gebruiken we om de netwerksamenleving vorm te geven. We zoeken voortdurend een goede balans tussen bevolkingsopbouw en voorzieningenniveau.
- Wij willen bijdragen aan een goed woonklimaat waardoor het (economisch) aantrekkelijk wordt om in onze gemeente te wonen en te werken.

Beleidsindicatoren

Ruimtelijke ordening

Financieel overzicht

Bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief		
		2027	2028	2029
Startsaldo begroting 2026-2029	3.232	2.701	2.781	2.915
				=
Totaal programma 2. Samen ontwikkelen	3.232	2.701	2.781	2.915

Taakveld 0.3

Beheer overige gebouwen en gronden

Afdeling: Ruimtelijk Domein

Portefeuillehouder: Jos Darwinkel, Robert Meijer

Wat willen we bereiken?

Beheer overige gebouwen en gronden algemeen

- We beschikken over een gemeentelijke vastgoed- en grondportefeuille die in dienst staat van beleidsdoelen of gebiedsontwikkelingen.
- We geven uitvoering aan ons gebouwenbeheerplan 2024-2027.
- We slaan alle belangrijke vastgoedgegevens op één centrale plek op.
- We brengen de impact van de Klimaatwet 2020 voor het vastgoed in kaart.
- Wij geven uitvoering aan de Lokale Inclusie Agenda 2023 - 2026 om de bereikbaarheid en toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen te vergroten.
- Wij gaan in 2026 samen met ervaringsdeskundigen van Toegankelijk Noordenveld en op basis van het participatief proces de Lokale Inclusie Agenda 2027-2030 ontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beheer overige gebouwen en gronden algemeen

- Wij voeren onderhoud aan eigen vastgoed uit en aan vastgoed waar een onderhoudsplicht op rust.
- Wij inspecteren ons vastgoed periodiek conform NEN2767 en actualiseren de meerjarenonderhoudsplanning.
- Wij implementeren het vastgoedinformatiesysteem en zorgen voor een volledige inrichting.
- Samen met ervaringsdeskundigen van Toegankelijk Noordenveld schouwen wij gemeentelijke gebouwen en stemlocaties op toegankelijkheid, vervolgens voeren wij de nodige fysieke aanpassingen uit en worden deze gebouwen voor iedereen toegankelijk.
- We gaan ons vastgoed inspecteren op te nemen bouwkundige aanpassingen voortvloeiend uit de Klimaatwet 2020.
- We leveren in 2026 een nieuw gebouwenbeheerplan 2027-2030 op.
- We gaan voor de Lokale Inclusie Agenda 2027-2030 de onderwerpen voor de komende 4 jaar ophalen en de agenda vervolgens in de tweede helft van 2026 ter besluitvorming en vaststelling aanbieden.

870 Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Beheer overige gebouwen en gronden	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	656	232	530	668	717	767
Baten	570	426	54	55	57	58
Saldo	86	-194	476	612	660	709

871 Taakveld 8.1

872 Ruimte en leefomgeving

Afdeling: Ruimtelijk Domein

Portefeuillehouder: Jos Darwinkel, Robert Meijer

873 Inleidend

874 De Omgevingswet is in 2024 in werking getreden. Dit heeft grote gevolgen voor onze manier van
875 werken en voor de gemeentelijke organisatie. De Omgevingswet verplicht ons integraler te werken.
876 Dit komt onder andere tot uiting in het Omgevingsplan en de Omgevingsvisie.
877

878 Wat willen we bereiken?

Ruimtelijke ordening

- 880 • Voldoen aan de vraag vanuit de samenleving. Dit wil zeggen: het handelen vanuit de 'ja,
881 mits'-gedachte en aansluiten bij de veranderende maatschappij.
- 882 • Een organisatie die de instrumenten van de Omgevingswet voor de inwoners optimaal kan
883 laten werken.
- 884 • Een actuele omgevingsvisie conform de door de omgevingswet gestelde eisen.
885

886 Wat gaan we daarvoor doen?

Ruimtelijke ordening

- 887 • We actualiseren de Omgevingsvisie Noordenveld en streven er naar deze eind 2026
888 vastgesteld te hebben.
- 889 • We werken aan het omzetten van het tijdelijke omgevingsplan naar een nieuw
890 omgevingsplan, waarin onze huidige bestemmingsplannen, ons ruimtelijk beleid en rijksregels
891 die aan gemeenten worden overgelaten (Bruidsschat) zijn vertaald.
- 892 • We werken aan het optimaliseren van de processen rond ruimtelijke initiatieven conform de
893 eisen van de omgevingswet.
894

895 Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Ruimte en leefomgeving	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	2.498	4.077	1.764	1.144	1.202	1.314
Baten	16	31	31	31	31	31
Saldo	2.482	4.046	1.733	1.113	1.171	1.283

Taakveld 8.2

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Afdeling: Ruimtelijk Domein

Portefeuillehouder: Jos Darwinkel

Inleidend

Net als in de rest van Nederland is de vraag naar nieuwe woningen groot in de gemeente Noordenveld. Om aan deze vraag te kunnen voldoen ontwikkelt de gemeente woningbouwplannen en faciliteert zij externe partijen wanneer zij woningbouw willen realiseren. In programma 5 van deze begroting wordt de exploitatie van de bedrijventerreinen behandeld.

Wat willen we bereiken?

Gebiedsontwikkeling

- Invulling geven aan onze ruimtelijke, volkshuisvestelijke en infrastructurele doelstellingen.

Grondexploitatie algemeen

- Uitbreiding van het aantal woningen door de ontwikkeling van nieuwe gebieden met ook voldoende woningen in de betaalbare en de sociale sector.
- Actuele grondexploitaties en waardering van gronden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Gebiedsontwikkeling

- Oosterveld: Alle gronden zijn volledig verkocht. Fase 1 en 2 zijn woonrijp gemaakt. In 2026 wordt in fase 3 volop gebouwd. In 2026 wordt het woonrijp maken van fase 3 voorbereid. In 2027 wordt fase 3 woonrijp gemaakt.
- Roden Zuid: nadat het stedenbouwkundig plan is opgesteld starten we met het Omgevingsplan inclusief bijbehorende onderzoeken.
- Peize Zuid: afhankelijk van uitspraak van Raad van State over het vaststellen van het bestemmingsplan, zal bekend worden of het project gerealiseerd wordt. Bij een positief besluit kan de verkoop starten en de locatie in 2026 bouwrijp gemaakt worden.
- Oude Velddijk 26: Zodra de Raad van State een voor de gemeente positieve uitspraak doet en Knarrenhof en Woonborg de plannen voldoende uitgewerkt hebben dan kan in 2026 gestart worden met het bouwrijp maken van de locatie.
- Zie ook de paragraaf Grondbeleid van deze begroting.
- Maatlanden – de Zulthe: Het bestek en de technische uitwerking van het plan worden afgerond. Daarnaast start de voorbereiding en uitvoering van de aanbesteding voor het bouwrijpmaken. Verder is het nog afwachten op de uitspraak van de Raad van State.

Grondexploitatie algemeen

- Jaarlijkse herziening van de grondprijzen, de parameters en de lopende grondexploitaties.
- Het ontwikkelen van plannen om te komen tot de verkoop van woningbouw kavels aan particulieren of ontwikkelende partijen, waaronder de corporaties.
- Ontwikkelovereenkomsten sluiten met particuliere ontwikkelaars en corporaties.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Nota Grondbeleid, Kadernota grondprijzen, Jaarlijkse grondprijsbrief (volgt na vaststelling begroting), Woonvisie

938 Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	4.619	7.761	6.187	6.187	6.365	6.513
Baten	6.089	7.064	5.870	5.870	6.047	6.195
Saldo	-1.470	697	317	318	318	318

939
940

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Afdeling: Ruimtelijk Domein
Portefeuillehouder: Jos Darwinkel, Robert Meijer, Kirsten Ipema

941

942 Inleidend

943 De Tweede Kamer heeft in juli 2025 de Wet versterking regie Volkshuisvesting aangenomen. Om
944 regie te krijgen op het aantal woningen, worden Rijk, provincies en gemeenten per 1 januari 2027
945 verplicht om een volkshuisvestingsprogramma op te stellen. Het volkshuisvestingsprogramma
946 binnen Noordenveld is gebaseerd op de Omgevingsvisie Noordenveld 2030. Tot die tijd blijft het
947 huidige beleid, de woonvisie, bestaan. In het Volkshuisvestingsprogramma moeten we op een
948 viertal aspecten beschrijven hoe we zorg willen dragen voor een passen woningen en
949 woonomgeving. Het betreffen de woningvoorraad, Wonen en Zorg Leefbaarheid en duurzaamheid.

950

951 Het bovenstaande heeft vooral betrekking om onze verantwoordelijkheid om aangename wijken en
952 dorpen met voorzieningen en sociale samenhang (leefbaarheid) te behouden en creëren. Dit doen
953 we door middel van meerdere activiteiten en interventies die we alleen, maar vooral samen met
954 andere partijen uitvoeren. We betrekken daarbij ook ons gemeentelijke vastgoed- en grondbeleid,
955 en de acties uit de Woonvisie, aangezien dit randvoorwaarden zijn in de eerder genoemde
956 verantwoordelijkheid.

957

958 Wat willen we bereiken?

Beheer gemeentelijk vastgoed en gronden

- 959 • Er wordt geadviseerd over het beheer en de aan- en verkoop van vastgoed aan college en
960 management.
- 961 • Er wordt een nieuw Gebouwenbeheerplan 2027-2030 opgeleverd.

Gebiedsontwikkeling

- 962 • Invulling geven aan onze ruimtelijke, volkshuisvestelijke en infrastructurele doelstellingen.

Meerjarenplan Regio Groningen-Assen

- 963 • Een goede en constructieve samenwerking met omliggende gemeenten en provincies aan
964 grensoverschrijdende thema's op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling.

Wonen

- 965 • Het realiseren van passende woningen en leefomgeving voor inwoners met een zorgvraag.
- 966 • Afspraken maken over de realisatie van 300 sociale huurwoningen.
- 967 • Mensen met een sociaal en/of economische binding met de gemeente met voorrang de
968 mogelijkheid bieden om een (nieuwbouw) woning te kopen.

- Komen tot een volkshuisvestingsprogramma met daarin nadrukkelijk aandacht voor de uitvoering van de woningbouwprogrammering en de woonzorgvisie zodat vraag en aanbod van onze woningvoorraad en zorg(voorzieningen) toekomstbestendig zijn.
- Het beter laten aansluiten van het woningaanbod op verschillende aandachtsgroepen, leefstijlen, levensfasen en financiële mogelijkheden van onze inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beheer gemeentelijk vastgoed en gronden

- Er wordt geadviseerd over het afstoten van niet-strategische objecten, oftewel, de objecten die geen beleidsdoel dienen.
- We houden het contractmanagementsysteem actueel.
- We laten nieuwe meerjarenonderhoudsplanningen opstellen.

Gebiedsontwikkeling

- Er zijn op diverse inbreidingslocaties projecten in uitvoering of gepland, waaronder de hoek Wilhelminastraat/Kanaalstraat, de Vrijetijdsboulevard in Roden en de Oude Velddijk in Peize.
- Er wordt aan diverse projecten gewerkt waarmee wordt voorzien in de woningbehoefte, bijvoorbeeld Roden-Zuid, Maatlanden/de Zulthe en Zuidpoort Terheijl.

Meerjarenplan Regio Groningen-Assen

- Met een langer termijn ontwikkelperspectief, een meerjarenplanning en een uitvoeringsstrategie onze krachten bundelen om maximaal aan de noodzakelijke versnelling en vergroting van de bouwproductie bij te dragen.

Wonen

- Wij actualiseren jaarlijks het woningbouwprogramma en analyseren aan de hand van periodiek woningbehoefteonderzoek in welke mate de beschikbare plancapaciteit toereikend is en welke aanvullende woningbouwopgave eventueel nodig is.
- Met de woningbouwcorporaties en hun huurdersorganisaties actualiseren we elk jaar de afspraken m.b.t. de sociale huursector. De woningbouwopgave is daarbij een vast agendapunt.
- Wij werken aan diverse woningbouwprojecten in de gemeente om aan de vraag te kunnen voldoen. Bij deze nieuwbouwprojecten zorgen we dat de percentages uit de woondeal en woonvisie van sociale huur en betaalbare huur- en koop worden toegepast.
- We ontwikkelen en voeren diverse acties uit de Woonvisie uit, zoals een huisvestingsverordening (incl. urgentieverordening), mogelijkheden voor verevening verkennen en oplossingen voor tijdelijke woonruimte.
- We stellen een uitvoeringsplan voor de Woonzorgvisie op en gaan de eerste acties uitvoeren.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Wonen en bouwen	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	1.468	1.200	1.519	1.494	1.487	1.481
Baten	1.061	550	814	835	855	877
Saldo	406	649	705	659	632	604

1003

3. Bestuur en samenleving

1004

1005 Tot programma 3. Bestuur en samenleving horen lasten en baten voor de taakvelden:
(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	1.259	67	1.192	1.805	138	1.667
0.2 Burgerzaken	810	661	149	940	866	74
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.244	1	2.243	2.190	1	2.189
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.344	78	1.266	662	207	454
Totaal	5.658	807	4.851	5.597	1.212	4.385

1006

1007

Programmadoelstelling

- We besturen de gemeente transparant.
- Onze dienstverlening is eigentijds waarbij wij rekening houden met de verschillende groepen inwoners in onze gemeente.
- Wij zorgen voor een veilige en prettig leefbare samenleving in Noordenveld.

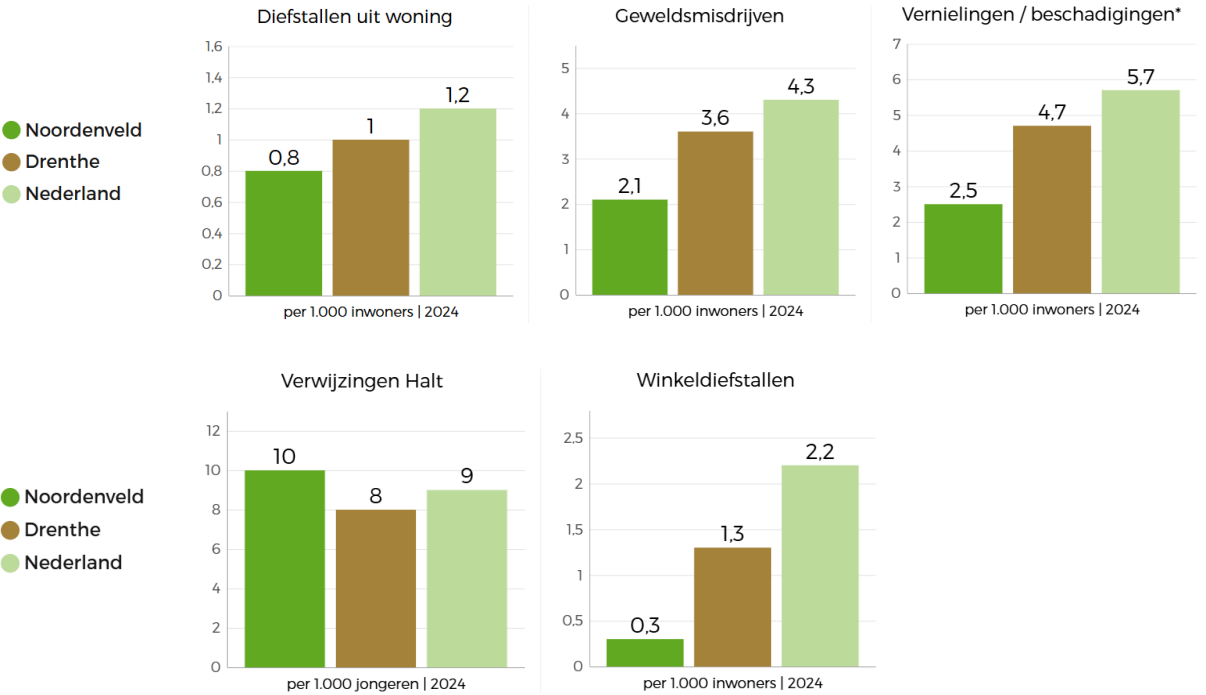
1008

1009

Beleidsindicatoren

1010

Veiligheid

1013

1014

1015 * In openbare ruimte

1016

1017

1018

1019

Financieel overzicht

Bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief		
		2027	2028	2029
Startsaldo begroting 2026-2029	4.385	4.274	4.493	4.725
Wettelijk verplicht				
Veiligheidsregio Drenthe (VRD) 2026	14	14	14	14
Totaal wettelijk verplicht	14	14	14	14
Totaal programma 3. Bestuur en samenleving	4.399	4.288	4.507	4.739

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen	Bedrag (x € 1.000)
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	
Gebouwenbeheer algemeen	78
Totaal	78

Taakveld 0.1 Bestuur

Afdeling: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: Klaas Smid

Inleidend

Binnen het Taakveld bestuur zorgen wij ervoor dat wij als bestuur inwoners vertellen wat wij doen en waar wij het gemeenschapsgeld voor gebruiken. We geven uitvoering aan het coalitieakkoord Samen bouwen aan Noordenveld, en aan doorlopende projecten uit het Meerjaren Uitvoeringsprogramma (MUP).

Ook wordt er ter kennismaking met de gemeente Noordenveld het spel Democracy aangeboden aan de groepen 7 van de basisscholen binnen de gemeente. Tijdens het spel, dat gespeeld wordt in de raadzaal, moeten de leerlingen in groepjes (fracties) elkaar overtuigen welke gebouwen in de (nog) lege stad geplaatst moeten worden. Het spel wordt begeleid door 2 vrijwilligers. Zij geven in de week voorafgaande aan het spel een gastles in de klas waarin de leerlingen verteld wordt hoe en door wie de besluiten genomen worden die voor iedereen in Noordenveld van belang zijn. Dat het spel nog steeds voldoet blijkt wel nu het spel afgelopen school seizoen 18 keer in de raadzaal gespeeld is! Voor komend jaar wordt op dit moment geïnventariseerd welke scholen gebruik willen maken van de mogelijkheid om het spel te spelen.

Wat willen we bereiken?

Bestuur algemeen

- We willen transparant en helder zijn over wat we als gemeente doen.
- We willen de samenleving betrekken bij wat we doen. Inwoners en andere belanghebbenden kunnen, binnen afgesproken kaders, meedenken en meedoen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bestuur algemeen

- 1047 • We blijven het participatiebeleid uitvoeren. We betrekken inwoners en organisaties tijdig bij
- 1048 het maken, uitvoeren en evalueren van projecten en beleid. Op deze manier kunnen zij invloed
- 1049 uitoefenen op de eigen leefomgeving.
- 1050 • We ontwikkelen een participatieverordening, ter vervanging van de inspraakverordening.
- 1051

Bijbehorende belangrijke documenten

- Coalitieakkoord 2022-2026, Participatiebeleid Noordenveld, Omgevingsvisie 2030 Noordenveld, Meerjaren UitvoeringsProgramma 2022-2026

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Bestuur	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	2.357	1.259	1.805	1.838	1.873	1.908
Baten	30	67	138	138	138	138
Saldo	2.327	1.192	1.667	1.701	1.735	1.770

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Afdeling: Ruimtelijk Domein

Portefeuillehouder: Klaas Smid

Wat willen we bereiken?

Burgerzaken algemeen

- We verkorten de wachttijd voor bezoekers in de publiekshal en verminderen de kans op fraude door functiescheiding toe te passen aan de balie. Documenten worden dan niet door dezelfde persoon aangevraagd en uitgereikt.
- We blijven inzetten op digitaal waar mogelijk, persoonlijk waar nodig. Daarom willen we diensten blijven digitaliseren.
- We zorgen dat er voor de Gemeenteraadsverkiezing op meer locaties kan worden gestemd, om extreme drukte en een lange wachttijd op de locaties in Peize en Norg te voorkomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Burgerzaken algemeen

- We zetten een extra baliemedewerker in voor een vriendelijk ontvangst van bezoekers, het beantwoorden van vragen, verstrekken van bezoekerspassen én het uitreiken van reisdocumenten en rijbewijzen.
- We blijven de digitale mogelijkheden op het gebied van burgerzaken verder uitbreiden voor zowel inwoners als ondernemers.
- We voegen twee extra stemlocaties toe; een extra locatie in Peize en een extra locatie in Norg.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Burgerzaken	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	959	810	940	959	978	998
Baten	623	661	866	866	866	866
Saldo	336	149	74	93	112	132

1077

Taakveld 1.1

Crisisbeheersing en brandweer

Afdeling: Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: Klaas Smid

1078

1079 **Wat willen we bereiken?**

Crisisbeheersing en brandweer algemeen

- 1080 • Wij zorgen in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) voor een adequate
1081 crisismanagementorganisatie.
- 1082 • De VRD wil een flexibele en wendbare organisatie zijn die snel kan acteren op
1083 maatschappelijke ontwikkelingen, ook wanneer die ontwikkelingen onverwacht op de
1084 samenleving afkomen.
- 1085 • De VRD wil samen een brede focus hebben op natuurbrandbeheersing om beter voorbereid
1086 te zijn op de risico's bij een natuurbrand.
- 1087 • De VRD zoekt naar oplossingen om dezelfde mate van paraatheid van vrijwilligers te kunnen
1088 garanderen.
- 1089 • Met deze aanpak werken we gezamenlijk aan een veilige samenleving op het gebied van
1090 brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.
- 1091 • De VRD werkt samen met gemeenten aan een weerbare samenleving.
- 1092

1093 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Crisisbeheersing en brandweer algemeen

- 1094 • De VRD zorgt ervoor dat het een aantrekkelijke werkgever is die mee blijft bewegen met het
1095 werk en blijft inzetten op talent om vrijwilligers te werven en te behouden.
- 1096 • We zorgen ervoor dat de VRD op een goede manier functioneert en dat de belangen van
1097 Noordenveld binnen de VRD goed worden behartigd.
- 1098 • We zorgen ervoor dat er voldoende bezetting is in het team bevolkingszorg en in het
1099 crisisteam.
- 1100 • We zorgen ervoor dat de gemeentemedewerkers die betrokken zijn bij bevolkingszorg goed
1101 opgeleid worden en blijven, zodat zij bij calamiteiten hun werk adequaat kunnen verrichten.
- 1102

1103 **Bijbehorende belangrijke documenten**

- Beleidsvisie VRD, Gemeenschappelijke Regeling VRD, Ontwerpbegroting VRD, Integraal
Veiligheidsbeleid gemeente Noordenveld

1104

1105 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Crisisbeheersing en brandweer	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	1.989	2.244	2.190	2.191	2.191	2.192
Baten	2	1	1	1	1	1
Saldo	1.987	2.243	2.189	2.190	2.190	2.191

1106

1107

1108

1109

1110

1111

Taakveld 1.2

Openbare orde en veiligheid

Afdeling: Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: Klaas Smid, Robert Meijer

Wat willen we bereiken?

Openbare orde en veiligheid algemeen

- We beschermen inwoners en bedrijven zo goed mogelijk tegen aantasting van hun leefomgeving en hun persoonlijke veiligheid.
- De samenwerking tussen Openbare Orde en Veiligheid en het sociale domein versterkt de integrale aanpak van veiligheid en welzijn, wat leidt tot effectieve preventie en interventie. Daarom investeren wij in deze samenwerking.
- Samen met onder andere de politie, het Openbaar Ministerie, maatschappelijke instellingen, het Regionale Expertise en Informatie Centrum (RIEC) en de Veiligheidsregio Drenthe en onze inwoners werken we aan een veilig en leefbaar Noordenveld.
- Evenementen en veiligheid en jeugd en veiligheid blijven belangrijk. Daarom intensiveren we de samenwerking op deze thema's.
- Een veilige samenleving waarin ondermijning geen kans krijgt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Openbare orde en veiligheid algemeen

- We handhaven de regelgeving en de openbare orde.
- We geven uitvoering aan onze veiligheidsnota en ons integraal handhavingsbeleid.
- We gaan ondermijning tegen door de organisatie weerbaarder te maken, we zetten in op bewustwording en we zorgen ervoor dat inwoners en medewerkers laagdrempelig signalen kunnen melden.
- We intensiveren onze aanpak en opereren actief bij verdenking van ondermijnende activiteiten.
- We zetten in op preventie en aanpak van cybercrime.
- We richten ons op het voorkomen en verminderen van het middelengebruik onder onze inwoners en we zetten in op repressie als preventie niet het gewenste effect heeft.
- We zetten in op waarborging van de veiligheid bij (risicovolle) evenementen.
- Om onze ambities te realiseren intensiveren we de samenwerking met de OGGZ en zijn we aangesloten bij het MDO 23+ overleg.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Integraal veiligheidsbeleid gemeente Noordenveld, VTH Programma, BIBOB beleid gemeente Noordenveld, Damoclesbeleid gemeente Noordenveld, Beleid wet aanpak woonoverlast Noordenveld, Beleid aanpak mensenhandel Noordenveld

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Openbare orde en veiligheid	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	1.532	1.344	662	695	730	765
Baten	1.201	78	207	405	274	133
Saldo	331	1.266	454	291	456	632

4. Groen beleven

Tot programma 4. Groen beleven horen lasten en baten voor de taakvelden:
(bedragen x € 1.000)

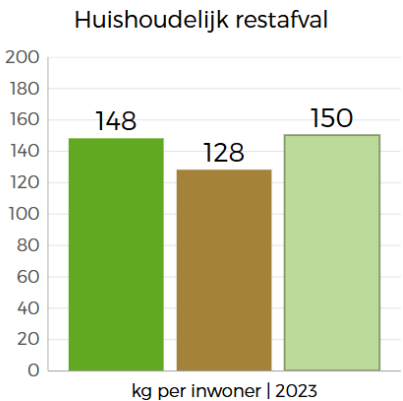
Taakvelden	Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
2.1 Verkeer en vervoer	9.184	3.317	5.867	6.093	128	5.964
2.2 Parkeren	46	0	46	42	0	42
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.877	1.249	4.628	5.744	1.213	4.531
7.2 Riolering	4.268	5.717	-1.449	4.055	5.396	-1.341
7.3 Afval	4.153	4.994	-841	4.069	4.856	-788
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	409	236	173	318	225	93
Totaal	23.937	15.513	8.424	20.320	11.818	8.502

Programmadoelstelling

- We willen dat groen beleven ook echt wordt beleefd. Dit willen we bereiken door wijkgericht te werken waarbij we dicht bij de inwoners aanwezig zijn. Hierdoor weten we wat de beleving van de inwoners in de dorpen, buurten en wijken is.
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie: wij willen bijdragen aan een groene, duurzame en klimaatbestendige leefomgeving waardoor het aantrekkelijk is om in onze gemeente te wonen, te werken en te recreëren.
- Afval is grondstof: het doel is maximaal hergebruik en het voorkomen van restafval.
- Riolering en water: wij dragen bij aan de inrichting van waterrobuuste en klimaatbestendige dorpen, met 2040 als horizon.

Beleidsindicatoren

Afval

1162 **Financieel overzicht**

Bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief		
		2027	2028	2029
Startsaldo begroting 2026-2029	8.502	8.710	8.773	8.612
Wettelijk verplicht				
Geert de Wilde brug (investering van € 172)	11	11	11	11
Vervanging bruggen 2026 (investering van € 287)	19	19	19	19
Vervanging Generaal van de Boschwegbrug (investering van € 230)	15	15	15	15
Vervanging ANWB bewegwijzering (investering van € 90)	10	10	10	10
Totaal wettelijk verplicht	55	55	55	55
Totaal programma 4. Groen beleven	8.557	8.765	8.828	8.667

1163
1164 **Vervangingsinvesteringen**

Vervangingsinvesteringen	Bedrag (x € 1.000)
2.1 Verkeer en vervoer	
Meeliftinvesteringen riolering en wegen	515
Openbare verlichting	318
Meeliftinvesteringen Duurzaam Veilig	122
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	
Traktoren	160
Aanhangers	90
Werktuigen	160
7.2 Riolering	
Reguliere vervangingen riolering	4.824
Klimaat adaptatie water	454
7.3 Afval	
Inzamelvoertuig (2X)	700
Minicontainers	55
Totaal	7.398

1165
1166
1167
1168
1169
1170
1171
1172
1173
1174

Taakveld 2.1

Verkeer en vervoer

Afdeling: Ruimtelijk Domein

Portefeuillehouder: Robert Meijer

1175

1176 **Wat willen we bereiken?**

Verkeer en vervoer algemeen

- 1177 • Wij willen de (economische) bereikbaarheid in stand houden of verbeteren, de
- 1178 verkeersveiligheid vergroten en het (leef)milieu verbeteren, waarbij weggebruikers de
- 1179 verkeersregels opvolgen.
- 1180 • We stimuleren dat meer mensen gebruikmaken van de fiets en het openbaar vervoer.
- 1181 • Wij richten de wegen, fiets- en voetpaden veilig in en onderhouden ze goed.
- 1182 • We besparen energie door de openbare verlichting zoveel mogelijk van ledlampen te
- 1183 voorzien.
- 1184 • We houden de gemeente schoon en netjes door veeg- en onkruidbestrijdingsrondes op de
- 1185 verhardingen uit te voeren.
- 1186 • Eén van de speerpunten binnen de Regio Groningen Assen (RGA) is het versterken van de
- 1187 samenhang door het verbeteren van de regionale bereikbaarheid. De opgave komende jaren is
- 1188 het versterken en beter benutten van duurzame mobiliteitsketens.
- 1189

1190 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Verkeer en vervoer algemeen

- 1191 • Binnen de RGA ligt een grote mobiliteitsopgave waarop samengewerkt wordt. Dit doen we
- 1192 aan de hand van een Samenwerkingsagenda Mobiliteit RGA met daarin 3 regionale
- 1193 programma's: fiets, hubs, mobiliteitstransitie.
- 1194 • We doen verkeerseducatieprojecten gericht op specifieke doelgroepen.
- 1195 • Verkeerssituaties richten we eenduidig in conform wetgeving en landelijke richtlijnen.
- 1196 • We liften mee met groot onderhoud aan wegen en/of riolering waarbij we maatregelen
- 1197 treffen om de verkeersveiligheid en bereikbaarheid te verbeteren.
- 1198 • Bij elke ingreep in de openbare ruimte, klein of groot, proberen we de situatie voor de
- 1199 voetganger en fietser te verbeteren.
- 1200 • We realiseren een veiligere Zevenhuisterweg in Nieuw-Roden en een veiligere Nieuweweg in
- 1201 Roden en samen met de provincie Drenthe gaan we de hub in Peize herinrichten.
- 1202 • We voeren jaarlijks een weginspectie van ons wegenareaal uit en passen het
- 1203 meerjarenonderhoudsplan voor het onderhouden van de wegen, fiets- en voetpaden waar
- 1204 nodig aan, en we voeren dit plan uit.
- 1205 • In 2026 worden de resterende conventionele armaturen in de centrumgebieden voorzien
- 1206 van led armaturen.
- 1207 • We vegen onze verhardingen in Noordenveld om het onkruid te verwijderen.
- 1208

1209 **Bijbehorende belangrijke documenten**

- Noordenveld zet de fiets op 1 (GVVP), Basisfietsplan, Beleidsplan openbare verlichting 2021-2030/ uitvoeringsplan 2021-2030, Wegenbeheerplan

1210

1211

1212

1213

1214

1215

1216

1217

1218 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Verkeer en vervoer	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	6.308	9.184	6.093	6.347	6.332	6.193
Baten	1.203	3.317	128	131	134	137
Saldo	5.105	5.867	5.964	6.216	6.198	6.056

1219
1220

Taakveld 2.2 Parkeren

Afdeling: Ruimtelijk Domein
Portefeuillehouder: Robert Meijer, Jos Darwinkel

1221
1222
1223
1224
1225
1226

Inleidend

In 2026 vinden op taakveld geen activiteiten plaats. De financiële mutaties op dit taakveld betreffen kapitaallasten.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Parkeren	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	63	46	42	41	41	40
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	63	46	42	41	41	40

1227
1228

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Afdeling: Beheer, Ruimtelijk Domein
Portefeuillehouder: Robert Meijer, Kirsten Ipema, Jos Darwinkel

1229
1230
1231
1232
1233
1234
1235
1236
1237
1238
1239

Inleidend

De gemeente Noordenveld wordt ook wel Drenthe in het klein genoemd gezien de diversiteit van het vrijetijdsaanbod waarover onze gemeente beschikt. Dagattracties, verblijfsaccommodaties, vele wandel- en fietsroutes, waterrecreatie, karakteristieke dorpskernen en de veelzijdigheid aan natuur bieden een scala aan argumenten voor een verblijf en bezoek aan Noordenveld.

Voor een veilig (en) toegankelijk groen Noordenveld voor iedereen, waarbij ook de natuur voldoende ruimte heeft om zich te ontwikkelen, staat een klimaatadaptieve gemeente met ruimte voor meer biodiversiteit en aandacht voor ecologisch beheer centraal.

Wat willen we bereiken?

(Openlucht) Recreatie

- Het buitengebied is voor iedereen bereikbaar en actief te beleven.
- De inrichting van de openbare ruimte nodigt uit tot bewegen.
- We willen de recreatieve- en vrijetijdssector in staat stellen zich te ontwikkelen tot een duurzame, attractieve en kwalitatieve sector en ruimte bieden voor investeringen en innovatie.

1241
1242
1243
1244

- 1245 • Opstellen nieuw vrijetijdsbeleid.
- 1246 • Opstellen kansenkaart en de sector meenemen in de recreatieve kansen.

Openbaar groen

- 1247 • We stimuleren de bewoners om mee te denken over de inrichting en onderhoud van de
- 1248 openbare ruimte.
- 1249 • Wij richten de openbare ruimte klimaatrobuust in.
- 1250 • We beschermen en benutten de unieke en hooggewaardeerde cultuurhistorische
- 1251 landschappen, landschapselementen en natuurgebieden.
- 1252 • In Noordenveld beheren we de openbare ruimte op minimaal een basiskwaliteit, waarbij we
- 1253 streven naar het realiseren van de juiste kwaliteit van de openbare ruimte.
- 1254

Wat gaan we daarvoor doen?

(Openlucht) Recreatie

- 1256 • Samen met stakeholders wordt vervolg, invulling en opvolging gegeven aan de adviezen uit
- 1257 het opgeleverde rapport 'Voorstel tot recreatiezonering van het Norger Esdorpenlandschap'.
- 1258 • Met stichting MoRoNeNo wordt, binnen de in ontwikkeling zijnde mountainbikeroute
- 1259 Noordenveld West, invulling gegeven aan speciale trajectonderdelen in de route en worden
- 1260 nieuwe mogelijke routes onderzocht.
- 1261 • Speeltoestellen worden jaarlijks geïnspecteerd op veiligheid en indien noodzakelijk, in
- 1262 samenspraak met bewoners, vervangen.
- 1263 • Speeltuinen worden in samenwerking met inwoners opgeknapt en heringericht. Natuurlijke
- 1264 speelaanleidingen spelen hierin een steeds grotere rol.
- 1265 • We faciliteren inwoners bij initiatieven en ideeën voor het herinrichten van speeltuinen en
- 1266 openbare schoolpleinen. We stimuleren bewoners daarbij om beschikbare subsidies van
- 1267 externe partijen aan te spreken.
- 1268 • Met overkoepelende organisaties en agrarische ondernemers maken we afspraken over
- 1269 educatie en recreatieve vormen.
- 1270 • Samen met het Recreatieschap Drenthe en het routebureau Drenthe zal periodiek
- 1271 onderhoud plaatsvinden aan het wandel- en fietsknooppuntensysteem in Noordenveld.
- 1272 • Na consultatie van stake- en shareholders, inwoners en andere externe partijen nieuw
- 1273 vrijetijdsbeleid formuleren.
- 1274 • Sectoraal overleg over invulling kansenkaart Noord Drenthe.

Openbaar groen

- 1275 • We gaan verder met het optimaliseren van wijkgericht werken waarbij onze medewerkers
- 1276 een signalerende functie vervullen.
- 1277 • Bereikbaarheid, onderhoud van wegen en bermen zijn en blijven aandachtsgebieden.
- 1278 • We stellen een nieuwe beleidsnotitie op richting 2030 samen met de inwoners en sector en
- 1279 vertalen dit in een concreet uitvoeringsprogramma per jaar met investeringen.
- 1280 • We verhogen de biodiversiteit in het openbaar groen in de dorpen en in het buitengebied.
- 1281 Waarbij ook bepaalde fauna in het stedelijk gebied de ruimte krijgt om zich in stand te houden
- 1282 cq. te hervestigen.
- 1283 • We streven naar een natuur- en beheervriendelijke inrichting. We gebruiken plantensoorten
- 1284 die een bijdrage leveren aan het verbeteren van de biodiversiteit.
- 1285 • Er wordt verschravingsbeheer toegepast bij de bermen in het buitengebied. Wij willen
- 1286 hiermee de biodiversiteit verbeteren.
- 1287 • We stimuleren groeninitiatieven en adviseren in de planvorming met extra aandacht voor
- 1288 het bevorderen van de biodiversiteit. We brengen inwoners in contact met stakeholders voor
- 1289 subsidiemogelijkheden en/of ondersteuning bij de uitvoering.

- 1290 • We werken samen met de provincie, het Rijk en andere gebiedspartners in de pilot
1291 gebiedsgerichte aanpak Fochteloërveen om de natuur te versterken en ervaring op te doen
1292 voor andere gebieden.
- 1293 • We geven met Natuurmonumenten uitvoering aan het gezamenlijk Bosbeheerplan.
1294 Hiermee krijgen de bossen een kwaliteitsimpuls, waarbij de biodiversiteit wordt vergroot en
1295 exoten worden bestreden/geen kans meer krijgen.
- 1296 • Samen met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, de boermarken en andere partners
1297 blijven we uitvoering geven aan het Gebiedskompas Norger Esdorpenlandschap.
- 1298 • De gemeentelijke bomen worden elke 3 jaar geïnspecteerd en eens in de zes jaar
1299 onderhouden zodat aan de zorgplicht wordt voldaan.
- 1300 • We bestrijden de exoten (samen met stakeholders) op plaatsen waar dit tot gevaar leidt.
1301 Overige locaties met exoten worden zo mogelijk gemaaid om verdere verspreiding te
1302 voorkomen en/of de planten uit te putten.
- 1303 • Met het verhogen van de biodiversiteit neemt het aantal natuurlijke vijanden van de
1304 eikenprocessierups toe. In alle gebieden worden de nesten gemarkeerd voor de veiligheid en
1305 zorgplicht. Alleen in de hoogrisicogebieden worden de nesten geruimd.
1306

Bijbehorende belangrijke documenten

- Groenvisie, Landschapsbeleidsplan, Noordenveldse Kwaliteitsgids, Bosbeheerplan (Natuurmonumenten en Gemeente Noordenveld)
- Speelbeleidsplan, Uitvoeringsagenda Recreatie en Toerisme, Voorstel tot recreatiezonering Norger Esdorpenlandschap

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	5.546	5.877	5.744	5.706	5.823	5.956
Baten	1.307	1.249	1.213	1.062	922	891
Saldo	4.239	4.628	4.531	4.644	4.902	5.065

Taakveld 7.2 Riolering

Afdeling: Beheer
Portefeuillehouder: Robert Meijer, Kirsten Ipema

Inleidend

De gevolgen van klimaatverandering (wateroverlast, hittestress en verdroging) raken de hele gemeente en haar inwoners. Om voorbereid te zijn op de gevolgen van deze verandering, moeten wij als gemeente in zowel onze beheer- en onderhoudswerkzaamheden als in onze woningbouwopgaven aandacht besteden aan hoe wij hier mee omgaan. Zowel in het Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan als in de Lokale Adaptatiestrategie en de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie is vastgelegd hoe wij dit tot uitvoering brengen. Hiervoor is de samenwerking met inwoners, de waterschappen, provincie en andere gemeenten van groot belang.

Wat willen we bereiken?

Riolering algemeen

- Zorgen voor een functionele riolering, separate inzameling en verwerking van hemelwater en beperken van structurele (grond)wateroverlast.
- Ten aanzien van klimaatadaptatie werken we aan de inrichting van een waterrobuust en klimaatbestendig bebouwd gebied met 2050 als horizon.

- 1327 • Dit alles willen we bewerkstelligen tegen acceptabele kosten en een voor de inwoner redelijk
1328 te dragen tarief.
- 1329 • Schade door verdroging, vernatting en bodemdaling willen we, voor zover mogelijk, in beeld
1330 brengen en voorkomen.
- 1331 • We willen dat de rioolheffingen tijdig worden betaald, al of niet via automatische incasso
1332 en/of betalingsregelingen en dat het aantal bezwaarschriften zo laag mogelijk blijft.
- 1333 • We willen de heffingsadministratie op orde hebben en houden, dit betreft bijvoorbeeld de
1334 volledigheid van objecten en een juiste registratie van de hoeveelheid afvalwater.
1335

Wat gaan we daarvoor doen?

Riolering algemeen

- 1337 • We optimaliseren het grondwatermeetnet en het beheer daarvan.
- 1338 • We gaan regenwater afkoppelen zodat het hergebruikt kan worden.
- 1339 • We bouwen bestaande rioolstelsels gefaseerd om naar gescheiden stelsels zodat rioolstelsels
1340 worden ontlast.
- 1341 • We leggen waterberging en infiltratievoorzieningen aan.
- 1342 • Gezamenlijk met de provincies Drenthe en Groningen, de waterschappen van beide
1343 provincies en alle gemeentes uit de Kop van Drenthe geven we uitvoering aan de regionale
1344 klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda.
- 1345 • In onze strategie gaan we uit van de stresstesten voor klimaatadaptatie. Bij de uitvoering van
1346 werkzaamheden in de ondergrond is het Bouwprotocol Noordenveld leidend.
- 1347 • Wij werken aan een klimaatbestendige inrichting. We kijken daarbij naar meer groen,
1348 waterberging, parkeren en spelen.
- 1349 • Iedere 14 jaar inspecteren we het riool. Iedere 7 jaar wordt het riool gereinigd. Waar nodig
1350 repareren en vervangen we riolen.
- 1351 • We zorgen voor goedwerkende gemalen.
- 1352 • We gaan conform de verordening rioolheffing heffen en innen. Hiervoor leggen we eind
1353 februari de aanslagen op.
- 1354 • We gaan uitvoering geven aan herinrichtingsplannen Peize centrum fase 2 (inclusief riool) en
1355 aan energieke wijk Peize Kortland.
- 1356 • We continueren de aanpak van de wateroverlast Peize.
1357

Bijbehorende belangrijke documenten

- 1358 • Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan, Verordening afvoer hemelwater en grondwater,
Waterketenakkoord 'Samenwerking Vereniging van Groninger Gemeenten en Waterketen
Groningen -Noord Drenthe', Lokale Adaptatie Strategie

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Riolering	Realisatie			Begroting		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	3.810	4.268	4.055	4.015	3.936	3.848
Baten	5.067	5.717	5.396	5.451	5.508	5.566
Saldo	-1.257	-1.449	-1.341	-1.435	-1.572	-1.717

Taakveld 7.3

Afval

Afdeling: Beheer
Portefeuillehouder: Alex Wekema

1363 **Inleidend**

1364 Binnen dit taakveld zorgen we voor de gescheiden inzameling van huishoudelijke afvalstoffen.
1365 De Rijksoverheid heeft, met het programma "Nederland Circulair in 2050" als doel gesteld dat
1366 Nederland in 2050 een circulaire economie heeft ontwikkeld. Om deze doelen te halen, moet het
1367 huishoudelijk afval beter worden gescheiden. Hierbij vervult het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP 3)
1368 een functie bij de transitie naar een circulaire economie. In het 'Uitvoeringsprogramma Van Afval
1369 Naar Grondstof (VANG) - Huishoudelijk Afval', is verder uitgewerkt hoe deze doelstelling wordt
1370 bereikt. Concreet betekent dit dat we 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilogram (fijn en grof)
1371 huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2030 moeten realiseren.

1372

1373 **Wat willen we bereiken?**

Afval algemeen

- 1374 • We willen de bestaande gescheiden inzameling van huishoudelijke afvalstoffen
1375 optimaliseren en intensiveren, zodat tenminste wordt voldaan aan de landelijke doelstellingen
1376 volgens het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP 3).
- 1377 • We geven met betrekking tot de gescheiden inzameling van huishoudelijke afvalstoffen de
1378 voorkeur aan scheiding bij de bron.
- 1379 • We willen de huidige voorzieningen en ondersteunende communicatieactiviteiten zoals
1380 controle, educatie en voorlichting optimaliseren.
- 1381 • We willen de inzamel- en verwerkingskosten minimaliseren.

1382

1383 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Afval algemeen

- 1384 • We brengen het nut en de noodzaak van het scheiden van afval onder de aandacht van onze
1385 inwoners door actieve voorlichting en communicatie.
- 1386 • We bouwen voort op de campagne om het bewustzijn van zwerfafval te vergroten voor een
1387 schone leefomgeving door scholen en sportverenigingen actief hierbij te betrekken.
- 1388 • We optimaliseren de haalvoorzieningen voor het huis-aan-huis inzamelen van de
1389 grondstoffen.
- 1390 • We realiseren en optimaliseren de brengvoorzieningen in de vorm van milieuparken met
1391 ondergrondse containers voor de inzameling van de 'snelle' afvalstromen; Inwoners kunnen hier
1392 24 uur per dag terecht.
- 1393 • We continueren en optimaliseren de inzet van de Afvalkraam (mobiel brengstation) in
1394 buurten, dorpen en wijken voor de kleinschalige inzameling van 'langzame' afvalstromen.
1395 Inwoners kunnen hier op gezette tijden terecht.
- 1396 • We onderzoeken hoe we de afvalscheiding van de grof huishoudelijke afvalstromen op het
1397 Grondstoffencentrum (nog) beter kunnen stimuleren en de bijbehorende dienstverlening.
- 1398 • We optimaliseren het passenbeheer bij het gebruik van de ondergrondse containers voor
1399 huishoudelijk restafval door onze inwoners.
- 1400 • We zorgen voor optimale en marktconforme contracten voor de verwerking van onze
1401 afvalstromen.

1402

1403 **Bijbehorende belangrijke documenten**

- Programma Nederland Circulair in 2050, Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3),
Uitvoeringsprogramma VANG - Huishoudelijk Afval, Manifest Drenthe Van Afval Naar
Grondstoffen, Samen op weg naar een Drentse Circulaire (Grondstoffen) Economie
• Beleidsnota "Afvalstoffen in Noordenveld", Nota evaluatie en toekomst afvalbeleid van de
gemeente Noordenveld

1404

1405

1406 **Afvalindicatoren**

Afval		Gerealiseerd			Streefcijfer	
Indicator	Eenheid	2022	2023	2024	2025	2026
Afvalscheidingspercentage	%	70	69	71	73	74
A) Omvang fijn huishoudelijk restafval (grijze container)	kilogram per inwoner per jaar	147	144	158	148	140
B) Omvang grof huishoudelijk restafval (brengstation in de grof restafvalbak)	kilogram per inwoner per jaar	20	24	11	10	10
Omvang fijn en grof huishoudelijk restafval (A+B)	kilogram per inwoner per jaar	167	168	169	158	150
Beoordeling afvalinzameling	Gemiddeld rapportcijfer	8,1	n.b.	n.b.	n.b.	8.5

1407
1408 *Toelichting*

1409 De totale hoeveelheid huishoudelijk afval in Noordenveld is in 2024 gestegen naar 18.497 ton. Dat is
1410 een stijging met 1.227 ton ten opzichte van 2023. Dit bij een licht gestegen inwonertal. Die stijging
1411 wordt vooral veroorzaakt door een toename van puin (+853 ton). Daarnaast zijn er ook stijgingen
1412 zichtbaar bij hout (+390 ton), fijn huishoudelijk restafval (+346 ton) en grof tuinafval (+257 ton). Grote
1413 afnames zijn er bij het grof huishoudelijk restafval (-418 ton), gemengd bouw- en sloopafval (-192
1414 ton) en gft-afval (-133 ton). Verklaring hiervoor is o.a. het nieuwe afvalbeheerbeleid op het
1415 Grondstoffencentrum dat per 1 januari 2024 van kracht is.

1416
1417 Het percentage afvalscheiding is in 2024 gestegen naar 72% (bron: Grondstoffenmonitor Markereinde
1418 2024). De gemiddelde hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval (grijze container) is licht toegenomen
1419 tot 154 kilo per inwoner per jaar. De gemiddelde hoeveelheid grof restafval (Grondstoffencentrum) is
1420 daarentegen gedaald naar 11 kilo per inwoner per jaar. De gemiddelde hoeveelheid fijn en grof
1421 huishoudelijk restafval is in 2024 gedaald naar 165 kilo per inwoner per jaar. Dit bij een economische
1422 groei in Nederland van 0,9%.

1423
1424 Streefcijfers voor 2030 zijn: 75% afvalscheiding en 100 kilogram restafval per inwoner per jaar.

1425
1426 In 2015 was het gemiddeld rapportcijfer een 7,9 (dit was voor invoering van de maatregelen). In 2018
1427 was het gemiddeld rapportcijfer een 7,5 (dit was na invoering van de maatregelen). In 2022 is het
1428 gemiddeld rapportcijfer een 8,1 (Bron: Onderzoeksrapport Onderzoek Afvalinzameling onder
1429 inwoners in Noordenveld, Vervolgmeting 2022 door Enneüs). Dit is het meest recente
1430 bewonersonderzoek geweest.

1431
1432 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Afval	Realisatie			Begroting		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	4.434	4.153	4.069	4.068	4.090	4.118
Baten	5.178	4.994	4.856	4.920	4.985	5.051
Saldo	-744	-841	-788	-852	-895	-933

1433
1434
1435
1436

Taakveld 7.5

Begraafplaatsen en crematoria

Afdeling: Beheer

Portefeuillehouder: Robert Meijer

Inleidend

De begraafplaatsen en crematoria zijn plekken waar we in alle rust waardig afscheid nemen van onze dierbaren. De parkachtige sfeer van de begraafplaatsen straalt rust en beslotenheid uit. Voor nabestaanden een plek waar ze terecht kunnen als ze daar behoefte aan hebben. Ook is het voor diverse diersoorten en bomen een rustig (onderdeel van het) leefgebied.

Wat willen we bereiken?

Begraafplaatsen en crematoria algemeen

- Nabestaanden kunnen op onze begraafplaatsen in alle rust en met waardigheid afscheid nemen van dierbaren. Onze begraafplaatsen zien er daarom verzorgd uit op niveau basis.
- We willen begraafplaatsen met voldoende capaciteit voor (natuur)begraven of het plaatsen van urnen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Begraafplaatsen en crematoria algemeen

- We onderhouden de op de begraafplaatsen aanwezige groenvoorzieningen, paden en hekwerken, urnenmuren en gebouwen.
- We realiseren voldoende capaciteit, zoals het uitbreiden van urnenmuren, het aanleggen en inrichten van nieuwe grafperken.
- Op de begraafplaatsen in Een en Nieuw-Roden zijn mogelijkheden voor natuurbegraven. In Nieuw-Roden is dat door middel van urnengraven.
- We informeren en adviseren recht- en belanghebbenden. Bijvoorbeeld over verlopen grafrechten, verwaarlozing of schades aan een graf.
- We voeren jaarlijks overleg met de begrafenisverenigingen.
- We geven een vervolg aan het inventariseren van de waardevolle grafmonumenten.
- We faciliteren de vrijwillige onderhoudsgroepen voor het speciale onderhoud van de begraafplaatsen en de historische gemeentelijke graven.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Begraafplaatsenbeleidsplan

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Begraafplaatsen en crematoria	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	333	409	318	321	324	326
Baten	207	236	225	225	225	225
Saldo	125	173	93	96	99	101

5. Werken, ondernemen en ontspannen

Tot programma 5. Werken, ondernemen en ontspannen horen lasten en baten voor de taakvelden:
(bedragen x € 1.000)

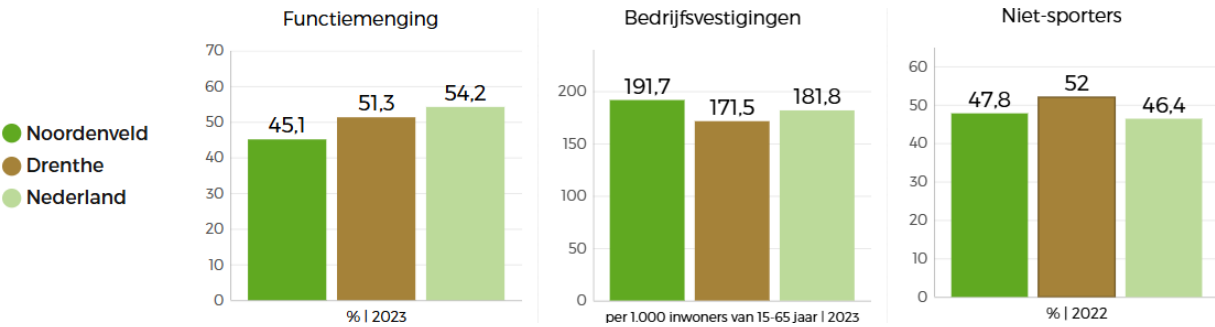
Taakvelden	Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
2.3 Recreatieve havens	8	0	8	5	0	5
3.1 Economische ontwikkeling	866	35	831	389	35	354
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	363	363	0	1.654	1.636	18
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	314	216	98	319	202	117
3.4 Economische promotie	401	566	-165	403	551	-148
5.1 Sportbeleid en activering	936	120	817	822	120	702
5.2 Sportaccommodaties	2.892	933	1.959	2.803	965	1.839
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.795	439	1.356	1.148	358	790
5.4 Musea	584	11	573	626	11	614
5.5 Cultureel erfgoed	629	17	612	501	17	484
5.6 Media	908	176	732	687	0	687
Totaal	9.698	2.876	6.822	9.357	3.895	5.461

Programmadoelstelling

- We streven naar het behoud en de groei van het aantal arbeidsplaatsen in de publieke en private sector.
- Met sport en bewegen willen we bereiken dat de (ervaren) gezondheid van alle inwoners, de sociale binding en de leefbaarheid in de dorpen verbeteren.
- Kunst en cultuur vinden we waardevol voor onze gemeente. Dit draagt bij aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van Noordenveld.

Beleidsindicatoren

Economie & Sport

1485 **Financieel overzicht**

Bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief		
		2027	2028	2029
Startsaldo begroting 2026-2029	5.461	5.579	5.626	5.706
Wettelijk verplicht				
Verhogen subsidie lokale omroep RTV Zulthe	9	10		
Totaal wettelijk verplicht	9	10		
Nieuw beleid				
Stichting Manege Norg (investering 2026 € 55)	4	4	4	4
Scouting Mensinge Roden (investering 2026 € 122)	5	5	5	5
Renovatie Hulligtenweg Peest (investering 2026 € 50)	3	3	3	3
Speelgoedmuseum scenario 3 renovatie/nieuwbouw (aanvullende investering 2026 € 3.153)	131	131	131	131
Erfgoedvisie	3	3	3	3
Centrumplan Peize (investering 2026 € 342 , 2027 € 366 en 2028 € 182)	22	46	58	58
Zwembad De Hullen - variant B (aanvullende investering 2027 € 5.162)		100	100	100
Totaal nieuw beleid	168	292	304	304
Totaal programma 5. Werken, ondernemen en ontspannen	5.638	5.881	5.930	6.010

1486 **Vervangingsinvesteringen**

Vervangingsinvesteringen	Bedrag (x € 1.000)
5.4 Musea	
Gebouwenbeheer algemeen	78
Totaal	78

1488 **Taakveld 2.3**

1489 **Recreatieve havens**

Afdeling: Ruimtelijk Domein

Portefeuillehouder: Jos Darwinkel

1490 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Recreatieve havens	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	9	8	5	4	4	4
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	9	8	5	4	4	4

1493 **Financiële toelichting**

1494 Hoewel er momenteel geen doelen of activiteiten zijn op dit taakveld, zijn er wel circa € 5.000 aan
1495 lasten geraamd voor 2026. Deze lasten bestaan uit kapitaallasten van eerder gedane investeringen
1496 die nog een boekwaarde hebben op de balans. Het betreft de vervanging van een onderleider in de
1497 Rodervaart en het uitbaggeren van het Leekster Hoofddiep.

1498

1499

Taakveld 3.1

Economische ontwikkeling

Afdeling: Ruimtelijk Domein
Portefeuillehouder: Jos Darwinkel, Klaas Smid,
Kirsten Ipema

1500

1501 **Wat willen we bereiken?**

Economische ontwikkeling algemeen

- 1502 • Wij zijn een aantrekkelijke en ondernemende gemeente met een sterk ondernemersklimaat
1503 dat ruimte en kansen biedt voor groei, innovatie en werkgelegenheid.

1504

1505 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Economische ontwikkeling algemeen

- 1506 • We geven uitvoering aan de Economische Uitvoeringsagenda, waarbij we inspelen op
1507 economische trends, versterken wat goed werkt en ruimte maken voor vernieuwing en groei.
- 1508 • Samen met ondernemersverenigingen Roden, Peize, Norg en Ondernemers Contact
1509 Noordenveld werken we aan sterke economische centra. We verbreden het winkelaanbod,
1510 stimuleren verduurzaming van panden en verbeteren de kwaliteit van de openbare ruimte.
- 1511 • Binnen de Economische Agenda Nij Begun ontwikkelen we een Masterplan voor het
1512 centrum van Roden. We zetten ons in om financiering te realiseren voor nog openstaande
1513 onderdelen uit de Centrum Ontwikkeling Roden (COR).
- 1514 • Om nieuwe bedrijvigheid mogelijk te maken, gaan we in gesprek met perceeleigenaren over
1515 onbenutte gronden. Ook starten we een uitgifteprocedure voor gemeentewerven op basis van
1516 kwalitatieve selectiecriteria.
- 1517 • We verkennen herstructureringsmogelijkheden op bestaande bedrijventerreinen om ruimte
1518 efficiënter te benutten en de terreinen toekomstbestendig in te richten.
- 1519 • We houden regie op de Regiodeal, stemmen dit bestuurlijk af en leggen verantwoording af
1520 aan het Rijk. Daarbij geven we uitvoering aan de programmalijn 'dorpskernen voor iedereen' en
1521 'duurzame economische ontwikkeling'.
- 1522 • We vervullen een aanjagende en regisserende rol binnen de Economische Agenda Nij
1523 Begun. We begeleiden ondernemers bij subsidieaanvragen, initiëren kansrijke projecten en
1524 organiseren benodigde cofinanciering.
- 1525 • We laten ons als gemeente actief zien door contactmomenten met ondernemers te
1526 plannen. We organiseren netwerkbijeenkomsten, bedrijfsbezoeken en komen met de tien
1527 grootste werkgevers (G10) op frequente basis bijeen.
- 1528 • We organiseren bezoeken aan recreatieve bedrijven, industriële bedrijven en de
1529 middenstand. Samen met het sociaal domein vergroten wij de bekendheid over wat we kunnen
1530 doen aan arbeidsbemiddeling.
- 1531 • We benutten de UNESCO-werelderfgoedstatus van Veenhuizen als aanjager voor marketing,
1532 toerisme en economische groei. Dit doen we via een gezamenlijke actie- en investeringsagenda,
1533 die jaarlijks wordt gemonitord.
- 1534 • Vanuit de Regiodeal starten we samen met de provincie Drenthe met restauratie en
1535 herbesteding in Veenhuizen. Ons doel is het verhogen van de economische waarde en
1536 aantrekkelijkheid van dit unieke erfgoedgebied.
- 1537

- 1538
-

Bijbehorende belangrijke documenten
  - Economisch Beleidskader en Uitvoeringsagenda

- 1539
- 1540
- Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Economische ontwikkeling	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	510	866	389	316	318	320
Baten	163	35	35	34	34	34
Saldo	347	831	354	282	283	285

- 1541
- 1542

Taakveld 3.2

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Afdeling: Ruimtelijk Domein
Portefeuillehouder: Jos Darwinkel

- 1543
- 1544
-

Wat willen we bereiken?

Fysieke bedrijfsinfrastructuur algemeen

- 1545
- 1546
- 1547
- 1548
- Bedrijventerreinen zijn van grote economische waarde en belangrijk voor werkgelegenheid. We maken ze vitaal en toekomstbestendig om groei te stimuleren en aantrekkelijk te blijven voor bedrijven.

- 1549
-

Wat gaan we daarvoor doen?

Fysieke bedrijfsinfrastructuur algemeen

- 1550
- 1551
- 1552
- 1553
- 1554
- 1555
- 1556
- 1557
- 1558
- 1559
- 1560
- 1561
- We voeren de Bedrijventerreinenvisie uit door bestaande terreinen optimaal te benutten via herstructurering en intensivering, gericht op vitale, toekomstbestendige werklandschappen.
  - Waar gewenst passen we actief grondbeleid toe. Onbenutte gemeentelijke gronden worden verworven en middels openbare uitgifte doorverkocht aan ondernemingen die bijdragen aan duurzame en kwalitatieve economische groei.
  - We geven de gemeentewerven selectief uit aan bedrijven middels een openbare uitgifte.
  - We werken samen met OCN, gemeenten en provincie Drenthe aan de doorontwikkeling van bedrijventerreinen op thema's als energie, circulariteit, klimaat, mobiliteit en arbeidsmarkt.
  - We maken bedrijventerreinen toekomstbestendig met verduurzaming, circulaire kansen, klimaatmaatregelen en mobiliteit. Via de BIZ versterken we samenwerking en koppelen onderwijs aan arbeidsmarkt en spelen in op de Economische Agenda Nij Begun.

- 1562
-

Bijbehorende belangrijke documenten
  - Bedrijventerreinenvisie

- 1563
- 1564
- Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	125	363	1.654	172	172	32
Baten	1.053	363	1.636	153	153	13
Saldo	-928	0	18	18	18	18

- 1565
- 1566

Taakveld 3.3

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Afdeling: Sociaal Domein, Ruimtelijk Domein

Portefeuillehouder: Jos Darwinkel, Robert Meijer

Wat willen we bereiken?

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen algemeen

- Wij zijn een ondernemende gemeente en ondersteunen actief het organiserend vermogen van ondernemers. Samen met ondernemersverenigingen en via BIZ realiseren we collectieve investeringen in toekomstbestendige bedrijventerreinen en centrumgebieden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen algemeen

- We zijn het aanspreekpunt voor ondernemers en vormen de schakel tussen het bedrijfsleven en de interne gemeentelijke organisatie. Onze accountmanagers begeleiden gevestigde én nieuwe ondernemers bij hun vragen en zijn zichtbaar en actief in het veld.
- We realiseren minimaal 100 unieke contactmomenten per jaar met ondernemers. Via bedrijfsbezoeken, netwerkbijeenkomsten en onze periodieke nieuwsbrief houden we hen actief op de hoogte van relevante ontwikkelingen.
- In Roden innen we de BIZ-bijdrage en keren deze correct en tijdig uit aan de twee verantwoordelijke stichtingen. We onderhouden intensief contact met ondernemersverenigingen en stimuleren lokale initiatieven via frequent overleg en samenwerking.
- We benutten de kansen van de Economische Agenda Nij Begun om het organiserend vermogen te versterken. In Roden ondersteunen we dit via de BIZ; In Peize verkennen we samen met ondernemers een vergelijkbare vorm van samenwerking.
- We bouwen aan een sterke ondernemersrelatie door regelmatige overleggen met ondernemersverenigingen, bedrijfsbezoeken en netwerkevenementen. Ook hebben we structureel contact met de 10 grootste bedrijven in onze gemeente tijdens themabijeenkomsten.
- We zetten onze waardering voor ondernemerschap kracht bij door jaarlijks de Ondernemersprijsverkiezing te organiseren, waarmee we innovatief en toekomstgericht ondernemerschap zichtbaar maken en stimuleren.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Midterm en endterm review Economische Zaken, Economisch Beleidskader en Uitvoeringsagenda

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	426	314	319	320	321	317
Baten	317	216	202	203	203	203
Saldo	109	98	117	117	118	114

Taakveld 3.4

Economische promotie

Afdeling: Sociaal Domein
Portefeuillehouder: Jos Darwinkel

Wat willen we bereiken?

Economische promotie algemeen

- We willen meer bekendheid van het waardevolle vestigingsklimaat en het prettige ondernemen in Noordenveld.
- De gemeente heeft een duidelijk economisch profiel en is zichtbaar.
- We versterken het beeld/imago van Noordenveld als verblijfs- en recreatieve regio.

Wat gaan we daarvoor doen?

Economische promotie algemeen

- Alle beschikbare kavels zijn momenteel in optie. We begeleiden actief ondernemers op Haarveld en Westeres bij hun vergunningsaanvragen en zorgen voor een soepele vestiging of uitbreiding binnen onze gemeente.
- We zetten gericht in op acquisitie en (door)ontwikkeling van biomedische bedrijven, passend bij het economische profiel van Noordenveld. Dit doen we samen met de provincie Drenthe, de NOM en andere partners.
- In RGA-verband werken we aan een sterke regionale samenwerking rondom de gezondheidseconomie.
- We versterken de zichtbaarheid van onze regio via Stichting Kop van Drenthe, die samen met ondernemers en gemeenten jaarlijks een merkactivatieplan uitvoert. Deze regiopromotie sluit naadloos aan op de bredere strategie van Marketing Drenthe.
- We benutten de toeristisch-recreatieve potentie van Noordenveld door binnen de Regiodeal te investeren in kwaliteitsverbetering en beleving van verblijfsrecreatie.
- We werken aan nieuwe recreatieve voorzieningen en aantrekkelijk aanbod. We stimuleren ondernemers om in te spelen op toeristische kansen uit de Economische Agenda Nij Begun en de bijbehorende kansenkaart. We ondersteunen hen hierbij actief.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Economisch Beleidskader en Uitvoeringsagenda

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Economische promotie	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	282	401	403	406	386	389
Baten	621	566	551	557	564	571
Saldo	-340	-165	-148	-152	-178	-182

Taakveld 5.1

Sportbeleid en activering

Afdeling: Sociaal Domein
Portefeuillehouder: Alex Wekema

1639

1640 **Wat willen we bereiken?**

Sportbeleid en activering algemeen

- 1641 • Toekomstbestendige sportclubs en sportaccommodaties.
- 1642 • Duurzame sportclubs en sportaccommodaties die voor iedereen toegankelijk zijn.
- 1643 • Een stijging van het aantal mensen dat zichzelf gezond vindt (ervaren gezondheid).
- 1644 • Meer samenwerking tussen sportclubs, sportcoaches, scholen en andere (maatschappelijke)
- 1645 organisaties in de buurten en wijken.
- 1646

1647 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Sportbeleid en activering algemeen

- 1648 • Stimuleren dat iedereen in beweging komt en blijft door bijvoorbeeld inzet van
- 1649 sportcoaches, investeringen in accommodaties en subsidiëring van activiteiten.
- 1650 • Uitvoeren van het Sport- en Preventieakkoord Noordenveld samen met: sportclubs de
- 1651 beweegdorpen Roden Fit & Gezond, Peize in Beweging en Beweegdorp Norg; de sport- en
- 1652 cultuurcoaches; en andere (maatschappelijke) organisaties.
- 1653 • Uitvoeren van het Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld deel 2 uitvoeren samen
- 1654 met sportclubs als we daarvoor geld kunnen vrijmaken.
- 1655

1656 **Bijbehorende belangrijke documenten**

- Sport- en Preventieakkoord Noordenveld, Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld deel 2, 'Toekomst Sportcentrum De Hullen te Roden' van Sportfondsen B.V.

1657

1658 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Sportbeleid en activering	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	786	936	822	837	850	863
Baten	227	120	120	120	120	120
Saldo	559	817	702	717	730	744

1659

1660

Taakveld 5.2

Sportaccommodaties

Afdeling: Sociaal Domein
Portefeuillehouder: Alex Wekema, Robert Meijer

1661

1662 **Wat willen we bereiken?**

Sportaccommodaties algemeen

- 1663 • Toekomstbestendige sportclubs en sportaccommodaties die voldoen aan de (toekomstige)
- 1664 vraag, duurzaam zijn en voor iedereen toegankelijk en bereikbaar zijn.
- 1665 • Een zo hoog mogelijke bezetting van onze sporthallen, gymzalen. en Zwembad De Hullen.
- 1666 • Sportaccommodaties die schoon, veilig en betaalbaar zijn.
- 1667
- 1668

Wat gaan we daarvoor doen?

Sportaccommodaties algemeen

- Een nieuw wedstrijd- en instructiebad bouwen ten behoeve van Zwembad De Hullen.
- Verder met de visie op multifunctioneel centrum 'De Brinkhof' en de Brinkhofweide die Stichting Platform Norg heeft laten maken.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Sport- en Preventieakkoord Noordenveld, Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld deel 2, 'Toekomst Sportcentrum De Hullen te Roden' van Sportfondsen B.V.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Sportaccommodaties	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	3.298	2.892	2.803	3.097	3.135	3.172
Baten	1.114	933	965	966	979	988
Saldo	2.184	1.959	1.839	2.131	2.156	2.184

Taakveld 5.3

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Alex Wekema., Klaas Smid

Inleidend

Cultuur verbindt, inspireert en geeft kleur aan het leven in Noordenveld. Het draagt bij aan een fijne woonomgeving, versterkt de samenhang tussen inwoners en biedt ruimte voor expressie, ontmoeting en ontwikkeling. Cultuur draagt ook bij aan het welzijn van mensen: het geeft betekenis, ontspanning en de mogelijkheid om mee te doen, ongeacht leeftijd, achtergrond of omstandigheden. Vanuit deze overtuiging investeren we als gemeente in een bloeiend cultureel leven. Dat doen we samen met inwoners, verenigingen, scholen en culturele organisaties. Met dit beleid zorgen we voor toegankelijk cultureel aanbod, toekomstbestendige voorzieningen, goed cultuuronderwijs, levendige evenementen én een jaar waarin we als Culturele Gemeente van Drenthe onze lokale cultuur samen vieren en zichtbaar maken voor een breed publiek.

Wat willen we bereiken?

Cultuur algemeen

- Toegankelijk cultureel aanbod voor alle inwoners, om te beleven en/of zelf aan deel te nemen.
- Bestaande culturele voorzieningen blijven behouden en groeien mee met de tijd.
- Alle leerlingen in het primair onderwijs krijgen goed en afwisselend cultuuronderwijs.
- Evenementen en culturele activiteiten die onze dorpen en kernen levendig maken en een impuls geven aan de lokale economie.
- Een programma 'Noordenveld culturele gemeente van Drenthe', waarin we samen met inwoners en partners onze lokale cultuur versterken, vieren en delen met een breed publiek.

1702 Wat gaan we daarvoor doen?

Cultuur algemeen

- 1703 • We bieden (incidenteel) subsidiemogelijkheden voor amateurkunst en culturele projecten.
- 1704 • We stellen gemeentelijke gebouwen beschikbaar voor sociaal-culturele activiteiten tegen
1705 een passende vergoeding.
- 1706 • We bieden een laagdrempelig aanspreekpunt voor inwoners en culturele organisaties: de
1707 cultuurcoach legt verbindingen, stimuleert samenwerking en coacht initiatieven en inwoners in
1708 samenwerking met de beleidsadviseur.
- 1709 • We stellen jaarlijkse subsidie beschikbaar voor behoud en doorontwikkeling van bestaande
1710 culturele voorzieningen.
- 1711 • We ondersteunen culturele voorzieningen, zoals Theater de Winsinghhof, om ervoor te
1712 zorgen dat inwoners dichtbij en laagdrempelig toegang hebben tot theater- en
1713 cinemavoorstellingen.
- 1714 • Wij zorgen, samen met cultuurcoördinatoren en schoolleiders in het primair onderwijs,
1715 vanuit de werk- en stuurgroep Cultuureducatie Noordenveld, dat ontwikkelingen binnen kunst-
1716 en cultuureducatie goed op school worden afgestemd.
- 1717 • Wij bieden financiële en inhoudelijke ondersteuning ten behoeve van het 'Cultuurmenu'.
- 1718 • We ondersteunen evenementen onder andere door het geven van advies, het leggen van
1719 verbindingen en het verstrekken van (incidentele) subsidies.
- 1720 • We denken actief mee met organisatoren over vergunningen, veiligheid en logistiek.
- 1721 • We brengen organisatoren in contact met lokale verenigingen, ondernemers en culturele
1722 partners om samenwerking te versterken.
- 1723 • We zorgen voor centrale communicatie over het programma Noordenveld Culturele
1724 gemeente, via gemeentelijke kanalen en samen met lokale media, zodat inwoners en bezoekers
1725 van Noordenveld goed geïnformeerd zijn over de aankomende activiteiten.
- 1726 • We ondersteunen initiatieven met (incidentele) subsidie, onder andere via de
1727 subsidieregeling 'Voeten in 't (Noorden)veld'.
- 1728 • We faciliteren initiatieven door het bieden van ondersteuning in de vorm van culturele cafés,
1729 advies en het leggen van verbindingen, waarbij het eigenaarschap bij de initiatieven zelf ligt.
- 1730 • We benutten het jaar als Culturele Gemeente om de zichtbaarheid van lokale cultuur te
1731 versterken, de sociale samenhang te bevorderen en cultuur duurzaam te verankeren in de
1732 gemeenschap.
- 1733

Bijbehorende belangrijke documenten

- Bibliotheeknotitie, Regionaal Plan van aanpak Laaggeletterdheid Arbeidsmarktregio Groningen, Uitvoeringsovereenkomst Gemeente Noordenveld - Theater & Cinema De Winsinghhof, Evaluatierapport en subsidiëring Muziek en Cultuur Peize

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	1.227	1.795	1.148	1.171	1.181	1.202
Baten	382	439	358	367	376	385
Saldo	846	1.356	790	804	805	817

Taakveld 5.4

Musea

Afdeling: Sociaal Domein

Portefeuillehouder: Alex Wekema

Inleidend

In Noordenveld vinden we het belangrijk dat inwoners en bezoekers kunnen leren over onze geschiedenis. Onze musea spelen hierin een grote rol. Ze vertellen verhalen over vroeger, leggen verbanden met het heden en maken erfgoed en cultuur op een mooie manier zichtbaar. Ze stimuleren ontmoeting, cultuureducatie en bewustwording voor jong en oud.

Wat willen we bereiken?

Musea algemeen

- Musea en erfgoedlocaties zijn toegankelijk voor iedereen.
- Musea en erfgoedlocaties dragen bij aan educatie, ontmoeting en betrokkenheid bij het verleden in relatie tot het heden.
- Musea en erfgoedlocaties blijven zich ontwikkelen en werken samen aan passend aanbod.

Wat gaan we daarvoor doen?

Musea algemeen

- We stimuleren dat musea en erfgoedlocaties toegankelijker worden in de breedste zin.
- We faciliteren musea bij hun bijdrage aan educatie, ontmoeting en culturele beleving, onder andere door het stimuleren van samenwerkingen met scholen en culturele organisaties.
- We moedigen het verzamelen en delen van lokale verhalen aan, zodat erfgoed herkenbaar en levend blijft voor inwoners.
- We moedigen musea en erfgoedinstellingen aan hun kennis en collectie actief in te zetten in maatschappelijke thema's, zoals eenzaamheid, opvoeding of participatie.
- We stimuleren samenwerking en leggen verbindingen tussen musea, erfgoedlocaties en andere culturele partners, bijvoorbeeld rondom gedeelde thema's of gezamenlijke activiteiten.
- We moedigen vernieuwing aan, zodat musea en erfgoedlocaties blijven aansluiten bij actuele onderwerpen en diverse doelgroepen.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Uitvoeringsovereenkomst Noordenveld - Stichting Museum Havezate Mensinge,
- Uitvoeringsovereenkomst Noordenveld - Stichting Nederlands Museum Kinderwereld
- Onderzoek doorontwikkeling Museum Havezate Mensinge & Kinderwereld en erfgoedinstellingen op de Brink in Roden

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Musea	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	375	584	626	578	587	596
Baten	43	11	11	12	12	12
Saldo	332	573	614	567	575	584

Taakveld 5.5

Cultureel erfgoed

Afdeling: Sociaal Domein
Portefeuillehouder: Alex Wekema

Inleidend

Cultureel erfgoed vertelt het verhaal van onze gemeente. Het gaat daarbij om meer dan alleen oude gebouwen of monumenten. Ook tradities, gebruiken, dialecten en ambachten horen erbij – dit noemen we immaterieel erfgoed. Samen vormen ze de identiteit van Noordenveld. Erfgoed zorgt voor herkenning, verbinding en een gevoel van thuis. Daarom vinden we het belangrijk om goed voor ons erfgoed te zorgen en het door te geven aan volgende generaties.

Wat willen we bereiken?

Cultureel erfgoed algemeen

- Het beschermen van de unieke kernwaarden van het Noordenveldse erfgoed.
- Een toekomstbestendig beheer van materieel en immaterieel erfgoed.
- Een positieve wisselwerking tussen erfgoed en ruimtelijke ontwikkelingen.
- Het benutten van erfgoed als bron van maatschappelijke, culturele en economische waarde.

Wat gaan we daarvoor doen?

Cultureel erfgoed algemeen

- We vervullen onze wettelijke taak door monumenten te beschermen via vergunningverlening, het omgevingsplan en toezicht.
- We dragen zorg voor het cultureel erfgoed dat in eigendom is van de gemeente, bijvoorbeeld door tijdige renovatie, groot onderhoud en preventieve maatregelen.
- We denken mee met initiatieven die bijdragen aan de toekomstbestendigheid van (im)materieel erfgoed en ondersteunen deze door advies, netwerkverbindingen en hulp bij het vinden van financiering.
- We zorgen ervoor dat ruimtelijke ontwikkelingen en erfgoed elkaar positief aanvullen. Erfgoed zien we niet alleen als iets om te behouden, maar ook als een bron van inspiratie en waardecreatie voor onze samenleving.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Cultureel erfgoed	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	508	629	501	507	516	524
Baten	19	17	17	18	18	18
Saldo	489	612	484	490	497	506

Taakveld 5.6

Media

Afdeling: Sociaal Domein
Portefeuillehouder: Alex Wekema

Inleidend

Een toegankelijke informatievoorziening is belangrijk voor de betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving en de lokale democratie. In Noordenveld dragen de bibliotheek en de lokale media hier op verschillende manieren aan bij. De bibliotheek is allang niet meer alleen een plek om boeken

1808 te lenen, maar vervult ook een sociale, educatieve en culturele rol. De lokale omroep en andere
 1809 media zorgen ervoor dat inwoners op de hoogte blijven van wat er speelt in hun dorp en gemeente.
 1810 Samen dragen ze bij aan leesplezier, digitale vaardigheden, mediawijsheid en een goed
 1811 geïnformeerde samenleving.

1812
 1813

1814 **Wat willen we bereiken?**

Media algemeen

- 1815 • We hebben een toegankelijke en toekomstbestendige bibliotheek die voldoet aan de
 1816 landelijke eisen (WSOB) en ruimte biedt voor lezen, leren, ontmoeten en culturele activiteiten.
- 1817 • We willen de aanpak van leesbevordering, laaggeletterdheid en mediawijsheid versterken,
 1818 dit om de zelfredzaamheid van onze inwoners te ondersteunen.
- 1819 • De lokale omroep en andere media vervullen een belangrijke rol in de lokale
 1820 nieuwsvoorziening.

1821

1822 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Media algemeen

- 1823 • We versterken de sociaal-maatschappelijke functie van de bibliotheek en zetten extra in op
 1824 leesbevordering, laaggeletterdheid en mediawijsheid, met speciale aandacht voor jeugd en een
 1825 doorgaande leeslijn.
- 1826 • We houden drie bibliotheekvestigingen in stand: fysiek in Roden (hoofdvestiging), in Norg en
 1827 in Peize (op maat) en digitaal (24 uur per dag bereikbaar).
- 1828 • We faciliteren de bibliotheek om samen met lokale partners activiteiten te verzorgen op het
 1829 gebied van ontmoeting en debat. Te denken valt aan lezingen, discussie, voorstellingen, Drentse
 1830 Taal, etc.
- 1831 • We faciliteren een Taalhuis in de bibliotheek in Roden.
- 1832 • We faciliteren de bibliotheek met de instandhouding van het Informatiepunt Digitale
 1833 Overheid (IDO) en het verzorgen van trainingen op het gebied van digitale vaardigheden.
- 1834 • We faciliteren de bibliotheek in het organiseren van voor- en vroegschoolse
 1835 leesprogramma's via het programma Kleintje Bieb en BoekStart in de kinderopvang.
- 1836 • We ondersteunen de lokale omroep in haar rol als onafhankelijke en toegankelijke
 1837 nieuwsvoorziening voor inwoners van Noordenveld.
- 1838 • We werken samen met lokale media om inwoners actief te informeren over gemeentelijke
 1839 plannen, culturele activiteiten en maatschappelijke initiatieven.
- 1840 • We stimuleren samenwerking tussen de bibliotheek, scholen, maatschappelijke, culturele
 1841 organisaties en media om mediawijsheid te vergroten, vooral bij jongeren en ouderen.

1842

1843 **Bijbehorende belangrijke documenten**

- Notitie bibliotheekwerk Noordenveld, Regionaal Plan van aanpak laaggeletterdheid arbeidsmarktregio Groningen

1844

1845 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Media	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	877	908	687	601	616	632
Baten	310	176	0	0	0	0
Saldo	567	732	687	601	616	632

6. Duurzaam voor nu en later

Tot programma 6. Duurzaam voor nu en later horen lasten en baten voor de taakvelden:
(bedragen x € 1.000)

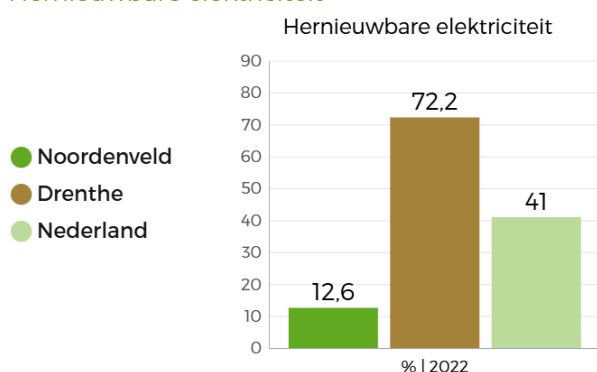
Taakvelden	Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
7.4 Milieubeheer	8.107	5.546	2.561	3.226	690	2.536
Totaal	8.107	5.546	2.561	3.226	690	2.536

Programmadoelstelling

- We voorkomen negatieve effecten op het klimaat en willen waar mogelijk zelfs een positief effect op het klimaat hebben.

Beleidsindicatoren

Hernieuwbare elektriciteit

Financieel overzicht

Bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief		
		2027	2028	2029
Startsaldo begroting 2026-2029	2.536	2.422	2.435	2.448
Totaal programma 6. Duurzaam voor nu en later	2.536	2.422	2.435	2.448

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Afdeling: Sociaal Domein, Beheer
Portefeuillehouder: Kirsten Ipema, Alex Wekema, Robert Meijer

Wat willen we bereiken?

Programma duurzaamheid

- We zorgen voor een duurzame leefomgeving met onder andere een schone lucht, gezonde bodem en een goede waterbalans.
- We willen ons verplaatsen naar het gebruik van duurzame brandstoffen door enerzijds fossiele verkeersbewegingen te ontmoedigen en anderzijds schoon verkeer te stimuleren en faciliteren.

- 1866 • We willen veel minder energie verbruiken dan we nu doen en alle energie die we nog wel
1867 gebruiken uit een duurzame lokale bron putten.
- 1868 • We willen veel minder afval produceren en het afval dat we produceren zoveel mogelijk
1869 hergebruiken.
- 1870 • We werken samen met onze inwoners, bedrijven en instellingen aan een duurzamer
1871 Noordenveld.
- 1872 • We willen meer ruimte bieden aan flora en fauna die niet alleen in het landelijke gebied een
1873 plek behoren te hebben. Ook in het stedelijk gebied geven we ze volop de ruimte.
1874

 Wat gaan we daarvoor doen?

Programma duurzaamheid

- 1876 • We stellen een uitvoeringsprogramma duurzaamheid op voor 2026 en voeren deze uit.
- 1877 • We stellen een uitvoeringsprogramma warmtevisie op voor 2026 en voeren deze uit.
- 1878 • We geven uitvoering aan ons duurzaamheidsbeleid (zoals de Lokale Adaptatie Strategie) en
1879 aan de lopende projecten (bijvoorbeeld ten aanzien van duurzame mobiliteit).
- 1880 • We voeren een bodemsanering uit ter plaatse van de Bremstraat in Norg (Lampes Veentie).
1881

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Milieubeheer	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	2.707	8.107	3.226	3.126	3.156	3.186
Baten	460	5.546	690	704	721	738
Saldo	2.246	2.561	2.536	2.422	2.435	2.448

7. Helder zicht

Tot programma 7. Helder zicht horen lasten en baten voor de taakvelden:
(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	276	2.989	-2.713	276	422	-146
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-1.174	0	-1.174	261	0	261
0.4 Overhead	15.473	528	14.945	15.046	417	14.629
0.5 Treasury	2.445	3.203	-757	2.598	2.580	18
0.61 OZB woningen	643	5.224	-4.581	656	5.354	-4.698
0.62 OZB niet-woningen	71	2.186	-2.115	71	2.241	-2.169
0.64 Belastingen overig	3	0	3	3	0	3
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	69.824	-69.824	0	71.082	-71.082
0.8 Overige baten en lasten	1.376	1.058	318	2.000	1.170	830
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	40	0	40	40	0	40
Totaal	19.153	85.011	-65.858	20.951	83.266	-62.314

Programmadoelstelling

- Doelstelling is een behoedzaam financieel beleid en een doelmatige bedrijfsvoering, waarover we transparant communiceren.

Beleidsindicatoren

Bedrijfsvoering	Eenheid	Jaar		
		Werkelijk	Begroot	
			2024	2025
Apparaatskosten	€ per inwoner	1.049	1.106	1.194
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	11,85	11,83	12,04
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	11,67	12,66	12,28
Externe inhuur	Kosten als % van de totale loonsom inclusief externe inhuurkosten	17,82	2,94	2,32
Overhead	% van totale lasten	12,75	12,63	12,25

Toelichting

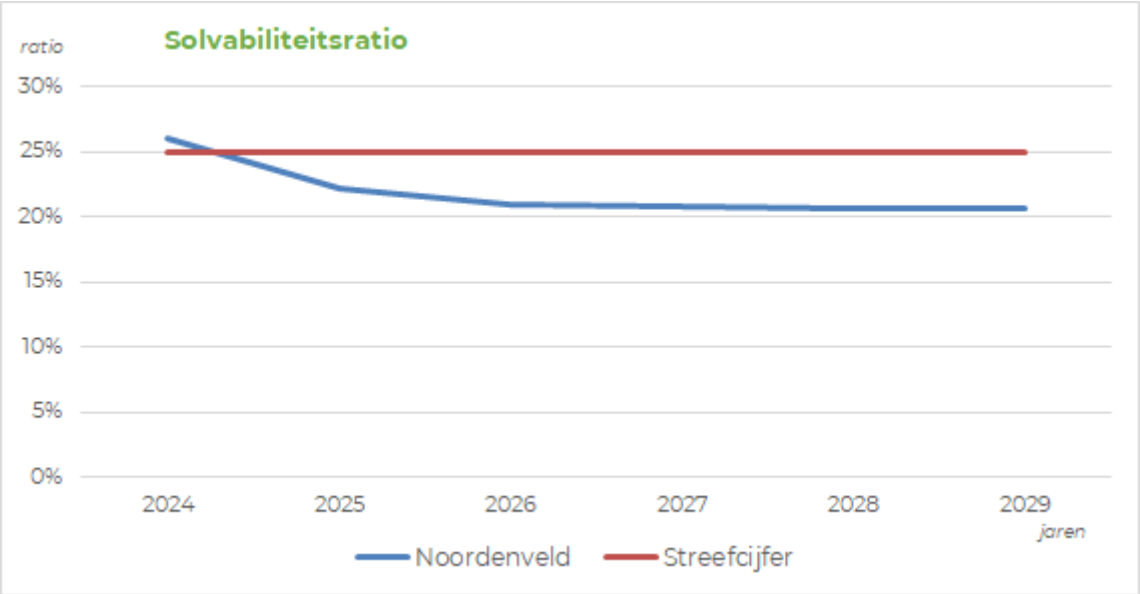
Boven- en onderstaande verplichte indicatoren komen niet van de website <https://www.waarstaatjegemeente.nl>. Deze worden intern samengesteld en worden met de laatste jaarrekening en voorlaatste begroting vergeleken.

Solvabiliteitsratio

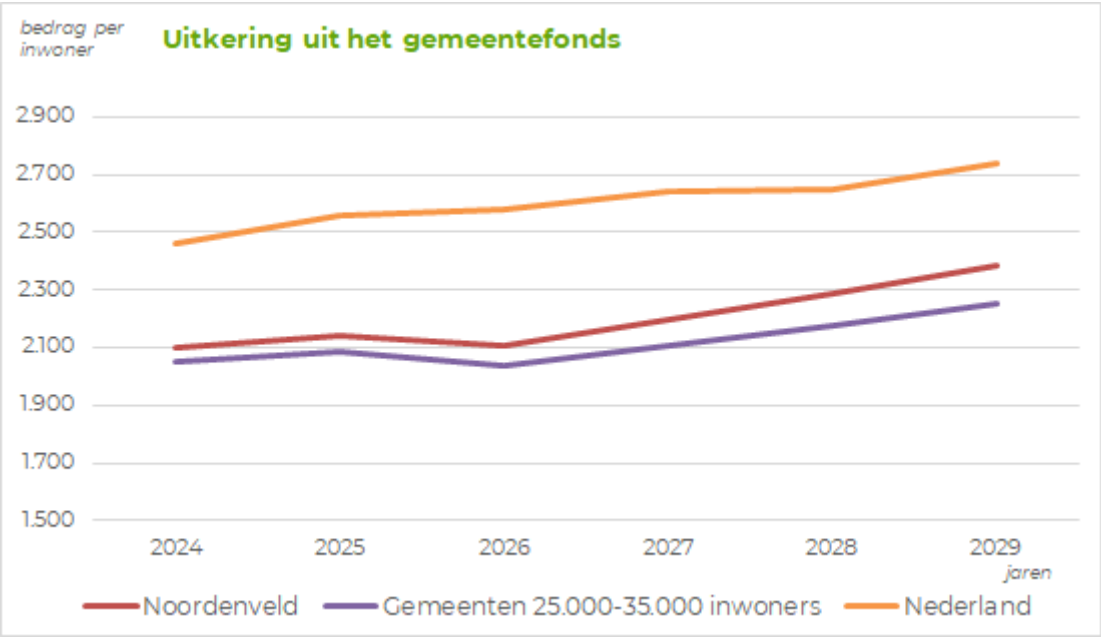
De onderstaande grafiek geeft aan dat de verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal lager is dan het gewenste streefcijfer.

Deze indicator geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteit wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Ons streefcijfer is een solvabiliteitsratio van minimaal 25%. Voor de gerealiseerde

1905 solvabiliteitsratio van Noordenveld in 2024, de begrote ratio's van Noordenveld voor 2025-2029 en
1906 voor overige kengetallen verwijzen we naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
1907

1908
1909
1910 **Uitkeringen uit het gemeentefonds**

1911
1912
1913 Deze grafiek geeft de uitkering per inwoner uit het gemeentefonds weer ten opzichte van
1914 vergelijkbare gemeenten en gemiddeld in Nederland.

1915
1916 De uitkering voor het jaar 2024 heeft betrekking op de decembercirculaire 2024. De uitkering voor
1917 Noordenveld en Nederland voor de jaren 2025 tot en met 2029 is het meest recent en is gebaseerd
1918 op de meicirculaire 2025.

1919
1920
1921
1922

1923 Financieel overzicht

Bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Meerjarenperspectief		
		2027	2028	2029
Startsaldo begroting 2026-2029	-62.314	-64.058	-64.423	-66.878
Nieuw beleid				
Uitbreiding formatie griffie 2026 e.v.	58	58	58	58
Huisvesting gemeentehuis	129	129	129	129
Totaal nieuw beleid	187	187	187	187
Totaal programma 7. Helder zicht	-62.127	-63.871	-64.236	-66.691

1924 Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen	Bedrag (x € 1.000)
0.4 Overhead	
Vervanging hardware	930
Inventaris gemeentehuis	76
Totaal	1.006

1926 Taakveld 0.4

1927 Overhead

Afdeling: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: Alex Wekema

1928 Inleidend

1929 Overhead wordt centraal begroot en betreft alle kosten die samenhangen met de sturing en
1930 ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Voor een nadere toelichting op de
1931 uitgaven en inkomsten verwijzen we u naar de paragraaf *Overhead*.

1933 Wat willen we bereiken?

Overhead algemeen

- We hebben zicht op de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primair proces.
- We hebben zicht op de toerekening van de kosten van overhead aan de kostendekkende heffingen (rioolheffing en afvalstoffenheffing), bouwgrond en investeringen.

1939 Wat gaan we daarvoor doen?

Overhead algemeen

- We brengen overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) afzonderlijk alle kosten in beeld van de activiteiten die onder overhead vallen. Dit doen we in een aparte paragraaf in de begroting en in de jaarstukken.
- We brengen de kosten in beeld die doorberekend worden in de afvalstoffen- en rioolheffing. Dit vindt plaats op grond van een rekentarief per productief uur.
- We rekenen een deel van de overhead door aan bouwgrond en investeringen.

1948 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Overhead	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	15.321	15.473	15.046	15.166	15.437	15.753
Baten	237	528	417	421	424	428
Saldo	15.084	14.945	14.629	14.745	15.013	15.326

1949
1950

Taakveld 0.5
Treasury

Afdeling: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: Alex Wekema

1951
1952
1953
1954
1955

Inleidend

Treasury betreft het uitzetten en aantrekken van liquide middelen en het beheersen van de hieraan verbonden risico's.

1956 **Wat willen we bereiken?**

Treasury algemeen

- 1957
- We beschikken over voldoende financiële middelen om de begrotingstaken binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren.
- 1958
- 1959
- We trekken zo optimaal mogelijk financiering aan. We streven naar een goede balans tussen kortlopende en langlopende leningen.
- 1960
- 1961
- We beheersen de risico's die verbonden zijn aan treasury (renterisico's, liquiditeitsrisico's, kredietrisico's).
- 1962
1963

1964 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Treasury algemeen

- 1965
- We volgen de geld- en kapitaalmarkt op de voet.
- 1966
- We anticiperen op onze liquiditeitsbehoefte door het aantrekken van een passende mix van kortlopende en langlopende geldleningen.
- 1967
- We beheersen de risico's door zoveel mogelijk zekerheden te vestigen bij leningen en garanties die aan derden worden verstrekt.
- 1968
1969
1970

1971 **Bijbehorende belangrijke documenten**

- Treasurystatuut 2018

1972
1973 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Treasury	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	2.152	2.445	2.598	2.677	2.473	2.473
Baten	2.623	3.203	2.580	2.738	2.705	2.670
Saldo	-471	-757	18	-61	-231	-196

1974
1975
1976

Taakveld 0.61

OZB woningen

Afdeling: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: Alex Wekema

1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983

Inleidend

De onroerendezaakbelasting (OZB) is een belasting die wordt geheven bij eigenaren van woningen en niet-woningen. De OZB-ontvangsten zijn vrij te besteden, dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing.

Wat willen we bereiken?

OZB woningen algemeen

1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991

- Op basis van het Coalitieakkoord is de inzet om lastenverzwaring voor inwoners niet meer dan trendmatig te laten stijgen.
- De eigenaren betalen over een marktconforme WOZ-waarde
- Bij te late betaling: invordering via herinnering, aanmaning, dwangbevel, schuldregeling.
- Tijdige betaling, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen.
- Het Noordelijk Belastingkantoor (NBK) voldoet aan wettelijke WOZ-toetsingscriteria: toezicht Waarderingskamer.

Wat gaan we daarvoor doen?

OZB woningen algemeen

1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999

- We bieden de mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 10 maandelijkse termijnen.
- De aanslagen worden door het NBK opgelegd waarbij de waterschapsbelastingen worden aangevuld met de diverse gemeentelijke belastingen als OZB en afvalstoffen- en rioolheffing.
- Het NBK legt eind februari aanslagen en WOZ-beschikkingen op

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

OZB woningen	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	664	643	656	672	689	706
Baten	5.161	5.224	5.354	5.488	5.626	5.766
Saldo	-4.497	-4.581	-4.698	-4.816	-4.937	-5.060

2000
2001

Taakveld 0.62

OZB niet-woningen

Afdeling: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: Alex Wekema

2002
2003

Wat willen we bereiken?

OZB niet-woningen algemeen

2004
2005
2006
2007

- De eigenaren en/of gebruikers betalen over een marktconforme, of op basis van taxatiewijzers vastgestelde, WOZ-waarde.
- Bij te late betaling: invordering via herinnering, aanmaning, dwangbevel, schuldregeling.
- Tijdige betaling, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen.

2008 • Het NBK voldoet aan wettelijke WOZ-toetsingscriteria: toezicht Waarderingskamer.

2009

2010 **Wat gaan we daarvoor doen?**

OZB niet-woningen algemeen

- 2011 • Het NBK legt eind februari aanslagen en WOZ-beschikkingen op.
- 2012 • We bieden de mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 10
- 2013 maandelijks termijnen.
- 2014 • De aanslagen worden door het NBK opgelegd waarbij de waterschapsbelastingen worden
- 2015 aangevuld met de diverse gemeentelijke belastingen zoals OZB, rioolheffing, de BIZ-bijdrage en
- 2016 de reinigingsrechten.
- 2017

2018 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

OZB niet-woningen	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	82	71	71	73	75	76
Baten	2.065	2.186	2.241	2.297	2.354	2.413
Saldo	-1.983	-2.115	-2.169	-2.224	-2.279	-2.337

2019

2020

Taakveld 0.64

Belastingen overig

Afdeling: Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: Alex Wekema

- 2021
- 2022 **Inleidend**
- 2023 Op dit taakveld zijn uitgaven opgenomen voor het heffen van de bijdrage Bedrijven
- 2024 InvesteringsZone (BIZ).
- 2025

2026 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Belastingen overig	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	4	3	3	3	3	3
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	4	3	3	3	3	3

2027

2028

Taakveld 0.7

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Afdeling: Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: Alex Wekema

- 2029
- 2030 **Inleidend**
- 2031 • De gemeente ontvangt op drie tijdstippen in het jaar informatie van het Rijk over de
- 2032 uitkering uit het gemeentefonds: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op
- 2033 basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van
- 2034 de Najaarsnota.
- 2035 • Binnen het gemeentefonds is de algemene uitkering de grootste component. Het bedrag

- 2036 aan algemene uitkering wordt verdeeld over de gemeenten via maatstaven, zoals het
 2037 inwonertal en de oppervlakte van een gemeente, een aan de maatstaven gekoppeld
 2038 gewicht (bedrag per eenheid) en de uitkeringsfactor (de voor alle gemeenten gelijke
 2039 vermenigvuldigingsfactor). Die drie componenten zijn aan wijzigingen onderhevig.
 2040 • De ontwikkeling van het gemeente- en provinciefonds wordt voor een belangrijk deel
 2041 bepaald door de ontwikkeling van het accres (jaarlijkse toe- en afname van
 2042 het gemeentefonds).

2043

2044 **Wat willen we bereiken?**

Uitkeringen algemeen

- 2045 • Kort na het uitkomen van de circulaire van het gemeentefonds willen we de financiële
 2046 gevolgen voor onze gemeente in beeld hebben.
 2047 • We willen de effecten van de circulaire op de diverse budgetten van de gemeente in
 2048 meerjarenperspectief afzonderlijk in beeld hebben.
 2049 • We informeren de raad tijdig over de effecten van binnengekomen circulaire.
 2050

2051 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Uitkeringen algemeen

- 2052 • Na het verschijnen van de mei-, september- of de decembercirculaire gaan we de financiële
 2053 gevolgen meerjarig in beeld brengen.
 2054 • We analyseren welke gevolgen elke circulaire heeft voor de meerjarenbegroting
 2055 • We brengen de specifieke gevolgen voor de diverse budgetten in beeld.
 2056 • We volgen ontwikkelingen op het gebied van het gemeentefonds.
 2057

2058 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	66.773	69.824	71.082	73.101	73.814	76.922
Saldo	-66.773	-69.824	-71.082	-73.101	-73.814	-76.922

2059

2060

Taakveld 0.8
Overige baten en lasten

Afdeling: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: Alex Wekema

2061

2062 **Inleidend**

2063 Budgetten die nog niet specifiek zijn toegewezen worden op dit taakveld geraamd.

2064

2065 **Wat willen we bereiken?**

Overige baten en lasten algemeen

- 2066 • Alle baten en lasten die we (nog) niet aan een specifiek taakveld kunnen toerekenen zijn in
 2067 beeld.
 2068

Wat gaan we daarvoor doen?

Overige baten en lasten algemeen

- We inventariseren alle baten en lasten die wij niet direct kunnen toerekenen aan andere taakvelden. Het gaat hierbij om budgetten die bijvoorbeeld te maken hebben met de doorbelasting van personele lasten of niet-ingevulde taakstellingen.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Overige baten en lasten	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	335	1.376	2.000	2.046	2.063	2.081
Baten	339	1.058	1.170	1.170	1.170	1.170
Saldo	-4	318	830	877	894	911

Taakveld 0.9

Vennootschapsbelasting (VpB)

Afdeling: Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: Alex Wekema

Inleidend

- We hebben afstemming gehad met de Belastingdienst over de fiscale verwerking van de grondexploitaties tot en met 2024. De grondexploitaties zijn verwerkt volgens de vaststellingsovereenkomst met de Belastingdienst.
- De verkoop van restafval valt onder ondernemersactiviteiten. Daar is, samen met de opbrengst grondexploitaties, vennootschapsbelasting over verschuldigd.

Wat willen we bereiken?

Vennootschapsbelasting algemeen

- Jaarlijks dienen we tijdig een aangifte vennootschapsbelasting in bij de Belastingdienst.

Wat gaan we daarvoor doen?

Vennootschapsbelasting algemeen

- Jaarlijks toetsen we welke verrichte ondernemersactiviteiten onder de vennootschapsbelasting vallen en welke gevolgen dit heeft voor de aangifte.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Vennootschapsbelasting (VpB)	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	285	40	40	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	285	40	40	0	0	0

Taakveld 0.10

Mutaties reserves

Afdeling: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: Alex Wekema

2097

2098 Wat willen we bereiken?

Mutaties algemeen

2099 • Het gebruik van reserves en voorzieningen vindt conform de kaders plaats, zoals deze door
2100 de raad in de begroting en nota reserves en voorzieningen zijn vastgelegd.

2101 • We hebben een actueel beeld van de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves en
2102 voorzieningen.
2103

2104 Wat gaan we daarvoor doen?

Mutaties algemeen

2105 • We verwerken op basis van genomen raadsbesluiten de toevoegingen en onttrekkingen
2106 verwerken.

2107 • Per mutatie maken we zichtbaar ten laste of ten gunste van welke reserve de onttrekking of
2108 toevoeging plaatsvindt.
2109

2110 Bijbehorende belangrijke documenten

- Nota reserves en voorzieningen 2024-2027

2111 2112 Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Mutaties reserves	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	1.809	276	276	276	276	276
Baten	813	2.989	422	382	382	382
Saldo	996	-2.713	-146	-106	-106	-106

2113
2114

Taakveld 0.11

Resultaat van de rekening van baten en lasten

Afdeling: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: Alex Wekema

2115 2116 Wat willen we bereiken?

Resultaat algemeen

2117 • We hebben de saldi van de jaarrekening en de meerjarenbegroting in beeld. Dit is exclusief
2118 de begrote structurele bestedingsruimte die opgenomen wordt in de aanbiedingsbrief en waar
2119 de raad over kan beslissen.

2120 • We hebben inzicht in het gerealiseerd resultaat of het verwachte overschot of tekort in de
2121 meerjarenbegroting. Hierdoor krijgen we inzicht in de aanwezige financiële ruimte.

2122 • We willen een meerjarenbegroting die structureel in evenwicht is. Het ravijnjaar 2026 is
2123 hierop uitgezonderd.
2124
2125
2126

2127 **Wat gaan we daarvoor doen?**

Resultaat algemeen

2128   • We begroten verwachte baten en lasten actueel.

2129

2130 **Wat mag het kosten?**

(bedragen x € 1.000)

Resultaat van de rekening van baten en lasten	Realisatie 2024	2025	2026	Begroting 2027	2028	2029
Lasten	5.001	-1.174	261	625	1.035	1.504
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	5.001	-1.174	261	625	1.035	1.504

2131

2132

2133

Paragrafen

2134

2135

1. Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over de lokale belastingen en heffingen. Aan de orde komen de ontwikkelingen ten aanzien van de lokale heffingen, de geraamde inkomsten, de kostendekkendheid van de tarieven, het kwijtscheldingsbeleid dat we hanteren en de lastendruk voor de burger. Lokale heffingen worden opgebracht door inwoners van - en bezoekers aan - onze gemeente, bedrijven en instellingen.

Lokale heffingen betreffen zowel de publiek- als de privaatrechtelijke heffingen. Lokale heffingen voorzien in een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente. De publiekrechtelijke heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten:

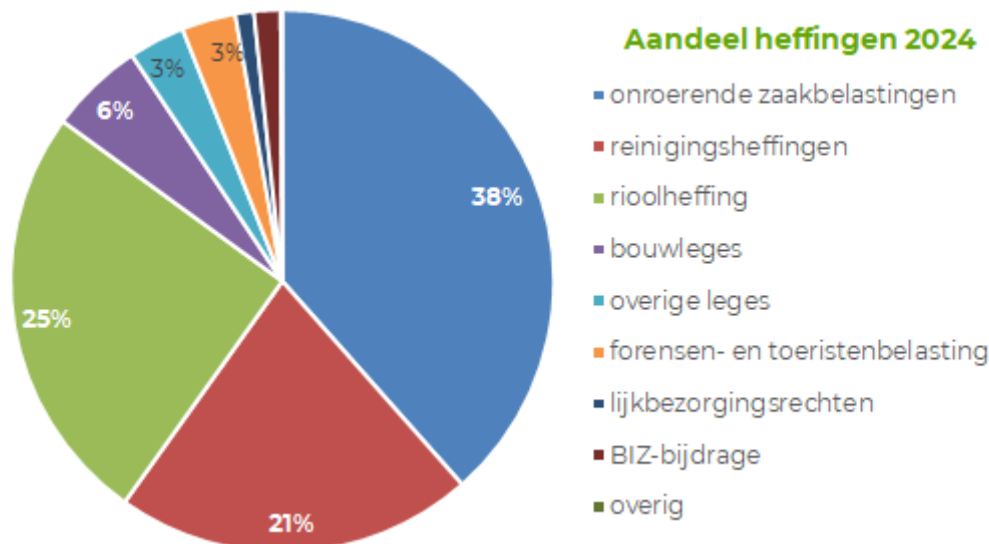
- belastingen: de opbrengsten van belastingen komen toe aan de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. Dit zijn onder meer de onroerendezaakbelasting (OZB), de toeristenbelasting en de forensenbelasting. Het criterium van de kostendekkendheid is hier niet aan de orde;
- rechten: een recht is een vergoeding voor een concrete, door de gemeente te leveren prestatie. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar: de opbrengsten moeten aangewend worden voor de daaraan gerelateerde prestaties. Voorbeelden zijn de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges burgerzaken. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid.

De privaatrechtelijke heffingen hebben betrekking op tarieven voor economische activiteiten die verricht worden in het algemeen belang.

Verderop in deze paragraaf zal de gemeentelijke lastendruk, het heffingenbeleid dat we voeren en de vergelijking van de door ons gehanteerde tarieven met andere Drentse gemeenten, inzichtelijk worden gemaakt. Dit doen we zoveel als mogelijk aan de hand van openbare bronnen als de website van het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden: [Overzicht - COELO](#)) en bijvoorbeeld het CBS.

Belangrijkste heffingen

Van de meest belangrijke heffingen is hieronder op basis van de jaarrekening 2024 het procentuele aandeel in het totaal weergegeven.

Ontwikkelingen

Rioolheffing

Het veranderende klimaat vraagt om verandering in de manier waarop we met water omgaan. De horizon is een waterrobuust en klimaatbestendig gebouwd gebied in 2050. We investeren hiervoor in gescheiden rioolstelsels, waterbergingen en infiltratievoorzieningen. De investeringen hebben een lang meerjarig nut maar deze zijn wel van invloed op het tarief rioolheffing.

Maximering stijging OZB

Diverse partijen in de Tweede Kamer hebben in het recente verleden aangegeven dat zij de stijging van de OZB willen maximeren. Voor 2026 houden we voorslagnog vast aan de stijging van 2,5% uit de perspectiefnota.

Toeristenbelasting

De geplande verhoging van de BTW voor hotels en vakantieparken kan invloed hebben op het aantal overnachtingen in de gemeente. Als blijkt dat hierdoor het aantal overnachtingen daalt heeft dit gevolgen voor de opbrengst toeristenbelasting. Het tarief per overnachting is in 2026 gelijk aan 2025.

Gemeentelijk tarievenbeleid

Uitgangspunten voor de lokale heffingen zijn:

- schommelingen in retributies en belastingen dienen zoveel mogelijk te worden voorkomen door het handhaven van een, in relatie tot de inflatie, zoveel als mogelijk niet meer dan een trendmatige verhoging;
- tarieven en heffingen dienen waar mogelijk kostendekkend te zijn.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Gemeenten kunnen kwijtschelding verlenen van gemeentelijke heffingen. Zij zijn daarbij wel gebonden aan de landelijke uitvoeringsregeling. Voor wat betreft de kosten van bestaan, kunnen gemeenten afwijken van deze regeling. Het rijk hanteert 90% van de bijstandsnorm als het bestaansminimum, in Noordenveld hanteren we 100% van de bijstandsnorm als bestaansminimum. Kwijtschelding is mogelijk voor de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Tot 2024 werd voornamelijk kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing verleend. Vanaf 2024 leggen we de rioolheffing niet meer op bij de eigenaar maar bij de gebruiker. Hierdoor kan de gebruiker ook kwijtschelding aanvragen voor de rioolheffing. Als gevolg hiervan is het verleende bedrag aan kwijtschelding significant hoger dan in eerdere jaren.

De bedragen die in voorgaande jaren gemoeid waren met de kwijtschelding staan in onderstaande tabel:

Kwijtschelding (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Verleende kwijtschelding	88	90	82	94	94	224

Overzicht geraamde inkomsten diverse heffingen

De gemeente Noordenveld haalt voor ruim € 19 miljoen aan inkomsten uit lokale heffingen. Onderstaande tabel geeft weer welke opbrengst uit lokale heffingen zijn geraamd als dekkingsmiddel in de begroting 2026:

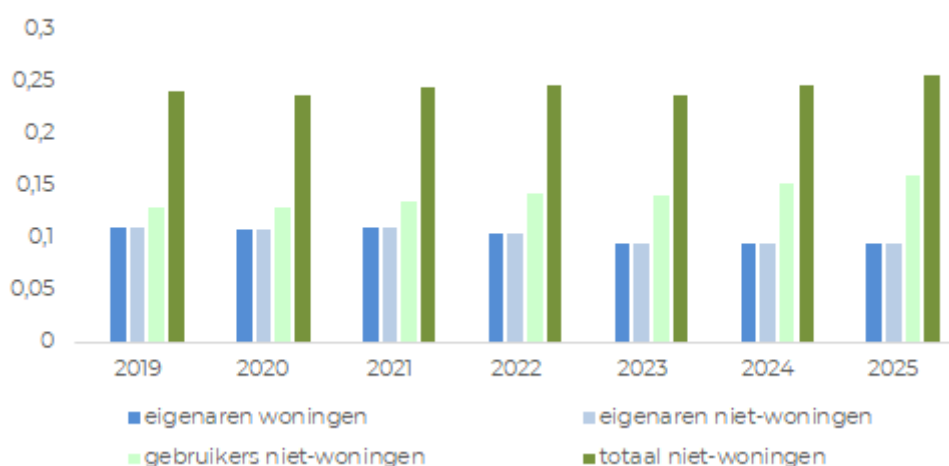
Overzicht belastingen en heffingen (bedragen x € 1.000)	
Onroerendezaakbelastingen	7.595
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	4.521
Rioolheffing	5.450
Bouwleges	814
Overige leges	903
Lijkbezorgingsrechten	225
Toeristenbelasting	289
Forensenbelasting	261
Marktgelden	32
BIZ-heffing	170
Totaal belastinginkomsten	20.260

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting is de belangrijkste gemeentelijke belasting. Niet alleen qua omvang, maar ook omdat de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht besteed kan worden. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten. De hoogte van een aanslag is afhankelijk van de waarde van een pand en van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de heffing voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. De waarde van de woningen en bedrijven wordt ieder jaar opnieuw bepaald. De ontwikkeling van onze tarieven van de OZB tot en met 2025 zijn als volgt:

Onroerendezaakbelasting (tarieven in %)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
eigenaren woningen	0,11004	0,10755	0,10947	0,10429	0,09501	0,09519	0,09541
eigenaren niet-woningen	0,11004	0,10755	0,10947	0,10429	0,09501	0,09519	0,09541
gebruikers niet-woningen	0,13038	0,12936	0,13622	0,14263	0,14159	0,15184	0,16102
totaal niet-woningen	0,24042	0,23691	0,24569	0,24692	0,23660	0,24703	0,25643

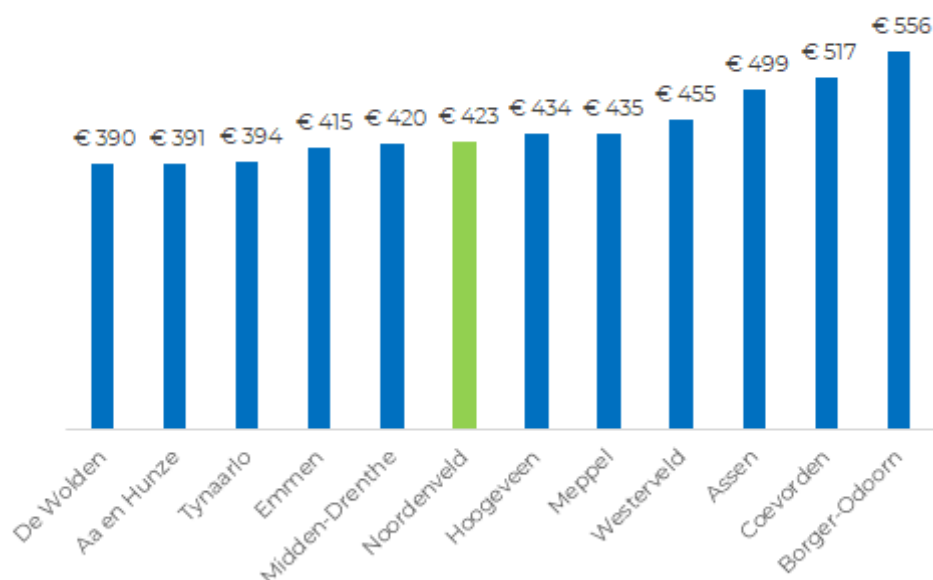
Onroerendezaakbelastingen 2019-2025

Tarief maal de WOZ-waarde geeft het aanslagbedrag

De verschillende tarieven, in combinatie met de WOZ-waarde, bepalen de uiteindelijke hoogte van de aanslag OZB. Ter vergelijking zijn hieronder de OZB-bedragen opgenomen voor alle Drentse gemeenten (bron: [Atlas Gemeenten 2025 - COELO](#)) in het jaar 2025 bij een gemiddelde woningwaarde van een koophuis.

Onroerendezaakbelastingen Drenthe 2025 per huishouden bij een gemiddeld koophuis

Het gemiddelde OZB-bedrag 2025 voor koopwoningen in Drenthe is € 444 tegenover € 423 voor Noordenveld.

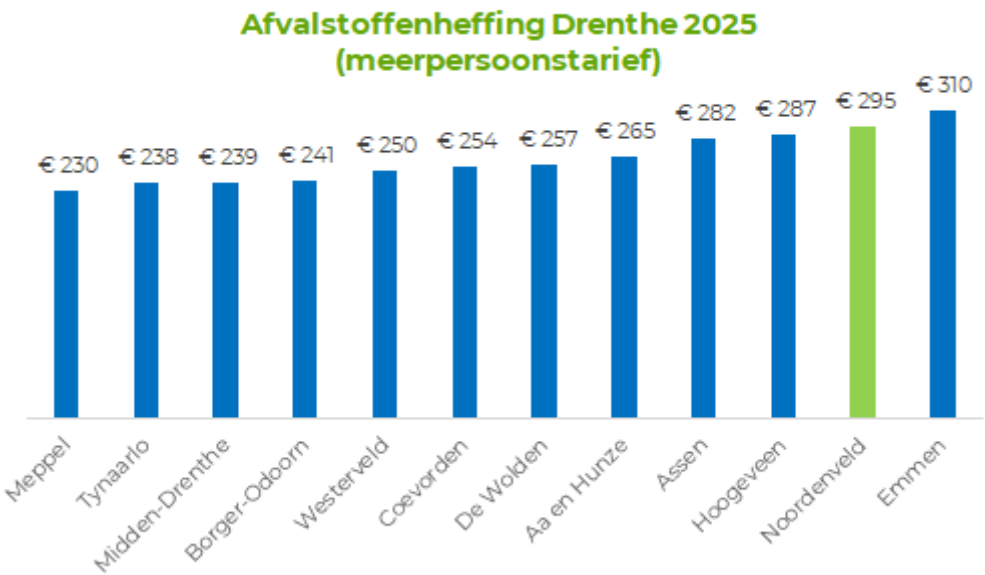
In deze paragraaf zijn de nieuwe tarieven voor 2026 nog niet opgenomen, aangezien de uitkomst van de herwaardering op grond van de Wet WOZ nog niet bekend is. Nadere voorstellen volgen op korte termijn.

2247 **Reinigingsheffingen**

2248 De afvalstoffenheffing (of reinigingsheffing) is een gemeentelijke bestemmingsheffing waarvan de
2249 opbrengst wordt gebruikt om de vuilnिसinzameling en -verwerking te bekostigen. Huishoudens
2250 betalen in veel gevallen een vast bedrag per jaar.
2251

Afvalstoffenheffing (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
eenpersoonshuishouden	161	161	171	186	216	240	248
meerpersoonshuishouden	202	202	212	227	257	281	295

2252
2253 Ter vergelijking zijn hieronder de bedragen van het meerpersoonstarief van de afvalstoffenheffing
2254 opgenomen voor alle Drentse gemeenten in het jaar 2025:

2255
2256
2257 Het gemiddelde tarief in Drenthe is € 262 in 2025 voor een meerpersoonshuishouden (bron: Atlas
2258 Gemeenten 2025 - Coelo).
2259

2260 **Kostendekkendheid lokale heffingen**

2261 De wettelijke voorschriften rond kostendekkendheid hebben tot doel om de transparantie te
2262 verhogen met betrekking tot de totstandkoming van de legestarieven en andere gemeentelijke
2263 heffingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn.
2264

Berekening kostendekkendheid van de reinigingsheffing (bedragen x € 1.000)			
Lasten			
Huisvuil	7.3 Afval	2.473	
Grof vuil	7.3 Afval	149	
Wegwerpglas	7.3 Afval	-6	
Grondstoffencentrum	7.3 Afval	949	
Oud papier	7.3 Afval	-33	
Overige kosten	7.3 Afval	45	
Plastic	7.3 Afval	78	

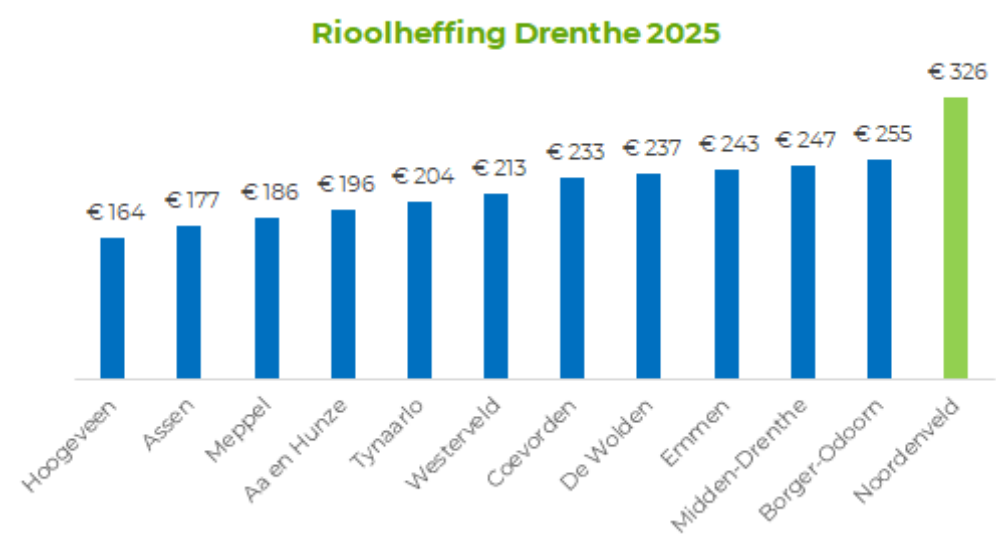
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overige	15	
BTW	n.v.t.	574	
Overhead	0.4 Overhead	226	
Zwerfvuil	2.1 Verkeer en vervoer	53	
Totaal lasten			4.523
Baten			
Afvalstoffenheffing	7.3 Afval	4.435	
Reinigingsrechten	7.3 Afval	86	
Totaal baten			4.521
Dekkingspercentage			100%

Rioolheffing

De rioolheffing is een gemeentelijke bestemmingsheffing waarvan de opbrengst wordt gebruikt om werkzaamheden in het gemeentelijke waterbeheer te bekostigen. De grootste watertaak voor gemeenten was het rioolbeheer. Er vindt nu een verschuiving plaats naar maatregelen om het veranderende klimaat het hoofd te bieden, zoals wateroverlast. De rioolheffing kan van de eigenaar en/of van de gebruiker van een pand worden geheven. De rioolheffing wordt sinds 2024 bij de gebruiker geheven. Met ingang van 2025 wordt de grens voor belast waterverbruik jaarlijks stapsgewijs verlaagd, om te komen tot een belast waterverbruik vanaf 200 kubieke meter op jaarbasis. Hiermee willen we zuinig watergebruik stimuleren. De verbruiksgrens verlagen we in 2026 naar 300 kubieke meter of meer per jaar (was 400 kubieke meter in 2025).

Rioolheffing (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
rioolheffing eigenaar	245	245	225	256	277	298	326

Ter vergelijking zijn hierna de bedragen voor de rioolheffing opgenomen voor alle Drentse gemeenten in het jaar 2025 (bij een gemiddelde woningwaarde):

2284 Het gemiddelde tarief voor de rioolheffing bedraagt in Drenthe € 223. In bovenstaand overzicht is
 2285 uitgegaan van het tarief voor een meerpersoonshuishouden. Objectief vergelijken is lastig,
 2286 aangezien elke gemeente een redelijke mate van vrijheid heeft over de kostenopbouw van het
 2287 tarief. Binnen onze gemeente rekenen we bijvoorbeeld 50% van de kosten van straatreiniging toe
 2288 aan dit tarief. Het is niet bekend welke kosten andere gemeenten onder dit tarief brengen. De
 2289 variatie in de ondergrond en de daarmee samenhangende problematiek maakt dat ons tarief
 2290 verhoudingsgewijs hoger is dan bij de andere Drentse gemeenten.

2291

2292 De kostendekkendheid van de rioolheffing berekenen wij als volgt:

2293

Berekening kostendekkendheid van de rioolheffing (bedragen x € 1.000)			
Lasten			
Kapitaallasten	7.2 Riolering	2.781	
Vrijverval	7.2 Riolering	303	
Drukriolering	7.2 Riolering	248	
Gemalen	7.2 Riolering	299	
Randvoorzieningen	7.2 Riolering	26	
IBA's	7.2 Riolering	1	
Kolken	7.2 Riolering	83	
Overige taken en beleidsadvisering	7.2 Riolering	380	
Schouwsloten	7.2 Riolering	287	
Straatvegen	2.1 Verkeer en vervoer	171	
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overige	39	
Btw	n.v.t.	789	
Overhead	0.4 Overhead	115	
Totaal lasten			5.522
Baten			
Rioolheffing	7.2 Riolering	5.450	
Totaal baten			5.450
Exploitatietekort			72
Dekkingspercentage			99%

2294

2295 Het exploitatietekort 2026 komt ten laste van de voorziening riolering.

2296

2297 Leges

2298 In de tarieventabel, behorende bij de verordening leges, is een veelheid aan producten en
 2299 bijbehorende tarieven opgenomen, waaronder diverse tarieven die worden bepaald door bijzondere
 2300 en/of hogere regelgeving (bijvoorbeeld reisdocumenten).

2301

2302 De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening opgedeeld in drie hoofdstukken. In het
 2303 kader van de nieuwe BBV-voorschriften zijn de volgende beleidsuitgangspunten gehanteerd:

2304 • tussen de hoofdstukken is er geen kruissubsidiëring;

- voor de hoofdstukken 1 en 3 maken we gebruik van de 'Activity Based Costing' (ABC)-methode;
- de uitwerking van hoofdstuk 2 is gebaseerd op de begroting (begrote kosten en uren);
- de overheadkosten, zoals vastgelegd in de begroting onder taakveld 0.4 overhead, worden met een verdeelsleutel toegekend.

Hierna volgt een overzicht van baten en lasten per titel en de daaronder vallende hoofdstukken zoals opgenomen in de tarieventabel.

Hoofdstuk 1. Algemene dienstverlening

De kostendekkendheid van de algemene dienstverlening stijgt van 89% (begroting 2025) naar 97%. De toename is een gevolg van hogere begrote baten.

Kostendekkendheid hoofdstuk 1 (bedragen in €)		Lasten	Overhead	Totaal	Baten	% kosten-dekkendheid
1.1	Burgerlijke Stand	55.477	40.110	95.587	65.000	68%
1.2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	408.187	132.473	540.660	530.000	98%
1.3	Rijbewijzen	146.566	62.581	209.147	230.000	110%
1.4	Verstrekkingsen in het kader van de BRP	6.806	4.922	11.728	7.000	60%
1.7	Overige publiekszaken	4.286	930	5.216	4.000	77%
1.9	Bijzondere wetten	10.034	5.552	15.586	17.500	112%
Totaal		631.356	246.568	877.924	853.500	97%

Hoofdstuk 2. Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet

De kostendekkendheid van dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet omgevingsvergunning van 99% ligt hoger dan begroot voor in 2025 (93%). De effecten van de in 2024 ingevoerde de Omgevingswet en de aanpassingen in de legesverordening die hiermee samenhangt komen tot uitdrukking in de kostendekkendheid voor 2026.

Kostendekkendheid hoofdstuk 2 (bedragen in €)		Lasten	Overhead	Totaal	Baten	% kosten-dekkendheid
2.2	Voorfase	15.972	9.511	25.483	64.803	254%
2.3	Omgevingsvergunningen, activiteiten met betrekking tot bouwwerken	522.029	276.653	798.682	749.392	94%
Totaal		538.001	286.164	824.165	814.195	99%

Hoofdstuk 3. Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder

Hoofdstuk 2

De kostendekkendheid van dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn stijgt ten opzichte van 2025 (83%) naar 88% als gevolg van hogere opbrengsten.

Kostendekkendheid hoofdstuk 3 (bedragen in €)		Lasten	Overhead	Totaal	Baten	% kosten-dekkendheid
3.5	Horeca, standplaatsen	11.664	7.153	18.817	17.094	91%
3.7	Overige vergunningen	819	503	1.322	552	42%
Totaal		12.483	7.656	20.139	17.646	88%

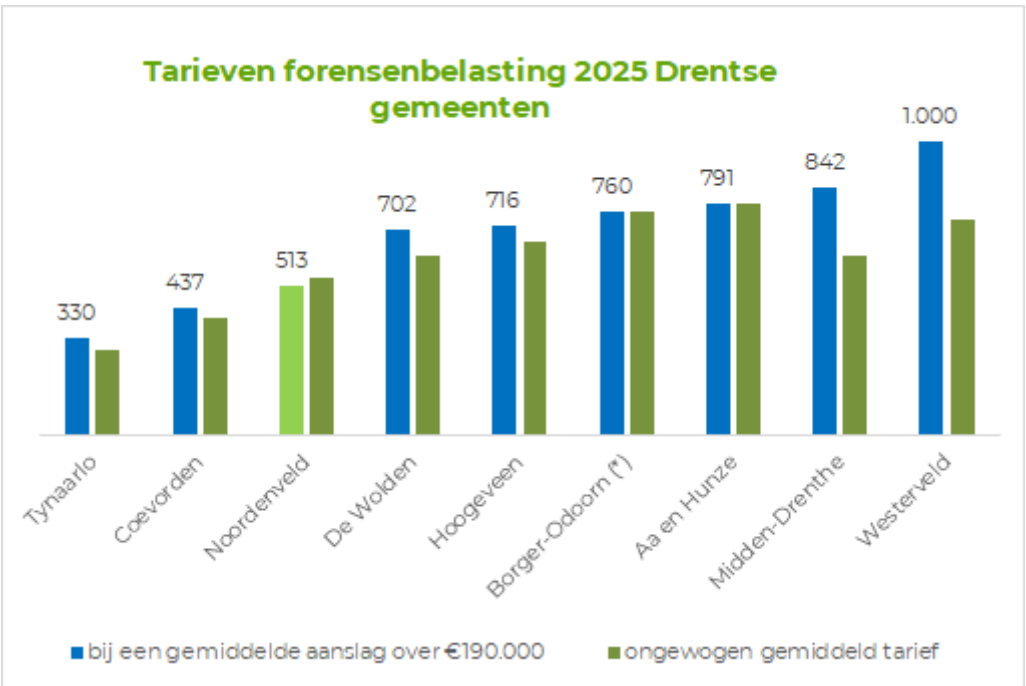
Lijkbezorgingsrechten

Uitgangspunt is om te komen tot 100% kostendekkendheid. Om dit te bereiken zijn in 2025 de opbrengsten verhoogd door leges te heffen op het niveau van omliggende gemeenten. Voor 2026 stijgen de tarieven met 2,5%. De kostendekkendheid van lijkbezorgingsrechten stijgt hierdoor ten opzichte van 2025 (58%) naar 62%.

Berekening kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten (bedragen x € 1.000)			
Lasten			
Begraafplaatsen	7.5 Begraafplaatsen	286	
Grafuitgifte	7.5 Begraafplaatsen	12	
BTW	n.v.t.		
Overhead	0.4 Overhead	67	
Totaal lasten			365
Baten			
Begraafrechten	7.5 Begraafplaatsen	225	
Totaal baten			225
Dekkingspercentage			62%

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van niet-inwoners met een recreatie- of tweede woning in onze gemeente, onder meer als compensatie voor het missen van een uitkering per inwoner uit het gemeentefonds. In de gemeenten Assen, Emmen en Meppel wordt geen forensenbelasting geheven.

2346 Niet elke gemeente heft forensenbelasting. De gemeenten die dat wel doen hanteren allemaal een
2347 eigen systematiek en tarief. Voor de onderlinge vergelijkbaarheid hebben we de gemiddelde WOZ-
2348 waarde genomen van de in Noordenveld in de forensenbelasting betrokken objecten per
2349 belastingjaar 2025, waardepeildatum 1 januari 2024. Het ongewogen gemiddelde tarief per
2350 gemeente baseren we op de gehanteerde staffels per gemeente en bedraagt in Drenthe voor het
2351 jaar 2025 € 600.

2352

2353 **Toeristenbelasting**

2354 In de begrotingsvergadering van november 2019 heeft de gemeenteraad, op basis van de evaluatie,
2355 besloten om de pilot toeristenbelasting te continueren tot en met 2024. Het tarievenbeleid in 2025
2356 en 2026 is een continuering van het gevoerde beleid, waarmee de toeristenbelasting vergelijkbaar is
2357 met de omliggende gemeenten. De verhoging van de BTW kan echter wel gevolgen hebben voor
2358 het aantal overnachtingen en de daarmee samenhangende inkomsten.

2359

2360 **Marktgelden**

2361 De marktgelden die we momenteel nog heffen zijn de weekmarktgelden van Peize.

2362

2363 **BIZ-bijdrage**

2364 Deze heffing is in 2012 voor het eerst geheven voor de Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) 'Centrum
2365 Roden'. De Stichting 'Ondernemersfonds Noordenveld' zet in op het collectief verbeteren van het
2366 ondernemersklimaat in Noordenveld en het waarborgen van de continuïteit hiervan. Het
2367 Ondernemersfonds is een instrument van, voor en door ondernemers dat met deze belastingheffing
2368 wordt gefaciliteerd door de gemeente. Voor de ondernemers van de bedrijventerreinen is de
2369 Stichting 'BIZ Industrieterreinen Noordenveld' opgericht.

2370

2371 In de in februari 2015 gehouden draagvlakmeting hebben ondernemers in de BI-zones 'Centrum
2372 Roden', 'Bedrijventerreinen Roden' en 'Bedrijventerrein Peize' zich uitgesproken voor een BIZ. Ook in
2373 de periode 2020 tot en met 2024 bleek voldoende draagvlak voor deze BI-zones. Voor de periode
2374 2025 tot en met 2029 bleek onvoldoende draagvlak op het bedrijventerrein Peize. In de BI-zones
2375 'Centrum Roden' en 'Bedrijventerreinen Roden' zorgt de gemeente voor de heffing van de BIZ-
2376 gelden. Deze opbrengst wordt onder inhouding van een klein bedrag aan perceptiekosten
2377 uitbetaald aan beide stichtingen.

2378

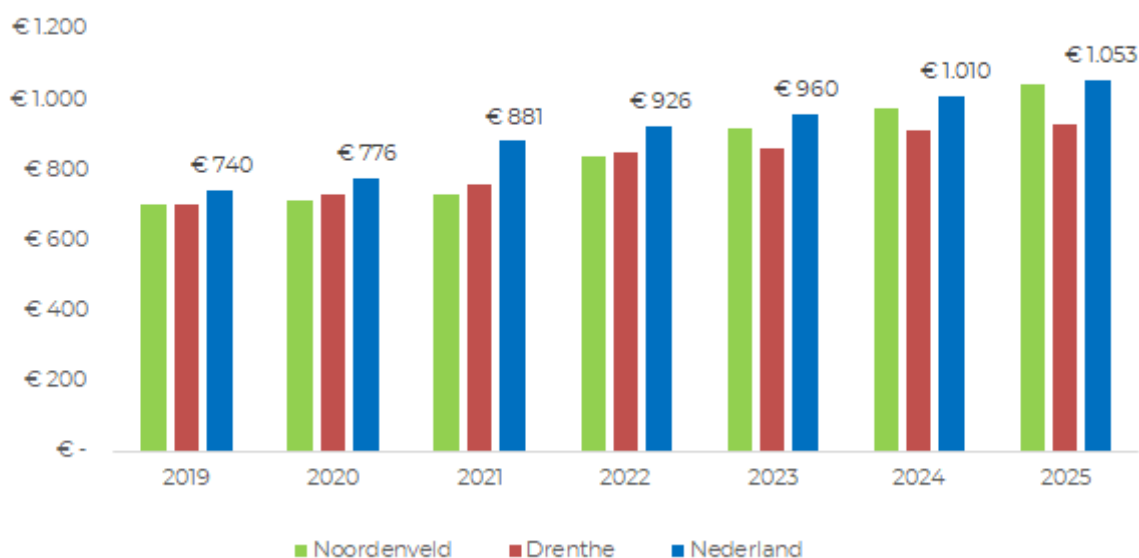
2379 **Lastendruk**

2380 Noordenveld wil de stijging van de totale lastendruk zoveel mogelijk binnen het inflatiepercentage
2381 houden en streeft ernaar om ook in de toekomst de stijgingen te beperken.

2382

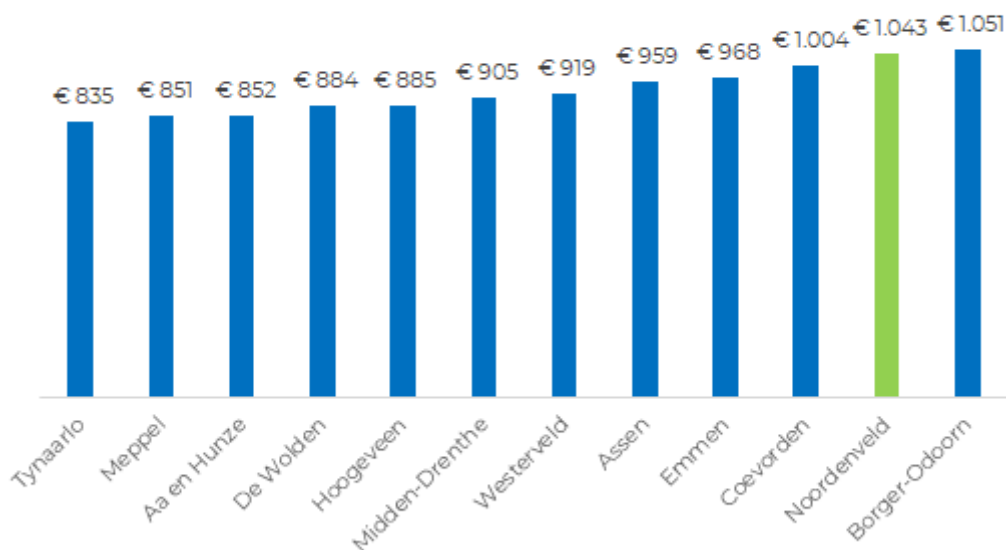
2383 In de hierna opgenomen grafiek geven we een overzicht van de ontwikkeling van de
2384 woonlastendruk in onze gemeente in vergelijking met het gemiddelde in Drenthe en Nederland.
2385 Hierin zijn de OZB, afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor een meerpersoonshuishouden met
2386 eigen woning en de gemiddelde woningwaarde in het gegeven jaar betrokken:

Woonlastendruk Noordenveld, Drenthe en Nederland 2019-2025

2387 Dit staafdiagram geeft aan dat Noordenveld in 2025 een lagere woonlastendruk (€ 1043) heeft dan
 2388 het gemiddelde in Nederland (€ 1.053). Het gemiddelde van Drenthe bedraagt in 2025 € 930.
 2390 En, tot slot, een overzicht van de gemeentelijke woonlasten in 2025 per gemeente in Drenthe (bron:
 2391 Woonlasten en rangnummers per gemeente 2024 - COELO).
 2392

Woonlasten meerpersoonshuishouden met eigen woning in Drenthe 2025

2393
 2394
 2395

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inzicht in robuustheid gemeentelijke financiën

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeentelijke financiële positie bestand is tegen tegenvallers. Met een zeker weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller meteen dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf (statisch weerstandsvermogen) maar ook op meerdere begrotingsjaren (dynamisch weerstandsvermogen). Om de robuustheid van de financiële middelen te kunnen beoordelen is inzicht nodig in de omvang en impact van mogelijke risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Financiële kengetallen

In de begroting en jaarrekening wordt een voorgeschreven tabel met financiële kengetallen opgenomen. Deze cijfers geven een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen in de gemeente. Ook wordt een toelichting gegeven op de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen en wat dat betekent voor de financiële positie van de gemeente. Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze van de kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies. De voorgeschreven kengetallen worden al langere tijd gebruikt bij onder anderen financiële stresstesten. Een gemeente kan bij de vaststelling van de eigen normen gebruik maken van de signaleringswaarden zoals die worden toegepast bij stresstesten.

Interpreteren van kengetallen

Kengetallen		Maat- regelen niet nodig	Waakzaamheid geboden	Maat- regelen nemen
<i>Kengetal</i>	<i>Hoe interpreteren</i>	<i>Signaalwaarden</i>		
1. Netto schuldquote				
a. zonder correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130 %
2. Solvabiliteitsratio	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3. Kengetal grondexploitatie	Hoe lager het percentage hoe beter	< 20%	van 20% t/m 50%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 0%	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	Hoe lager het percentage hoe beter	<95%	van 95% t/m 105%	> 105%

Kengetallen

Kengetallen bij de begroting 2025	Rekening		Begroting			
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Netto schuldquote						
a. zonder correctie doorgeleende gelden	66%	71%	71%	80%	80%	78%
b. met correctie doorgeleende gelden	65%	69%	69%	80%	80%	78%
2. Solvabiliteitsratio	26%	22%	21%	21%	21%	21%

3. Kengetal grondexploitatie	4%	8%	8%	5%	4%	3%
4. Structurele exploitatieruimte	3%	3%	0%	0%	0%	2%
5. Belastingcapaciteit	97%	93%	103%	100%	97%	95%

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig.

Kengetal	Waarde 2026	Interpretatie
1a Netto schuldquote met correctie	71%	Geen maatregelen nodig
1b Netto schuldquote zonder correctie	69%	Geen maatregelen nodig

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Hoe hoger het percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Kengetal	Waarde 2026	Interpretatie
2. Solvabiliteitsratio	21%	Waakzaamheid geboden

Grondexploitatie

De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Voor de berekening van dit kengetal worden de boekwaarden van de bouwgronden in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting.

Kengetal	Waarde 2026	Interpretatie
3. Grondexploitatie	8%	Geen maatregelen nodig

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Kengetal	Waarde 2026	Interpretatie
4. Structurele exploitatieruimte	0%	Waakzaamheid geboden

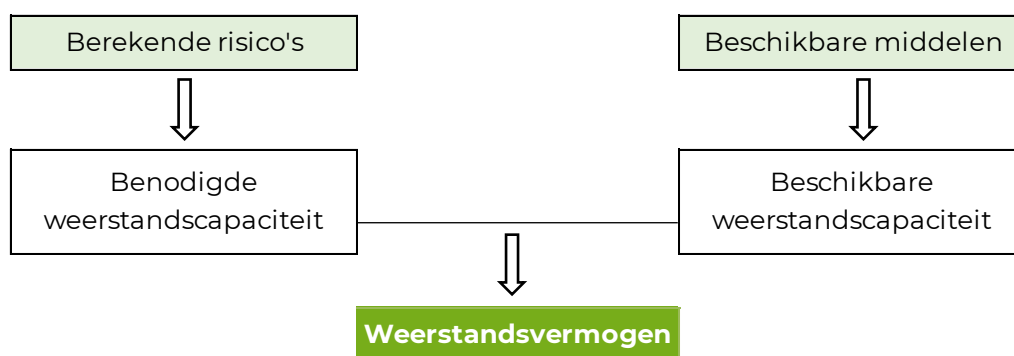
Woonlasten ten opzichte van het landelijke gemiddelde

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten van meerpersoonshuishoudens te vergelijken met het landelijk gemiddelde.

Kengetal	Waarde 2026	Interpretatie
5. Belastingcapaciteit	103%	Waakzaamheid geboden

Weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om de nadelige gevolgen van risico's (financiële tegenvallers) op te vangen, zonder dat het beleid hoeft te worden gewijzigd. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit (de ingeschatte risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald -en bij elke nieuwe begroting en jaarstukken geactualiseerd- door:

- de verwachte kans keer gevolg;
- de waarschijnlijkheid dat alle risico's zich gelijktijdig voordoen;
- de mate waarin risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

Risico's

Het weerstandsvermogen van een gemeente dient om die categorie risico's af te dekken die niet in de begroting is voorzien. Het gaat hier om bedrijfsrisico's met betrekking tot de grondexploitatie, open einde-regelingen en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Reguliere risico's behoren dus niet tot deze categorie. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. In het vervolg van deze paragraaf zal nader worden ingegaan op de beschikbare incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Vervolgens kunnen conclusies worden getrokken over hoe het gewenste weerstandsvermogen zich verhoudt tot de weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit: reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen van het eigen vermogen. Noordenveld kent verschillende reserves, zoals:

- de algemene reserve;
- egalisatiereserves, ofwel bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht;
- overige bestemmingsreserves.

De bestemmingsreserves zijn door de gemeenteraad ingesteld voor het behalen van bepaalde doelstellingen. Bij aanwending voor andere doeleinden zou het oorspronkelijk voorgenomen besluit niet meer gerealiseerd kunnen worden. Daarom worden de bestemmingsreserves niet tot de weerstandscapaciteit gerekend.

In de nota reserves en voorzieningen 2024-2027 is bovenstaand beleid opgenomen.

2495 **Omvang weerstandscapaciteit**

2496 Noordenveld beschikt per ultimo 2025 over de volgende weerstandscapaciteit.

Reserve (bedragen x € 1.000)	
Algemene reserve	12.482

2497
2498 Voor de algemene reserve geldt dat er sprake is van (toekomstige) claims en toevoegingen op
2499 grond van besluitvorming van de gemeenteraad. In het bovenstaande bedrag is hiermee al
2500 rekening gehouden.

2501
2502 **Structurele weerstandscapaciteit: onbenutte belastingcapaciteit**

2503 De hoogte van de algemene reserve geeft de incidentele weerstandscapaciteit aan. Tot de
2504 structurele weerstandscapaciteit van een gemeente behoort de onbenutte belastingcapaciteit van
2505 de OZB, te definiëren als het verschil tussen de door de raad vastgestelde tarieven en de
2506 'maximum'-tarieven. Voor de OZB geldt echter geen wettelijk vastgesteld maximum meer, de
2507 ruimte binnen de onroerende zaakbelasting is in theorie dus onbeperkt. De omvang van deze
2508 belastingbuffer wordt dus bepaald door wat het gemeentebestuur als aanvaardbaar
2509 maximumtarief beschouwt.

2510
2511 **Stand bestemmingsreserves**

Reserve (bedragen x € 1.000)	
Reserve sociale volkshuisvesting Norg	783
Reserve grondexploitatie (vrij beschikbaar)	5.753
Aankoop kunstwerken	26
Reserve sociaal domein (vrij beschikbaar)	4.954
Dekking kapitaallasten	7.593
Starters-/zonnelingen	150
Reserve Middenveld	848
Onderhoud gebouwen	346
Reserve Nij Begun	836

Totaal bestemmingsreserves 21.289

2512
2513 **Stand algemene reserve en bestemmingsreserves**

2514 In de stand van de reserves zijn de verwachte raadsbesluiten in 2025 verwerkt.

2515
2516 **Omvang reserves**

2517 Hieronder worden de gemiddelde reserves per inwoner van Noordenveld over 2025 en 2026
2518 vermeld.

Soort reserve (bedragen in € per inwoner)	2025	2026
Algemene reserve	337	392
Bestemmingsreserve	631	668
Totaal	664	1.060

Omvang van het weerstandsvermogen

Wetenschappelijke of algemeen geldende normen voor de gewenste omvang van het weerstandsvermogen zijn er niet. Uitgangspunt is dat de omvang van het weerstandsvermogen in verhouding moet staan tot de risico's die de gemeente loopt. Iedere organisatie zal aan de gewenste omvang op haar eigen wijze, gelet op haar eigen situatie, invulling moeten geven.

Bij het kwantificeren van risico's wordt aangesloten bij de kans dat zich een risico voordoet en de financiële schade die daaruit kan voortvloeien. Bij elk risico is door de risicobeheerders aangegeven hoe groot de kans is dat zich een risico voordoet. De inschatting van een risico kan bijvoorbeeld gebaseerd zijn op ervaringsgegevens.

In de praktijk worden vijf risicoklassen gehanteerd. De indeling is gebaseerd op het aantal keren dat een risico zich in/over de jaren kan voordoen. Aan elke klasse is een percentage gehangen dat vermenigvuldigd wordt met het financiële gevolg. Ook deze zijn ingedeeld in (vijf) klassen. Die loopt op van € 25.000 - € 50.000 tot groter dan € 750.000.

Kans (klasse)	Referentiebeelden	Kwantitatief	Gevolg (klasse)	Financieel gevolg
1	< of 1 keer per 10 jaar	10%	1	€ 25.000 - € 50.000
2	1 keer per 5 - 10 jaar	30%	2	€ 50.000 - € 100.000
3	1 keer per 2 - 5 jaar	50%	3	€ 100.000 - € 250.000
4	1 keer per 1 - 2 jaar	70%	4	€ 250.000 - € 750.000
5	1 keer per jaar of vaker	90%	5	> € 750.000

Ratio weerstandsvermogen

Er bestaat geen voorschrift met betrekking tot de minimale hoogte van het weerstandsvermogen/ratio. In het algemeen wordt een weerstandsvermogen/ratio van 1,0 tot 1,4 als voldoende beschouwd, van 1,4 tot 2,0 als ruim voldoende en groter dan 2,0 als uitstekend.

Bij het instellen van de bestemmingsreserve Middenveld is bepaald dat de hoogte van de reserve (€ 1.500.000) in mindering gebracht wordt op het benodigde weerstandsvermogen.

Hierna volgt een overzicht van de wijze waarop de maximale risico's zijn afgedekt door de algemene reserve en vertaald via het ratio weerstandsvermogen:

$$\text{Weerstandsvermogen / ratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} \geq 1$$

Weerstandsvermogen - risico's (bedragen vermogen x € 1.000)	
Beschikbaar weerstandsvermogen (A)	12.482
Benodigd weerstandsvermogen (B)	6.901
Ratio (A/B)	1,8
Afwijking t.o.v. ratio 1,0	0,8
Ratio in jaarstukken 2024	1,9

Risicotabel

Risico's	Klasse	Kans (1 keer per x jaar)					Gevolg (bedrag x1000)					Kans x gevolg (€)	
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Minimaal	Maximaal
		> 10	~ 5-10	~ 2-5	~ 1-2	< 1	€ 25- € 50	€ 50- € 100	€ 100- € 250	€ 250- € 750	> € 750		
	Per jaar	10%	30%	50%	70%	90%							
Algemene uitkering uit het gemeentefonds						x			x			90.000	225.000
Informatie- en communicatiesystemen				x							x	375.000	1.500.000
Organisatorische informatiebeveiliging	x								x			10.000	25.000
Technische informatiebeveiliging			x							x		75.000	225.000
Gegevensbescherming				x							x	375.000	1.125.000
Droogteschade en bodemdaling				x						x		125.000	375.000
Financiële gelijkstelling primair onderwijs (PO)			x								x	0	750.000
Garantstellingen en waarborgfondsen	x									x		25.000	75.000
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs				x						x		125.000	375.000
Milieuverontreinigingen				x					x			50.000	125.000
Ontwikkelingen Omgevingsdienst Drenthe					x			x				35.000	70.000
Publiek Vervoer					x			x				35.000	70.000
Toereikendheid voorzieningen (met name onderhoud kapitaalgoederen)				x						x		125.000	375.000
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)				x						x		125.000	375.000
Wegenbeheer en groenbeheersplan				x					x			50.000	125.000
Grondexploitaties			x								x	2.061.000	2.061.000
Sociaal domein (inclusief BUIG en WSW)					x					x		175.000	525.000
Totaal risico's												3.856.000	8.401.000

Toelichting op de risico's

In deze toelichting zijn de nu bekende risico's benoemd en volgens een klassensystematiek gewogen en gewaardeerd.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt vanaf 2024 bepaald volgens de bbp-systematiek. Het accres bestaat uit een volumedeel (gebaseerd op het historisch gemiddelde van de bbp-ontwikkeling) en een prijsdeel (gebaseerd op de inflatie). Bijstellingen in de macro-economische ramingen van het CPB of aanpassingen in verdeelmaatstaven en taakmutaties kunnen leiden tot afwijkingen in de meerjarige raming. Structurele wijzigingen in de verdeling of een lager accres hebben direct effect op de begrotingsruimte. Dit risico wordt gemonitord via de mei- en septembercirculaire.

Kwantificering algemene uitkering uit het gemeentefonds

Kans	klasse 5 (1 keer per jaar: 90%)
Gevolg	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
Kans x gevolg	minimaal € 90.000 (90% x € 100.000) tot maximaal € 225.000 (90% x € 250.000)

Informatiebeveiliging

Versterking van digitale weerbaarheid: van bewustwording naar structurele beheersing

Gemeenten worden geconfronteerd met een steeds complexer dreigingslandschap, waarin ransomware-aanvallen, ketenafhankelijkheden en kwetsbaarheden in systemen en processen toenemen. De invoering van de NIS2-richtlijn onderstreept de urgentie om als gemeente structureel 'in control' te zijn op het gebied van informatiebeveiliging en digitale weerbaarheid.

Waar voorheen de nadruk lag op bewustwording en reactieve maatregelen, zetten we nu in op een integrale en toekomstbestendige aanpak. De menselijke factor blijft een belangrijk aandachtspunt, maar we verbreden onze focus naar structurele versterking van processen, systemen en organisatie.

Binnen onze organisatie zien we risico's op meerdere niveaus: uitval van dienstverlening, verlies van vertrouwelijke gegevens, reputatieschade en niet-naleving van wet- en regelgeving. De menselijke factor blijft een belangrijk aandachtspunt: onbewuste fouten vormen nog altijd een groter risico dan gerichte aanvallen.

Belangrijkste risico's 2026

- Cyberaanvallen (zoals ransomware) met verstoring van dienstverlening en verlies van data
- Menselijke fouten door gebrek aan bewustzijn of training
- Ketenafhankelijkheid en onvoldoende grip op beveiliging bij leveranciers
- Technische kwetsbaarheden door verouderde systemen of onvoldoende patchmanagement
- Onvoldoende procesinrichting (incident-, problem- en changemanagement)
- Tekort aan gekwalificeerd personeel binnen I&CT en informatiebeveiliging
- Niet voldoen aan NIS2-verplichtingen met mogelijke sancties en reputatieschade

Mogelijke gevolgen

De impact van deze risico's is aanzienlijk. Incidenten kunnen leiden tot maatschappelijke ontwrichting, bestuurlijke druk, financiële schade en vertraging in beleidsuitvoering. De menselijke factor speelt hierin een grote rol: onbewuste fouten vormen nog altijd een structureel risico.

Koers richting 2026

Om deze risico's te beheersen en de digitale weerbaarheid structureel te versterken, is een strategische koers uitgezet richting 2026. Deze koers is gebaseerd op de aanbevelingen van de

2604 Rekenkamer, de nulmeting informatiebeveiliging (2023) en de eisen vanuit NIS2. De focus ligt op
 2605 structurele beheersing, versterking van processen en bewustwording binnen de organisatie.
 2606
 2607 De doorontwikkeling van I&CT is essentieel om structureel grip te krijgen op digitale risico's. Daarbij
 2608 ligt de nadruk op het versterken van procesinrichting (zoals incident-, problem- en
 2609 changemanagement), het verbeteren van portfoliomanagement voor betere prioritering en
 2610 afstemming van projecten, en het opbouwen van een robuuste I&CT-organisatie met voldoende
 2611 capaciteit en expertise. Deze maatregelen dragen bij aan een toekomstbestendige digitale
 2612 infrastructuur en vergroten de weerbaarheid van de organisatie.
 2613

2614 **Strategische maatregelen en keuzes**

2615 Om deze risico's te beheersen is een strategische koers uitgezet richting 2026, gebaseerd op de
 2616 aanbevelingen van de Rekenkamer, de nulmeting informatiebeveiliging (2023) en de eisen vanuit
 2617 NIS2. De volgende maatregelen zijn in uitvoering:

- 2618 • Strategisch informatiebeveiligingsbeleid in lijn met NIS2
- 2619 • Doorontwikkeling van I&CT met focus op incident-, problem- en changemanagement en
 2620 portfoliosturing
- 2621 • Versterking van bemensing en expertise binnen informatiebeveiliging en privacy
- 2622 • Inzet op bewustwording via leerplatform Arda voor medewerkers, bestuurders en
 2623 raadsleden
- 2624 • Jaarlijkse risicoanalyses, audits en rapportages aan college en raad
- 2625 • Heldere governance met eigenaarschap op managementniveau en inzet van CISO, PO en
 2626 FG
- 2627 • Technische maatregelen zoals netwerksegmentatie, monitoring en back-upbeleid

2628 **Verwachte ontwikkeling**

2629 In 2026 wordt verdere integratie van informatiebeveiliging in de bedrijfsvoering gerealiseerd. De
 2630 focus ligt op structurele beheersing, ketenverantwoordelijkheid en het vergroten van digitale
 2631 weerbaarheid op alle niveaus van de organisatie.
 2632
 2633

Kwantificering technische informatiebeveiliging	
<i>Kans</i>	klasse 2 (1 keer per 5 à 10 jaar: 30%)
<i>Gevolg</i>	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 75.000 (30% x € 250.000) tot maximaal € 225.000 (30% x € 750.000)

Kwantificering organisatorische informatiebeveiliging	
<i>Kans</i>	klasse 1 (minder of 1 keer per 10 jaar)
<i>Gevolg</i>	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 10.000 (10% x € 100.000) tot maximaal € 25.000 (10% x € 250.000)

2635 **Droogteschade en bodemdaling**

2636 We ervaren steeds meer de gevolgen van klimaatverandering. Dat merken we aan de buien die
 2637 heviger worden, aan de verschuivende neerslagperiode, de langere perioden van droogte en
 2638 stijgende temperaturen. Het is daarom denkbaar dat hevige wind, zware buien, maar vooral droogte
 2639 en de daarmee verbonden bodemdaling tot schades aan gemeentelijke eigendommen gaan leiden.
 2640 Te denken valt aan waterschade in vastgoed, maar ook verzakking van wegen en paden, of schade
 2641

aan gemeentelijke riolering. Bovenop onze reguliere beheeropgave kunnen we dus te maken krijgen met extra werkzaamheden of schadeposten.

Naar aanleiding van de verzakkingsschades in de wijk Middenveld hebben we, ter voorkoming van toekomstige schades ten gevolge van onze activiteiten, het Bouwprotocol ingevoerd. Ook al valt weliswaar niet uit te sluiten dat er schade ontstaat, worden hiermee wel de grootste risico's die betrekking hebben op gemeentelijke bouwactiviteiten ondervangen.

Het gaat hier om schades die zijn terug te voeren op gemeentelijke activiteiten (en waar wij dus verantwoordelijk voor kunnen worden gehouden). Dit geldt dus niet voor schade aan woningen en ander particulier vastgoed door verzakkingen ten gevolge van bodemdaling door langdurige droogte.

Kwantificering droogteschade en bodemdaling

<i>Kans</i>	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
<i>Gevolg</i>	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 125.000 (50% x € 250.000) tot maximaal € 375.000 (50% x € 750.000)

Financiële gelijkstelling primair onderwijs (PO)

Op basis van artikel 142 tot en met 147 van de Wet op het primair onderwijs (WPO) dient een gemeentebestuur dat basisonderwijs in stand houdt, jaarlijks vast te stellen of er sprake is van overschrijding van de rijksvergoeding. Indien er meer uitgaven zijn geweest dan de ontvangen rijksvergoeding, dan is er sprake van een overschrijding. Deze overschrijding (meer uitgaven dan ontvangsten) dient proportioneel ook aan de scholen voor bijzonder onderwijs te worden doorbetaald. Veelal wordt een bedrag per leerling vastgesteld, die ook op basis van het leerlingenaantal van de bijzondere scholen wordt betaald. Hiermee wordt het openbaar onderwijs en het bijzonder onderwijs in eenzelfde gemeente gelijkgesteld. Tot en met 2005 is de financiële gelijkstelling afgehandeld. Voor de periode 2006-2010 heeft het college vastgesteld dat er geen sprake was van een overschrijding. Hiertegen loopt nog een bezwaar. De bezwaren zijn afgehandeld en/of ingetrokken. Er is geen redenen bekend om rekening te houden met een eventueel nieuw bezwaar. Er is geen sprake van een risico zoals hierboven is omschreven, risico kan worden geclassificeerd als zeer laag.

Kwantificering financiële gelijkstelling primair onderwijs

<i>Kans</i>	klasse 2 (1 keer per 5 à 10 jaar: 30%)
<i>Gevolg</i>	klasse 5 (> € 750.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 0 tot maximaal € 750.000

Garantstellingen en waarborgfondsen

De gemeente heeft zich borg gesteld voor een aantal instanties voor het verstrekken van een geldlening. De gemeente loopt hierbij een risico als de verplichtingen door de geldnemer niet worden nagekomen.

De in het verleden afgegeven gemeentegaranties ten behoeve van door woningbouwcorporaties aangetrokken geldleningen zijn overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Hiervoor geldt een ander risicoprofiel. Corporaties die in de problemen komen dienen eerst het Centraal Fonds Volkshuisvesting voor financiële steun te benaderen. De borgstellingreserve van het WSW vormt de tweede zekerheid. De derde (tertiaire) achtervangpositie betreft een door het

2682 rijk en gemeenten (elk 50%) af te geven renteloze lening aan het WSW. Het risicoprofiel kan wijzigen
 2683 indien door corporaties een toenemend beroep wordt gedaan op het WSW.
 2684

Kwantificering garantstellingen en waarborgfondsen	
Kans	klasse 1 (minder of 1 keer per 10 jaar: 10%)
Gevolg	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 25.000 (10% x € 250.000) tot maximaal € 75.000 (10% x € 750.000)

2685
 2686 **Gegevensbescherming**

2687 De gemeente Noordenveld staat voor de uitdaging om haar digitale weerbaarheid te versterken in
 2688 een tijd waarin cyberdreigingen, technologische afhankelijkheden en wettelijke verplichtingen
 2689 steeds complexer worden. In dit kader zijn verschillende risicogebieden geïdentificeerd die in 2026
 2690 bijzondere aandacht vragen. Tegelijkertijd zijn er al diverse mitigerende maatregelen in gang gezet
 2691 om deze risico's beheersbaar te maken.

2692
 2693 Een belangrijk risico betreft de dreiging van cyberaanvallen, zoals ransomware. De gemeente werkt
 2694 momenteel met een hybride IT-omgeving, waarbij nog niet alle systemen zijn overgebracht naar de
 2695 cloud. Deze situatie, in combinatie met verouderde infrastructuur, vergroot de kans op
 2696 systeemuitval en beperkt de mogelijkheid van leveranciers om adequaat beheer te leveren. Om
 2697 deze kwetsbaarheid te verminderen, is in 2025 een versnellingsactie gestart om alle systemen
 2698 gefaseerd over te brengen naar cloudomgevingen van leveranciers. Daarnaast is een teamleider
 2699 I&CT aangesteld om structuur aan te brengen en de technische inrichting van de organisatie
 2700 toekomstbestendig te maken.

2701
 2702 De bescherming van persoonsgegevens blijft een belangrijk aandachtspunt. De verwerking van
 2703 gegevens brengt risico's met zich mee, zeker wanneer processen of systemen niet optimaal zijn
 2704 ingericht. Een datalek kan leiden tot identiteitsfraude, financiële schade voor betrokkenen en
 2705 reputatieschade voor de gemeente. Om dit risico te beperken, werkt de gemeente planmatig aan
 2706 de naleving van de AVG en de Wpg. Er is een vaste Privacy Officer aangesteld en medewerkers
 2707 volgen een meerjarig bewustwordingsprogramma via het leerplatform Arda. Daarnaast wordt
 2708 onderzocht of samenwerking met omliggende gemeenten op het gebied van informatiebeveiliging
 2709 en privacy de slagkracht kan vergroten.

2710
 2711 De digitale archivering is ook een risico. Veel informatiesystemen zijn nog niet ingericht op
 2712 duurzame opslag en vernietiging van gegevens. Hierdoor kunnen vernietigingsprocedures niet
 2713 worden uitgevoerd en is aansluiting op een e-depot nog niet gerealiseerd. Dit leidt tot een
 2714 groeiende archiefachterstand en belemmert de gemeente in het voldoen aan de Archiefwet, het
 2715 tijdig afhandelen van Woo-verzoeken en het waarborgen van privacy. Om dit aan te pakken, is een
 2716 meerjaren verbeterplan in voorbereiding. Er is gestart met de optimalisatie van werkprocessen in de
 2717 diverse systemen. Hierbij worden archiveringsvereisten structureel meegenomen en
 2718 vernietigingsactiviteiten alsnog uitgevoerd.

2719
 2720 Daarnaast is de gemeente in toenemende mate afhankelijk van externe leveranciers voor het
 2721 beheer van informatiesystemen en cloudomgevingen. Incidenten bij deze partijen kunnen directe
 2722 gevolgen hebben voor de gemeentelijke dienstverlening. Om deze afhankelijkheid beheersbaar te
 2723 houden, worden duidelijke afspraken over beveiliging
 2724 opgenomen in contracten, worden leveranciersaudits uitgevoerd en wordt gewerkt aan
 2725 exitstrategieën. Een inhaalslag op reeds bestaande contracten wordt gepland.

2726
2727
2728
2729
2730
2731
2732
2733
2734
2735

Tot slot vormt de beperkte beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel een risico. De krapte op de arbeidsmarkt en de toenemende complexiteit van wet- en regelgeving maken het lastig om voldoende expertise in huis te hebben. De gemeente investeert daarom in opleiding en kennisdeling, zet waar nodig externe expertise in en onderzoekt regionale samenwerking om capaciteit en kennis te versterken.

Door deze risico's integraal te benaderen en te koppelen aan concrete maatregelen, werkt de gemeente Noordenveld aan

Kwantificering gegevensbescherming	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 5 (> € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 375.000 (50% x € 750.000) tot maximaal € 1.125.000 (50% x € 2.250.000)

2736
2737
2738
2739
2740

Grondexploitaties (inclusief Regiovisie)

De omvang van de risico's met betrekking tot de actuele grondexploitaties is bepaald op € 2.061.000. Voor een toelichting op dit bedrag verwijzen wij naar de paragraaf **Grondbeleid**.

2741

Verwachte druk op de reserve grondexploitaties neemt toe

2742
2743
2744
2745
2746
2747
2748
2749
2750

In de risicoanalyse zijn de plannen/projecten die zich nog in de initiatieffase bevinden niet meegenomen, of waarvan op dit moment nog niet alle uitgangspunten helder zijn. Het is echter wel aanleiding om op dit moment, in aanvulling op de risicoanalyse, duidelijk te maken dat er meer dan een verwachting is dat deze projecten niet allemaal budgetneutraal zullen kunnen worden uitgevoerd, maar op een aantal punten een flinke inzet van middelen vragen. Daarnaast hebben we te maken met een zeer onzekere woningbouwmarkt, met een gestegen hypotheekrente en hogere en vooral onvoorspelbare bouwkosten. De betaalbaarheid van woningbouw staat onder druk en dit kan er mogelijk toe leiden dat projecten vertraging oplopen of zelfs bij voorbaat al niet haalbaar zijn. Er zullen naar verwachting projecten komen met nieuwe risico's en/of projecten waarbij het doen van (strategische) aankopen onvermijdelijk is om voortgang te kunnen realiseren.

2751

2752

Informatie- en communicatiesystemen

2753

Informatievoorziening, digitale veiligheid en continuïteit

2754
2755
2756
2757
2758
2759

De technologische ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op en hebben directe impact op de informatie- en communicatiesystemen van de gemeente Noordenveld. Dit vraagt om voortdurende aanpassing en gerichte investeringen, zoals de vervanging van hardware, migratie naar Cloudomgevingen en het inspelen op onverwachte stijgingen van licentiekosten of noodzakelijke investeringen in software en infrastructuur.

2760

2761
2762
2763
2764
2765
2766
2767
2768

Een belangrijk aandachtspunt is de huidige hybride IT-omgeving. Nog niet alle informatiesystemen zijn overgebracht naar de cloud, waardoor een situatie is ontstaan waarin zowel on-premise systemen in het gemeentelijke datacenter als Cloudgebaseerde systemen van leveranciers naast elkaar bestaan. Deze vertraging in de Cloudmigratie heeft geleid tot veroudering van delen van de IT-infrastructuur. Leveranciers kunnen daardoor niet langer garanderen dat bij verstoringen adequaat beheer en onderhoud mogelijk is. Dit vergroot de kans op systeemuitval en verstoringen in de dienstverlening. Om dit risico te beperken, is in 2025 een versnellingsactie gestart om alle systemen gefaseerd over te brengen naar Cloudomgevingen van leveranciers.

2769

Tegelijkertijd werkt de gemeente actief aan het versterken van haar digitale veiligheid. Door de toename van cyberdreigingen zoals ransomware en phishing is het belang van cybersecurity groter dan ooit. In 2024 en 2025 zijn belangrijke stappen gezet, die in 2026 doorlopen:

- **Cybersecurity & AVG/BIO:** Technische en organisatorische maatregelen zijn aangescherpt. De migratie naar de cloud is in gang gezet, maar de hybride situatie blijft een aandachtspunt. De verouderde infrastructuur verhoogt het risico op uitval.
- **Bewustwording:** Alle medewerkers nemen deel aan een meerjarig Cybersecurity Awareness Programma, gericht op gedragsverandering en risicobewustzijn.
- **Organisatieontwikkeling:** In Q1 2025 zijn een vaste CISO en PO aangesteld. In oktober 2024 is een teamleider I&CT gestart die structuur aanbrengt en functies doorontwikkelt en de digitale organisatie versterkt.
- **Functioneel beheer:** In 2026 wordt het functioneel beheer gecentraliseerd binnen het team I&CT. Functioneel beheerders krijgen een versterkte rol in het borgen van privacy- en informatiebeveiligingsaspecten binnen applicaties en processen. Zij worden hiervoor aanvullend opgeleid, zodat zij als verlengstuk van de informatiebeveiligingsorganisatie kunnen opereren.
- **Informatievoorziening:** De informatiehuishouding is versnipperd, met zowel digitale als fysieke informatiestromen. Er zijn achterstanden in digitale dossiervorming en vernietiging, en er is nog geen aansluiting op een e-depot. Dit belemmert de naleving van de Archiefwet, het tijdig afhandelen van Woo-verzoeken en het waarborgen van privacy. Een meerjaren verbeterplan is in voorbereiding.

Bij de inrichting van informatiesystemen is in het verleden onvoldoende rekening gehouden met digitale archivering. Hierdoor kunnen vernietigingsprocedures niet worden uitgevoerd en is vervroegde overbrenging naar een e-depot niet mogelijk. De gemeente werkt aan het wegwerken van deze achterstanden. Er wordt gewerkt aan een technische inrichting, zodat voortaan afgehandelde zaken centraal opgeslagen kunnen worden in een pré-depot, zodat archiefbeheer adequaat en duurzaam kan worden uitgevoerd. Bij de optimalisatie van de informatiesystemen worden de ondersteunende werkprocessen volgens archiveringsvereisten ingericht. Dit wordt een structureel protocol.

Een ander belangrijk thema is **continuïteitsmanagement**. De gemeente onderkent het belang van het waarborgen van de dienstverlening bij verstoringen of calamiteiten. Daarom wordt gewerkt aan het actualiseren van continuïteitsplannen, het testen van herstelprocedures en het versterken van de weerbaarheid van kritieke processen.

Tot slot is ook aandacht voor **onboarding** van nieuwe medewerkers. Een goede introductie in informatiebeveiliging, privacy en digitale werkwijzen is essentieel om risico's te beperken en het bewustzijn vanaf de eerste werkdag te borgen. Onboardingmodules worden geïntegreerd in het leerplatform en afgestemd op functieprofielen.

De gemeente Noordenveld ziet informatiebeveiliging, informatiebeheer en continuïteit als een samenhangend en doorlopend proces, waarin techniek, mens en organisatie hand in hand gaan. Door te investeren in bewustwording, samenwerking, procesoptimalisatie en technologische vernieuwing wordt gewerkt aan een veilige, betrouwbare en toekomstbestendige informatievoorziening.

Kwantificering informatie- en communicatiesystemen	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 tot 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 5 (> € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 375.000 (50% x € 750.000) tot maximaal € 1.500.000 (50% x € 3.000.000)

Integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen voor basis-, speciaal basis-, voortgezet en speciaal voortgezet onderwijs die zijn gehuisvest op het grondgebied van de gemeente. Er vinden met regelmaat gesprekken plaats met de schoolbesturen over de nodige capaciteit van schoolgebouwen. Vanaf 2015 zijn de schoolbesturen integraal verantwoordelijk voor het gehele onderhoud. De gemeente blijft verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding. In samenwerking met de schoolbesturen is een Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld. Hierin staan onder andere de ontwikkeling van diverse locaties. Bij in gebruik zijnde scholen zijn de schoolbesturen financieel verantwoordelijk en draagt de gemeente geen financieel risico. Als gevolg van het opgesteld IHP zal voor vrijkomende schoolgebouwen die niet langer nodig zijn voor onderwijs vroegtijdig naar een vervangende bestemming worden gezocht. Desondanks blijft er een behoorlijk risico, omdat het niet altijd eenvoudig is nieuwe gebruikers voor de vrijkomende gebouwen te vinden. Een vrijkomende locatie kan, indien passend, ook als inbreidingslocatie worden bestemd.

Door (steeds sneller en vaker) veranderende wet- en regelgeving worden de investeringen in het IHP ook steeds hoger. De verduurzamingsopgave is een van de oorzaken. Ook het steeds duurder worden van bouwmaterialen en stijgende lonen zijn hierop van invloed. Langere levertijden door de verduurzamingsopgave, de geopolitieke onrust en de excessieve stijging van de energieprijzen zijn belangrijke oorzaken.

Kwantificering integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 tot 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 125.000 (50% x € 250.000) tot maximaal € 375.000 (50% x € 750.000)

Milieuverontreinigingen

Bedrijven moeten voldoen aan steeds strengere milieuwetgeving. Indien schade wordt toegebracht aan het milieu dan zullen zij de kosten voor de reiniging moeten betalen. Is de dader echter niet meer te achterhalen dan kan het zijn dat deze kosten voor rekening van de gemeente komen. De kosten van bijvoorbeeld bodem- of grondwatersanering kunnen hoog oplopen.

Kwantificering milieuverontreinigingen	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
Kans x gevolg	minimaal € 50.000 (50% x € 100.000) tot maximaal € 125.000 (50% van € 250.000)

Ontwikkelingen Omgevingsdienst Drenthe

In Drenthe is sinds 1 januari 2014 de Omgevingsdienst Drenthe operationeel. De Omgevingsdienst Drenthe moet zich ontwikkelen tot een robuuste en toekomstbestendige organisatie, die zorg draagt voor de uitvoering van milieutaken in de Provincie Drenthe. Landelijke ontwikkelingen als nieuwe wetgeving en strengere eisen aan de uitvoering hebben invloed op de taken die de Omgevingsdienst Drenthe voor onze gemeente uitvoert.

2853

Kwantificering ontwikkelingen Omgevingsdienst Drenthe	
Kans	klasse 4 (1 keer per 1 à 2 jaar: 70%)
Gevolg	klasse 2 (€ 50.000 - € 100.000)
Kans x gevolg	minimaal € 35.000 (70% x € 50.000) tot maximaal € 70.000 (70% van € 100.000)

2854

2855

Publiek Vervoer

2856

2857

2858

2859

2860

Betreft samenwerking van alle 22 gemeenten van Groningen en Drenthe, de provincies en het OV-bureau Groningen Drenthe op het gebied van onder andere lokaal vervoer en vervoer speciaal toegespitst op doelgroepen, zoals het Wmo- en leerlingenvervoer. De samenwerking moet publiek vervoer in de toekomst betaalbaar houden, duurzamer maken en de service aan de reizigers verder verbeteren.

Kwantificering Publiek Vervoer	
Kans	klasse 4 (1 keer per 1 à 2 jaar: 70%)
Gevolg	klasse 2 (€ 50.000 - € 100.000)
Kans x gevolg	minimaal € 35.000 (70% x € 50.000) tot maximaal € 70.000 (70% van € 100.000)

2861

2862

Sociaal domein

2863

2864

2865

2866

2867

2868

2869

Bij de WMO, Jeugdwet en Participatiewet is er sprake van een zogenaamde opneinde regeling. Het blijft moeilijk te voorspellen hoeveel inwoners in een jaar een beroep gaan doen op deze regelingen. Dit brengt financiële risico's met zich mee. De financiële risico's worden afgedekt met algemene reserve maar leggen wel een structureel beslag op de middelen. De omvang van de risico's met betrekking tot het sociaal domein is per regeling becijferd op minimaal € 175.000 en maximaal € 525.000.

Kwantificering Sociaal Domein	
Kans	klasse 4 (1 keer per 1 à 2 jaar: 70%)
Gevolg	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 175.000 (70% x € 250.000) tot maximaal € 525.000 (70% x € 750.000)

2870

2871

Toereikendheid voorzieningen

2872

2873

2874

2875

Er zijn voldoende onderbouwingen van het benodigde voorzieningenniveau aanwezig, desondanks kan vanwege onvoorziene omstandigheden of calamiteiten (zoals storm, waterschade en bodemdaling) het voorkomen dat de voorzieningen op enig moment niet toereikend zijn.

Kwantificering toereikendheid voorzieningen	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 125.000 (50% x € 250.000) tot maximaal € 375.000 (50% x € 750.000)

2876

2877

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

2878

2879

2880

De Veiligheidsregio Drenthe (VRD) heeft de algemene reserve verlaagd naar 2,5%. De reserve is tevens alleen beschikbaar om loon- en prijsstijgingen op te vangen en is daarmee geworden tot een bestemmingsreserve. Het ongedekte deel van de risico's van de VRD, dat uitkomt op in totaal €

4.800.000 moet hierdoor bij de gemeenten in hun eigen weerstandscapaciteit worden verwerkt.
Het risico VRD is daarom aan deze paragraaf toegevoegd.

Het ongedekte risicodeel voor Noordenveld komt uit op een bedrag van circa € 281.597, waardoor het risico in gevolgklasse 4 valt. Op basis van de risico-inventarisatie van de VRD concluderen we dat de gezamenlijke risico's van de VRD tot kansklasse 3 gerekend kunnen worden. Meer informatie over de risico's van de VRD vindt u in de begroting van de VRD.

Kwantificering Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	
<i>Kans</i>	klasse 3 (1 keer per 2 tot 5 jaar: 50%)
<i>Gevolg</i>	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 125.000 (50% x € 250.000) tot maximaal € 375.000 (50% x € 750.000)

Wegenbeheer en groenbeheersplan

Voor het beheer van de openbare ruimte wordt gewerkt met een systematiek om de jaarlijkse benodigde budgetten in beeld te krijgen. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van beheerplannen en scenario's uit de BOR-systematiek. De onderhoudssituatie van bepaalde wegen kan door veranderend gebruik en als gevolg van weersomstandigheden sneller achteruitgaan, waardoor versneld onderhoud moet worden uitgevoerd. Indien schade aan personen, voertuigen of gebouwen ontstaat door onvoldoende onderhoud aan infrastructuur kan een schadeclaim ingediend worden door de benadeelde persoon. Daarnaast bestaan de risico's van schadeclaims door takbreuk en achterstallig onderhoud van speeltoestellen. Door bodembeweging, mede ingegeven door verdroging, kunnen schades en daarmee grootschalige reparaties ontstaan. Dit geldt voornamelijk voor wegen.

Kwantificering wegenbeheer en groenbeheersplan	
<i>Kans</i>	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
<i>Gevolg</i>	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 50.000 (50% x € 100.000) tot maximaal € 125.000 (50% x € 250.000)

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Artikel 12 van het BBV geeft aan dat de paragraaf kapitaalgoederen in ieder geval de volgende kapitaalgoederen behandelt:

- a. wegen;
- b. riolering;
- c. water;
- d. groen;
- e. gebouwen.

In de paragraaf Kapitaalgoederen wordt met betrekking tot de genoemde kapitaalgoederen besproken:

- a. het beleidskader;
- b. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- c. de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Beleidskader

Het beleid van de gemeente Noordenveld voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in de nota's:

- Omgevingsvisie Noordenveld
- Areaalnota
- Groenvisie Noordenveld
- Landschapsbeleidsplan Noordenveld
- Waterplan Noordenveld
- Bosbeheerplan Noordenveld en Natuurmonumenten
- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)
- Visual Tree Assessment (VTA) controle voor gemeentelijke bomen
- Monumentale bomenlijst Noordenveld
- Bomenbeleidsplan
- Beleidsplan openbare verlichting
- Speelbeleidsplan Noordenveld
- Integraal huisvestingsplan (IHP)
- Scenario Beheer Openbare Ruimte;
- Gemeentelijk Water en RioleringsPlan (GWRP)
- Gedragscodes Flora en Fauna
- Begraafplaatsenbeleidsplan
- Gebouwenbeheerplan
- Programma Duurzaam Noordenveld
- Wegenbeheerplan

Kapitaalgoederen Noordenveld

De gemeente Noordenveld heeft 26 plattelandskernen en beslaat een oppervlakte van ruim 20.000 hectare. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Daarbij gaat het om de volgende kapitaalgoederen:

- infrastructuur, zoals wegen, water, riolering en kunstwerken;
- voorzieningen, zoals plantsoenen en bermen, speel- en sportterreinen, openbare verlichting;

- gebouwen, zoals openbare gebouwen, scholen, monumenten.

Binnen de vijf hoofdgroepen van de kapitaalgoederen zijn er verschillen over hoe er wordt omgegaan met het plannen van het (achterstallig) onderhoud en de financiering. In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen, die in de volgende paragrafen nader wordt toegelicht. De informatie in de tabel is een voorlopig uitgangspunt. De daadwerkelijke staat van onderhoud van het areaal en de onderhoudsscenario's zijn vastgelegd en uitgewerkt in de areaalnota.

	Gebouwen	Wegen	Riolering	Groen	Water
Wordt er een systematiek gehanteerd om het onderhoudsniveau te meten?	ja	ja	ja	ja	nee
Zo ja, welk onderhoudsniveau wordt gehanteerd voor 2026?	basis	basis		basis	
Is dit niveau verlaagd ten opzichte van 2025?	nee	nee		nee	
Zijn de in de begroting opgenomen budgetten voor onderhoud voldoende om het vastgestelde onderhoudsniveau te halen?	ja	ja	ja	ja	ja
Worden de budgetten voor onderhoud in de meerjarenraming verlaagd?	nee	nee	nee	nee	nee
Wordt er jaarlijks een budget voor groot onderhoud gereserveerd?	ja	ja	ja	nee	nee
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (lager dan niveau C)	ja	nee	nee	nee	nee
Is er een voorziening/reserve achterstallig onderhoud?	ja	nee	ja	nee	nee
Wordt achterstallig onderhoud in de meerjarenplanning ingelopen?	ja		ja		
Wat is het jaar van actualisatie van het beheerplan?	2026	2024	2026	2026	2026

Algemeen Beheer Openbare Ruimte

Onderhoudsniveaus

De kapitaalgoederen wegen, groen en meubilair worden onderhouden met behulp van de BOR-systematiek. De BOR bestaat uit kwaliteitsscenario's voor (onderdelen van) de openbare ruimte en een vertaling daarvan in kosten. Het biedt daarmee de mogelijkheid om te kiezen uit verschillende onderhoudsniveaus en de daarbij behorende budgetten. Er kan op die manier gestuurd worden op de kwaliteit van de openbare ruimte. Het college en de raad heeft aan de hand van verschillende beheer-scenario's bepaald waaraan de kwaliteit van de openbare ruimte moet voldoen. Het huidige kwaliteitsniveau is niveau Basis.

Areaalnota

Een inventarisatie van het door Noordenveld te onderhouden beheerareaal wordt naar verwachting in 2026 opnieuw vastgesteld. Voor het beheer van de openbare ruimte van reeds gerealiseerde

2974 nieuwbouwlocaties, die nog niet zijn opgenomen in de vigerende areaalnota, wordt daarbij (indien
 2975 noodzakelijk) extra budget aangevraagd.
 2976 Voor nog te ontwikkelen nieuwbouwlocaties wordt bij de realisatie budget aangevraagd om het
 2977 extra (groen)areaal in de openbare ruimte te kunnen beheeren.

Kapitaalgoederen groen

2980 Op dit moment is het afschrijven op groen en bomen niet tot nauwelijks mogelijk.
 2981 Echter hebben bomen en groen, ook in de bebouwde omgeving, veel positieve effecten op de
 2982 leefomgeving: ze verbeteren de waterhuishouding, beperken de opwarming van de stad en dragen
 2983 bij aan een betere luchtkwaliteit. Daarnaast vergroten bomen en groen de biodiversiteit, maken ze
 2984 de omgeving prettiger om in te leven en hebben ze een positieve invloed op de gezondheid.

Natuurbescherming/landschapsbeleid

Flora en fauna

2990 De bescherming van inheemse flora en fauna is geregeld via de Omgevingswet (voorheen wet
 2991 Natuurbescherming). Bij projecten/werkzaamheden moet, naast de algemene zorgplicht, rekening
 2992 gehouden worden met beschermde soorten. Voor het reguliere (= bestendig) beheer is de leidraad
 2993 gedragscode soortbescherming opgesteld en geïmplementeerd in de uitvoering. Vanaf 2026 willen
 2994 we ons conformeren aan de Gedragscode Soortenbescherming gemeenten 2025 voor ruimtelijke
 2995 ontwikkeling en bestendig beheer van Stadswerk.

Landschapselementen

2998 De gemeente heeft een prestatieafspraken met Landschapsbeheer Drenthe voor het jaarlijkse
 2999 onderhoud van cultuurhistorisch- en landschappelijk waardevolle gebieden en elementen in onze
 3000 gemeente zoals grafheuvels, monumentale bomen en heideterreinen. Binnen de prestatieafspraken
 3001 begeleidt Landschapsbeheer Drenthe diverse vrijwilligersgroepen in onze gemeente, zoals
 3002 vogelwerkgroepen en fruitboombrigades. De vrijwilligers worden ondersteund met gereedschap

3003 (depotbeheer) en cursussen. Voor meer omvangrijkere, specialistische werkzaamheden en/of
3004 werkzaamheden waarbij extra veiligheidseisen gelden, waar de vrijwilligers niet aan kunnen
3005 voldoen, wordt gebruik gemaakt van aannemers.

3006

3007 **Bossen**

3008 Het Bosbeheerplan Norger Esdorpenlandschap Gemeente Noordenveld en Natuurmonumenten is
3009 een samenwerking tussen gemeente Noordenveld en Natuurmonumenten. Het bosbeheer in een
3010 bepaald gebied is hiermee op elkaar afgestemd. Aandachtspunten in het nieuwe bosbeheerplan
3011 zijn de klimaatdoelen zoals het verbeteren van de biodiversiteit, differentiatie in soorten en
3012 leeftijden, en CO2 opslag. Het recreatief gebruik van onze bossen is gewenst daar waar het
3013 gecombineerd kan worden met de aanwezige natuurwaarden.

3014

3015 Bij enkele bospercelen helpen vrijwilligers en het IVN met het bosbeheer.

3016

3017 **Kapitaalgoederen wegen**

3018 In 2024 is het wegenbeheerplan 2024-2028 vastgesteld. Het wegenbeheerplan is een vervolg op de
3019 Meerjarenonderhoudsplanning wegen 2018 - 2022 (MJOP) en de kwaliteitsdoelstelling voor het
3020 wegenareaal in de Areaalnota 2019.

3021 Het onderhoudsniveau van de verhardingen (asfalt, beton en elementen) is basis. De sterk gestegen
3022 kosten voor het beheer en onderhoud, door de hoge gasprijzen en daaropvolgend hoge inflatie, zijn
3023 meegenomen in het wegenbeheerplan.

3024 Naast het beheer en onderhoud is invulling gegeven aan thema's uit duurzaamheid en
3025 klimaatadaptatie zoals:

- 3026 • Klimaatadaptief aanleggen, beheren en onderhouden van de openbare ruimte.
- 3027 • Het verminderen van (onnodige) verhardingen en objecten; Hierbij is het uitgangspunt 'niet
3028 verharden, tenzij'.
- 3029 • Circulair werken; het hergebruiken van herbruikbare elementen verhardingen uit eigen
3030 werken is het uitgangspunt.
- 3031 • Het toepassen van innovatie; Waar mogelijk passen we innovaties toe die een positief effect
3032 hebben op bijvoorbeeld de verkeersveiligheid en/of de duurzaamheidsdoelstellingen.

3033 Het resterende deel achterstallige onderhoud wat in 2024 is geconstateerd wordt in 2025
3034 weggewerkt. De klimaatschade die is ontstaan aan de wegen wordt in 2025 hersteld.

3035

3036 **Wegenlegger**

3037 In 2025 gaan we het actualiseren van de wegenlegger afronden. De wegenwet bepaalt dat elke
3038 Nederlandse gemeente verplicht is om een wegenlegger op te stellen en actueel te houden. De
3039 wegenlegger geeft juridisch duidelijkheid over de openbaarheid van de weg en de
3040 onderhoudsplichtige. De oude wegenleggers zijn voor het laatst geactualiseerd in 1994 (Peize), in
3041 1966 (Norg) en in 1961 (Roden), daarnaast zijn bij de herinrichtingsplannen Roden-Norg, Veenhuizen
3042 en Peize wegen openbaar geworden of aan de openbaarheid onttrokken. Deze wijzigingen moeten
3043 meegenomen worden in de nieuwe wegenlegger. De actualisatie vraagt daardoor tijd om alles
3044 goed uit te werken. De geactualiseerde wegenlegger wordt door de provincie vastgesteld.

3045

3046 **Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (GVVP)**

3047 In het GVVP is een analyse gemaakt van de verschillende bereikbaarheids- en verkeers-
3048 veiligheidsvraagstukken. Die analyse heeft samen met participatie geleid tot een
3049 uitvoeringsprogramma die bestaat uit een prioriteitenlijst met diverse verkeers- en
3050 vervoersprojecten.

3051

3052 **Kapitaalgoed riolering/riolering en waterzuivering**

3053 De gemeente heeft met de inwerkingtreding van de nieuwe Waterwet ook de zorgplicht gekregen
3054 voor het hemel- en grondwater in stedelijk gebied. Het beleid hiervoor ligt vast in een zogenaamd
3055 Gemeentelijk Water- en RioolPlan (GWRP). Dit beleid is in 2022 geactualiseerd en voor 4 jaar
3056 vastgesteld. In 2026 wordt een nieuw GWRP voorgelegd.

3057 Het plan streeft een doelmatig beheer en onderhoud na en een goed gebruik van de riolering door:

- 3058 • de hoeveelheid vuil afvalwater afkomstig uit huishoudens en bedrijven zo klein mogelijk
3059 houden;
- 3060 • de hoeveelheid regenwater in het vuilwaterstelsel te verminderen door verharde
3061 oppervlakken af te koppelen en aan te sluiten op een gescheiden stelsel;
- 3062 • de bergingscapaciteit te vergroten, zodat afgekoppeld regenwater meer tijd heeft om te
3063 infiltreren en de riolering en watergangen niet worden overbelast. Dit is weergegeven in de
3064 zogenaamde Stedelijke Water Opgave of SWO, een onderzoek naar waar hoeveel water bij
3065 een bepaalde hoeveelheid neerslag geborgen zou moeten worden.

3066

3067 Daarmee worden de volgende effecten beoogd:

- 3068 • een lagere belasting van de zuiveringsinstallaties;
- 3069 • een goed functionerend rioolstelsel, dat is afgestemd op de hoeveelheid vuil water;
- 3070 • minder overstorten bij hevige regenbuien en daarmee minder vervuiling en schonere
3071 oppervlaktewater.

3072

3073 In het GWRP is voor een periode van vier jaar de jaarlijkse vervanging van de riolering bepaald op
3074 basis van risicosturing. Een zo nauwkeurig mogelijke bepaling van de levensduur van riolering is de
3075 basis voor risico-gestuurd beheer. Voordat hinder ontstaat, moet door reparatie, renovatie of
3076 vervanging zijn ingegrepen. Doel is om daar waar dat doelmatig is reparaties uit te voeren of te
3077 relinen in plaats van een riool te vervangen. Hiermee wordt de levensduur van de riolering vergroot
3078 en hoeft minder geïnvesteerd te worden.

3079

3080 Bij de vervanging van de riolering wordt, indien mogelijk, invulling gegeven aan de aanleg van een
3081 gescheiden rioolstelsel om het afkoppelen van regenwater mogelijk te maken. Het verbrede GWRP
3082 richt zich bij het afkoppelen vooral op particuliere percelen. Dit als gevolg van afspraken met het
3083 waterschap over bovengenoemde beoogde effecten.

3084

3085 In het verlengde van de SWO ligt het nemen van maatregelen ten behoeve van klimaatadaptatie.
3086 Het gaat hierbij om maatregelen om wateroverlast, verdroging en overstroming ten gevolge van de
3087 klimaatsverandering zoveel mogelijk te beperken/voorkomen

3088

3089 In de regio Groningen en Noord-Drenthe werkt de gemeente Noordenveld sinds 2014 samen op het
3090 gebied van de waterketen (gemeente-waterschap-waterbedrijf). De regio is onderverdeeld in
3091 clusters. Binnen de cluster Kop van Drenthe (grondgebied van de gemeenten Assen, Noordenveld,
3092 Tynaarlo en Aa en Hunze) worden de projecten die moeten leiden tot Duurzaam, Kostenbesparing,
3093 Kwaliteitsverbetering en vermindering Kwetsbaarheid (D3K) gecoördineerd.

3094

3095 **Kapitaalgoed water/watergangen**

3096 **Watergangen**

3097 Het onderhoud van de schouwplichtige gemeentelijke watergangen is een wettelijke verplichting.
3098 Het schoonhouden van de overige watergangen is enkel een wettelijke taak als de volksgezondheid

3099 in het geding is. De gemeente onderhoud jaarlijks de schouwsloten evenals een groot deel van de
3100 reguliere watergangen aan de hand van een onderhoudsbestek.

3101

3102 **Waterbeheer**

3103 In het kader van het Waterplan Noordenveld worden projecten uitgevoerd voor integraal en
3104 duurzaam waterbeheer. Dit betekent dat het waterbeheer wordt afgestemd op andere
3105 beleidsterreinen (ruimtelijke ordening) en dat de verschillende waterstromen (regenwater,
3106 oppervlaktewater, grondwater, drinkwater en afvalwater) daarin in samenhang worden
3107 meegenomen. Doel van het Waterplan is een optimale waterkwaliteit en -kwantiteit.

3108

3109 **Kapitaalgoed gebouwen**

3110 Volgens de notitie kapitaalgoederen van de commissie BBV zijn de kosten van klein en groot
3111 onderhoud niet levensduur verlengend en mogen daarom niet worden geactiveerd. Voor het
3112 maken van beheerplannen is daarbij als voorwaarde gesteld te mogen werken met
3113 egalisatievoorzieningen (afgezonderde vermogensbestanddelen die in de eerste plaats dienen om
3114 fluctuaties in de exploitatiekosten te kunnen opvangen).

3115

3116 Gebleken is dat de meerjarenonderhoudsplanningen (mjop's) die ten grondslag liggen aan het
3117 Gebouwenbeheerplan 2024-2027 verouderd zijn. De opgenomen bedragen in een groot deel van de
3118 mjop's zijn niet meer marktconform, ook zijn de in de mjop's beschreven maatregelen/
3119 onderhoudswerkzaamheden niet altijd actueel meer.

3120

3121 In 2025 is begonnen met het inspecteren van het vastgoed waar Gemeente Noordenveld beheer en
3122 onderhoud over voert. Deze inspecties worden uitgevoerd conform NEN2767 en zullen leiden tot
3123 nieuwe en actuele mjop's, in deze nieuwe mjop's zullen ook de werkzaamheden die leiden tot
3124 verduurzaming van het vastgoed opgenomen worden. In de nieuwe onderhoudsplanningen dient
3125 NEN2767, onderhoudsniveau 3 als ondergrens van de kwaliteit van de diverse bouwkundige
3126 elementen.

3127 De nieuwe mjop's worden naar verwachting eind 2025 opgeleverd.

3128

3129 De nieuwe mjop's zullen dienen als basis van een nieuw Gebouwenbeheerplan dat naar
3130 verwachting in 2026 opgeleverd zal worden.

3131

3132 Er wordt gewerkt met een meerjarenplanning voor groot en renovatie onderhoud en een
3133 jaarplanning voor preventief onderhoud. Ook worden aanvullende, nieuwe eisen voor bijvoorbeeld
3134 veiligheid, milieu en Arbo hierin verwerkt, al dan niet na een overgangsfase (met extra kredieten om
3135 de bestaande gebouwen op niveau te brengen). Aanpassingen en toevoegingen aan gebouwen
3136 naar aanleiding van aanvullende wettelijke eisen of wensen van gebruikers worden bekostigd uit de
3137 kostensoort renovatie onderhoud.

3138

3139 De lijst met uit te voeren werkzaamheden wordt uiteindelijk bepaald door:

- 3140 • de reguliere opgave van het (preventief, groot en renovatie-) onderhoud uit de planning
3141 voor de komende vier jaren;
- 3142 • de investeringen die volgen uit verplichte keuringen, inspecties en inventarisaties;
- 3143 • investeringen die volgen uit maatregelen in het kader van duurzaamheid;
- 3144 • storingsonderhoud: alle meldingen van onderdelen die onverwacht kapot zijn gegaan en
3145 direct herstelt dienen te worden. Bijvoorbeeld daklekkage, onderhoud cv-ketel, kapotte
3146 ruiten. Deze kosten vallen onder preventief onderhoud.

3147

Grootonderhoud 2020 t/m 2025 (bedragen in € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Bedrijfsgebouwen	142	25	122	31	195
Monumenten	42	10	8	45	143
Overige gebouwen	14	0	6	29	16
Sociaal-culturele gebouwen	0	87	121	40	618
Sport- en gymgebouwen	9	210	166	24	385
Geprivatiseerde gebouwen	29	0	0	0	13
Dorpshuizen	160	3	0	0	87
Totaal	396	335	423	169	1.457

3148

3149

Kunstwerken

3150

In 2025 zijn alle houten kunstwerken geïnspecteerd. In 2022 is aanvullend onderzoek gedaan naar een viertal betonbruggen. Hieruit blijkt dat deze vier betonbruggen te weinig draagkracht hebben.

3151

3152

In 2025 zijn de overige betonbruggen onderzocht. In 2025 maken we een plan hoe we omgaan met

3153

al onze kunstwerken. We gaan daarnaast kijken hoe we omgaan met de bruggen met verminderde

3154

draagkracht. De brug in de Generaal van den Boschweg is in zo'n slechte staat dat deze vervangen

3155

wordt in 2026.

3156

3157

De 'Geert de Wilde' brug in Veenhuizen stond in 2023 op de planning voor de vervanging. Door de

3158

monumentale status van de brug vraagt dit extra zorgvuldigheid. De bovenbouw van de brug is

3159

inmiddels verwijderd. De afronding van de werkzaamheden vindt in 2026 plaats. In 2025 ronden we

3160

het plan voor het meerjarenonderhouds- en vervangingsprogramma voor kunstwerken af. De

3161

uitwerking hiervan wordt in de begroting van 2027 meegenomen.

3162

3163

4. Financiering

Inleiding

Deze paragraaf bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Met de invoering van de duale begroting is de gemeente verplicht onder meer een paragraaf Financiering op te nemen. Het treasurystatuut vormt de basis voor de paragraaf Financiering.

De financieringsfunctie ondersteunt de uitvoering van de in de begroting opgenomen programma's. De financieringsfunctie omvat de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De financieringsfunctie is geregeld in het treasurystatuut die door de gemeente is opgesteld op grond van de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). Het treasurystatuut regelt de bestuurlijke infrastructuur voor de uitvoering van de treasuryfunctie in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Op basis van het treasurystatuut maakt de gemeente jaarlijks een paragraaf Financiering waarin wordt aangegeven op welke wijze in het begrotingsjaar uitvoering wordt gegeven aan de treasuryfunctie.

Algemene ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

Voor treasury is het tijdig, juist en volledig beschikbaar hebben van relevante financiële informatie van wezenlijk belang om de treasuryfunctie naar behoren uit te voeren. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de informatie die direct betrekking heeft op de liquiditeitsplanning. Deze prognose is onder andere gebruikt bij de berekening van de kasgeldlimiet onder het kopje renterisicobeheer en bij de berekening van enkele kengetallen.

Externe ontwikkelingen

Op het moment van het gereedkomen van de begroting ligt de kapitaalmarktrente (lineaire vaste geldlening met een rentevaste periode van 30 jaar; (peildatum 22 september 2025) op 3,54%. Daarnaast geldt op de genoemde peildatum de situatie dat kort geld (< 1 jaar) goedkoper is dan lang geld.

Gemeentefinanciering

Kasbeheer

Er wordt op toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig worden nagekomen. Het betalingsverkeer wordt uitgevoerd via de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De gemeente beschikt over een aantal bankrekeningen. Bij tegoeden of schulden in rekening-courant worden de overtollige middelen belegd of worden de tekorten met kasgeldleningen gefinancierd. Hierover is een kredietarrangement afgesloten bij de BNG¹. Toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn daggeld, kasgeldleningen en kredietlimiet op rekening-courant. Bij het uitzetten van gelden voor een periode korter dan een jaar zijn dit rekening courant, daggeld en deposito's.

---

¹ Op dit moment zijn we, zoals alle gemeenten in Nederland, automatisch gekoppeld aan de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Met deze bank hebben we een contract afgesloten voor integraal bankieren. Hierdoor zijn we bij transacties op de geld- en de kapitaalmarkt verplicht bij opname van leningen offerte bij de BNG op te vragen en indien de condities niet naar wens van de gemeente zijn de BNG, onder mededeling van de gewenste condities, in de gelegenheid stellen een hernieuwde offerte uit te brengen.

Financieren en beleggen

De gemeente streeft er naar de benodigde leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's van de gemeente Noordenveld te beheersen. Daartoe wordt bij het afsluiten van leningen rekening gehouden met de liquiditeitspositie, de rentevisie en de renterisiconorm.

Vaste geldleningen per 1 september 2025

bedragen x € 1.000	
Stand 1 januari 2026	68.657
Reguliere aflossingen	5.476
Vervroegde aflossingen	-
Stand per 31 december 2026	63.181
Gemiddelde rente	2,60%

Rentetoerekening

De rente die aan de taakvelden wordt doorbelast, wordt toegerekend op basis van een omslagrente. Deze is voor 2026 bepaald op 1,5%. In meerjarenperspectief geldt hetzelfde percentage. De basis hiervoor is de boekwaarde van de activa die bij de taakvelden hoort.

Het toerekenen van rente aan de taakvelden vindt plaats via het taakveld treasury. De externe rentelasten over de korte en lange financiering en de rente over het eigen vermogen worden op het taakveld als last verantwoord. Vervolgens wordt de rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend en de werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toegerekende rente als negatieve last op het taakveld treasury verantwoord. Door deze wijze van verantwoorden resteert met betrekking tot de rente op het taakveld treasury het renteresultaat.

De rente die aan de taakvelden wordt doorbelast, wordt toegerekend op basis van een bij de begroting (voor)gecalculeerd omslagpercentage (2026: 1,5%). Ten behoeve van de getrouwe weergave van de rentelasten op de taakvelden wordt echter wel een correctie op basis van nacalculatie verplicht gesteld indien de werkelijke rentelasten die over een jaar aan de taakvelden hadden moeten doorbelast meer dan 25% afwijken van de rentelasten die op basis van de voorgerecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend.

Om een goed inzicht te geven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening is het volgende renteschema opgenomen:

Renteschema bedragen x € 1.000		
a.	Externe rentelasten over de lange en korte financiering	2.597
b.	Externe rentebaten (idem)	-/- 0
Saldo rentelasten en rentebaten		2.597
c.	Rente grondexploitaties	-/- 160
Saldo door te rekenen externe rente		2.438
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+ 1
d2.	Rente over voorzieningen	+/+ 0
Aan taakvelden toe te rekenen rente		2.439
e.	Werkelijk aan taakvelden toegerekende (omslag)rente	-/- 2.305
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury		134

Risicobeheer

Bij het risicobeheer geldt dat de gemeente het verstrekken van leningen of garanties en het aangaan van financiële participaties uitsluitend doet uit hoofde van de publieke taak. Hierbij bedingen we indien mogelijk zekerheden. Wij motiveren in onze besluiten het openbaar belang van dergelijke uitzettingen van middelen, verstrekkingen van garanties en financiële participaties. Het prudente karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd middels de richtlijnen en limieten van het treasurystatuut. De belangrijkste punten, naast de voorschriften genoemd in de Wet Fido, van dit statuut zijn:

Bij het uitzetten van middelen uit hoofde van treasury gelden de volgende uitgangspunten:

- overheidsbanken binnen het EMU-gebied met minimaal een A-rating;
  - o financiële instellingen binnen het EMU-gebied met minimaal een A-rating voor de lange termijn en een P1-rating voor de korte termijn. De rating moet door een erkende rating agency worden gegeven;
  - o overheden en publiekrechtelijke lichamen met een solvabiliteitsratio van 0%;
- toegestane instrumenten bij het extern uitzetten van gelden voor een periode korter dan één jaar zijn producten met hoofdsomgarantie aan het einde van de looptijd en/of uitzettingen in vastrentende waarden;
- voor de kasgeldlimiet en de renterisiconorm gelden de wettelijke waarden.

Koersrisicobeheer

De koersrisico's van de gemeente Noordenveld zijn zeer beperkt, omdat uitsluitend (zie treasurystatuut) middelen worden uitgezet in vastrentende waarden, zoals deposito's. Vastrentende waarden garanderen dat op de einddatum de nominale waarde wordt uitgekeerd.

Renterisicobeheer

Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar te vermenigvuldigen met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5%. Aan de hand van onderstaande opstelling kan de kasgeldlimiet worden bepaald.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Omvang vlottende korte schuld (A)	8.000	7.000	5.000	7.500
Opgenomen gelden < 1 jaar	4.500	4.000	2.000	4.000
Schuld in rekening courant	3.500	3.000	3.000	3.500
Vlottende middelen (B)	74	71	70	72
Totaal netto vlottende schuld (A-B)	7.926	6.929	4.930	7.428
Toegestane kasgeldlimiet	10.150	10.150	10.150	10.150
Ruimte onder de kasgeldlimiet	2.224	3.221	5.220	2.722
Begrotingstotaal 2026 (C)	119.406	119.406	119.406	119.406
Percentageregeling (D)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet (C x D)	10.150	10.150	10.150	10.150

De ruimte onder de kasgeldlimiet zal zoveel mogelijk benut worden omdat bij een normale rentestructuur kortlopende geldleningen goedkoper zijn dan bij langlopende geldleningen. Het verloop van de omvang van de vlottende middelen is gebaseerd op de liquiditeitsplanning 2026.

Renterisiconorm

Gemeenten moeten rapporteren over het renterisico dat zij over de vaste schuld lopen. Het renterisico op de vaste schuld is in de Wet Fido omschreven als: 'de mate waarin het saldo van de rentelasten en de rentebaten van een openbaar lichaam verandert door wijzigingen in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van een jaar of langer'. Het renterisico op de vaste schuld moet voldoen aan de renterisiconorm; deze norm is in een wettelijke uitvoeringsregeling uitgewerkt als een bedrag ter hoogte van 20% van het begrotingstotaal. Het renterisico op het begrotingstotaal bestaat uit twee componenten: renteherziening en herfinanciering. Bij de renteherziening moet worden gedacht aan het verschil tussen de op basis van de leningsvoorwaarden betaalde aflossingen en het bedrag aan nieuw aangetrokken leningen. Het doel is op deze wijze spreiding te krijgen in de rentetypische looptijden in de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten.

3302 **Renterisico op de vaste schuld**

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld (bedragen x € 1.000)	
<i>Renterisico op vaste schuld</i>	
Netto renteherziening op vaste schuld o/g	0
Betaalde aflossingen	5.476
Herfinanciering	0
	5.476
<i>Renterisiconorm</i>	
Renterisiconorm (20% van € 119.406)	23.881
<i>Toets renterisiconorm</i>	
Renterisiconorm	23.881
Renterisico op vaste schuld	5.476
Ruimte	18.405

3303
3304 **Kredietrisico's**

3305 De gemeente zal in 2026 in beperkte mate te maken hebben met kredietrisico. Deze hebben onder
3306 andere betrekking op de verstrekte geldleningen in het kader van de publieke taak. Aan de
3307 personeelsvereniging Noordenveld, coöperatie NoordseVeld op Rozen en Enexis zijn geldleningen
3308 verstrekt. Tenslotte staan er nog starters-, zonne- en verzilverleningen op de balans. In totaal gaat
3309 het om een bedrag van € 2 miljoen. Op de balans staan aandelen in WMD, BNG en Enexis tot een
3310 bedrag van € 104.000.
3311

3312 **Ontwikkeling schuldpositie**

3313 In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' zijn financiële kengetallen opgenomen,
3314 waaronder de netto schuldquote en de solvabiliteitsratio.
3315

3316 **Garantstellingen**

3317 De gemeente heeft zich borg gesteld voor een aantal instanties voor het verstrekken van een
3318 geldlening. De gemeente loopt hierbij een risico als de verplichtingen door de geldnemer niet
3319 worden nagekomen.
3320

Specificatie van in het verleden afgegeven garanties (bedragen x € 1.000)	Oorspronke- lijk bedrag	Restant aanvang 2026	Nieuwe garantstelling	Aard van garantstelling
Voetbal Vereniging Roden	150	60		Bouw nieuwe kleedkamers
Stichting Molenduinbad Norg	84	69		Duurzaamheidsmaatregelen
Voetbal Vereniging Nieuw-Roden	23	17		Duurzaamheidsmaatregelen
Voetbal Vereniging Peize	75	65		Bouw Sporthuis Peize
Totaal	332	211	0	

3321
3322

5. Bedrijfsvoering

Inleiding

Onder de bedrijfsvoering wordt verstaan de sturing en beheersing van bedrijfsprocessen binnen de gemeente om de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren. Het betreft de sturing en beheersing van zowel de primaire processen alsmede de processen die hiervoor faciliterend zijn.

Communicatie

Lokale gemeenten staan voor steeds grotere en complexere opgaven, zoals toenemende maatschappelijke verwachtingen, bestuurlijke drukte en veranderende wet- en regelgeving. Wij zetten ons in voor duidelijke, toegankelijke en betrouwbare communicatie over gemeentelijk beleid en dienstverlening.

In het komende jaar gaan wij aan de slag met de Factor C methode om onze communicatieprocessen te versterken. Hiermee streven wij naar meer efficiëntie, scherpere boodschappen en een werkwijze die omgevingsgericht en participatief is. Naast de externe focus, richten wij ons ook op de interne communicatie rondom de organisatieontwikkeling. Met als doel om de onderlinge verbinding te versterken en gezamenlijk richting te geven aan een toekomstgerichte organisatiecultuur.

Financiën

De verbeterslag van 2025 bouwen we verder uit. Dit doen we onder andere door stuurinformatie beschikbaar te maken voor de budgethouders en kwetsbaarheden in de beschikbaarheid van de systemen te verminderen door een overgang op clouddiensten.

Informatisering en automatisering

Doorontwikkeling I&CT, Functioneel Beheer en Digitale Weerbaarheid

De digitale transformatie binnen de gemeente Noordenveld vraagt om een toekomstbestendige I&CT-organisatie die niet alleen technisch adequaat is, maar ook strategisch meebeweegt met maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen. In 2025 ligt de focus op de doorontwikkeling van het team I&CT, waarbij samenwerking, professionalisering en integraliteit centraal staan.

Doorontwikkeling I&CT

Het team I&CT ontwikkelt zich van een uitvoerende dienst naar een strategische partner binnen de organisatie. De rollen van changemanager, portfoliomanager en strategisch adviseurs (ICT en Informatievoorziening) in nauwe samenwerking met de CISO/PO zijn gebundeld in de i-commissie, die integraal advies en beleid ontwikkelt op het gebied van digitalisering, informatiebeveiliging en innovatie. Binnen het team worden ontwikkelroutes actief ondersteund: van servicedeskmedewerker naar functioneel beheerder, van functioneel beheerder naar consultant, en van systeembeheerder naar architect of specialist. Deze routes dragen bij aan duurzame inzetbaarheid en kennisborging.

In 2025 wordt ingezet op:

- Versterking van de regie op informatievoorziening en applicatiebeheer.
- Professionalisering van projectmatig werken binnen I&CT.
- Versterking van samenwerking tussen functioneel beheer, informatiebeheer en geo-informatie.

- 3370 • Doorontwikkeling van Microsoft 365 als samenwerkingsplatform.

3371

3372 **Visie op Functioneel Beheer**

3373 Functioneel beheer is een cruciale schakel tussen techniek en gebruik. De gemeente Noordenveld
3374 kiest voor een volwassen en centraal aangestuurde inrichting van functioneel beheer, met duidelijke
3375 rollen, verantwoordelijkheden en ontwikkelpaden. Functioneel beheerders werken nauw samen
3376 met consultants en strategisch adviseurs om verstoringen, vernieuwingen en gebruikersvragen
3377 integraal te benaderen. De visie is gericht op:

- 3378 • Eenduidige sturing en positionering van functioneel beheer binnen de organisatie.
- 3379 • Versterking van de rol als regisseur van informatievoorziening.
- 3380 • Verbreding van de ontwikkelroute binnen het team I&CT.
- 3381 • Versterking van de samenwerking met informatiebeheer en privacy.

3382

3383 **Informatiehuishouding**

3384 Een goede informatiehuishouding is randvoorwaardelijk voor transparantie, dienstverlening en
3385 besluitvorming. In 2025-2026-2027 wordt verder gewerkt aan:

- 3386 • Aanscherpen van beleid.
- 3387 • Inrichten van een Strategisch Informatiebeheer Overleg (SIO).
- 3388 • Verdere digitalisering van informatiestromen en voorbereiding op de Wet modernisering
3389 elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).
- 3390 • Vindbaarheid en toegankelijkheid van informatie, zowel digitaal als analoog.
- 3391 • Inrichting van Woo-categorieën en geheimhoudingsregister in NotuBiz.
- 3392 • Doorontwikkeling van het Woo-proces en publicatie op intranet.
- 3393 • Inrichten van het Pré-depot en aanhaken aan het Drentse e-Depot bij het Drents Archief.

3394

3395 **Digitale weerbaarheid (Informatiebeveiliging en Privacybescherming)**

3396 Digitale weerbaarheid is een strategisch thema dat raakt aan de continuïteit van dienstverlening,
3397 bescherming van persoonsgegevens en het vertrouwen in de overheid. Informatiebeveiliging en
3398 privacybescherming zijn steeds belangrijker in onze dagelijkse gang van zaken en klinken door in al
3399 onze werkzaamheden. Dagelijks kunnen we in de krant lezen dat er gegevens, vaak
3400 persoonsgegevens, op straat liggen of dat organisaties dagen- en soms wekenlang niet is staat zijn
3401 om het normale niveau van dienstverlening te borgen. Gemeenten worden geconfronteerd met een
3402 steeds complexer dreigingslandschap, waarin ransomware-aanvallen, ketenafhankelijkheden en
3403 kwetsbaarheden in systemen en processen toenemen. De invoering van de NIS2-richtlijn
3404 onderstreept de urgentie om als gemeente structureel 'in control' te zijn op het gebied van
3405 informatiebeveiliging en digitale weerbaarheid.

3406

3407 Waar voorheen de nadruk lag op bewustwording en reactieve maatregelen, zetten we nu in op een
3408 integrale en toekomstbestendige aanpak. De menselijke factor blijft een belangrijk aandachtspunt,
3409 maar we verbreden onze focus naar structurele versterking van processen, systemen en organisatie.
3410 Binnen onze organisatie zien we risico's op meerdere niveaus: uitval van dienstverlening, verlies van
3411 vertrouwelijke gegevens, reputatieschade en niet-naleving van wet- en regelgeving.

3412

3413 In 2025 en 2026 ligt de focus op:

- 3414 • Structurele integratie van informatiebeveiliging in de bedrijfsvoering.
- 3415 • Versterking van ketenverantwoordelijkheid en digitale weerbaarheid.
- 3416 • Voorbereiding op de Cyberbeveiligingswet (NIS2) en implementatie van aanvullende
3417 maatregelen

- 3418 • Versterking van het cyberbewustzijn onder medewerkers via gerichte trainingen en
- 3419 communicatie.
- 3420 • Uitvoering van het informatiebeveiligingsplan 2024–2025.
- 3421 • Voorbereiding op de Cyberbeveiligingswet (NIS2).
- 3422 • Versterking van het privacybewustzijn onder medewerkers.
- 3423 • Planmatige uitvoering van het verbeterplan AVG, inclusief monitoring en evaluatie.
- 3424 • Versterking van Business Continuity Management (BCM), met nadruk op oefeningen en
- 3425 scenario planning.
- 3426 • Doorontwikkeling van het informatiebeveiligingsplan richting 2027, met aandacht voor
- 3427 governance en risicobeheersing.
- 3428

3429 **Inkoop**

3430 We monitoren de in 2025 in gang gezette implementatie van contractbeheer en – management.

3431 Waar nodig sturen we bij en/of passen we de systematiek aan. Doel is en blijft het faciliteren van

3432 rechtmatige inhuur en een inzichtelijk inkoopkalender.

3433

3434 **Personeel en organisatie**

3435 De medewerkers van gemeente Noordenveld zijn onmisbaar voor een goede dienstverlening aan

3436 haar inwoners zodat ambities en plannen waargemaakt kunnen worden.

3437

3438 De arbeidsmarkt is krap en gemeenten hebben moeite om geschikt personeel te werven en te

3439 behouden. Dit vraagt om strategische personeelsplanning en investeringen in goed

3440 werkgeverschap met een aantrekkelijke werkomgeving en passende opleidingsmogelijkheden.

3441

3442 Daarnaast zal onderzocht moeten worden hoe de verschillende werkzaamheden binnen de

3443 gemeente het best georganiseerd kunnen worden: meer samenwerking met provincie en andere

3444 gemeenten en inhuur van deskundigheid en capaciteit kunnen uitkomst bieden.

3445

3446 Personeel en Organisatie gaat op de volgende manier bijdragen aan deze uitdagingen.

3447

3448 **Basis op orde**

3449 Verdere digitalisering en het verbeteren van onze werkprocessen zal bijdragen aan een

3450 professionele afdeling P&O. Met behulp van het ontwikkelen van relevante stuurinformatie kunnen

3451 wij steeds betere keuzes maken rondom thema's als goed werkgeverschap en duurzame

3452 inzetbaarheid.

3453

3454 **Goed werkgeverschap**

3455 Door te investeren in goed werkgeverschap dragen wij bij aan het verhogen van de instroom en het

3456 behoud van onze medewerkers. We focussen daarbij op onze zichtbaarheid als werkgever,

3457 aantrekkelijke en transparante arbeidsvoorwaarden en een goede on- en offboarding.

3458

3459 **Organisatie- en leiderschapsontwikkeling**

3460 De huidige kerntaken, opgaven en ambities van gemeente Noordenveld vragen om een passende

3461 missie, visie en kernwaarden van de organisatie. Een duidelijke missie, visie en kernwaarden vormen

3462 de basis voor verdere ontwikkeling van leiderschap, organisatiecultuur en strategische keuzes.

3463

3464 Door leren en ontwikkelen te professionaliseren dragen we er zorg voor dat zowel persoonlijke- als

3465 organisatieontwikkeling wordt ondersteund.

Duurzame inzetbaarheid

We streven als organisatie naar medewerkers die duurzaam inzetbaar zijn. Onder duurzame inzetbaarheid verstaan wij de mate waarin medewerkers willen en kunnen blijven werken, al dan niet bij dezelfde werkgever, tot aan de pensioengerechtigde leeftijd.

Door samen met provincie en gemeenten de krachten te bundelen en samen te werken op het gebied van P&O kunnen we de gevolgen van personeelsschaarste verminderen en onze uitvoeringskracht versterken. Door kennis, mensen en middelen te delen, kunnen we effectiever inspelen op actuele thema's. Binnen het P&O domein betekent dit dat gemeenten en provincie meer gaan samenwerken op drie strategische thema's:

- Strategische personeelsplanning (SPP) & poulevorming als mogelijke maatwerkoplossing voor moeilijk vervulbare functies;
- Arbeidsmarktbenadering & gezamenlijke werving;
- Duurzame inzetbaarheid & loopbaanontwikkeling.

Preventie

Door het uitvoeren van diverse onderzoeken - zoals RI&E, preventief medisch onderzoek, medewerker tevredenheidsonderzoek en exitenquête - krijgen we inzicht in de gezondheid, veiligheid en tevredenheid van (ex)medewerkers. Op deze wijze kunnen we de benodigde maatregelen nemen en passende interventies inzetten. Het effect van de maatregelen en interventies zal zich naar verwachting vertalen in een hogere medewerkertevredenheid en een lager verzuim en verloop.

Rechtmatigheidsverantwoording

Over het verslagjaar wordt de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen in de jaarrekening en begroting. Op basis van het door de gemeenteraad vastgestelde ambitieniveau en wettelijke normen wordt jaarlijks het controleprotocol en controleplan opgesteld.

Rechtmatigheidsonderzoeken worden uitgevoerd middels het three lines of defense model. Het model waarborgt dat het rechtmatigheidsoordeel onafhankelijk tot stand komt.

In de rechtmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af over drie criteria: het begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Voor het afleggen van de verantwoording laat het college periodiek onderzoek doen naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde bestuur. In het controleprotocol is de rapporteringstolerantie opgenomen, onrechtmatigheden boven de vastgestelde tolerantie van €100.000 worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. De accountant toetst de getrouwheid van de rechtmatigheidsverklaring.

Frauderisico

Externe partijen moeten er op kunnen vertrouwen dat de gemeente Noordenveld en haar medewerkers op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. Daarom heeft gemeente Noordenveld een gedragscode opgesteld. Het belang van de gedragscode en de naleving wordt periodiek benadrukt, en is onderwerp van gesprek tussen leidinggevende en medewerker. Er is een integriteitsfunctionaris. Vertrouwenspersoon en meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld.

De (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding. Hiermee wordt voorkomen dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en kan afwikkelen.

Het college van de gemeente Noordenveld is zich bewust van het inherente risico van fraude dat zij, zowel intern als extern, loopt bij het uitvoeren van haar activiteiten. Het college stelt jaarlijks een uitgebreide frauderisicoanalyse op, welke onder andere is gebaseerd op de beleidsnota fraude.

Deze beleidsnota fraude kent de volgende doelstellingen:

- Het ontwikkelen van bewustwording bij management en medewerkers;
- Het verstrekken van praktische handvatten voor het opzetten, uitvoeren en controleren van processen met betrekking tot fraude, corruptie en misbruik en oneigenlijk gebruik;
- Inzicht bieden in de gemeente-brede analyse van de frauderisico's en beheersmaatregelen;
- Het definiëren van duidelijke procedures voor de te nemen stappen bij (het vermoeden van) fraude inclusief de taken en verantwoordelijkheden van iedereen in dat proces.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen blijft het risico bestaan dat het management of directie maatregelen doorbreekt. Ook blijft het risico bestaan op samenspannen van medewerkers.

Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden en het uitvoeren van interne en externe audits moeten er toe bijdragen dat fraude en misbruik voorkomen kan worden.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Gezien de activiteiten van gemeente Noordenveld heeft informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude en privacy en daarmee samenhangende reputatie een hoge prioriteit. De CISO monitort de informatiebeveiliging en draagt zorg voor verdere aanscherping en/of naleving indien nodig.

6. Verbonden partijen

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (gebaseerd op art. 186 van de Gemeentewet) is in artikel 9, lid 2 onder f bepaald dat in de begroting een afzonderlijke paragraaf gewijd wordt aan de verbonden partijen. Een verbonden partij is een partij waarin de gemeente samen met derde partijen, ter uitvoering van een bepaalde publieke taak zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. De gemeente kan bestuurlijk en financiële belangen hebben in verschillende verbonden partijen. Dit kunnen zijn: gemeenschappelijke regelingen (GR), stichtingen, verenigingen en vennootschappen. Uitgangspunt is dat deze partijen beleid uitvoeren voor de gemeente. De gemeente blijft beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden houden ten aanzien van deze partijen.

In deze paragraaf wordt een opsomming gegeven van alle verbonden partijen en hoe wij daaraan deelnemen. Daarnaast geven we een nadere toelichting op ons financiële belang en lichten we kort toe wanneer er sprake is van bijzondere ontwikkelingen of risico's.

De visie

Verbonden partijen zijn of worden ingesteld ter uitvoering van een bepaalde activiteit, waarbij de redenen van instelling gelegen zijn in doelmatigheid, doeltreffendheid en/of bestuurlijke krachtenbundeling. De kern hierbij is dat gebruik wordt gemaakt van verbonden partijen wanneer dat een meerwaarde heeft voor het bereiken van politieke doelstellingen. De door u vastgestelde notitie verbonden partijen bevat een aantal aanbevelingen. De kern van de aanbevelingen is dat de rollen moeten worden verhelderd en dat het contact tussen de GR en de gemeente die eraan deelneemt wordt geïntensiveerd. Dat geldt zowel voor de raad, het college en de ambtelijke organisatie. Daarbij is het uitgangspunt dat de gezamenlijke gemeenten een heldere taakformulering voor de GR aangeven, zodat geen situatie ontstaat dat bij GR's in feite de regeling haar eigen agenda bepaalt.

Verbonden partijen: een overzicht

In de onderstaande tabel is een overzicht weergegeven aan welke typen verbonden partijen de gemeente deelneemt:

Bedragen x1000	Programma	Vorm van belang	Omvang belang	Financiële bijdrage	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Risico's	Verwacht resultaat
Verbonden partij					1-jan	31-dec	1-jan	31-dec		
VRD	Bestuur en samenleving	GR	-	€ 1.999	€ 3.101	€ 3.614	€ 35.060	€ 31.247	Laag	Kostendekkend
GGD	Samen doen	GR	jeugd 0 -18: 8,4%; Overige: 6,3%.	€ 1.531	€ 2.526	€ 2.998	€ 9.394	€ 8.956	Laag	Kostendekkend
GGD (VTD)	Samen doen	GR	4,90%	€ 378	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Laag	Kostendekkend
Recreatieschap Drenthe	Werken, ondernemen en ontspannen	GR	n.v.t.	€ 84	€ 1.631	€ 1.638	€ 905	€ 952	Ze er laag	Kostendekkend
Waterschap Noorderzijlvest	Groen beleven	GR	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Kostendekkend
Omgevingsdienst Drenthe	Duurzaam voor nu en later	GR	4,30%	€ 1.148	€ 1.071	€ 1.004.	€ 4.119	€ 4.250	Laag	Kostendekkend
Publiek Vervoer	Samen doen	GR	2,50%	€ 27	€ 497	€ 286	€ 172	€ 172	Laag	Kostendekkend
NMD	Samen doen	GR	14%	€ 323	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Laag	Kostendekkend
WMD	Helder zicht	DN	3,70%	n.v.t.	€ 56.429	€ 59.992	€ 174.200	€ 186.700	Laag	Positief
VDC	Helder zicht	Vereniging	7%	€ 32	€ 123	€ 194	€ 523	€ 959	Laag	Kostendekkend
Enexis	Helder Zicht	DN	0,05%	n.v.t.	€ 5.538.000	€ 5.603.000	€ 5.949.000	€ 6.931.000	Laag	Positief
BNG	Helder zicht	DN	0,05%	n.v.t.	€ 4.700.000	€ 4.800.000	€ 110.800.000	€ 123.600.000	Laag	Positief

3576

3577

Toelichting vorm van belang

3578

Gemeenschappelijke regeling (GR): De gemeenteraad of colleges van burgemeester en wethouders van twee of meer gemeenten kunnen een GR treffen ter behartiging van één of meer belangen van de gemeente.

3579

3580

Deelneming (DN): De gemeente is vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang geheel of gedeeltelijk in het bezit van aandelen van vennootschappen.

3581

3582

Publiek private samenwerking (PPS): Een samenwerking met marktpartijen die meerwaarde moet opleveren. Meerwaarde in de vorm van het benutten van kennis en expertise van andere partijen en het spreiden van risico's kan leiden tot efficiëntere uitvoering van plannen en projecten. De gemeente neemt op dit moment niet deel in PPS-constructies.

3583

3584

3585

Vereniging: Het college kan, de raad gehoord hebbende, besluiten deel te nemen in een stichting of vereniging.

Verbonden partijen: een nadere toelichting/bijzondere ontwikkelingen

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Financieel belang: de gemeentelijke bijdrage is gekoppeld aan het component dat de gemeente via het gemeentefonds ontvangt voor brandweezorg. De huidige rijksbijdrage uit het gemeentefonds wordt gezien als een weerspiegeling van de daadwerkelijke kosten van gemeenten voor de brandweer en rampenbestrijding. Concreet betekent dit dat elke gemeente een gelijk aandeel aan inkomsten uit het gemeentefonds jaarlijks afdraagt aan de VRD. De bijdrage van de gemeente Noordenveld aan de VRD bedraagt voor 2026 € 1.998.648.

Risico's: Als mogelijke risico's worden door de VRD genoemd zoals de toekomstige rechtspositie van de brandweervrijwilligers (dit kan meer gaan kosten), stijgende kosten in de aanschaf van het materieel van de brandweer (door voortschrijdende technische ontwikkelingen en veranderde wet- en regelgeving stijgen de kosten van het te vervangen materieel van de brandweer), en stijgende kosten van het opleiden van een brandweermedewerker, digitale verstoring en een waarschijnlijke verhoging van de ongevallenverzekering voor de medewerkers van de VRD.

De VRD heeft de algemene reserve verlaagd naar 2,5%. Het ongedekte deel van de risico's van de VRD, welke in 2026 wordt geraamd op in totaal € 4.800.000 moet bij de gemeenten in hun eigen weerstandscapaciteit worden verwerkt. Dit betekent voor Noordenveld een bedrag ad € 281.597 voor 2026. Dit bedrag moet worden meegenomen in de risicoparagraaf van de begroting 2026 en legt beslag op de algemene reserves.

Ontwikkelingen: Alle ontwikkelingen rondom data- en informatiemanagement, klimaatadaptatie, duurzaamheid, weerbare samenleving en de energietransitie hebben gevolgen voor de taakuitvoering van de VRD. De enorme ontwikkelingen vragen nieuwe inzichten en nieuwe kennis op deze dossier. Denk hierbij aan: droogte en hitte op evenementenadvisering, de ontwikkelingen rondom zonneweides, waterstofproductie en- transport, zorgcontinuïteit en natuurbrandbeheersing. De VRD versterkt de samenwerking met het Rijk op het gebied van crisisbeheersing en de VRD wil tijdig en proactief mee ontwikkelen op de landelijke ontwikkelingen die spelen op dit thema.

De VRD blijft verder inzetten op het paraat houden van onze brandweer in de toekomst. Het wordt steeds lastiger en duurder om brandweervrijwilligers te vinden en (langdurig) te binden. Er wordt gekeken op welke wijze de brandweer in de toekomst in Drenthe kan worden georganiseerd.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Drenthe

Financieel belang: jaarlijkse bijdrage voor de uitvoering van het wettelijk vastgelegde basispakket, op basis van een vastgestelde begroting. Het totaal te financieren bedrag voor de basistaken en programma jeugd bedraagt voor 2026 € 1.531.187. Ten opzichte van 2025 gaat het totaal te financieren bedrag omhoog met € 125.000. Het tekort is aangevraagd bij de perspectiefnota 2026. De stijging wordt veroorzaakt door de indexering van de loon- en prijscompensatie, kosten jeugdgezondheidszorg Oekraïne, kwaliteitseisen kinderopvang, Elektronisch voorschrijfsysteem en een adviseur gezonde leefomgeving.

Risico's: niet van toepassing.

Ontwikkelingen: In 2026 zet GGD Drenthe in op een heroriëntatie van haar beleid, gedreven door financiële druk en maatschappelijke uitdagingen. De GGD zal meer focus aanbrengen in haar taken en strategische koers. Ze richt zich op activiteiten die vanuit het perspectief van publieke gezondheid maximaal bijdragen aan de gezondheid van de inwoners van Noordenveld. Dit gebeurt onder het motto: 'van ziekte en zorg naar gezondheid en veerkracht'. Naast de basistaken zal de GGD zich vooral inzetten op de thema's Kansrijke Start, Mentale Gezondheid en Milieu en Gezondheid.

Recreatieschap Drenthe

Financieel belang: De jaarlijkse bijdrage op basis van de begroting. De gevraagde bijdrage van de gemeente Noordenveld is, conform de begroting 2025 van het Recreatieschap Drenthe, in totaal €83.318,- voor 2026 (exploitatiekosten € 69.638,- plus een bijdrage voor het fonds recreatie en toerisme € 13.680,-), ten opzichte van € 90.268,- in 2025. Deze bijdrage kan worden gedekt uit het reguliere begrotingsbudget.

Risico's: niet van toepassing.

Ontwikkelingen: In 2026 wordt met de reguliere werkzaamheden en projecten kennisuitwisseling gestimuleerd, verbeteren van contacten en ontwikkelen van beleid. Dragen zorg voor dat de toeristische infrastructuur goed blijft en nemen deel aan projecten en beheren het fonds voor Recreatie en Toerisme. Het doel van het Recreatieschap is om kansen te creëren voor onze opdrachtgevers, ondernemers ondersteunen en zorgen voor een toegankelijke en aantrekkelijke omgeving voor recreanten en toeristen.

Gemeenschappelijke regeling inzake aanleg, instandhouding, beheer en onderhoud van systemen voor de individuele behandeling van afvalwater (IBA's)

Financieel belang: de bijdrage wordt toegekend op basis van verleende diensten. De kosten hiervoor worden voldaan uit het GWRP.

Eigen vermogen begin en eind begrotingsjaar: niet van toepassing.

Vreemd vermogen begin en eind begrotingsjaar: niet van toepassing.

Begroot resultaat 2025: niet van toepassing.

Risico's: niet van toepassing.

Ontwikkelingen: geen bijzonderheden.

Omgevingsdienst Drenthe

Financieel belang: jaarlijkse bijdrage voor de uitvoering van de milieutaken op basis van een vastgestelde begroting. De bijdrage van de gemeente Noordenveld voor 2026 is vastgesteld op € 1.147.939 en komt overeen met de begroting 2026.

Risico's:

- Tegenvallende resultaten in de bedrijfsvoering van de Omgevingsdienst Drenthe kunnen ertoe leiden dat de gemeentelijke eigen bijdrage incidenteel of structureel wordt verhoogd.
- Daarnaast kunnen diverse ontwikkelingen een grotere inzet vergen (vraaggerichte werkzaamheden waar we geen grip op hebben), zoals meer bouw- en sloopmeldingen (asbest), diverse klachten over bijvoorbeeld geuroverlast, laag frequent geluid, etc. Deze kosten kunnen als meerwerk worden opgevoerd.

Ontwikkelingen

- Uit de evaluatie van de GR is gebleken dat de uitvoering van de taken op basis van de oorspronkelijk vastgestelde Drentse Maat niet overeenkomt met andere Omgevingsdiensten met eenzelfde opgave. De regionale afspraken (de Drentse maat) worden daarom herijkt. Dit kan een consequentie hebben voor de gemeentelijke bijdrage.
- Er wordt gewerkt aan nieuwe huisvesting van de omgevingsdienst Drenthe. Hiervoor is een bestemmingsreserve huisvesting gevormd.
- De impact van de Omgevingswet is nog steeds niet volledig te voorspellen waardoor de Omgevingsdienst de 0- lijn van 2025 hanteert.
- Het landelijk Interbestuurlijk programma VTH zijn robuustheidscriteria vastgesteld waaraan alle Omgevingsdiensten voor 1 april 2026 aan moeten voldoen. Het ministerie heeft op basis van het plan van aanpak van de Omgevingsdienst de verwachting uitgesproken dat de OD Drenthe aan de eisen gaat voldoen.

Publiek Vervoer (PV) Groningen-Drenthe

Financieel belang: In de besluitvorming begin 2016 hebben colleges en het bestuur van het OV-bureau aangegeven in totaal voor de contractperiode een jaarlijks bedrag van maximaal € 800.000 op te brengen. De afgelopen jaren zijn er extra uitgaven geweest voor aanvullende opdrachten die niet in de begroting waren opgenomen. Per deelnemer is een jaarlijkse bijdrage hiervoor vastgesteld, waarbij de gemeenten een onderlinge verdeelsleutel hanteren op basis van het gemeentefonds 2015 voor de Wmo. De deelnemersbijdrage en de vervoerskosten worden betaald vanuit het Wmo-budget.

Risico's:

- De kleine omvang van de organisatie Publiek Vervoer en de personele wisselingen maken dat er personeel moet worden ingehuurd, wat effect heeft op de financiën.
- We weten op dit moment nog niet precies welk effect de aanbesteding zal hebben op de financiën. Mogelijk zal er een aanvullende bijdrage nodig zijn.

Ontwikkelingen:

- Tegenvallende resultaten in de bedrijfsvoering van Publiek Vervoer kunnen ertoe leiden dat de gemeentelijke eigen bijdrage incidenteel of structureel wordt verhoogd. De GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe legt in haar kaderbrieven de nadruk op doorontwikkeling van het vervoerssysteem. Daarbij blijft de basis dat de daadwerkelijke uitvoering van het vervoer op orde is.
- De vervoerscontracten zijn in 2024 verlengd voor een periode van twee aaneengesloten jaren en lopen tot 1 augustus 2026.
- In het aankomende jaar zijn we bezig met de voorbereiding en implementatie van de aanbesteding.

Noordmidden-Drentse samenwerking (NMD)

NMD-samenwerking is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Aa en Hunze, Assen, Midden-Drenthe, Noordenveld en Tynaarlo. De inkoop samenwerking is een omvangrijke en structurele samenwerking. De vijf gemeenten ondersteunen en/of behandelen jaarlijks bijna 11.000 inwoners op basis van de Jeugdwet en Wmo. Door de inkoop, het contractmanagement, toezicht en kwaliteit effectief te organiseren draagt NMD-samenwerking bij aan het realiseren van duurzame en betaalbare ondersteuning voor de inwoners van de vijf gemeenten.

NV Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

Financieel belang: de gemeente Noordenveld bezit 72 van de 1.946 aandelen (3,7%).

Resultaat 2024: € 3,5 miljoen.

Er is van de WMD geen begroting 2026 ontvangen. Derhalve volstaan wij met het vermelden van de cijfers uit de laatst goedgekeurde jaarrekening (2024).

Risico's: niet van toepassing.

Ontwikkelingen: de jaarrekening 2024 is op 11 juni 2025 vastgesteld.

Enexis NV

Financieel belang: De gemeente bezit 0,0469% van de aandelen. Aangezien we nog niet over de begrote cijfers van 2026 beschikken, tonen we hieronder de financiële gegevens van Enexis t/m juni 2025:

Resultaat na belasting halverwege 2024 en halverwege 2025:

· 30-06-2024: € 122 miljoen;

· 30-06-2025: € 192 miljoen.

Risico's: De missie en opgave hebben grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis.

Verkenningen van netbeheer NL en de individuele netbeheerders geven aan dat de energietransitie een enorme investeringsopgave en daaruit voortvloeiende kapitaalbehoefte tot gevolg heeft.

De schaarse ruimte voor netuitbreiding, complexe vergunningstrajecten en het structurele tekort aan vakmensen belemmert Enexis om meer vaart te maken in de energietransitie.

Ontwikkelingen: Eind juni heeft de ACM een nieuw concept-prioriteringskader ingesteld voor nieuwe of zwaardere aansluitingen. Hierbij krijgen partijen zoals brandweer en gezondheidszorg voorrang. Dit kader gaat in per 2026. Enexis bestudeert het nieuwe kader en de mogelijke consequenties voor Enexis en haar klanten.

Begin juli heeft de Tweede Kamer de Wet collectieve warmte (Wcw) goed gekeurd. De wet maakt landelijke uitrol van duurzame warmtenetten mogelijk, verplicht gemeenten om warmteplannen op te nemen in hun Regionale Energiestrategie en geeft netbeheerders een krachtig mandaat om projecten aan te sluiten en door te voeren.

Er heeft een wisseling in de raad van bestuur plaatsgevonden. Per 1 juni 2025 is CFO Mariëlle Vogt opgevolgd door Marjanne van Ittersum.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Financieel belang: de gemeente Noordenveld bezit 0,05% (30.771) van de aandelen.

Resultaat 2024: € 294 miljoen.

Er is van de BNG geen begroting 2025 ontvangen. Derhalve volstaan wij met het vermelden van de cijfers uit de laatst goedgekeurde jaarrekening (2024).

Risico's: niet van toepassing.

Ontwikkelingen: De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2026 kan de bank daarom niet maken.

7. Grondbeleid

Inleiding

De paragraaf grondbeleid bevat, gebaseerd op artikel 16 BBV, de volgende onderdelen:

1. een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
2. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
3. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
4. een onderbouwing van de geraamde winstneming;
5. de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Visie grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's

Nota Grondbeleid

De gemeentelijke financiële verordening 2023 schrijft voor dat de nota Grondbeleid iedere vier jaar moet worden herzien. Afgelopen jaar is de nieuwe nota Grondbeleid 2025 vastgesteld. Daarin omschrijven we de mogelijkheden die we hebben op het gebied van grondbeleid en hoe/wanneer we deze willen inzetten. Het is daarmee een instrument voor het realiseren van gemeentelijke doelstellingen.

Vastgoedbeleid

De informatie over het gemeentelijk vastgoed en de grondvoorraad wordt in 2026 verder op orde gebracht. Met de aanschaf van een Vastgoed Informatie Systeem wordt het mogelijk om beter te kunnen sturen op en te kunnen adviseren over ons maatschappelijk vastgoed. In 2026 zorgen we voor verdere uitwerking van de notitie 'vastgoed in de organisatie'.

Omgevingswet

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking. De figuur van het exploitatieplan (kostenverhaalsinstrument) is komen te vervallen. In 2025 is de Nota Grondbeleid geactualiseerd en aangepast aan de nieuwe wetgeving. Daarin is ook het beleid voor kostenverhaal en exploitatie verwerkt conform de Omgevingswet. Inmiddels voeren wij ons grondbeleid volledig uit binnen dit nieuwe wettelijke kader.

Materiële Vaste Activa

Gronden die de gemeente in eigendom heeft (verkregen) met het oog op gebiedsontwikkeling worden ook wel 'warme' of strategische gronden genoemd. Deze gronden worden volgens het BBV verantwoord onder de Materiële Vaste Activa. Het BBV schrijft voor dat deze gronden tegen marktwaarde gewaardeerd moeten worden en dat bij een duurzame waardevermindering deze gronden moeten worden afgewaardeerd. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening beoordeeld of deze gronden nog voor de juiste marktwaarde zijn geactiveerd.

Grondprijsbeleid

In juni 2021 is de Kadernota grondprijzen 2022-2025 vastgesteld door de raad. Belangrijk uitgangspunt binnen het gemeentelijk grondprijzenbeleid is dat marktconforme grondprijzen worden gehanteerd om oneigenlijke staatssteun te voorkomen. De kadernota omschrijft de wijze waarop de grondprijzen worden bepaald. Op basis van deze beleidsnota wordt jaarlijks een

Grondprijsbrief met actuele prijzen opgesteld. Bij deze begroting wordt ter vaststelling de Grondprijsbrief 2026 aangeboden.

Actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie

In exploitatie genomen complexen (BIE complexen)

Voor de hieronder genoemde BIE-complexen zijn exploitatiebegrotingen door de gemeenteraad vastgesteld. De totale boekwaarde bedraagt bij de jaarstukken 2024 € 4.539.000.

Omschrijving	Kern	Laatst vastgestelde exploitatie	Looptijd	Einddatum
Woningbouw				
Peize Zuid	Peize	Jaarrekening 2024	8	31-12-2033
Zuidpoort-Terheijl	Roden	Jaarrekening 2024	8	31-12-2030
Maatlanden-de Zulthe	Roden	Jaarrekening 2024	6	31-12-2030
Bedrijventerrein en overig				
Bedrijventerrein Haarveld	Roden	Jaarrekening 2024	7	31-12-2028
Westeres	Roden	Jaarrekening 2024	1	31-12-2026

Toelichting per project

Peize Zuid te Peize

De Raad van State heeft een tussenuitspraak gedaan over het bestemmingsplan. De gemeente heeft op vrijwel alle gronden gelijk gekregen. Alleen op het gebied van water vraagt de Raad van State om een nadere onderbouwing. Wij onderzoeken dit momenteel en passen het bestemmingsplan hierop aan.

Na afronding van deze aanpassing leggen wij het bestemmingsplan opnieuw ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad. Vervolgens doet de Raad van State een definitieve uitspraak. Als deze positief uitvalt, starten wij medio 2026 met de verkoop van de gronden.

Haarveld te Roden

De laatste kavels op Haarveld zijn inmiddels in optie genomen. Door vertraging in de vergunningprocedures zijn nog niet alle gronden notarieel overgedragen, maar de afronding is in zicht: de laatste vergunning trajecten zijn gestart en naar verwachting vindt de definitieve overdracht in 2026 plaats. In lijn met de bedrijventerreinenvisie benutten we de beschikbare ruimte op bestaande terreinen maximaal. We kiezen bewust voor herstructurering en intensivering. Daarmee creëren we vitale en toekomstbestendige werklandschappen.

Westeresch te Roden

Voor de laatste kavel in dit gebied liep in 2025 een selectieve uitgifteprocedure. Hiermee verkennen geïnteresseerde ontwikkelaars de combinatie van grootschalige detailhandel en een duurzaam brandstofstation. Aanvragen moeten binnen de optieperiode (tot en met 2026) worden ingediend. Na vergunningverlening kan de bouw starten. De grondexploitatie eindigt op 31-12-2027 met een na verwachting positief resultaat.

Maatlanden/de Zulthe te Roden

Het bestemmingsplan is in september 2024 vastgesteld. Tegen het plan is beroep ingesteld bij de Raad van State. De behandeling is nog niet gepland, maar we houden rekening met een afhandelingstermijn van één tot twee jaar.

Ondertussen werken we verder volgens de oorspronkelijke planning. In 2025 maken we het stedenbouwkundig ontwerp definitief, starten we het aanbestedingstraject en bereiden we het bouwrijp maken voor. In 2026 ronden we de aanbesteding af en starten we met het bouwrijp maken van het gebied.

Zuidpoort Terheijl

Eind 2025/begin 2026 start de verkoop van de kavels en verwachten we de eerste inkomsten. Begin 2026 zijn we nog bezig met bouwrijp maken. Start bouw van de eerste woningen wordt niet eerder dan eind 2026 voorzien.

Materiële Vaste Activa (MVA)

Strategische (of overige gronden en terreinen) gronden worden op de balans onder de materiële vaste activa gepresenteerd. De boekwaarde van deze gronden bedroeg op 31 december 2024 circa € 1,8 miljoen. In 2025 is daarnaast een perceel op het bedrijventerrein in Roden aangekocht. Tot deze gronden behoren onder meer de complexen waarvoor nog geen grondexploitatie is vastgesteld.

Materiële vaste activa - gronden	Kern	Oppervlakte m2
Regiovisie	gemeente	308.219
Oude Velddijk	Peize	6.696
Hoofdstraat	Een	30.000
Kavel hoek Wilhelminastraat/Kanaalstraat	Roden	4.910
Bedrijvenkavel bij Feeder One	Roden	2.586
Bedrijvenkavel bij Westeres (naast tankstation)	Roden	5.899
Bedrijvenkavel bij Oosteinde	Roden	19.279
Veenhuizen (vm school De Vlinderhof)	Veenhuizen	4.206

Totaal

381.795

Immateriële Vaste Activa (IMVA)

Voor toekomstige grondcomplexen geldt dat er voorbereidingen zijn getroffen om hiervoor een grondexploitatie vast te stellen. Kosten die hiervoor gemaakt zijn worden, onder bepaalde voorwaarden, op de balans geactiveerd onder de immateriële vaste activa. De boekwaarde bedroeg op 31 december 2024 circa € 740.000. De belangrijkste voorwaarde is dat deze kosten maximaal 5 jaar mogen worden geactiveerd. Na deze periode moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie en kunnen dan worden overgeboekt naar de desbetreffende BIE. Als er geen actieve grondexploitatie tot stand is gekomen, dan moeten de kosten worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat. Hierna volgt een tabel met daarin de startdatum en de verwachte datum waarop de gronden in exploitatie zijn genomen.

Immateriële vast activa: kosten van onderzoek en ontwikkeling		
Woningbouw	Geactiveerd sinds	Start grondexploitatie / verkoop
Roden Zuid	11-9-2019	2026
Kanaalstraat/Wilhelminastraat	14-3-2018	2026
Supermarkt Veenhuizen	19-12-2018	nog niet bekend
Oude Velddijk	11-7-2019	2026
Vm schoollocaties Norg	1-1-2022	nog niet bekend

Toelichting per project

Roden Zuid

Roden Zuid is in de Woonvisie benoemd als één van de sleutellocaties voor de actuele woningbouwopgave. In het gebiedsplan Roden Zuid hebben we deze ambitie concreet gemaakt. De exacte locaties en de belangrijkste randvoorwaarden en uitgangspunten voor woningbouw zijn omschreven in het gebiedsplan. Na een brede participatieronde is het gebiedsplan Roden Zuid in de zomer van 2024 vastgesteld en daarmee het vertrekpunt voor de verdere inhoudelijke uitwerkingen en onderzoeken. Nadat in 2025 het stedenbouwkundig plan is opgesteld starten we in 2026 met het Omgevingsplan.

Kanaalstraat/Wilhelminastraat te Roden

Voor de locatie is via een aanbesteding een projectontwikkelaar gevonden, welke hier 20 woningen gaat realiseren. De woningen worden uitgewerkt en het bouw- en woonrijp maken voorbereid. Eind 2025 start het bouwrijp maken van de locatie. In 2026 start de bouw van de woningen.

Supermarkt Veenhuizen

De voormalige supermarkt (2018) en Vlinderhof-locatie (2024) in Veenhuizen zijn aangekocht om regie te houden over de toekomstige invulling. Momenteel loopt een verkenning naar de ontwikkelmogelijkheden. Deze vormt de basis voor vervolgstappen zoals planvorming, participatie en realisatie.

Oude Velddijk te Peize

Zodra de Raad van State een voor de gemeente positieve uitspraak doet en Knarrenhof en Woonborg de plannen voldoende uitgewerkt hebben dan kan in 2026 gestart worden met het bouwrijp maken van de locatie.

Voormalige schoollocaties Norg

In Norg zijn wij eigenaar van meerdere vastgoedobjecten, waaronder het huidige Dr. Nassaucollege, OBS De Hekakker, de voormalige werkplaats en het voormalige dorpshuis. Voor het Dr. Nassaucollege is een motie ingediend om te starten met het herbestemmingstraject, als onderdeel van het dorpsplan Norg. In het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is verplaatsing van de school voorzien in 2031. Zodra er duidelijkheid is over de toekomstige schoollocaties, verkennen wij de mogelijkheden voor herontwikkeling van het gebied.

Toelichting op overige projecten

Naast de gronden in de BIE, MVA of IMVA zijn er ook nog andere projecten waar we een nadere toelichting op willen geven.

Thedemaborg Nietap

De locatie is bouwrijp gemaakt. Eind 2025 is de start van de bouw. In 2026 wordt de locatie woonrijp gemaakt en is de verwachting dat het project ook afgerond wordt. Het plan bestaat uit 42 woningen, waarvan 7 sociale huurwoningen.

Nieuwbouw woningen Oudgenoegstraat

De te herbouwen woningen aan de Oudgenoegstraat 54-56-66 zijn verkocht. De feitelijke bouw is begin juni 2025 gestart. Hierin wordt ook de woning Oudgenoegstraat 68 meegenomen. Geschatte bouwtijd zal ruim 1 jaar zijn. Daarna herstellen we de omliggende openbare ruimte.

Oosterveld te Norg

Alle kavels zijn verkocht. Fase 1 en 2 zijn afgerond. In fase 3 wordt volop gebouwd, maar er moet ook nog gestart worden met de bouw van een aantal woningen. Na de bouw van de woningen in fase 3 kan ook deze fase woonrijp gemaakt worden. In 2026 gaat de bouw verder. In 2027 wordt de laatste fase en een deel van de Oosterveldweg woonrijp gemaakt.

Resultaten Bouwgrond in Exploitatie (BIE-gronden)

Voor de in exploitatie genomen gronden (BIE-gronden) wordt jaarlijks de grondexploitatie herzien. Hierbij wordt per complex opnieuw bekeken wat de verwachte kosten en opbrengsten zijn om het project tot stand te laten komen. Hieruit vloeit een verwacht financieel resultaat. In onderstaande tabel volgt een prognose van het resultaat van de grondexploitaties. Deze prognose is gebaseerd op de meest recente actualisaties van de grondexploitaties, die in het voorjaar van 2025 zijn opgesteld en samen met de jaarstukken 2024 zijn vastgesteld.

Prognose resultaat grondexploitaties bedragen x € 1.000	
Boekwaarde grondexploitaties jaarrekening 2024	4.539
Nog te maken kosten	33.492
Nog te realiseren opbrengsten	42.718
Eindwaarde	-4.687

Grondexploitaties worden berekend op eindwaarde. Dit is het resultaat op het tijdstip dat de grondexploitatie wordt afgesloten. De vastgestelde grondexploitaties tonen allen een positief resultaat. De getoonde eindwaarde betreft de stand bij de jaarrekening 2024.

Onderbouwing en uitgangspunten bij (tussentijdse) winstneming

In de notitie Grondbeleid van de commissie BBV is een nadere uitleg gegeven op welke wijze rekening gehouden moet worden met tussentijds winst nemen bij positieve grondexploitaties. Bij het stelsel van baten en lasten zoals geformuleerd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn het toerekeningsbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Baten en lasten – en het daaruit vloeiende resultaat – moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord.

Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. Voorziene verliezen dienen te worden genomen zodra zij bekend zijn.

Percentage of completion (Poc)

Naar rato van de voortgang van het project wordt tussentijds winst verantwoord. Indien nog geen gronden zijn verkocht is er dus nog geen sprake van gerealiseerde winst. Maatgevend is de realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. In formule: % kostenrealisatie x % opbrengstrealisatie = % Poc. (ingeval de kosten voor 50% zijn gerealiseerd en de gronden voor 50% zijn verkocht, dan is de Poc dus 25%).

Beleidsuitgangspunten reserves in relatie tot risico's

Aan het uitvoeren van grondbeleid zijn risico's verbonden. Deze risico's kunnen worden beheerst door risicomangement. Het instellen en in stand houden van een reserve is één van de maatregelen die we kunnen nemen om onze risico's te beheersen.

Reserve grondexploitatie

De reserve grondexploitaties vervult de volgende functie:

- nivelleringsreserve (om 'plussen en minnen' met elkaar te verrekenen).

Met het uitvoeren van grondexploitaties loopt de gemeente risico's. Deze risico's kunnen in twee groepen worden ingedeeld:

- reguliere risico's: deze doen zich regelmatig voor en zijn in beginsel goed in te schatten en te ondervangen door het afsluiten van een verzekering of het treffen van een voorziening;
- resterende risico's: risico's die onvoldoende onder controle kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen. Voorbeelden: risico's van vroegtijdige grondverwerving, bodemvervuiling, dalende conjunctuur voor woningbouw et cetera. Deze risico's worden gedekt uit de weerstandscapaciteit (algemene reserve, zie ook de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing).

Om de reserve grondexploitaties op een zeker niveau te houden zullen toekomstige voordelige resultaten op grondexploitaties aan deze reserve worden toegevoegd.

Risicoanalyse

Bij de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met mogelijke risico's. Voor de jaarrekening 2022 is een uitgebreidere risicoanalyse uitgevoerd op de lopende grondexploitaties. Begin 2023 is dit door een extern bureau uitgevoerd met behulp van de Monte Carlo-methode. Eind 2025/begin 2026 zullen deze risico-analyses weer herhaald worden.

Met de huidige woningopgave vanuit het rijk is er dringend behoefte aan (sociale) woningen. Dit betreft woningen voor 1-2 persoonshuishoudens, sociale huur en betaalbare koopwoningen voor 1-2 persoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. In de nieuwe Wet Versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) zal een sterkere verankering plaatsvinden van de verplichting tot het bouwen van betaalbare woningen. Daarbij zal tweederde betaalbaar verplicht worden, waarvan voor de gemeente Noordenveld waarschijnlijk 30% sociale huur. Deze verscherping op de in onze Woonvisie vastgestelde percentages zetten de op te starten projecten verder onder druk. Voor de vastgestelde grondexploitaties lijkt dit waarschijnlijk geen invloed te gaan hebben, maar dat is nog

4004 niet met 100% zekerheid te zeggen. De huidige verdeling voor nieuwe plannen van 30% sociale
4005 huur, 30% betaalbare koop en 40% middelduur tot dure koop geldt alleen voor Maatlanden - de
4006 Zulthe.

4007
4008 In Noordenveld zijn momenteel een drietal grondexploitaties vastgesteld die nog niet in uitvoering
4009 zijn. Voor deze projecten blijft uitstel door bezwaren een groot risico. Uitstel neemt rente en
4010 beheerskosten met zich mee. Daarnaast kunnen de stijgende huizenprijzen ervoor zorgen dat
4011 bestaande plannen niet meer dezelfde percentages betaalbaar hebben als toen de plannen werden
4012 vastgesteld. Dit komt omdat de huizenprijzen sneller stijgen dan de betaalbaarheidsgrens.
4013 Vertraging brengt dus zowel financiële als programmatische risico's met zich mee.

4014
4015 **Grondexploitatie Haarveld**

4016 Deze grondexploitatie laat een positief eindresultaat zien. Er worden dan ook geen risico's verwacht
4017 die niet opgelost kunnen worden binnen de exploitatie.

4018
4019 **Grondexploitatie Westeresch**

4020 Deze grondexploitatie laat een positief eindresultaat zien. Er worden dan ook geen risico's verwacht
4021 die niet opgelost kunnen worden binnen de exploitatie.

4022
4023 **Grondexploitatie Oosterveld Norg**

4024 In het tweede kwartaal van 2025 zijn de laatste betalingen ontvangen voor de resterende kavels in
4025 Norg. Dit jaar zal een laatste raming gemaakt worden voor de resterende kosten van het
4026 woonrijpmaken. Wanneer deze kosten duidelijk zijn kan de grondexploitatie van Oosterveld
4027 gesloten worden. Gezien de inkomsten nu volledig zijn en er eind 2025 duidelijkheid verwacht wordt
4028 over de kosten voor het woonrijpmaken worden de risico's als zeer laag ingeschat.

4029
4030 **Grondexploitatie Peize-Zuid**

4031 Op 16 april heeft de RvS het bestemmingsplan aangehouden en de gemeente verzocht binnen 50
4032 weken een nader onderbouwd waterhuishoudkundig plan op te stellen. Deze vertraging heeft flinke
4033 financiële gevolgen. Door wederom minimaal een jaar uitstel lopen o.a. de rentekosten op en de
4034 lopende kosten door. Uit de jaarrekening 2024 is al gebleken dat het resultaat onder druk staat. Het
4035 risico dat door de verdere vertraging het project negatief wordt is aanwezig. Elke drie jaar dienen de
4036 risico's voor de gronden geanalyseerd te worden. Deze analyse staat voor 2025 weer op de planning
4037 en zal een beter beeld geven over de kansen en risico's in Peize Zuid.

4038
4039 **Grondexploitatie Zuidpoort-Terheijl**

4040 Tegen het plan van Zuidpoort-Terheijl zijn geen bezwaren gemaakt, waardoor snel voortgang
4041 geboekt kan worden met het project. De eerste bijeenkomsten ten behoeve van de verkoop zijn
4042 inmiddels geweest en verwacht wordt dat eind 2025 gestart kan worden met bouwrijp maken.
4043 Gezien het relatief eenvoudige proces en het ruime verwachte resultaat wordt het risico als laag
4044 ingeschat.

4045
4046 **Grondexploitatie Maatlanden - de Zulthe**

4047 De geactualiseerde grondexploitatie laat een positief resultaat zien ondanks de tegenvaller
4048 vanwege extra archeologisch onderzoek. Gezien er net als bij Zuidpoort-Terheijl nog sprake is van
4049 een hoog abstractiegehalte is de bandbreedte van de kosten vrij groot. De verwachte opbrengst van
4050 Maatlanden - de Zulthe is beperkt van omvang. De kans op een negatief eindresultaat is hierdoor
4051 aanwezig. Het kan echter ook nog positiever uitpakken. Onder andere geluidsgrenzen zorgen voor

4052 een relatief klein ontwikkelbaar gebied. De stijgende bouwkosten en kwalitatief hoogwaardig
4053 groen zorgen voor meer kosten, maar leveren ook kansen op.
4054 Aan de andere kant zijn de positieve inschattingen van lokale makelaars over het voor Roden
4055 nieuwe concept woningen en de stijgende marktprijzen reden voor vertrouwen.
4056 De risico's zullen gedurende het project gemonitord worden en waar nodig zal gekeken worden hoe
4057 er bijgestuurd kan worden.

4058

4059 **Toekomstbeeld**

4060 De afgelopen jaren is de woningmarkt wisselend geweest. De betaalbaarheid van woningbouw
4061 staat daarmee onder druk, maar biedt ook kansen voor alternatieve programma's. Daarnaast legt
4062 het streven om 30% sociaal en 30% betaalbaar te bouwen een financiële druk op de
4063 nieuwbouwplannen en wordt dit door deze druk door de Wvrv nog groter. De vertraging die
4064 ontstaat doordat beroep wordt aangetekend tegen omgevingsplannen levert vervolgens zowel
4065 extra financiële als sociale risico's met zich mee.

4066 Financieel dient wel benoemd te worden dat de stijgende huizenprijzen voor de grondexploitaties
4067 voordelig kunnen zijn. Grondprijzen stijgen volgens de gespecialiseerde bureaus harder dan de
4068 bouwkosten. Wanneer dit voordeel opweegt tegen de extra rente- en beheerskosten kan een
4069 nadelig effect tegengegaan worden.

4070

4071 De toekomst biedt daarmee voldoende kansen om lopende projecten goed af te ronden en nieuwe
4072 op te starten. Om toch bij te kunnen dragen aan de gewenste woningbouwbehoefte blijft het ook
4073 van belang er rekening mee te houden dat sommige projecten tot een verlies kunnen leiden. En
4074 verwachte verliezen moeten meteen worden afgeboekt, aldus het BBV. Hiervoor heeft de gemeente
4075 met de bestemmingsreserve Grondexploitaties een voldoende stevig instrument.

4076

4077 Het uitgangspunt bij nieuwe projecten is dat deze minimaal budgettair neutraal kunnen worden
4078 uitgevoerd. Gezien de aard van de verschillende projecten is het mogelijk dat dit niet altijd zal
4079 lukken. Per project zal er een afweging gemaakt worden in hoeverre de inzet van gemeentelijke
4080 middelen bijdraagt aan het realiseren van bestuurlijke doelen om niet alleen te zorgen voor
4081 voldoende woningen, maar ook een gezonde leefomgeving.

4082

4083

8. Openbaarheid

Inleiding

Op 26 januari 2021 nam de Tweede Kamer de Wijzigingswet Wet Open Overheid (hierna Woo) aan, de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB). Op 1 mei 2022 trad de Woo in werking. Deze wet is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Doel van deze wet is het transparanter maken van overheidshandelen. Dat vereist het versneld actief en passief openbaar maken van overheidsinformatie.

De Wet open overheid (Woo) schrijft in artikel 3.5 Openbaarheidsparagraaf voor dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens m.b.t. het transparanter maken van de organisatie en de verbetering van de informatiehuishouding. In de jaarlijkse verantwoording (het jaarverslag) wordt reflecterend beschreven wat er is bereikt en gedaan met de toegekende middelen. In deze voorliggende paragraaf zijn de beleidsvoornemens van gemeente Noordenveld voor het jaar 2026 beschreven. Ingegaan wordt op de drie hoofdonderdelen uit de Woo: 1. Actieve openbaarmaking, 2. Passieve openbaarmaking en 3. Verbetering van de informatiehuishouding.

Actieve openbaarmaking

Met een stapsgewijze aanpak realiseert gemeente Noordenveld de openbaarmaking van de verplichte informatie-categorieën uit de Woo (art. 3.3). Ze sluit hierbij aan op de landelijke ontwikkelingen. De focus van de gemeente ligt in eerste instantie op het voldoen aan de wettelijke vereisten voor publicatie van bestuurlijke documenten via haar Raads Informatie Systeem. Voor wat betreft de inspanningsverplichting Woo (art. 3.1) maakt gemeente Noordenveld al documentatie openbaar.

Passieve openbaarmaking

Gemeente Noordenveld heeft haar Woo-verzoekenproces begin 2025 herijkt, een Woo-coördinator en een intern Woo-loket ingericht. Alle Woo verzoeken worden door de deelnemers van het Woo-loket onderzocht of het proces adequaat verloopt en welke verbeteringen nog nodig zijn. De Woo-coördinator realiseert het contact met de verzoeker indien er onduidelijkheden zijn en stelt vooraf vast of het een algemeen informatieverzoek betreft of om een Woo verzoek gaat. Momenteel wordt gewerkt aan de technische inrichting voor de publicatie van Woo-verzoeken, besluiten en bijlagen. Het streven is om deze inrichting in het vierde kwartaal van 2025 gereed te hebben. Na afronding van deze werkzaamheden zullen Woo-verzoeken geautomatiseerd worden gepubliceerd in het digitale archief van de gemeente, dat via de gemeentelijke website toegankelijk is. Het huidige proces is hiermee zowel voor de interne medewerkers als voor de Woo-verzoekers verbeterd ten opzichte van vorig jaar.

Informatiehuishouding

Het op orde brengen van de informatiehuishouding is een meerjarig traject dat stapsgewijs wordt uitgevoerd. Hoewel al belangrijke stappen zijn gezet, verwachten wij dat het volledig op orde brengen van de informatievoorziening nog meerdere jaren in beslag zal nemen. Daarbij werken we aan structurele verbeteringen op het gebied van archivering, digitale toegankelijkheid, beveiliging en transparantie.

- 4131 De prioriteit is verdeeld in 2 sporen:
- 4132 • Het op orde brengen van werkprocessen en de informatiesystemen, zodat nieuwe dossiers
  - 4133 vanaf de start gaan voldoen en na afhandeling van het dossier in 1 centraal digitaal archief
  - 4134 komen; het zogenoemde (Pr)e-Depot.
  - 4135 • Kwaliteitsactiviteiten, zoals het repareren van dossiers die niet op orde zijn, het vernietigen
  - 4136 van dossiers waarvan de bewaartermijn al lang is verstreken en het voorbereiden voor
  - 4137 overbrenging. Deze worden in opdrachten uitgezet bij leveranciers die hiervoor specialisten
  - 4138 hebben.

4139

4140 Concreet betekent dit dat ieder informatiesysteem wordt getoetst of de inrichting voldoet en zo niet

4141 dan worden de werkprocessen hierop aangepast om te kunnen voldoen aan de nieuwe

4142 wetgevingen. Ieder informatiesysteem wordt gekoppeld aan het centraal in gebruik zijnde (pr)e-

4143 depot. Hiermee wordt een centraal digitaal archief opgebouwd, van waaruit de verschillende

4144 archieftaken worden uitgevoerd. Hiermee wordt tevens gebouwd aan 1 centraal systeem waar alle

4145 informatie is terug te vinden.

4146

4147

9. Overhead

Inleiding

Voorgescreven is dat in het programmaplan een apart overzicht moet worden opgenomen van de kosten van de overhead. In de programma's zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op het overzicht overhead via taakveld (0.4) Overhead, ondersteuning organisatie. In het BBV zijn geen verdere eisen opgenomen met betrekking tot de presentatie. Het minimum betreft een opgave van de baten en lasten van het geheel aan overhead.

Definitie

Om te kunnen vaststellen welke kosten verband houden met de sturing en ondersteuning van het primaire proces en zodoende gerekend kunnen worden tot de overhead, is een definitie van het begrip overhead geïntroduceerd. Deze luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hiermee kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden.

Tarieven

Het centraal begrooten van de kosten van overhead betekent dat het niet langer mogelijk is om uit de taakvelden (voorheen de producten) alle tarieven te bepalen. Om deze reden is het van groot belang dat op een andere wijze uit de begroting blijkt hoe de tarieven worden berekend. In de paragraaf lokale heffingen moet een berekening worden opgenomen hoeveel overhead aan een tarief is toegerekend. De berekening van de tarieven geschiedt dan extracomptabel. De overhead moet daarbij op een consistente wijze worden toegerekend. Deze methode wordt niet door de wetgever voorgescreven, maar wordt door de raad vastgesteld en opgenomen in de financiële verordening. De toerekening van de overhead aan tarieven is in 2026 gebaseerd op de directe uren toegerekend aan het taakveld. Het overheaduurtarief voor de binnendienst bedraagt € 36 en voor de buitendienst € 8.

Overzicht

Hieronder is een tabel opgenomen van de begrote totale baten en lasten van overhead voor 2026 in vergelijking tot voorgaande jaren. De totaal begrote overhead voor 2026 bedraagt € 15.345.000, waarvan € 716.000 doorberekend kan worden aan grondexploitaties en kapitaalwerken. Het saldo dat resteert na deze correctie noemen we het per saldo onverdeelde overhead. De afname in de primitief begrote per saldo onverdeelde overhead ten opzichte van de gewijzigde begroting 2025 komt uit op € 730.000. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door het verschil in de begrote inzet van ingeleend personeel.

Er is gekozen voor een indeling volgens de economische categorieën uit de IV3 (Informatie voor derden). Beschrijvingen van de economische categorieën zijn te vinden in het IV3 Informatievoorschrift voor Gemeenten en Gemeenschappelijke regelingen. Deze definities zijn gespecificeerd voor de baten en lasten van onze gemeente in het overzicht onder de tabel. De verschillenanalyse in het volgende onderdeel correspondeert met de tabel en dient als toelichting op de verschillen, tussen de primitieve begroting voor 2026 en de gewijzigde begroting voor 2025, groter dan € 100.000.

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Omschrijving	Begroot na wijziging 2024	Realisatie 2024	Begroot na wijziging 2025	Primitief begroot 2026	Verschil 2026-2025
1.1	Salarissen en sociale lasten	8.922	8.223	9.102	10.348	1.246
2.1	Belastingen	44	4	22	23	1
3.5.1	Ingeleend personeel	1.296	1.604	1.695	94	-1.601
3.6	Huren	-85	-85	-62	-103	-42
3.8	Overige goederen en diensten	4.527	4.501	4.523	4.455	-68
4.3.1	Inkomensoverdrachten - Rijk	14	14	14	27	13
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	5	5	5	5	0
4.3.6	Inkomensoverdrachten - overige overheden	147	175	199	204	5
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	3	3	3	3	0
7.2	Mutatie voorzieningen	-9	428	-30	-252	-222
7.3	Afschrijvingen	529	532	467	462	-5
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	109	114	111	81	-30
Totaal overhead		15.502	15.518	16.049	15.345	-704
7.5	Doorberekende overhead grondexploitatie	-226	-226	-293	-327	-34
7.5	Doorberekende overhead kapitaalwerken	-435	-273	-397	-389	8
Totaal doorberekende overhead		-661	-499	-690	-716	-26
Per saldo onverdeelde overhead		14.841	15.019	15.358	14.629	-730

Toelichting en verschillen

Categoriebeschrijvingen zijn te vinden in het Iv3-Informatievoorschrift voor Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen. Voor een nadere en specifiek voor onze gemeente geldende definiëring van bovenstaande categorieën lichten wij hieronder de componenten van de diverse categorieën toe. Ook lichten we in dit onderdeel de verschillen tussen de begroting 2026 en de gewijzigde begroting 2025 per economische categorie groter dan € 100.000 toe

1.1 Salarissen en sociale lasten

Betreft de personele lasten die volgens voorschriften van de BBV toegerekend worden tot de overhead. Dit betreft voor onze gemeente met name (delen van) de volgende personele categorieën: administratieve ondersteuning Bedrijfsvoering; algemene zaken; automatisering; communicatie; concerncontrol; directie; financiën; huishoudelijke dienst; juridische zaken; kantine; managers; personeel en organisatie; ondernemingsraad; teamleiders Bedrijfsvoering, Beheer, Ruimtelijk domein en Sociaal domein; en overige personele lasten op gebied van bestuursondersteuning, bedrijfshulpverlening en flankerend beleid.

1.1	Salarissen en sociale lasten	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ 1.246

Het verschil op de salarissen en sociale lasten binnen de overhead wordt met name verklaard door doordat een toename van salarislasteren ter hoogte van € 1,4 miljoen verwacht wordt. De Verwachte salarisbetalingen op huidig personeel worden in het hoofdstuk Personele lasten uitgebreider gepresenteerd en toegelicht.

2.1 Belastingen

Betreft de gemeentelijke belastingen op de gemeentelijke huisvesting.

2.2.1 Belastingen op producenten

Betreft de opbrengst van vervolgingskosten.

3.5.1 Ingeleend personeel

Betreft het personeel dat wordt ingeleend en toegerekend tot de overhead. In 2026 wordt naar verwachting inhuur gepleegd op de vakgroepen IC&T en Financiën en ten behoeve van de ondernemingsraad.

3.5.1	Ingeleend personeel	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ -1.601

De afname op het ingeleende personeel binnen de overhead wordt verklaard doordat inhuur zich in de regel pas gedurende het begrotingsjaar zelf aandient.

3.6 Huren

Betreft huuropbrengsten vanuit het Consultatiebureau, MEE Drenthe en stichting WiN.

3.8 Overige goederen en diensten

Betreft diverse kosten voor (delen van): accountantscontrole; advertenties; arbeidsomstandighedenwet; bedrijfshulpverlening; bezwaar- en beroepschriften; bloemboeketten en bloemstukken; contributies; elektronische dienstverlening; flexibele beloning; fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering; functiewaardering; jubilea; kerstmarkt; klachtenbehandeling; leveringen derden; opleiding; organisatieontwikkeling; participatie; promotie; reis- en verblijfkosten; relatiegeschenken; sociaal wijkbeheer; en verzekeringen. Ook overige goederen en diensten gerelateerd aan administratie en algemeen beheer, automatisering, de kantine en de gemeentelijke huisvesting zijn inbegrepen.

4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk

Betreft een bijdrage aan het Arbeidsmarkt- en Ontwikkelingsfonds.

4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten

Betreft een subsidie aan de personeelsvereniging.

4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen

Betreft een bijdrage aan BAN PersoneelsDiensten.

7.2 Mutatie voorzieningen

Betreft mutaties op de voorziening non-activiteitenregeling.

7.2	Mutatie voorzieningen	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ -222

4259 De verwachte toename van uitgaven ten laste van de voorziening non-activiteitenregeling zorgt
4260 voor een verhoogde dekking afkomstig van de voorziening.

4261

4262 **7.3 Afschrijvingen**

4263 Betreft afschrijvingen op geactiveerde kapitaallasten, voornamelijk in relatie tot administratie en
4264 algemeen beheer, automatisering, gemeentelijke huisvesting en voorlichting en communicatie.

4265

4266 **7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente**

4267 Betreft afschrijvingen op geactiveerde kapitaallasten, voornamelijk in relatie tot administratie en
4268 algemeen beheer, automatisering, gemeentelijke huisvesting en voorlichting en communicatie.

4269

4270 **7.5 Doorberekende overhead grondexploitaties**

4271 Betreft de toerekening van overhead aan grondexploitaties.

4272

4273 **7.5 Doorberekende overhead kapitaalwerken**

4274 Betreft de toerekening van overhead aan kapitaalwerken.

4275

4276 **7.5 Doorberekende overhead projecten**

4277 Betreft de toerekening van overhead aan projecten.

4278

4279

10. Personele lasten

Inleiding

Op basis van een aanvullend onderzoek naar de systematiek met betrekking tot de opbouw van de personele lasten is afgesproken om in de begroting een overzicht van de personele lasten te presenteren. Dit overzicht moet de transparantie bevorderen en naast de verwachte salarislasten ook de verwachte dekking van de salarislasten presenteren.

Ontwikkelingen

Onze personeelsbegroting voor 2026 bedraagt € 30.704.000 en betreft het salaristotaal voor 383,75 fulltime-equivalent (fte), exclusief de inhuur van derden en pensioenpremies en onkostenvergoedingen voor de raad en het college. De vergelijking met voorgaande jaren is als volgt:

Jaar	Begrote formatie	Begroot bedrag (x €1.000)
2022	344,83	23.278
2023	348,08	24.586
2024	372,94	29.172
2025	375,61	29.351
2026	383,75	30.704

De toename ten opzichte van de personeelsbegroting 2025 bedraagt € 1.353.000 en is als volgt opgebouwd.

Omschrijving	Bedrag (x €1.000)
Stijging begroting (2,0%)	587
Knelpuntenbudget	250
Formatieve wijzigingen	516
	1.353

De formatieve uitzetting wordt in de begroting gedekt door externe bijdragen, zoals de uitkeringen voor klimaat- en energiebeleid, opvang van vluchtelingen en Nij Begun.

Om tot een totaal overzicht van de personele lasten te komen, nemen we in deze paragraaf ook de vergoedingen voor de raad en het college, inhuur van derden, onkostenvergoedingen en nog te verdelen personeelsbudgetten mee. Daarmee komt het totaal van begrote personele lasten voor 2026 uit op € 34.257.000.

Omschrijving	Bedrag (x €1.000)
Vaste formatie	30.704
Tijdelijke formatie	0
	30.704
Raadsleden, Griffie en Raadscommissies	772
College	684

Ingeleend personeel	795
Onkostenvergoedingen	149
Nog te verdelen personeelsbudgetten (knelpunten- en vervangingsbudget)	1.153
Totale personeelslasten	34.257

Overzicht

Hieronder is een overzicht opgenomen van de begrote totale personele lasten voor 2026 per afdeling en in vergelijking met voorgaande jaren. De begrote lasten komen uit op € 34.257.000, waarvan naar verwachting € 28.028.000 ten laste komt van de gewone dienst. Dat wil zeggen dat dit deel van de personele lasten gedekt wordt door algemene dekkingsmiddelen en overige inkomsten. Het overige deel, à € 6.229.000, kan naar verwachting gedekt worden door investeringsbudgetten, grondexploitaties, eenmalige budgetten/SPUK's, de tarieven afval en riolering en de overige tarieven (onze inkomsten uit leges).

(bedragen x € 1.000)

Afdeling	Betreft	Realisatie 2024	Begroot na wijziging 2025	Primitief begroot 2026	Begroot 2026 - Begroot 2025
Raadsleden, Griffie en Raadscommissies	In dienst	660	677	772	95
	Ingeleend	108	0	0	
College	In dienst	644	654	684	30
Management Team (1)	In dienst	909	1.041	835	-336
	Ingeleend	89	130	0	
Bedrijfsvoering	In dienst	5.375	6.415	6.642	-1.140
	Ingeleend	1.345	1.461	94	
Beheer	In dienst	6.444	8.273	8.687	162
	Ingeleend	609	290	38	
Beleid en Realisatie (2)	In dienst	2.065	0	0	0
	Ingeleend	164	0	0	
Strategie en Ontwikkeling (3)	In dienst	2.447	0	0	0
	Ingeleend	1.219	0	0	
Publiekszaken (4)	In dienst	6.772	0	0	0
	Ingeleend	1.890	0	0	
Ruimtelijk domein	In dienst	0	6.387	6.450	-1.447
	Ingeleend	0	1.558	48	
Sociaal domein	In dienst	0	7.527	8.239	220
	Ingeleend	0	1.107	615	
Sport en Accommodaties (5)	In dienst	1.214	0	0	0
	Ingeleend	67	0	0	
Ambtenaren Burgerlijke Stand		19	0	0	0
Vervangingsbudget		0	-1.075	384	1.459
Knelpuntenbudget		0	254	769	515
Totale personeelslasten		32.040	34.700	34.257	-443
Dekkingsbron		Realisatie 2024	Begroot na wijziging 2025	Primitief begroot 2026	Begroot 2026 - Begroot 2025

Investerings	-922	-1.040	-1.152	112
Grondexploitaties	-573	-792	-1.049	257
Eenmalige budgetten / SPUK's	-1.347	-686	-974	288
Tarieven afval en riolering	-1.657	-1.771	-1.670	-101
Overige tarieven	-1.253	-1.129	-1.384	255
Totaal dekkingsbronnen	-5.752	-5.418	-6.229	811
Ten laste van gewone dienst	26.288	29.282	28.028	368

(1) Betreft directie, afdelingsmanagers en concerncontrol.

(2 t/m 6) Per 1 januari 2025 heeft er een wijziging plaatsgevonden in de afdelingen. De voormalige afdeling Beleid & Realisatie (2) is verdeeld over de nieuwe afdelingen Ruimtelijk Domein en Sociaal Domein. De nieuwe afdeling Ruimtelijk Domein is verder gevormd uit de voormalige afdeling Strategie en Ontwikkeling (3) en een klein deel van de afdeling Beheer. De nieuwe afdeling Sociaal Domein is verder gevormd uit de voormalige afdeling Publiekszaken (4). Aan de afdeling Beheer is de voormalige afdeling Sport en Accommodaties (5) toegevoegd. De ambtenaren Burgerlijke Stand (6) horen bij de nieuwe afdeling Ruimtelijk Domein.

Verschillen en toelichtingen

In dit onderdeel volgt een analyse voor alle verschillen, tussen de personele lasten per afdeling uit de begroting voor 2026 en de gewijzigde begroting voor 2025, groter dan € 100.000.

Management Team (1)	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ -336

Enkele vacatureplekken zijn inmiddels ingevuld met vaste medewerkers, hierdoor is minder inhuur noodzakelijk. De daling van de lasten personeel in dienst wordt veroorzaakt doordat in de organisatie wijziging een teamleider is verplaatst naar een ander team. Daarnaast wordt een deel van de daling ook veroorzaakt doordat uit wordt gegaan van norm treden in plaats van de daadwerkelijke treden waar een medewerker in valt. Voor dit specifieke team zorgt dat voor een daling ten opzichte van de begroting van vorig jaar.

Bedrijfsvoering	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ -1.140

Ten opzichte van vorig jaar zijn vaste functies meer structureel ingevuld waardoor van langdurige inhuur op deze plekken naar verwachting niet meer noodzakelijk is. Dit zorgt voor een daling van personele lasten in de bedrijfsvoering.

Beheer	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ 162

Door pensionering stromen bij de afdeling Beheer medewerkers uit waarvoor de gemeente een rijksbijdrage ontvangt. Voor de nieuwe medewerkers ontvangt de gemeente lookkostensubsidie, deze is aanmerkelijk lager. Ook is de indexatie van de salarislaster van invloed op het totaal van de hogere personeelslasten.

Ruimtelijk domein	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ -1.447

Het verschil hangt voor een belangrijk deel samen met verleende specifieke uitkering vanuit het Rijk voor CDOKE (Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid). Hiertegenover hoort de gemeente corresponderende uitgaven in de begroting op te nemen. Dit kan in de vorm van doorbelasten van interne uren, maar ook in de vorm van begrote uitgaven van externe inhuur.

4345 In 2026 is er geen sprake meer van een specifieke uitkering voor dit doel. Bij de jaarrekening 2025
4346 zou een ongebruikt deel hiervan overgeheveld kunnen worden naar 2026.

4347

Sociaal domein	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ 220

4348

4349 Het verschil voor de afdeling Sociaal Domein kan toegerekend worden aan de indexering van de
4350 salarislasten tussen de jaren 2025 en 2026.

4351

Vervangingsbudget	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ 1.459

4352

4353 Het verschil tussen de gewijzigde begroting 2025 en de beginstand van de begroting 2026 wordt
4354 verklaard door de werkelijke uitname van het vervangingsbudget in 2025.

4355

Knelpuntenbudget	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ 515

4356

4357 De gewijzigde begroting 2025 toont het restant van het knelpuntenbudget voor 2025. Vanaf 2025 is
4358 structureel € 1 miljoen beschikbaar. Vanaf 2026 is het restant zichtbaar dat nog verdeeld kan worden
4359 om knelpunten in de organisatie op te lossen. Omdat in 2025 vooral tijdelijke inzet ten laste van het
4360 knelpuntenbudget komt is het restant vanaf 2026 hoger.

4361

Investerings	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ -112

4362

4363 Het voordelige verschil is een resultaat van een hogere raming van uren eigen personeel van de
4364 afdelingen Beheer en Ruimtelijk Domein dat in 2026 gaat werken aan investeringen.

4365

Grondexploitaties	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ -257

4366

4367 De uitgaven en inkomsten op onze grondexploitaties worden door de boekwaarde van de
4368 grondexploitaties worden. hier staan toekomstige grondverkoop tegenover. Daarom drukken
4369 personele kosten op de grondexploitaties niet direct op onze reguliere begroting. Deze personele
4370 inzet komt daarmee niet ten laste van onze gewone dienst. De dekking van personele lasten uit
4371 grondexploitaties valt in 2026 naar verwachting hoger uit dan in 2025.

4372

Eenmalige budgetten / SPUK's	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ 288

4373

4374 Ten opzichte van de begroting 2025 kunnen wij meer uren toerekenen aan met name specifieke
4375 uitkeringen (SPUK).

4376

Tarieven afval en riolering	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ 101

4377

4378 Het voordelige/nadeliger verschil is het resultaat van een hogere raming van uren eigen personeel
4379 van de afdeling Beheer dat in 2026 gaat werken ten laste van de tarieven afvalverwerking en
4380 riolering.

4381

Overige tarieven	Verschil 2026-2025	(x € 1.000)	€ -255

4382

4383 Het voordelige verschil is het resultaat van een groter aantal uren dat de teams in 2026 gaan
4384 toerekenen aan de overige tarieven.

4385

4386

Financiële begroting

4387

4388

1. Financiële beschouwingen

De programmabegroting 2026 sluit met de huidige inzichten op € 1.684.000 negatief. In meerjarenperspectief is een tekort geprognosticeerd in 2027 van € 782.000, een overschot in 2028 van € 395.000 en een overschot in 2029 van € 2.097.000.

Deze begroting bevat beleidswensen en beoogde effecten. Een deel van de voorstellen komt uit het oude Meerjaren Uitvoeringsplan (MUP) 2018-2022. Andere voorstellen komen voort uit het nieuwe bestuursakkoord voor 2022-2026.

Achtereenvolgens treft u de volgende toelichtingen aan:

- Begroting 2026
- Meerjarenperspectief 2026-2029;
- Opbouw structureel begrotingssaldo;
- Verschillenanalyse;
- Sociaal domein 2026;
- Beleidsvoorstellen ten laste van de vrije budgetruimte;
- Overige beleidsvoorstellen en investeringen;
- Algemene dekkingsmiddelen;
- Overige opbrengsten;
- Beschikbare middelen na vaststelling van de begroting.

Begroting 2026

In onderstaand overzicht zijn de cijfers vanuit de begroting 2026 per programma weergegeven. Het startsaldo 2026 bedraagt € 1.076.000 negatief.

Programma's (bedragen x € 1.000)	Lasten begroot 2026	Baten begroot 2026	Saldo begroot 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Samen doen	49.954	10.680	-39.274	-40.421	-39.185	-39.641
Samen ontwikkelen	10.001	6.769	-3.232	-2.701	-2.781	-2.915
Bestuur en samenleving	5.597	1.212	-4.385	-4.274	-4.493	-4.725
Groen beleven	20.320	11.818	-8.502	-8.710	-8.773	-8.612
Werken, ondernemen en ontspannen	9.356	3.895	-5.460	-5.578	-5.625	-5.705
Duurzaam voor nu en later	3.226	690	-2.536	-2.422	-2.435	-2.448
Helder zicht	20.676	82.844	62.167	63.951	64.316	66.771
Saldo van baten en lasten	119.130	117.908	-1.222	-155	1.024	2.726
Mutaties reserves:						
Samen doen						
Samen ontwikkelen						
Bestuur en samenleving						
Groen beleven						
Werken, ondernemen en ontspannen	1		-1	-1	-1	-1
Duurzaam voor nu en later						
Helder zicht	275	422	147	107	107	107

Totaal mutatie reserves	276	422	146	106	106	106
Resultaat	119.406	118.330	-1.076	-49	1.130	2.832

Meerjarenperspectief 2026-2029

In het volgende overzicht zijn nieuwe beleidsvoorstellen opgenomen:

Meerjarenperspectief 2026-2029 (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Startsaldo (voor voorstellen nieuw beleid)	-1.076	-49	1.130	2.832
3 O's (onontkoombaar, onvoorzien en onuitstelbaar)				
<i>Gemeenschappelijke regelingen</i>				
Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Drenthe	-125	-125	-125	-125
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	-14	-14	-14	-14
<i>Overige</i>				
Geert de Wilde-brug (investering van € 172)	-11	-11	-11	-11
Vervanging bruggen 2026 (investering van € 287)	-19	-19	-19	-19
Vervanging Generaal van de Boschweg-brug (investering van € 230)	-15	-15	-15	-15
Anti Discriminatie Voorziening	-8	-8	-8	-8
Vervanging ANWB bewegwijzering (investering van € 90)	-10	-10	-10	-10
Verhogen subsidie lokale omroep RTV Zulthe	-9	-10		
Voortzetting ingezet beleid / MUP				
Kindcentrum De Hekakker (aanvullende investering 2026 van € 2.852)	-42	-42	-42	-42
Nieuw beleid				
Huisvesting gemeentehuis (voorbereidingsbudget 2026 € 600)	-129	-129	-129	-129
Speelgoedmuseum scenario 3 renovatie/nieuwbouw (aanvullende investering 2026 € 3.153)	-131	-131	-131	-131
Zwembad De Hullen - variant B (aanvullende investering 2027 € 5.162)		-100	-100	-100
Uitbreiding formatie griffie 2026 e.v.	-58	-58	-58	-58
Stichting Manege Norg (investering 2026 € 55)	-4	-4	-4	-4
Scouting Mensinge Roden (investering 2026 € 122)	-5	-5	-5	-5
Centrumplan Peize (investering 2026 € 342 , 2027 € 366 en 2028 € 182)	-22	-46	-58	-58
Renovatie Hulligtenweg Peest (investering 2026 € 50)	-3	-3	-3	-3
Erfgoedvisie	-3	-3	-3	-3
Saldo (positief bedrag is een overschot)	-1.684	-782	395	2.097

Opbouw structureel begrotingssaldo

Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een structureel evenwicht is belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel. In de begroting moet een limitatief overzicht van de incidentele baten en lasten worden gegeven. Dit verplichte (meerjarige) overzicht speelt een rol bij het vast kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht. Het is van belang dat het overzicht van incidentele baten en lasten betrokken wordt bij het presenteren van het structureel begrotingssaldo.

De in de tabel opgenomen bedragen incidentele lasten en baten sluiten aan op de totalen uit het overzicht incidentele lasten en baten en bevatten eveneens de incidentele mutaties reserves.

Opbouw structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo baten en lasten - primitief	-1.222	-155	1.024	2.726
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	146	106	106	106
Begrotingssaldo primitief na bestemming	-1.076	-49	1.130	2.832
Saldo nieuwe beleidsvoorstellen	608	733	735	735
Begrotingssaldo na nieuwe beleidsvoorstellen en bestemming	-1.684	-782	395	2.097
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo) uit primitieve begrotingssaldo	1.450	687	0	0
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo) uit nieuwe beleidsvoorstellen	9	10	0	0
Structureel begrotingssaldo	-225	-85	395	2.097
Structureel evenwicht	NEE	NEE	JA	JA

Verschillenanalyse

In de perspectiefnota 2026 presenteerden wij voor 2026 een tekort van € 734.000. De begroting 2026 is vervolgens mede aan de hand van de in de perspectiefnota opgenomen kaders opgebouwd. Tegelijk met een aantal ontwikkelingen heeft dit geleid tot een negatief startsaldo in 2026 van € 1.076.000. Hierna volgt een opsomming van de voor- en nadelige verschillen tussen het saldo uit de perspectiefnota en het startsaldo van de begroting 2026. Ook het meerjarenbeeld voor 2027 t/m 2029 is hierin opgenomen.

Verschillenanalyse perspectiefnota 2026 en startsaldo begroting 2026 (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo in perspectiefnota 2026	-734	286	990	2.603
Prijscompensatie	-141	-286	-445	-616
Projecten	288	288	288	288
Burgerzaken	237	237	237	237
Investerings, inclusief afvalverwerking en riolering	123	137	460	659
Sociaal domein	-792	-780	-487	-423
Grondexploitatie	216	342	360	357
2e Trimesterrapportage 2025, zonder effect Jeugd en opbrengst uit bouwleges	-273	-273	-273	-273
Startsaldo begroting 2026	-1.076	-49	1.130	2.832

Toelichting op de verschillen

Hieronder volgt een toelichting op de technische verschillen tussen de meerjarensaldi in de begroting 2026 en de perspectiefnota 2026. De verschillen laten zien welke effecten voortkomen uit de kaders van de perspectiefnota 2026, waarop de begroting is gebaseerd. Daarnaast zijn ze het gevolg van een zo realistisch mogelijke inschatting van de verwachte uitgaven en inkomsten vanaf 2026. De effecten worden apart toegelicht, maar moeten ook in samenhang worden gezien. Zo geldt de prijscompensatie uit de kaders 2026 voor alle prijsgevoelige uitgaven. Deze wordt in de begroting bij enkele taakvelden (zoals afvalverwerking en riolering) weer gecompenseerd via de bijbehorende tarieven.

4450 **Prijscompensatie**

4451 Het nadelige verschil is mede een gevolg van het indexeren van nieuwe budgetten uit de
4452 aanbiedingsbrief bij de begroting 2025 en de bij de 1e trimesterrapportage 2025 bijgestelde
4453 budgetten. Daarnaast zijn ramingen voor gas en elektra bij enkele sportaccommodaties naar boven
4454 bijgesteld.

4455

4456 **Projecten**

4457 Het toerekenen van interne uren aan projecten zoals klimaatakkoord, opvang vluchtelingen uit
4458 Oekraïne en Nij Begun zorgt voor alle jaren voor een voordeel.

4459

4460 **Burgerzaken**

4461 De verwachting is dat voor met name rijbewijzen en paspoorten meer legesopbrengsten worden
4462 gerealiseerd.

4463

4464 **Investerings, inclusief afvalverwerking en riolering**

4465 De jaarlijkse kapitaallasten zijn in de begroting aangepast op basis van de vastgestelde
4466 investeringsbudgetten en de eerder aangekondigde investeringen vanaf 2026. De begrotingen voor
4467 afvalverwerking en riolering, inclusief kapitaallasten, zijn kostenneutraal verwerkt. Alles bij elkaar
4468 levert dit in alle jaren een voordeel op.

4469

4470 **Sociaal domein**

4471 Stijging lasten sociaal domein door toenemende zorgkosten Jeugd

4472 Er wordt op basis van realisatiecijfers over de eerste twee kwartalen van 2025 voor 2026 een
4473 structurele stijging voorzien van de zorgkosten voor jeugdigen in zorg in de gemeente Noordenveld
4474 van circa 9 ton. Dit is een trend die sterk zichtbaar werd eind 2024, die doorloopt in 2025 en waarvan
4475 verwacht wordt dat deze vooralsnog niet afneemt vanaf 2026 en verder. Deze trend wordt enerzijds
4476 verklaard doordat (1.) er meer jeugdigen in de gemeente Noordenveld gebruik gaan maken van
4477 zorg (in de 1ste twee kwartalen in 2025 is het volume met circa 10% unieke cliënten gestegen) en
4478 anderzijds (2.) doordat de zorg intensiever (top 10 duurste cliënten kosten circa 2,7 mln. euro in 2025)
4479 en duurder wordt door prijsstijgingen. Deze prijsstijgingen zijn onder andere het gevolg van
4480 wijzigingen in CAO's die hoger liggen dan de gemeentelijke indexatie of doordat diensten opnieuw
4481 aanbesteed worden.

4482

4483 Gezien het hier om een landelijke ontwikkeling gaat is het niet ondenkbaar dat het Rijk voor de
4484 jaren vanaf 2026 met een aanvullende compensatie zal komen. Het Rijk heeft dit in 2025 ook al
4485 aangekondigd voor de jaren 2023 en 2024.

4486

4487 **Grondexploitaties**

4488 De verwachte verschillen in uitgaven en inkomsten bij de grondexploitaties – inclusief
4489 personeelsuren en rente – worden in de begroting verwerkt. Dit gebeurt door een schatting op te
4490 nemen van een verhoging of verlaging van de toekomstige boekwaarde van de grondexploitaties.
4491 Per saldo levert dit in alle jaren een voordeel op

4492

4493 **2e trimesterrapportage 2025, zonder effect Jeugd en opbrengst uit bouwleges**

4494 De resterende structurele effecten uit de 2e trimesterrapportage 2025 zijn verwerkt in het startsaldo
4495 van de begroting 2026.

4496

4497

4498

Grondslagen

Grondslagen waarop de programmabudgetten 2026 zijn gebaseerd. Aan het eind van elk programma is een overzicht opgenomen van de budgetten op het niveau van de taakvelden. Deze budgetten zijn gebaseerd op:

- de begroting 2025 inclusief de daarop betrekking hebbende begrotingswijzigingen;
- de loonkosten op basis van de formatie voorjaar 2025, het loonniveau volgens de laatst vastgestelde CAO en de individuele inschaling op 1 januari van het begrotingsjaar;
- de aan de programma's toe te rekenen uren, exclusief overhead, tegen het afdelingsuurtarief;
- budgetten voor onder andere onderhoud en instandhouding van kapitaalgoederen gebaseerd op de begroting 2025 met een prijscompensatie van 2,5% en met een areaalgroei voor wegen, openbare verlichting, bruggen, groen en speelvoorzieningen;
- subsidies en bijdragen aan derden worden geraamd op basis van bestaande subsidies met een verhoging indexatie van 2,5%;
- de algemene dekkingsmiddelen van het rijk op basis van de laatst bekende uitkeringscomponenten en vergoedingsbijdragen volgens de meicirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- de inkomsten uit de lokale belastingheffingen tegen de door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunten.

Sociaal domein

Begroting sociaal domein 2026

Vanaf de begroting 2024 is het zogenaamde hek rondom het sociaal domein verdwenen. Daarom geldt ook in deze begroting dat het begrote resultaat van het sociaal domein niet meer wordt verrekend met de bestemmingsreserve sociaal domein.

Hervormingsagenda Jeugd en extra middelen jeugdzorg

In 2023 hebben gemeenten ingestemd met de Hervormingsagenda Jeugd. Daarmee hebben zij zich gecommitteerd aan de doelstellingen en bijbehorende veranderingen. Samen zijn we aan de slag gegaan met een ingrijpende vernieuwing van de jeugdzorg. Deze verandering vindt plaats van lokaal tot regionaal en landelijk niveau en is daarmee ook een opgave voor Noordenveld.

Vanaf 2028 worden de beheersmaatregelen uit de [Hervormingsagenda Jeugd](#) versterkt. Er worden ook aanvullende maatregelen uitgewerkt, zoals het invoeren van een eigen bijdrage voor gemeenten.

In de meicirculaire van 2025 zijn extra middelen voor de jeugdzorg aangekondigd door de Rijksoverheid voor de periode van 2025 tot en met 2027. Het aandeel van de gemeente Noordenveld in deze middelen wordt vanaf 2025 aangewend ter compensatie voor de aanzienlijk toenemende kosten die gemaakt worden voor de jeugdzorg.

Beleidsvoorstellen ten laste van de vrije budgetruimte

3 O's (onontkoombaar, onvoorzien en onuitstelbaar)

GGD (€ 125.000 per jaar)

Voor 2026 heeft de GGD Drenthe extra middelen nodig voor diverse ontwikkelingen. Het gaat hierbij over de indexatie van lonen en prijzen conform de afspraken die staan omschreven in 'Samen werken voor Drenthe', extra inzet op advisering aan gemeenten op het gebied van advisering

4546 Omgevingswet, verplichte invoering van een elektronisch voorschrijfsysteem voor medicatie,
4547 vervanging van een elektronisch patiëntendossier.

4548

4549 **VRD (€ 14.000 per jaar)**

4550 Op basis van de afspraak gemaakt vanuit de VDG-notitie 'Samen werken voor Drenthe' vindt de
4551 indexatie plaats op lonen en prijzen. Voor 2026 is dat een bedrag van € 830.000. De meerjarige
4552 afspraak voor bijstelling van de kapitaalslasten van € 60.000 komen daar nog bij. Voor Noordenveld
4553 is de totale uitzetting in 2026 t.o.v. 2025 € 14.000.

4554

4555 **Geert de Wilde brug (investering € 172.000, € 11.000 per jaar)**

4556 De Geert de Wildebrug in Veenhuizen is aan vervanging toe. Hiervoor heeft u eerder al budget
4557 beschikbaar gesteld voor restauratie, € 150.000 in 2023 en € 70.000 in 2024. Uit de directieraming
4558 van de restauratie architect blijkt dat de vervanging/restauratie van de Geert de Wilde brug in
4559 Veenhuizen duurder is dan eerst voorzien. Dit heeft mede te maken met de monumentale status
4560 van de brug. Er zijn daarom aanvullende middelen nodig om de restauratie tot uitvoering te
4561 brengen.

4562

4563 **Vervanging bruggen 2026 (investering € 287.000, € 19.000 per jaar)**

4564 Bij de herinspectie van de houten bruggen begin 2025, zijn 3 bruggen aangemerkt voor vervanging
4565 in 2026. Deze bruggen zijn aan het einde van hun technische levensduur. Het gaat om de volgende
4566 houten bruggen: 035 Langmadijk, 052 Hullenweg, 073 Borglaan. Overigens wordt er een beleids- en
4567 beheerplan ter besluitvorming aangeboden om het beheer en onderhoud aan bruggen vroegtijdig
4568 aan te kunnen geven.

4569

4570 **Vervanging Generaal van de Boschwegbrug (investering € 230.000, € 15.000 per jaar)**

4571 De brug aan de Generaal van de Boschweg is aan vervanging toe. Eerder heeft u € 250.000 en
4572 290.000 beschikbaar gesteld voor de kosten aan diverse bruggen. Echter voor het behouden van de
4573 cultuur- en bouwhistorische waarde van deze brug in Veenhuizen is een aanvullend krediet van €
4574 230.000 nodig.

4575

4576 **Anti Discriminatie Voorziening (€ 8.000 per jaar)**

4577 Volgens de Wet Gemeentelijke Anti discriminatievoorziening (Wga) zijn alle Nederlandse
4578 gemeenten verplicht om een onafhankelijke voorziening in te richten voor alle inwoners.
4579 Momenteel is er circa € 13.000 structureel beschikbaar binnen de programmabegroting van de
4580 gemeente Noordenveld voor deze voorziening. Discriminatie Drenthe coördineert deze voorziening
4581 voor de meeste gemeenten in Drenthe. Conform begroting 2025 discriminatie Drenthe NL is het
4582 aandeel voor de gemeente Noordenveld vanaf 2025 echter circa € 21.000. Er is dus sprake van een
4583 structureel tekort van circa € 8.000. Door middel van dit voorstel dichten we dit tekort structureel.

4584

4585 **Vervanging ANWB bewegwijzering (investering € 90.000, € 10.000 per jaar)**

4586 Bij de inspectie van de ANWB bewegwijzeringsmasten eind 2024 is gebleken dat een aantal van de
4587 masten en bewegwijzering aan het einde van hun technische levensduur zijn en (deels) vervangen
4588 moeten worden. Hiervoor is geen regulier budget beschikbaar.

4589

4590 **Verhogen subsidie lokale omroep RTV Zulthe (eenmalig 2026 € 9.000 en 2027 € 10.000)**

4591 Onze lokale omroep RTV Zulthe heeft voor 2025 een hogere subsidieaanvraag ingediend. Dit komt
4592 omdat zij nu het normbedrag van 1,62 per huishouden aanvragen wat door de VNG voor de subsidie
4593 aan lokale omroepen is vastgesteld. In 2024 was dit bedrag nog 1,30 per huishouden. Rekening

4594 houdend met 3% indexering is er in 2026 een bedrag van € 8.807 extra nodig en in 2027 € 9.526.
4595 Vanaf 2028 vervalt onze bijdrage, het Rijk neemt dit dan over.

4596

4597 **Voortzetting ingezet beleid / MUP**

4598 **Kindcentrum De Hekakker (Investering 2026 € 2.852.000, € 42.000 per jaar)**

4599 Ten behoeve van de ontwikkeling en realisatie van kindcentrum De Hekakker in Norg was in de
4600 begroting een investeringsbudget van € 7.000.000 beschikbaar. Dit budget is gebaseerd op een
4601 voorlopige raming uit 2024 op basis van de gegevens zoals die op dat moment bekend waren. Op
4602 basis van het definitief ontwerp is een aanvullend budget nodig van in totaal € 2.852.000. Een deel
4603 hiervan bestaat uit de kosten van het kinderopvanggedeelte, dat geen onderdeel was van het
4604 oorspronkelijke budget. Dit wordt verrekend met een huurprijs en leidt niet tot extra jaarlasten.
4605 Daarnaast zijn ook de kosten voor de school hoger dan eerder begroot. Factoren hierbij zijn onder
4606 andere een hogere leerlingenprognose, nadere eisen vanuit wet- en regelgeving van zowel het rijk
4607 als de gemeente en een stijging van bouwkosten. De hogere investering voor de school brengt een
4608 extra jaarlijkse last van € 42.000 met zich mee.

4609

4610 **Nieuw beleid**

4611 **Huisvesting gemeentehuis (investering voorbereiding € 600.000, € 129.000 per jaar)**

4612 Volgend jaar zal n.a.v. het besluit over toekomstige huisvesting gemeentehuis (renovatie huidige
4613 locatie of nieuwbouw) het scenario verder worden uitgewerkt. Voorbereidingskosten die gemaakt
4614 zullen worden hebben betrekking op ontwikkeling van een voorlopig ontwerp, advies- en
4615 projectkosten.

4616

4617 **Speelgoedmuseum (investering 2026 € 3.153.000, € 131.000 per jaar)**

4618 De gemeente heeft in 2024 de noodzaak voor vernieuwing en het uitvoeren van het noodzakelijk
4619 onderhoud aan het speelgoedmuseum onderkent. Zonder een ingrijpende vernieuwing dreigt het
4620 museum zijn museale status te verliezen (met name door onvoldoende geschikte depotruimte en
4621 tentoonstellingsruimte) en kan het niet meer fungeren als maatschappelijk middelpunt in het
4622 centrum van Roden. Om uit te zoeken wat er exact nodig is, is daarom in de begroting van 2025 een
4623 voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 76.000. De projectgroep Speelgoedmuseum,
4624 bestaande uit de directeur van het Speelgoedmuseum, een externe architect/adviseur en
4625 medewerkers van de gemeente, heeft een aantal scenario's onderzocht. In het scenario-onderzoek
4626 vormen verplichtingen die de gemeente heeft als verhuurder van het pand een belangrijk
4627 uitgangspunt. Ook speelt de groeiende maatschappelijke functie van het Speelgoedmuseum in het
4628 centrum van Roden een rol in de uitwerking van de scenario's. Tot slot zijn de pijlers duurzaamheid
4629 en toegankelijkheid belangrijke onderdelen die zijn meegenomen in het scenario onderzoek.

4630

4631 **Uitbreiding formatie griffie 2026 e.v. (€ 58.000 per jaar)**

4632 Conform voorlopig besluit van de werkgeverscommissie, genomen op 22 januari 2025, om de griffie
4633 uit te breiden van 2,69 naar 3,47 fte, en waarvan het presidium op de hoogte is gebracht, wordt deze
4634 uitbreiding 2026 structureel opgenomen in de begroting. De uitbreiding heeft te maken met de
4635 sterk toegenomen werklust en complexiteit van het werk bij de griffie. De onderbouwing van deze
4636 noodzakelijk geachte uitbreiding is bekend bij en wordt onderschreven door de
4637 werkgeverscommissie. Daarnaast is er een herwaardering toegepast op alle functies bij de griffie.

4638

4639 **Stichting Manege Norg (investering 2026 € 55.000, € 4.000 per jaar)**

4640 Het stichtingsbestuur wil graag een nieuw dak op de kleine rijhal omdat het dak kapot is. Verder wil
4641 het stichtingsbestuur graag een nieuwe omheining en sproei installatie in de kleine rijhal. De
4642 omheining voldoet niet meer aan de veiligheidseisen van Stichting Veilige Paardensport. De bodem

in de kleine rijhal kan beter en duurzamer worden besproeid met pop-up sproeiers waardoor de bodem langer meegaat. De totale kosten worden geschat op € 91.000. Een van de uitgangspunten van het sportaccommodatieplan is dat sport-aanbieders 40% van de plankosten betalen. Dit betekent een investering van € 55.000 voor ons.

Scouting Mensinge Roden (investering 2026 € 122.000, € 5.000 per jaar)

Eén van de toekomstplannen van sportaanbieders is van Stichting Scouting Mensinghe Roden. De stichting is eigenaar van het clubgebouw 'De Woudscout' aan de Norgerweg in Roden. Het plan is het clubgebouw aan de westkant uit te breiden en te verduurzamen (isoleren). In het clubgebouw is nu regelmatig onvoldoende ruimte voor groepsactiviteiten. En het stichtings bestuur verwacht dat het ledenaantal zal stijgen van 230 naar meer dan 300 door de woningbouwplannen in Roden-Zuid. De westkant van het clubgebouw is het minst duurzame gedeelte dat regelmatig vochtig en moeilijk te verwarmen is. De totale kosten worden geschat op € 204.000. Met een eigen bijdrage van 40% wordt onze investering € 122.000.

Centrumplan Peize (investering 2026 € 342.000, € 22.000 per jaar)

Na de herinrichting van De Brink in Peize (Fase 1) is het moment aangebroken om verder te gaan met fase 2 voor het beperken van de wateroverlast in het centrum van Peize en het uitvoeren van het noodzakelijk onderhoud. Voor de herinrichting van de bovengrond en voor wensen vanuit inwoners (participatieve maatregelen) wordt budget aangevraagd. Voor deze budgetten zal ook nog gekeken worden naar andere financieringsbronnen.

Renovatie Hulligtenweg Peest (investering 2026 € 50.000, € 3.000 per jaar)

Vanuit inwoners uit Peest is een plan ingediend voor de herinrichting van het 'Zandgaotenbossie'. Het betreft hier een plan ten behoeve van het dorpenfonds. De toegangsweg naar het Zandgaotenbossie is in eigendom van Boermarke Peest. De staat van de weg is van matige kwaliteit. Het ontbreekt Boermarke Peest aan de middelen om de weg te herstellen en is randvoorwaardelijk om het project dorpenfonds uit te voeren. Er hebben gesprekken plaatsgevonden over de mogelijke overdracht van dit deel van de weg. Om de weg op het huidige afgesproken onderhoudsniveau "basis" te brengen is een eenmalige investering noodzakelijk van circa.€ 50.000, de bijbehorende kapitaallasten bedragen hiermee € 3.000. Hierna wordt het beheer en onderhoud van de weg structureel opgenomen in het gemeentelijke wegenbeheerplan.

Erfgoedvisie (€ 3.000 per jaar, € 3.000 eenmalig in 2026)

In de erfgoedvisie bepaalt de gemeente de ambities op het gebied van erfgoed en welke structurele acties en handelingen daarbij horen. De erfgoedvisie legt de basis voor het uitdragen van het Noordenveldse erfgoed op alle beleidsterreinen. De visie beschrijft onder andere welke ondersteunende rol erfgoed kan spelen bij de uitdagingen die nu en in de toekomst op de gemeente afkomen (bijvoorbeeld de woningopgave, de aanpak van de klimaatcrisis, verduurzaming et cetera).

Overige beleidsvoorstellen en investeringen

In onderstaand overzicht zijn de beleidsvoorstellen ten laste van de volgende begrotingsposten nader toegelicht:

- reserves;
- toekomstige boekwaarde grondexploitaties (n.v.t.);
- vervangingsinvesteringen;
- eenmalige ruimte (n.v.t.).

Voorstellen ten laste van reserves

Inzet algemene reserve begrotingstekort 2026 (€ 1.684.000 in 2026)

Het begrotingsjaar 2026 sluit met een tekort van €1,68 miljoen. Wij stellen voor de algemene reserve in te zetten om dit tekort te dekken.

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen zijn investeringen die afgeschreven activa vervangen. Na verloop van tijd komt door afschrijving in de begroting immers weer een bedrag "vrij" waaruit het betreffende actief opnieuw kan worden vervangen. Er wordt een onderscheid gemaakt naar investeringen in de bedrijfsvoering, investeringen ten laste van tarieven en overige investeringen.

Investeringen in de bedrijfsvoering

Investeringen in de bedrijfsvoering hebben betrekking op de bedrijfsmiddelen, dus op de kosten die moeten worden gemaakt voor het laten functioneren van de organisatie.

Bedragen x € 1.000	Investering	Kapitaallast
Investeringen in de bedrijfsvoering		
<i>Renovatieonderhoud gebouwen</i>		
Gebouwenbeheer	78	4
<i>Automatisering</i>		
Vervanging hardware	930	154
<i>Tractie</i>		
Aanhangers	90	9
Traktoren	160	19
Werktuigen	160	15
<i>Inventaris</i>		
Gemeentehuis	76	10
Totaal	1.494	211

Toelichting per investering in de bedrijfsvoering

Renovatieonderhoud gebouwen

Het vermelde bedrag is bestemd voor het uitvoeren van verbouwingen en renovatieonderhoud van de gemeentelijke gebouwen, conform planning in het meerjarig onderhoudsbeheerplan.

Automatisering

In 2026 wordt gestart met de vervanging van onder andere mobiele telefoons en laptops.

Tractie

Conform tractieplan. Betreft vervanging van een tractor en werktuigen waaronder een bermkantmaaier.

Inventaris

In 2026 wordt verder gegaan met de vervanging van bureaus, stoelen en vitaliteitsmiddelen ten behoeve van de werkplekken.

4723 **Investerings ten laste van tarieven**

4724 Hieronder volgt een specificatie van de investeringen ten laste van tarieven:

4725

Bedragen x € 1.000	Investing	Kapitaallast
Afvalverwerking		
Inzamelvoertuig (2x)	700	98
Minicontainers	55	8
Totaal	755	106

Bedragen x € 1.000	Investing	Kapitaallast
Riolering		
Reguliere vervangingen riolering	4.824	193
Klimaatadaptatie water	454	18
Totaal	5.278	211

4726

4727 **Toelichting per investering ten laste van tarieven**

4728 *Vervanging inzamelvoertuigen*

4729 De twee inzamelvoertuigen voor huishoudelijk afval zijn aan het eind van de technische levensduur
4730 en moeten worden vervangen. Bij deze vervanging is de bedrijfszekerheid belangrijk een belangrijk
4731 criterium zodat uitval van ophaalroutes tot een minimum wordt beperkt.

4732

4733 *Minicontainers*

4734 Door de uitbreiding van de woningvoorraad is een groot aantal nieuwe containers benodigd.
4735 Daarnaast is meer vraag naar extra groene containers.

4736

4737 *Reguliere vervangingen riolering*

4738 Dit betreft alle werkzaamheden aan vrijverval riolering waar risico's worden voorzien, inclusief
4739 prijsstijgingen. Ook betreft dit het afkoppelen van regenwater in het kader van klimaatadaptatie,
4740 zoals afgesproken in het geactualiseerd GWRP 2024-2027. Daarnaast betreft dit maatregelen voor
4741 wateroverlast in Norg en Peize.

4742

4743 *Klimaatadaptatie water*

4744 Het gaat hier om maatregelen in het kader van klimaatadaptatie voor zoals benoemd in de
4745 Regionale Adaptatiestrategie. Dit wordt eveneens gebruikt als cofinanciering voor subsidiegelden
4746 zoals de subsidie Hoge Zandgronden en de Impulsgelden.

4747

4748 **Overige investeringen**

4749 Onderstaand volgt een specificatie van de overige investeringen:

4750

Bedragen x € 1.000	Investing	Kapitaallast
Overige investeringen		
Wegen	515	28
Openbare verlichting	318	16
Meeliftinvesteringen Duurzaam Veilig	122	7
Totaal	955	51

Toelichting per overige investering

Meeliftinvesteringen riolering/wegen

Jaarlijks worden de wegen visueel geïnspecteerd, waarbij de kwaliteit van de verharding in beeld wordt gebracht. Dit leidt tot een lijst waarin de benodigde onderhoudsmaatregelen per wegvak zijn benoemd. Deze lijst vormt de basis voor de keuzes van de te nemen maatregelen. Omdat rioolvervanging er voor zorgt dat boven de sleuf de verharding moet worden vervangen, is het efficiënt en effectief om de rest van de verharding ook mee te nemen. Het budget van de meeliftinvesteringen gebruiken we hiervoor.

Openbare verlichting

Betreft de vervanging van armaturen en lichtmasten. Conform vervangingsplan.

Meeliftinvesteringen Duurzaam veilig

Het budget Meelift duurzaam veilig wordt ingezet om op plaatsen waar duurzaam veilig wordt toegepast ook het verhardingsdeel aan te kunnen pakken.

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen worden gevormd uit een aantal structurele niet aan producten of activiteiten gekoppelde inkomsten. Deze dekkingsmiddelen worden van het rijk (algemene uitkering), van de inwoners en het plaatselijke bedrijfsleven (onroerende zaakbelastingen en andere heffingen) en uit beleggingen verkregen.

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026		2027		2028		2029	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.5 Treasury	2.598	2.580	2.677	2.738	2.473	2.705	2.473	2.670
0.61 OZB woningen	656	5.354	672	5.488	689	5.626	706	5.766
0.62 OZB niet-woningen eigenaren	71	2.241	73	2.297	75	2.354	76	2.413
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	71.082	0	73.101	0	73.814	0	76.922
Vervangingsinvesteringen	261	0	268	0	275	0	282	0
Totaal	3.586	81.257	3.690	83.624	3.512	84.499	3.537	87.771

Treasury

Het taakveld Treasury bestaat uit de onderdelen rente en dividend.

Rente

De gemeente heeft per 1 september 2025 14 langlopende leningen op de balans staan. De rentelasten worden begroot op dit taakveld. Daarnaast vindt op dit taakveld de doorbelasting plaats van de rentelasten naar de diverse beleidsterreinen en de grondexploitaties.

Dividend

De gemeente Noordenveld is aandeelhouder in een aantal nutsbedrijven. Uit de winst van deze bedrijven kan dividend worden uitgekeerd.

4788 **Onroerende zaakbelastingen woningen en niet-woningen**

4789 De ramingen voor de OZB zijn gebaseerd op de waardepeildatum 1 januari 2025 en zijn van
4790 toepassing op het tijdvak 2026.

4791
4792 **Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds**

4793 Via circulaire informeert het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gemeenten
4794 over de gemeentefondsuitkeringen. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de
4795 gemeenten. Gemeenten ontvangen in principe op drie tijdstippen in het jaar de informatie over de
4796 gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de
4797 Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota.
4798 Deze begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2025. Het gemeentefonds kent drie soorten
4799 uitkeringen: de algemene uitkering, de decentralisatie- en de integratie-uitkeringen.

4800
4801 **Jeugd**

4802 Voor 2025 tot en met 2027 komt circa € 3 miljard cumulatief voor gemeenten beschikbaar voor
4803 jeugdzorg en voor de terugval in 2026 in het gemeentefonds. Hieronder volgt een toelichting
4804 op de verschillende maatregelen.

4805
4806 *Demping terugval gemeentefonds 2026*

4807 Er wordt structureel € 424 miljoen beschikbaar gesteld voor de terugval in het gemeentefonds. In
4808 2026 is het een bedrag van € 400 miljoen en voor 2030 en verder een bedrag van € 424 miljoen. Het
4809 Rijk beschouwt de demping van het zogenaamde 'ravijn' van de algemene uitkering als onderdeel
4810 van het cluster Jeugdzorg.

4811
4812 *Tekorten voor rekening Rijk*

4813 De deskundigencommissie Van Ark adviseert om het tekort in het budget voor jeugdzorg in gelijke
4814 delen te verdelen over Rijk en gemeente. De structurele kosten voor het Rijk zijn € 414 miljoen.

4815
4816 *Groeipad maatregelen Hervormingsagenda*

4817 Het ingroeipad van de maatregelen van de Hervormingsagenda wordt verzacht. Hiervoor is in 2026
4818 € 498 miljoen en in 2027 een bedrag van € 447 miljoen beschikbaar. De volledige besparing van de
4819 Hervormingsagenda wordt volgens het Rijk in 2028 gerealiseerd.

4820
4821 *Hervormingsagenda Jeugd*

4822 Het grootste deel van de eerder gereserveerde middelen voor de Hervormingsagenda Jeugd zijn bij
4823 de meicirculaire 2025 overgeboekt naar het gemeentefonds. Het gaat om een bedrag van € 333
4824 miljoen in 2026 variërend tot € 320 miljoen in 2030. Dit betekent dat de in de begroting 2025-2028
4825 opgenomen stelpost is vervallen. De verdeling van de resterende nog gereserveerde middelen (€ 23
4826 miljoen in 2026 tot € 36 miljoen in 2028) is nog niet bekend.

4827
4828 Naast het beschikbaar stellen van aanvullende middelen neemt het Rijk ook een financieel
4829 voorschot op nog te nemen maatregelen om het jeugdzorgstelsel te beheersen. Dit doet het rijk
4830 vanaf 2028 door een uitname uit het gemeentefonds voor drie maatregelen. Hieronder staat per
4831 maatregel een toelichting.

4832
4833 *Eigen bijdrage jeugdzorg*

4834 Er wordt een eigen bijdrage ingevoerd voor jeugdzorg per 1 januari 2028. De maatregel moet
4835 jaarlijks € 260 miljoen opleveren.

4836

4837 *Sturen op trajectduur jeugdzorg*
4838 Rijk en gemeenten gaan met de sector afspraken maken over hoe beter te kunnen sturen op
4839 trajectduur. Deze maatregel moet jaarlijks € 68 miljoen opleveren vanaf 2028.
4840
4841 Gemeenten kunnen zowel de eigen bijdrage als het sturen op de trajectduur budgettair neutraal in
4842 hun begroting verwerken, bijvoorbeeld door hiervoor een stelpost op te nemen. Dit geldt op dit
4843 moment alleen voor de komende begroting 2026-2029. De financieel toezichthouder staat dit toe,
4844 omdat aannemelijk is dat het realiseren van deze uitwerking en wetgeving onder de
4845 verantwoordelijkheid van het Rijk valt.

4846
4847 *Indexeren opbrengst Hervormingsagenda*
4848 De besparingsopgave van de Hervormingsagenda Jeugd is in prijs- en volumepeil 2019 ingeboekt.
4849 Er is een hogere besparing te veronderstellen, aangezien prijs en volume sinds 2019 zijn gestegen.
4850 De omvang van deze besparing is jaarlijks € 507 miljoen vanaf 2028.

4851
4852 Gemeenten moeten hiervoor zelf concrete maatregelen treffen om deze besparing te realiseren.
4853 Hiervoor is het niet mogelijk om een stelpost op te nemen.

4854
4855 **Wmo**

4856 *Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo*
4857 In de Voorjaarsnota 2023 is besloten dat het abonnementstarief in de Wet maatschappelijke
4858 ondersteuning (Wmo) 2015 wordt afgeschaft en dat in de plaats daarvan vanaf 2026 de inkomens-
4859 en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo opnieuw wordt ingevoerd. Hiervoor wordt het
4860 wetsvoorstel Vervanging abonnementstarief Wmo 2015 voorbereid. De inwerkingtreding van deze
4861 wet is nu voorzien per 1 januari 2027 in plaats van per 1 januari 2026. Dat betekent dat de besparing
4862 van € 225 miljoen voor het jaar 2026, die in de Voorjaarsnota 2023 in het gemeentefonds is verwerkt
4863 vervalt. De € 225 miljoen is toegevoegd aan de algemene uitkering.

4864
4865 **Overige opbrengsten**

4866 **Forensenbelasting (taakveld 3.4 Economische promotie)**

4867 Uitgangspunt is om de opbrengst met het verwachte inflatiepercentage te verhogen.

4868
4869 **Toeristenbelasting (taakveld 3.4 Economische promotie)**

4870 Met ingang van 2016 zijn kinderen tot en met 12 jaar vrijgesteld van toeristenbelasting. Met de
4871 uitkomst van het onderzoek van Recreatieschap Drenthe is besloten om met ingang van 2021
4872 gedifferentieerde tarieven te hanteren. De tarieven zijn: hotels, bungalowparken, B&B's en
4873 verhuuraccommodaties € 1,75 per persoon per nacht en campings en groepsaccommodaties € 1,10
4874 per persoon per nacht. Voor 2026 blijven deze tarieven op hetzelfde niveau.

4875
4876 **Lijkbezorgingsrechten (taakveld 7.5 Begraafplaatsen)**

4877 De nieuwe beheersverordening begraafplaatsen en de daarbij behorende uitvoeringsbesluiten zijn
4878 in 2023 in werking getreden. Dit draagt bij aan een hogere kostendekkendheid en lost problemen in
4879 de uitvoering op. De verordening lijkbezorgingsrechten bevat nieuwe posten die dit ondersteunen.
4880 In 2025 zijn de tarieven verhoogd naar het niveau van omliggende gemeenten. Deze worden voor
4881 2026 verhoogd met het verwachte inflatiepercentage van 2,5%.

4882
4883 **Marktgelden (taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen)**

4884 De marktgelden die we momenteel nog heffen, zijn de weekmarktgelden van Peize.

Reinigingsheffingen (taakveld 7.3 Afval)

Het uitgangspunt op dit onderdeel is de kostendekkendheid. Het tarief afvalstoffenheffing wordt ten opzichte van 2025 met € 17,27 verhoogd. Deze opbrengsten vallen onder het programma Groen Beleven. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Rioolheffing (taakveld 7.2 Riolering)

Het uitgangspunt op dit onderdeel is de kostendekkendheid. Ten opzichte van 2025 stijgt het tarief bij een gemiddelde woningwaarde met € 22,79. De stijging hangt samen met de gestegen kosten en projecten als Norg-West en Peize. Deze opbrengsten vallen eveneens onder het programma Groen Beleven. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Vergelijkend overzicht belastingdruk woningen 2025 en 2026

Heffing	2025	2026	Stijging 2026	
			relatief	absoluut
Afvalstoffenheffing meerpersoons	€ 294,68	€ 311,95	5,9%	€ 17,27
Rioolheffing	€ 325,53	€ 348,32	7,0%	€ 22,79
Onroerendezaakbelastingen	€ 370,19	€ 373,71	1,0%	€ 3,52
Totaal	€ 990,40	€ 1.033,98	4,4%	€ 43,58

Er is bij onroerendezaakbelastingen rekening gehouden met een opbrengststijging van 2,5% (trendmatig). Individueel kunnen verschillen ontstaan afhankelijk van de ontwikkeling van de WOZ-waarde.

Beschikbare middelen na vaststelling van de begroting

Na vaststelling van de Programmabegroting 2026, inclusief exploitatie- investeringsvoorstellen en dekkingsvoorstellen, bedragen de beschikbare middelen:

	x € 1.000
Vrij budgetruimte	-1.684
Eénmalige ruimte	128
Budget vervangingsinvesteringen	0
Nog beschikbaar	-1.556

De stand van de algemene reserve (inclusief toekomstig beslag en exclusief het benodigd bedrag voor afdekken van de risico's) is:

	x € 1.000
Algemene reserve	11.073

2. Incidentele baten en lasten

Als gevolg van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording) dient in de programmabegroting een overzicht te worden gegeven van de incidentele baten en lasten. Het provinciaal toetsingscriterium 'materieel evenwicht' gaat immers uit van een begrotingssaldo dat het resultaat is van uitsluitend structurele baten en lasten. De incidentele baten en lasten moeten per programma worden vermeld. Dit geeft de volgende opstelling:

Incidentele baten en lasten bedragen x € 1.000					
Lasten per programma	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Uit startsaldo begroting					
Samen doen	IHP verlenging noodlokalen Hoge Holt t/m 2027	65	67		
	(Ver)plaatsen tijdelijke huisvesting De Hekakker		598		
Samen ontwikkelen	Uitvoeringskosten woningbouwteam t/m 2026	729			
Groen beleven	Bomenherstelplan t/m 2026	99			
Werken, ondernemen en ontspannen	Acquisitiefunctie t/m 2026	27			
	Co-financiering Leader t/m 2026	22	22		
	Designdeal Veenhuizen t/m 2026	11			
	Marketing Koloniën van Weldadigheid t/m 2026	37			
Duurzaam voor nu en later	Uitvoering Warmtevisie Noordenveld t/m 2026	226			
	Uitvoeringskosten programma duurzaamheid t/m 2026	197			
Helder zicht	Rechtmatigheidsverantwoording t/m 2026	77			
Totaal uit startsaldo begroting		1.490	687	0	0
Uit nieuwe beleidsvoorstellen					
Werken, ondernemen en ontspannen	Verhogen subsidie lokale omroep RTV Zulthe	9	10		
Totaal uit nieuwe beleidsvoorstellen		9	10	0	0
Totaal incidentele lasten		1.499	697	0	0
Baten per programma	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Uit primitieve begrotingssaldo					
Helder zicht	Mutatie reserve grondexploitaties i.v.m. vennootschapsbelasting	40			
Totaal uit primitieve begrotingssaldo		40	0	0	0
Uit nieuwe beleidsvoorstellen					
Totaal uit nieuwe beleidsvoorstellen		0	0	0	0
Totaal incidentele baten		40	0	0	0

Toelichting bij de incidentele lasten

Uit startsaldo begroting

IHP verlenging noodlokalen Hoge Holt

In 2022 is besloten om de huur van noodlokalen 't Hoge Holt te verlengen t/m 2027.

Uitvoeringskosten woningbouwteam t/m 2026

De uitvoeringskosten woningbouwteam worden geraamd tot en met 2026. We ramen de direct aan het woningbouwteam gerelateerde vaste salarislaster incidenteel. De formatieve uitbreiding zal op enig moment in 2027 weer tenietgedaan worden door personeel flexibel in te zetten en vacatures die ontstaan door personeel dat vrijwillig vertrekt of met pensioen gaat worden niet ingevuld.

Bomenherstelplan t/m 2026

De opdracht wordt eenmalig voor 4 jaar (tot en met 2026) op de markt gezet.

Acquisitiefunctie t/m 2026

Het eenmalige budget uit de begroting 2022 wordt voortgezet tot en met 2026.

Co-financiering Leader t/m 2027

Tot en met 2027 wordt co-financiering beschikbaar gesteld voor innovatieve, toekomstgerichte en onderscheidende plannen.

Designdeal Veenhuizen t/m 2026

In de begroting 2023 is aangekondigd een bedrag voor de komende 3 jaar beschikbaar te stellen.

Marketing Koloniën van Weldadigheid t/m 2026

De Actie- en Investeringsagenda Marketing Koloniën van Weldadigheid is in 2023 gestart en loopt door tot en met 2026.

Uitvoering Warmtevisie Noordenveld t/m 2026

Het eenmalige budget uit de begroting 2022 wordt voortgezet tot en met 2026.

Uitvoeringskosten programma duurzaamheid t/m 2026

Het eenmalige budget uit de begroting 2022 wordt voortgezet tot en met 2026. We ramen de direct aan de uitvoeringskosten programma duurzaamheid gerelateerde vaste salarislaster incidenteel. De formatieve uitbreiding zal op enig moment in 2027 weer tenietgedaan worden door personeel flexibel in te zetten en vacatures die ontstaan door personeel dat vrijwillig vertrekt of met pensioen gaat worden niet ingevuld.

Rechtmatigheidsverantwoording t/m 2026

Om de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording en de borging daarvan in de organisatie te kunnen ondersteunen dient de huidige capaciteit tot en met 2026 uitgebreid te worden.

4970 *Uit nieuwe beleidsvoorstellen*

4971

4972 **Verhogen subsidie lokale omroep RTV Zulthe (t/m 2027)**

4973 We stellen voor de subsidie te verhogen met € 9.000 in 2026 tot € 10.000 in 2027 Vanaf 2028. Vanaf
4974 2028 vervalt onze bijdrage, het Rijk neemt dit dan over.

4975

4976 **Toelichting bij de incidentele baten**

4977 *Uit startsaldo begroting*

4978

4979 **Mutatie reserve grondexploitatie i.v.m. vennootschapsbelasting (€ 40.000 in 2026)**

4980 De reserve grondexploitatie dekt in elke nieuwe begroting de verwachte aanslag
4981 vennootschapsbelasting tot een bedrag van € 40.000. Vanwege de aard van de reserve kan alleen
4982 voor het begrotingsjaar zelf de dekking begroot worden. Het is geen structurele dekking voor de
4983 jaren daarna.

4984

4985 *Uit nieuwe beleidsvoorstellen*

4986

4987 In deze begroting doen wij geen voorstellen die zorgen voor incidentele baten.

4988

4989 **Onvoorzien**

4990 Het BBV schrijft voor (artikel 8 en 17) dat er een bedrag voor onvoorzien in de begroting dient te
4991 worden opgenomen. Deze post dient reëel te worden geraamd. De ervaring van de afgelopen jaren
4992 leert dat er gebruik wordt gemaakt van deze begrotingspost, bijvoorbeeld voor een gemeentelijke
4993 bijdrage aan samenwerkende hulporganisaties. Dit bedrag is in deze begroting, gebaseerd op € 1
4994 per inwoner, gesteld op € 32.000.

4995

4996

3. Subsidies

De raad stelt de budgetten beschikbaar waar het college subsidies uit verstrekt. Een aantal budgetten is voor instellingen die met naam en maximaal toe te kennen subsidie op de begroting staan (subsidieren op basis van een begrotingspost, artikel 4:23 lid 3c Algemene wet bestuursrecht, Awb).

Subsidies per instelling (bedragen x € 1.000)		2025	2026
Stichting Welzijn in Noordenveld		1.432	1.468
Peuterplaatsen (inclusief VVE)	Algemeen	343	392
Zwembaden	Molenduinbad	532	545
	Zomerbad Peize	60	61
	Veenhuizen	42	43
Cultuureducatie Noordenveld		131	135
Bibliotheek	Algemeen	492	505
	Huur	80	83
Museum Kinderwereld		119	101
Winsinghhof		271	278
Museum Havezate Mensinge		113	141
MCP (muziek en cultuur Peize)		24	24
Stichting Leergeld		45	47
Beweegdorpen	Peize in beweging	44	45
	Roden fit en gezond	44	45
	Beweegdorp Norg	44	45
Totaal		3.816	3.956

Subsidie op basis van een begrotingspost

De raad stelt naast de budgetten voor de grote instellingen, subsidiebudgetten beschikbaar waar het college verschillende subsidies uit verstrekt. De subsidies zijn bedoeld voor activiteiten die bijdragen aan het realiseren van beleidsdoelstellingen (artikel 4:23 lid 1 Awb). Fonds Leefbaarheid is een voorbeeld van een dergelijk budget.

4. Functie van de begroting en kaders

Inleiding

De begroting en jaarstukken zijn om vier redenen belangrijk voor u als raad. We noemen hier de volgende begrotingsfuncties:

- de autorisatiefunctie (op grond van het budgetrecht);
- de allocatiefunctie (verdeling van middelen op basis van vastgesteld beleid);
- de controlerende functie (wordt nog versterkt in het duale stelsel);
- het geven van goed inzicht in de financiële positie.

De raad heeft tot taak ervoor te zorgen dat de begroting in evenwicht is. Structurele uitgaven moeten worden gedekt door structurele inkomsten en incidentele uitgaven moeten worden gedekt door incidentele inkomsten. Voor deze taak is een adequaat inzicht in de financiële positie noodzakelijk en 'het geven van een goed inzicht in de financiële positie' wordt daarom wel omschreven als de vierde begrotingsfunctie. De zorg voor een sluitende begroting betekent dat de raad een goed inzicht moet hebben in de financiële positie. Bij het opstellen van de begroting worden de ontwikkelingen in het lopende begrotingsjaar en de uitkomsten van de jaarrekening van het jaar ervoor meegenomen. Daardoor is de financiële positie bij de jaarrekening van groot belang en dient de raad zich hier een oordeel over te vormen. Daarom maakt de financiële positie ook een expliciet onderdeel uit van de financiële begroting en van de jaarrekening (van de balans).

De financiële positie wordt wel omschreven als 'het vermogen van gemeenten in relatie tot de exploitatie, met inachtneming van de risico's'. Het weerstandsvermogen richt zich op de mogelijkheden tot het opvangen van onverwachte tegenvallers. Doordat gemeenten meer taken hebben gekregen en meer risico's zijn gaan dragen, door decentralisatie en door een complexer wordende samenleving, is de behoefte aan een meerjarig inzicht in de financiën toegenomen. Daarin voorzien nu dus de voorschriften voor begroting en verantwoording.

Kaders

In de perspectiefnota 2026 zijn de kaders geformuleerd waarbinnen de programmabegroting 2026 is opgesteld.

Tenslotte willen we de toetsingskaders in herinnering brengen die met ingang van de begroting 2010 zijn vastgesteld en nog steeds actualiteitswaarde hebben. Om de begroting en de werkdruk beheersbaar te houden hebben wij een aantal uitgangspunten vastgelegd. Daarmee wordt duidelijkheid geschapen voor onze externe relaties en de eigen organisatie.

We zetten ze hieronder op een rijtje:

- Nieuwe taken die door rijksregelgeving bij de gemeente terechtkomen, worden uitsluitend bekostigd uit de daarvoor beschikbaar komende extra middelen. Zonder extra geld geen extra taken. Het ambitieniveau is passend bij de rijksvergoeding;
- Nieuw beleid op basis van eigen prioriteiten wordt eerst dan opgepakt wanneer er middelen worden gevonden in de lopende begroting. Daarbij geldt het adagium dat je datgene wat je niet hebt, minder mist dan datgene dat je al wel hebt;
- Projecten in de sfeer van gebiedsontwikkeling die leiden tot extra inkomsten voor de gemeente zelf gaan voor op die projecten waarbij dat niet of nauwelijks het geval is;

- Werkzaamheden aan beleidsontwikkelingen die niet absoluut noodzakelijk zijn worden stilgelegd. Met plannen en nota's die verwachtingen oproepen die niet of moeizaam kunnen worden waargemaakt wordt zeer terughoudend omgegaan. Concreet betekent dit onder meer dat de al vastgestelde nota's binnen de bestaande budgetten tot uitvoering worden gebracht. Voor het overige zal uiterst terughoudend worden omgegaan met het ontwikkelen van nieuw beleid.

Financieel toezicht

De provincie heeft als toezichthouder in april 2025 ons de Begrotingscirculaire 2026-2029 voor gemeenten toegestuurd. Daarna zijn de Voorjaarsnota 2025 van het rijk, de meicirculaire 2025 en het Hoofdlijnenakkoord verschenen met daarin gevolgen voor de gemeenten. Samen met de aanvulling op de begrotingscirculaire in juni 2025 informeert de provincie gemeenten over onderwerpen die hieruit voortkomen en die belangrijk zijn voor de begroting 2026-2029.

Als gemeente komen we voor repressief toezicht in aanmerking wanneer we voldoen aan:

- een reëel structureel sluitende begroting 2025, dan wel een meerjarenraming waarin minimaal 2029 reëel sluitend is.
- De vastgestelde jaarrekening 2024 en de begroting 2026 moeten tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november 2025, aan Gedeputeerde Staten zijn ingezonden.

Het centraal uitgangspunt in het financieel toezicht van de provincie is dat er een structureel en reëel evenwicht is in de (meerjaren)begroting. Als structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Dit geldt per jaarschijf. Hiervoor is het van belang dat uit de begroting duidelijk blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten en van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn hierbij van groot belang. Het reëel evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar zijn.

Terugloop algemene uitkering 2026

Gemeenten ontvangen vanaf 2026 structureel minder geld uit het Gemeentefonds van de Rijksoverheid, de belangrijkste inkomstenbron van gemeenten. Dit heeft te maken met de overgang van de oude naar de nieuwe financieringssysteem van het Gemeentefonds. Hierdoor komt de begroting meer onder druk te staan.

Eigen bijdrage Wmo

Het kabinet is van plan om voor een aantal voorzieningen binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015, namelijk de voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Het Rijk verwacht dat de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage de druk op het gebruik van Wmo-voorzieningen verlaagt. Daardoor zou de Wmo voor gemeenten langer betaalbaar blijven. Het kabinet heeft aangekondigd de ingangsdatum verder te verschuiven naar 1 januari 2027.

Nieuwe richtlijn jeugdzorg voor (meerjaren)begroting 2026

In het algemeen geldt dat de inkomsten vanuit de algemene uitkering geraamd moeten worden op basis van de mei- (of september)circulaire. De algemene uitkering is naar aard structureel. Dit betekent dat de plussen (in 2026 en 2027) en de minnen in 2028 en 2029 ook structureel van aard zijn.

5104 Ten aanzien van de minnen in 2028 en 2029, het Rijk neemt een financieel voorschot op nog te
 5105 nemen maatregelen om het jeugdzorgstelsel te beheersen door een uitname uit het
 5106 gemeentefonds voor:
 5107 - sturen op trajectduur jeugdzorg (€ 68 miljoen); en
 5108 - eigen bijdrage jeugdzorg (€ 260 miljoen).
 5109 Gemeenten kunnen beide posten budgettair neutraal in hun begroting verwerken, bijvoorbeeld
 5110 door hiervoor een stelpost op te nemen. Dit geldt op dit moment alleen voor de komende begroting
 5111 2026-2029.
 5112 De toezichthouder vindt dit risicovol, aangezien deze posten in principe nog onvoldoende
 5113 uitgewerkt zijn en nog afhankelijk van nog vast te stellen wetgeving. Toch wordt een budgettair
 5114 neutrale verwerking toegestaan, omdat aannemelijk is dat het realiseren van deze uitwerking en
 5115 wetgeving onder de verantwoordelijkheid van het Rijk valt. Daarmee vinden we deze post
 5116 vergelijkbaar met de extra besparing jeugdzorg (€ 511 miljoen) die destijds voor rekening en risico
 5117 van het Rijk kwam. Toen de besparing definitief kwam te vervallen zijn deze middelen weer
 5118 toegevoegd aan het gemeentefonds.
 5119
 5120 Verder wordt de besparingsopgave van de Hervormingsagenda geïndexeerd, waardoor een hogere
 5121 besparing (van € 507 miljoen) wordt verondersteld. Gemeenten moeten hiervoor zelf concrete
 5122 maatregelen treffen om deze besparing te realiseren. De toezichthouder stond in eerdere
 5123 begrotingsjaren geen stelpost toe voor de besparingen Hervormingsagenda. Voor de geïndexeerde
 5124 besparingsopgave wordt eveneens geen stelpost toegestaan.

5125 **Verlenging richtlijn klimaatmiddelen voor (meerjaren)begroting 2026**

5126 Ondanks dat op het moment van opstellen van de begroting onduidelijkheid bestaat of en hoe de
 5127 CDOKE-middelen na 2025 beschikbaar worden gesteld mogen gemeenten het basisbedrag wat zij
 5128 in 2023 ontvingen voor de klimaat- en energiegelden opnemen als structurele baat in de begroting
 5129 2026 voor de jaren 2026 tot en met 2029. Voor wat betreft de planfinanciering is nog veel onzeker.
 5130 Gemeenten kunnen dit ramen op basis van de verkregen beschikking. Gemeenten dienen een
 5131 gelijk bedrag aan extra lasten opnemen voor de klimaat- en energietaken.

5132 **Specifieke uitkering opvang Oekraïners**

5133 Voor sommige taken ontvangen gemeenten een specifieke uitkering (SPUK). De kosten
 5134 verantwoordt gemeenten via de SISA bijlage op basis waarvan afrekening plaatsvindt. Vanwege
 5135 deze afrekening kunnen gemeenten de baten en lasten budgettair neutraal in de begroting ramen.
 5136 Zolang gemeenten zowel de baten als de lasten als incidenteel (of beide structureel) ramen heeft dit
 5137 geen effect op het structureel saldo.

5138 **Toezicht**

5139 Jaarlijks voor 1 januari van het betreffende jaar besluit de provincie of onze gemeente onder
 5140 repressief (toezicht achteraf) of preventief toezicht valt. Tot op heden vallen wij onder
 5141 repressief toezicht.

5. Meerjarenraming

Grondslagen meerjarenraming tot en met 2029

Het BBV schrijft voor dat de meerjarenraming een raming bevat van de financiële gevolgen voor de drie jaren opvolgend op het begrotingsjaar, waaronder de baten en lasten van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen. De meerjarenraming dient in het kader van het onderzoek door de provinciale toezichthouder Duurzaam Financieel Evenwicht een positief saldo te hebben. Voor het opstellen van de meerjarenraming wordt de primitieve begroting 2026 als basisjaar gehanteerd voor de doorrekening van de onderstaande percentages.

Kaders perspectiefnota

In de perspectiefnota zijn(aanvullende) kaders geformuleerd waarbinnen de meerjarenraming 2027-2029 is opgesteld.

Indexering

Voor de volgende kostensoorten geldt een inflatiepercentage van:

- werkgeverslasten: 2,0%;
- subsidies en bijdragen: 2,5%;
- Huren en pachten: 2,5%;
- Tarieven sportaccommodaties: 2,5%
- Belastingen: 2,5%.

Voor de werkgeverslasten geldt dat deze ook voor het meerjarenperspectief worden geïndexeerd met 2,0%. De overige onderdelen worden voor het meerjarenperspectief geïndexeerd met 2,5%.

Toelichting werkgeverslasten

Voor de raming van de loonontwikkeling 2026 wordt aangesloten bij de laatst vastgestelde CAO, voor de jaren daarna kan rekening gehouden worden met een stijging van 2,0%.

Toelichting leveringen derden

Bij de budgetten leveringen derden is voor alle jaren de indexering bepaald op 2,5% op basis van de prijsontwikkeling van het van het bruto binnenlands product, zoals opgenomen in de meicirculaire 2025.

Toelichting subsidies en bijdragen

Voor gesubsidieerde instellingen worden de budgetten aangepast met 2,5%. Daar waar sprake is van het onderdeel looncomponent en voor zover er al geen afzonderlijke individuele afspraken zijn gemaakt, wordt uitgegaan van de CAO.

Budget vervangingsinvesteringen

Dit budget wordt jaarlijks berekend aan de hand van de zogenaamde 'vrijval'. De vrijval bestaat uit een component afschrijving (van afgeschreven activa) en een component rente (als gevolg van dalende boekwaardes van activa).

Algemene uitkering en integratie-uitkering Participatie

De algemene uitkering 2026 tot en met 2029 is gebaseerd op de meicirculaire 2025.

5194 **Kapitaallasten**

5195 De begrote bedragen zijn gebaseerd op de boekwaarden van activa voor de jaren 2025 tot en met
5196 2028.

5197

5198 **Incidentele lasten en baten**

5199 Er zijn in de (meerjaren)begroting geen incidentele baten en lasten van majeure omvang
5200 opgenomen.

5201

5202 **Verbeteren structurele exploitatieruimte**

5203 Om een beter evenwicht in onze meerjarenbegroting te krijgen en daarmee de structurele
5204 exploitatieruimte te verbeteren hebben wij de volgende uitgangspunten geformuleerd.

5205

5206 **Wij dekken structurele uitgaven af met structurele inkomsten.**

5207 *Toelichting*

5208 Een van de basale uitgangspunten voor ons financiële beleid is het evenwicht in onze structurele
5209 inkomsten en uitgaven. Er is sprake van een structureel evenwicht in de begroting als structurele
5210 uitgaven gedekt zijn door structurele inkomsten. Dit is voor elke afzonderlijke jaarschijf binnen het
5211 vierjarig perspectief aan de orde.

5212

5213 **Onze ramingen zijn volledig, realistisch en haalbaar.**

5214 *Toelichting*

5215 Een tweede element dat van groot belang is in onze begrotingssystematiek is dat onze ramingen in
5216 de begroting volledig, realistisch en haalbaar zijn. Wij bereiken dit door de realisatie van inkomsten
5217 en uitgaven te monitoren en waar nodig bij te stellen in de programmabegroting,
5218 trimesterrapportage of separate voorstellen met begrotingswijzigingen.

5219

5220 **Bij overheveling van taken en middelen vanuit het Rijk worden de hierbij behorende middelen**
5221 **decentraal begroot.**

5222 *Toelichting*

5223 In de algemene uitkering uit het gemeentefonds worden door het Rijk gelden beschikbaar gesteld
5224 voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. De bijdrage uit het fonds is een algemeen
5225 dekkingsmiddel. In de algemene uitkering zijn ook integratie-uitkeringen en decentralisatie-
5226 uitkeringen (IU's/DU's) opgenomen. Dit zijn middelen voor taken die vanuit het rijk zijn
5227 overgeheveld naar gemeenten. Ook maken taakmutaties onderdeel uit van de algemene uitkering.
5228 De daadwerkelijke besteding hiervan valt binnen de beleidsvrijheid van de gemeente. Wij
5229 verwerken de middelen voor integratie-/decentralisatie-uitkeringen en taakmutaties in de
5230 begroting ook aan de uitgavenkant, vanaf het moment dat er een plan ligt en het college hier
5231 positief over heeft besloten. Is dit niet het geval, dan vallen deze middelen vrij als algemeen
5232 dekkingsmiddel.

5233

5234 **Bij nieuw beleid en intensivering van bestaand beleid worden alle lasten en baten in de**
5235 **meerjarenbegroting opgenomen voor de looptijd van het betreffende beleid.**

5236 *Toelichting*

5237 Onder nieuw beleid wordt verstaan:

- 5238 • beleid dat niet in de door de raad vastgestelde strategische visie of het raadsprogramma is
5239 opgenomen;
- 5240 • de medebewindstaken die op de gemeente afkomen.

5241 Het nieuwe beleid wordt bij aanvang van een nieuwe bestuursperiode opgenomen in het
5242 bestuursprogramma en vervolgens jaarlijks geactualiseerd bij de programmabegroting.

Vooruitlopend op de concrete uitwerking in de programmabegroting geven wij bestuurlijke ambities en ontwikkelingen in de kaderbrief weer. In de programmabegroting vertalen wij de beleidsvoorstellen financieel en vindt er een integrale afweging plaats van de bestuurlijke ambities, ontwikkelingen, het nieuwe beleid in relatie tot de financiële, planningstechnische en formatieve mogelijkheden. Bij voorstellen voor nieuw beleid worden alle lasten, baten en eventuele investeringskredieten in beeld gebracht, zodat een volledig beeld van de financiële consequenties van een beleidskeuze ontstaat. Ditzelfde geldt ook voor de intensivering van bestaand beleid. Na besluitvorming over nieuw en/of geïntensiveerd beleid worden alle lasten en baten opgenomen in de meerjarenbegroting voor de looptijd van het betreffende beleid.

Heffingen en leges zijn in principe kostendekkend.

Toelichting

In de perspectiefnota 2024 zijn de uitgangspunten geformuleerd ten behoeve van de heffingen en leges. Een nader onderzoek naar de hoogte van de leges is aan te bevelen. Dekkingspercentages van de leges ten aanzien van de parafen 1 tot en met 3 liggen in deze begroting ruim onder de 100% (kostendekking), vergelijkbaar met voorgaande jaren.

Het systeem van de vrijvallende kapitaallasten waarbij de vrijkomende middelen worden ingezet voor nieuwe of vervangingsinvesteringen zetten we onverminderd voort.

Toelichting

Het is beleidsmatig de ruggengraat voor een gezond investeringsklimaat. Aantasting hiervan leidt op termijn onherroepelijk tot een gebrek aan dekkingsmogelijkheden.

Werken met voorbereidingskredieten of een algemeen voorbereidingskrediet.

Toelichting

Werken met voorbereidingskredieten om de huidige situatie van jarenlang kredieten meeslepen wordt 'voorkomen'. Met andere woorden geen plan, geen geld (behalve een voorbereidingskrediet).

Herintroduceren van een slotwijziging.

Toelichting

Vanwege de noodzaak van begrotingsrechtmatigheid biedt het college de raad ter vaststelling een extra begrotingswijziging aan in de vorm van een slotwijziging. Volgens de Financiële verordening door u vastgesteld in 2023 informeert het college de raad door middel van drie tussentijdse rapportages over de realisatie van de begroting van de gemeente over het lopende boekjaar.

Op grond van artikel 192 in de Gemeentewet is het tot uiterlijk het einde van het begrotingsjaar mogelijk om de begroting te wijzigen.

Omgaan met onder- en overschrijdingen:

- (dreigende) overschrijdingen tijdig melden;
- zelf compensatie zoeken voor overschrijdingen per portefeuillehouder;
- onderschrijdingen en aanbestedingsvoordelen niet opsouperen.

Toelichting

Uiteraard blijven de twee trimesterrapportages leidend voor de informatievoorziening college en raad. Er kunnen zich echter omstandigheden voordoen waarbij het raadzaam is ontwikkelingen eerder te melden.

Ontwikkelen bewustzijn financiële kaders bij nieuw beleid in het kort geformuleerd:

- plannen maken - geen geld > niet doen;

5292 • eerst geld - dan plannen maken > wel doen.

5293 *Toelichting*

5294 Te veel en te vaak zien we dat met name investeringsbudgetten worden aangevraagd waar geen
5295 informatie is aangegeven over de realiseerbaarheid van de investering in tijd en capaciteit. Dit leidt
5296 jaarlijks tot veel overloophudgetten. Door aan de voorkant meer te toetsen op haalbaarheid in tijd
5297 en capaciteit kunnen we dit beter beheersen.

5298

5299 **Versterking eigen vermogen**

5300 Vanaf de begroting 2021 zijn voorstellen gedaan om het eigen vermogen en in het bijzonder de
5301 algemene reserve en (verder) te versterken. Hieronder zijn een aantal uitgangspunten geformuleerd
5302 om het eigen vermogen te versterken.

5303

5304 **We verbeteren onze solvabiliteit.**

5305 *Toelichting*

5306 De mate waarin we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen is gestegen van 19% in 2020
5307 (bron: jaarrekening) naar 25% in 2023 (bron: jaarrekening), na een afname van de solvabiliteit
5308 daarvoor. Bij de begroting 2024 hielden we nog rekening met een solvabiliteitsratio van 20%. Dit
5309 kengetal geeft de verhouding aan tussen ons eigen en vreemde vermogen.

5310 Ons streefcijfer van de solvabiliteit is minimaal 25%. Met de afgesproken structurele dotatie van €
5311 275.000 aan de algemene reserve zetten we deze benodigde stappen.

5312

5313 De verhoging van onze solvabiliteitsratio naar minimaal 25% willen we bereiken door:

- 5314 • periodieke herziening van onze bestemmingsreserves, op basis van de nota reserves en
5315 voorzieningen. Elke uitgave ten laste van een bestemmingsreserve verlaagt ons eigen
5316 vermogen;
- 5317 • nieuw beleid alleen te bekostigen vanuit de reguliere begrotingsruimte, niet vanuit onze
5318 reservepositie;
- 5319 • jaarlijks beschikbare begrotingsruimte toe te voegen aan het eigen vermogen.

5320

5321 **De eenmalige ruimte wordt ingezet voor het versterken van het vermogen.**

5322 *Toelichting*

5323 Eenmalige ruimte ontstaat doordat de kapitaallasten van een investering gedurende het eerste jaar
5324 voor 50% wordt doorberekend in de exploitatie. Over de resterende 50% kan eenmalig beschikt
5325 worden. Besloten is om een deel van dit bedrag specifiek te bestemmen voor een nader (eenmalig)
5326 doel. Dit kan onder meer zijn het versterken van het eigen vermogen.

5327

5328 **Incidentele budgetten:**

- 5329 • Incidentele budgetten die in het betreffende begrotingsjaar niet zijn ingezet, vallen bij het
5330 jaarverslag vrij in het jaarrekeningresultaat;
- 5331 • Indien het college van mening is dat het budget toch beschikbaar dient te blijven, dient dit
5332 in het jaarverslag te worden gemeld, waarna besluitvorming in de raad plaats kan vinden.

5333 *Toelichting*

5334 Om jaarlijks een integrale afweging te kunnen maken tussen de beschikbare financiële middelen en
5335 de bestuurlijke ambities, is het van belang dat het financiële kader en de planning wordt bewaakt.
5336 Dit betreft niet alleen beleid met een structureel karakter, maar ook tijdelijke projecten met een
5337 incidenteel karakter. Omdat alle lasten en baten in de meerjarenbegroting worden opgenomen,
5338 dient bij een gewijzigde planning en/of financiële uitgangspunten te worden gerapporteerd en de
5339 begroting hier al dan niet op aangepast te worden. Voor beleid met een incidenteel karakter,
5340 waarvoor incidentele middelen beschikbaar zijn gesteld, worden eventuele voordelen of nadelen

gerapporteerd in het jaarverslag. De middelen vallen vrij in het begrotingsresultaat. Onder een incidenteel karakter verstaan wij beleid dat zich gedurende maximaal het in een begroting gepresenteerde meerjarenperspectief voordoet. Het betreft hier nadrukkelijk eenmalige zaken. Deze beleidslijn draagt er aan bij dat u als raad vanuit uw kaderstellende rol een nieuwe afweging kan maken.

Wij continueren de structurele toevoegingen aan de algemene reserve:

- Wij berekenen jaarlijks bij de programmabegroting in welke mate de structurele toevoegingen effect hebben op de solvabiliteit;
- Afhankelijk van de omvang van onze solvabiliteitsratio doen wij voorstellen voor de inzet van de structurele toevoegingen.

Toelichting

Vanaf de begroting 2021 is besloten om structureel een bedrag toe te voegen aan de algemene reserve. Wij stellen voor deze structurele toevoegingen te continueren en hiermee de vermogenspositie verder te versterken. Jaarlijks zullen wij bij de samenstelling van de programmabegroting toetsen of de solvabiliteit binnen de gewenste bandbreedte van ons bovenstaande uitgangspunt beweegt. Daarbij betrekken wij de structurele toevoegingen aan de algemene reserve. Binnen het totaal van de begroting dienen de betreffende toevoegingen passend te zijn. Indien de solvabiliteit binnen de bandbreedte beweegt, is er ruimte voor nieuw beleid. Hierbij dienen de uitgangspunten rondom nieuw beleid in ogenschouw te worden genomen.

Er komt een relatie tussen het ambitieniveau en de belastingdruk.

Toelichting

Wanneer de verhouding tussen het ambitieniveau en de belastingdruk uit balans is, is de begroting amper sluitend te maken en daalt onze algemene reserve. Dit betekent dat het ambitieniveau moet worden bijgesteld of de belastingen worden verhoogd.

Meerjarenraming tot en met 2029

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Meerjarenbegroting 2027			Meerjarenbegroting 2028			Meerjarenbegroting 2029		
Programma's	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Samen doen	49.809	16.937	-32.872	45.038	9.453	-35.585	49.954	10.680	-39.274	51.315	10.896	-40.421	50.774	11.589	-39.185	51.524	11.884	-39.641
Samen ontwikkelen	9.238	8.187	-1.051	7.853	2.024	-5.829	10.001	6.769	-3.232	9.492	6.791	-2.701	9.771	6.990	-2.781	10.075	7.161	-2.915
Bestuur en samenleving	6.837	1.856	-4.981	5.117	807	-4.310	5.597	1.212	-4.385	5.684	1.410	-4.274	5.772	1.279	-4.493	5.863	1.138	-4.725
Groen beleven	20.496	12.963	-7.534	20.151	12.214	-7.937	20.320	11.818	-8.502	20.499	11.789	-8.710	20.544	11.773	-8.773	20.482	11.870	-8.612
Werken, ondernemen en ontspannen	8.424	4.251	-4.173	8.319	1.826	-6.494	9.356	3.895	-5.460	8.009	2.430	-5.578	8.085	2.460	-5.625	8.050	2.345	-5.705
Duurzaam voor nu en later	2.707	460	-2.246	3.099	526	-2.573	3.226	690	-2.536	3.126	704	-2.422	3.156	721	-2.435	3.186	738	-2.448
Helder zicht	18.573	77.202	58.629	22.519	79.676	57.157	20.676	82.844	62.167	21.263	85.214	63.951	21.776	86.092	64.316	22.597	89.368	66.771
Saldo van baten en lasten	116.085	121.856	5.772	112.096	106.525	-5.571	119.130	117.908	-1.222	119.387	119.234	-155	119.879	120.904	1.024	121.778	124.503	2.726
Mutaties reserves																		
Samen doen	0	171	171	0	201	201	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Samen ontwikkelen	94	437	343	0	2.868	2.868	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestuur en samenleving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groen beleven	0	17	17	0	169	169	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Werken, ondernemen en ontspannen	1	117	116	1	681	680	1	0	-1	1	0	-1	1	0	-1	1	0	-1
Duurzaam voor nu en later	0	0	0	0	116	116	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Helder zicht	1.984	567	-1.417	275	638	363	275	422	147	275	382	107	275	382	107	275	382	107
Totaal mutaties reserves	2.079	1.308	-770	276	4.673	4.397	276	422	146	276	382	106	276	382	106	276	382	106
Resultaat	118.164	123.165	5.001	112.372	111.198	-1.174	119.406	118.330	-1.076	119.663	119.616	-49	120.155	121.286	1.130	122.054	124.885	2.832
x € 1.000							Begroting 2026			Meerjarenbegroting 2027			Meerjarenbegroting 2028			Meerjarenbegroting 2029		
Voorstellen in de begroting 2026: wettelijk verplicht, voortzetting ingezet beleid / MUP, nieuw beleid, (jaarlijkse) dotatie naar vermogen en ten laste van reserves																		
Programma's							Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Samen doen							175	0	-175	175	0	-175	175	0	-175	175	0	-175
Samen ontwikkelen							0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestuur en samenleving							14	0	-14	14	0	-14	14	0	-14	14	0	-14
Groen beleven							55	0	-55	55	0	-55	55	0	-55	55	0	-55
Werken, ondernemen en ontspannen							177	0	-177	302	0	-302	304	0	-304	304	0	-304
Duurzaam voor nu en later							0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Helder zicht							187	0	-187	187	0	-187	187	0	-187	187	0	-187
Totaal voorstellen							608	0	-608	733	0	-733	735	0	-735	735	0	-735

Saldo van baten en lasten			120.014	118.330	-1.684	120.396	119.616	-782	120.890	121.286	395	122.789	124.885	2.097
Mutaties reserves														
Samen doen			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Samen ontwikkelen			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestuur en samenleving			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groen beleven			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Werken, ondernemen en ontspannen			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Duurzaam voor nu en later			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Helder zicht			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat na voorstellen in de begroting 2026			120.014	118.330	-1.684	120.396	119.616	-782	120.890	121.286	395	122.789	124.885	2.097
x € 1.000			Begroting 2026			Meerjarenbegroting 2027			Meerjarenbegroting 2028			Meerjarenbegroting 2029		
Incidentele baten en lasten in de begroting 2026														
Programma's			Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Samen doen			65	0	-65	665	0	-665	0	0	0	0	0	0
Samen ontwikkelen			729	0	-729	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestuur en samenleving			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groen beleven			99	0	-99	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Werken, ondernemen en ontspannen			106	0	-106	32	0	-32	0	0	0	0	0	0
Duurzaam voor nu en later			423	0	-423	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Helder zicht			77	0	-77	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Incidentele baten en lasten			1.499	0	-1.499	697	0	-697	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves														
Samen doen			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Samen ontwikkelen			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestuur en samenleving			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groen beleven			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Werken, ondernemen en ontspannen			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Duurzaam voor nu en later			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Helder zicht			0	40	40	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves			0	40	40	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Structureel begrotingssaldo			118.515	118.290	-225	119.699	119.616	-85	120.890	121.286	395	122.789	124.885	2.097

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In dit onderdeel worden de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves vermeld. Dit heeft tot doel om de inzichtelijkheid voor de gemeenteraad en toezichthouder voor wat betreft het structurele en reële evenwicht te verbeteren. Hieronder zijn de dotaties en onttrekkingen per programma, per reserve weergegeven.

Programma	Reserve (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Programma	Dotatie				
Werken ondernemen en ontspannen	Reserve aankoop kunstwerken	1	1	1	1
Helder zicht	Dotatie eigen vermogen	275	275	275	275
	Totaal	276	276	276	276
Programma	Onttrekking				
Helder zicht	Reserve dekking kapitaallasten	382	382	382	382
	Totaal	382	382	382	382
	Per saldo onttrekking aan reserves	106	106	106	106

5376

Bijlagen

5377

5378
5379

A. Opbouw meerjarenbegroting

Opbouw meerjarenbegroting 2026-2029

Bedragen x € 1.000

Saldo in perspectiefnota 2026	-734	286	990	2.603

Blok A - (meerjaren) startsaldo 2026 - 2029

Verschillenanalyse perspectiefnota 2026 en startsaldo (meerjaren)begroting 2026 - 2029				
Prijscompensatie	-141	-286	-445	-616
Projecten	288	288	288	288
Burgerzaken	237	237	237	237
Investerings, inclusief afvalverwerking en riolering	123	137	460	659
Sociaal domein	-792	-780	-487	-423
Grondexploitaties	216	342	360	357
2e Trimesterrapportage 2025, zonder effect Jeugd en opbrengst uit bouwleges	-273	-273	-273	-273
Totaal verschillenanalyse	-342	-335	140	229

Meerjarenbegroting 2026 - 2029				
Startsaldo - resultaat opbouw begroting 2026 uit gewijzigde begroting 2025	-1.076	-49	1.130	2.832
				131

Blok B - 3 O's (onontkoombaar, onvoorzien en onuitstelbaar)

Voorstellen 3 O's				
Gemeenschappelijke regelingen				
Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Drenthe	-125	-125	-125	-125
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	-14	-14	-14	-14
Overige 3 O's				
Geert de Wilde-brug (investering van € 172)	-11	-11	-11	-11
Vervanging bruggen 2026 (investering van € 287)	-19	-19	-19	-19
Vervanging Generaal van de Boschweg-brug (investering van € 230)	-15	-15	-15	-15
Anti Discriminatie Voorziening	-8	-8	-8	-8
Vervanging ANWB bewegwijzering (investering van € 90)	-10	-10	-10	-10
Verhogen subsidie lokale omroep RTV Zulthe	-9	-10		
Totaal '3 O's'	-211	-212	-202	-202
				0

Saldo meerjarenbegroting 2026 na blok B - 3 O's	-1.287	-261	928	2.630
				131

Blok C - Voortzetting ingezet beleid / MUP

Voortzetting ingezet beleid / MUP				
Kindcentrum De Hekakker (aanvullende investering 2026 van € 2.852)	-42	-42	-42	-42
	-42	-42	-42	-42
				0

Saldo meerjarenbegroting 2026 na C. Voortzetting ingezet beleid / MUP	-1.329	-303	886	2.588
				131

Blok D - nieuw beleid

Overige voorstellen nieuw beleid				
Huisvesting gemeentehuis (voorbereidingsbudget 2026 € 600)	-129	-129	-129	-129
Speelgoedmuseum scenario 3 renovatie/nieuwbouw (aanvullende investering 2026 € 3.153)	-131	-131	-131	-131
Zwembad De Hullen - variant B (aanvullende investering 2027 € 5.162)		-100	-100	-100
Uitbreiding formatie griffie 2026 e.v.	-58	-58	-58	-58
Stichting Manege Norg (investering 2026 € 55)	-4	-4	-4	-4
Scouting Mensinge Roden (investering 2026 € 122)	-5	-5	-5	-5
Centrumplan Peize (investering 2026 € 342 , 2027 € 366 en 2028 € 182)	-22	-46	-58	-58
Renovatie Hulligtenweg Peest (investering 2026 € 50)	-3	-3	-3	-3
Erfgoedvisie	-3	-3	-3	-3
Totaal 'Overige voorstellen nieuw beleid'	-355	-479	-491	-491
				-3

Saldo meerjarenbegroting 2026 na D. nieuw beleid	-1.684	-782	395	2.097
				128

Blok E - (jaarlijkse) Dotatie exploitatie naar vermogen

	2026	2027	2028	2029	
Saldo meerjarenbegroting 2026 na E. jaarlijkse dotatie naar vermogen	-1.684	-782	395	2.097	

Blok F - Dekkingsvoorstellen

	2026	2027	2028	2029	
Totaal 'Dekkingsvoorstellen'	0	0	0	0	
Saldo meerjarenbegroting 2026 na F. dekkingsvoorstellen	-1.684	-782	395	2.097	

Blok H - Voorstellen ten laste van de tarieven

	2026	2027	2028	2029	
Totaal 'Voorstellen ten laste van tarieven'	0	0	0	0	

Blok I - Voorstellen ten laste van reserves

	2026	2027	2028	2029	
Inzet algemene reserve begrotingstekort 2026	-1.684				
Totaal 'Voorstellen ten laste van reserves'	-1.684	0	0	0	

Eigen vermogen

Algemene reserve					
Stand begroting 2026	12.482	11.073	11.348	11.623	
Begrote dotatie aan eigen vermogen	275	275	275	275	
Inzet reserve begrotingstekort 2026	-1.684				
Stand begroting 2026 - 2029	11.073	11.348	11.623	11.898	
Benodigd voor afdekken risico's	-6.901	-6.901	-6.901	-6.901	
Stand begroting 2026 - 2029 / Beschikbaar	4.172	4.447	4.722	4.997	
Bestemmingsreserves					
Reserve sociaal domein					
Stand begroting 2026	4.954	4.954	4.954	4.954	
Stand begroting 2026 - 2029 / Beschikbaar	4.954	4.954	4.954	4.954	
Reserve grondexploitatie					
Stand begroting 2026	5.753	5.713	5.713	5.713	
Onttrekking vennootschapsbelasting	-40				
Stand begroting 2026 - 2029 / Beschikbaar	5.713	5.713	5.713	5.713	
Reserve sociale volkshuisvesting Norg					
Stand begroting 2026	783	783	783	783	
Stand begroting 2026 - 2029 / Beschikbaar	783	783	783	783	
Overige bestemmingsreserves					
Aankoop kunstwerken	27	28	29	30	
Dekking kapitaallasten	7.211	6.829	6.447	6.065	
Reserve startersleningen	150	150	150	150	
Reserve Middenveld	848	848	848	848	

Reserve onderhoud gebouwen	346	346	346	346	
Reserve Nij Begun	836	836	836	836	
Beschikbaar	9.418	9.037	8.656	8.275	
Solvabiliteit (verhouding tussen eigen vermogen en balanstotaal)	21%	21%	21%	21%	
Vorzieningen					
Voorziening afvalverwijdering					
Stand begroting 2026	184	157	157	157	
Afdekken jaarlijks exploitatietekort	-27				
Stand begroting 2026 - 2029	157	157	157	157	
Minimumniveau	500	500	500	500	
Beschikbaar	-343	-343	-343	-343	
Voorziening riolering					
Stand begroting 2026	2.108	1.805	1.805	1.805	
Afdekken jaarlijks exploitatietekort	-303				
Stand begroting 2026 - 2029	1.805	1.805	1.805	1.805	
Minimumniveau	500	500	500	500	
Beschikbaar	1.305	1.305	1.305	1.305	

B. Geprognosticeerde balans

Het is voorgeschreven een meerjarige geprognosticeerde balans op te nemen in de programmabegroting. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In onderstaande balans is rekening gehouden met de geplande investeringen.

Bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Immateriële vaste activa	6.546	6.600	6.600	6.600	6.600	6.600
Materiële vaste activa	112.712	114.500	116.000	118.500	120.000	121.500
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	104	104	104	104	104	104
Financiële vaste activa: Leningen	2.075	2.065	2.350	2.300	2.250	2.200
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	235	235	235	235	235	235 +
Totaal Vaste Activa	121.672	123.504	125.289	127.739	129.189	130.639
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	4.539	8.861	7.956	5.692	5.021	3.291
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	17	17	17	17	17	17
Uitzettingen <1 jaar	12.974	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000
Liquide middelen	270	270	270	270	270	270
Overlopende activa	5.865	5.850	5.850	5.850	5.850	5.850 +
Totaal Vlottende Activa	23.665	27.998	27.093	24.829	24.158	22.428
Totaal Activa	145.337	151.502	152.382	152.568	153.347	153.067
Passiva	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Eigen vermogen	37.842	33.771	33.625	33.519	33.413	33.307
Voorzieningen	7.275	5.530	5.217	5.174	5.131	5.088
Vaste schuld	74.132	85.201	86.540	86.875	87.803	87.672
Totaal Vaste Passiva	119.249	124.502	125.382	125.568	126.347	126.067
Vlottende schuld	8.700	9.500	9.500	9.500	9.500	9.500
Overlopende passiva	17.388	17.500	17.500	17.500	17.500	17.500 +
Totaal Vlottende Passiva	26.088	27.000	27.000	27.000	27.000	27.000
Totaal Passiva	145.337	151.502	152.382	152.568	153.347	153.067

5391

5392

C. Reserves en voorzieningen

Stand begroting 2026 (bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-26	Dotatie 2026	Ont- trekking 2026	Stand 31-12-26	Dotatie 2027	Ont- trekking 2027	Stand 31-12-27	Dotatie 2028	Ont- trekking 2028	Stand 31-12-28	Dotatie 2029	Ont- trekking 2029	Stand 31-12-29
Algemene reserve (vrij beschikbaar)	12.482	275	1.684	11.073	275		11.348	275		11.623	275		11.898
Bestemmingsreserves													
sociale volkshuisvesting Norg	783			783			783			783			783
Grondexploitaties (vrij beschikbaar)	5.753		40	5.713			5.713			5.713			5.713
Aankoop kunstwerken	26	1		27	1		28	1		29	1		30
Sociaal domein (vrij beschikbaar)	4.954			4.954			4.954			4.954			4.954
Dekking kapitaallasten	7.593		382	7.211		382	6.829		382	6.447		382	6.065
Starters-/zonnelingen	150			150			150			150			150
Reserve Middenveld	848			848			848			848			848
Onderhoud gebouwen	346			346			346			346			346
Nij Begun	836			836			836			836			836
Totaal bestemmingsreserves	21.289	1	422	20.868	1	382	20.487	1	382	20.106	1	382	19.725
Voorzieningen													
Pensioenverplichtingen oud-wethouders	1.395		138	1.257		138	1.119		138	981		138	843
Wachtgeldverplichtingen non-activiteitenregeling	414		252	162			162			162			162
Bovenwettelijk verlof	1.333			1.333			1.333			1.333			1.333
Onderhoud gebouwen	0	312		312			312			312			312
Afvalverwijdering	184		27	157			157			157			157
Parkeerfonds	96			96			96			96			96
Riolering	2.108		303	1.805			1.805			1.805			1.805
Totaal voorzieningen	5.530	312	720	5.122	0	138	4.984	0	138	4.846	0	138	4.708
Totaal reserves en voorzieningen	39.301	588	2.826	37.063	276	520	36.819	276	520	36.575	276	520	36.331

5393

5394

D. EMU-saldo

Het EMU saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de gemeente, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie. Het Rijk en mede-overheden hebben de afspraak dat het EMU-tekort van mede-overheden maximaal -0,5% BBP (Bruto Binnenlands Product) mag bedragen. Deze beperking vloeit voort uit de Europese saldogrens van -3% BBP die geldt voor de volledige Nederlandse collectieve sector. Op basis van de overeengekomen macroreferentiewaarde van -0,5% BBP wordt door het ministerie Financiën elk jaar een berekening gemaakt van de individuele referentiewaarden voor gemeenten, provincies en waterschappen. Deze referentiewaarde kan worden gebruikt als benchmark. De individuele referentiewaarde wordt berekend door het toegestane tekort van lagere overheden te verdelen op basis van begrotingstotalen. De hierna opgenomen referentiewaarde is gebaseerd op het begrotingstotaal 2026 (na bestemming).

				T-1	T	T+1	T+2	T+3
Bedragen x € 1.000				2025	2026	2027	2028	2029
EMU-saldo				-11.980	-2.754	-385	-928	31
EMU-saldo referentiewaarde				3.623	3.413	3.413	3.413	3.413
Verschil EMU-saldo en referentiewaarde				-15.603	-6.167	-3.798	-4.341	-3.382
Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-10	285	-50	0	-100
			Uitzettingen	0	0	0	0	0
		Vlottende activa	Uitzettingen	26	0	0	0	0
			Liquide middelen	0	0	0	0	0
			Overlopende activa	-15	0	0	0	0
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	11.069	3.039	335	928	-131
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	800	0	0	0	0
			Overlopende passiva	112	0	0	0	0
	Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa							